

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

śrīkavitārkikaṣiṃhasya sarvatantrasvatantrasya
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu mahākāvyaṃ
॥ yādavābhyudayaḥ ॥

This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

viṣayasūcī

1	<i>prathamah sargaḥ</i>	3
2	<i>dvitīyah sargaḥ</i>	13
3	<i>ṭṛtīyah sargaḥ</i>	30
4	<i>caturthah sargaḥ</i>	42
5	<i>pañcamah sargaḥ</i>	64
6	<i>ṣaṣṭhah sargaḥ</i>	81
7	<i>saptamah sargaḥ</i>	97
8	<i>aṣṭamah sargaḥ</i>	116
9	<i>navamah sargaḥ</i>	137
10	<i>daśamah sargaḥ</i>	158
11	<i>ēkādaśah sargaḥ</i>	170
12	<i>dvādaśah sargaḥ</i>	184
13	<i>trayōdaśah sargaḥ</i>	200
14	<i>caturdaśah sargaḥ</i>	219
15	<i>pañcadaśah sargaḥ</i>	233
16	<i>ṣōdaśah sargaḥ</i>	256
17	<i>saptadaśah sargaḥ</i>	271

18	<i>aṣṭādaśaḥ sargaḥ</i>	294
19	<i>ēkōnaviṃśaḥ sargaḥ</i>	318
20	<i>viṃśaḥ sargaḥ</i>	333
21	<i>ēkaviṃśaḥ sargaḥ</i>	350
22	<i>dvāviṃśaḥ sargaḥ</i>	363
23	<i>trayōviṃśaḥ sargaḥ</i>	386
24	<i>caturviṃśaḥ sargaḥ</i>	397

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ prathamah sargah ॥

śrīmān vēṅkaṭānāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ||

vandē bṛndāvanacaram vāllavījanavallabham |

jayantīsambhavam dhāma vaijayantīvibhūṣaṇam || 1.1 ||

1

yadēkaikaguṇaprāntē śrāntā nigamavandinaḥ |

yathāvadvarṇanē tasya kimutānyē mitampacāḥ || 1.2 ||

2

śaktyā śaurikathāsvādaḥ sthānē mandadhiyāmapī |

amṛtaṃ yadi labhyēta kiṃ na grhyēta mānavaiḥ || 1.3 ||

3

vasudhāśrōtrajā tasmīn vyāsē ca hṛdayasthitē |

anyē'pī kavayaḥ kāmaṃ babhūvuranapatrapāḥ || 1.4 ||

4

sa kavīḥ kathyatē sraṣṭā ramatē yatra bhāratī |

rasabhāvaguṇībhūtairalaṅkārairguṇōdayaiḥ || 1.5 ||

5

tadātvē nūtanam sarvamāyatyām ca purātanam |

na dōṣāyaidubhayaṃ na guṇāya ca kalpatē || 1.6 ||

6

pravṛttāmanaghē mārgē pramādyantīmapi kvacit |

na vācamavamanyantē nartakīmiva bhāvukāḥ || 1.7 ||

7

vihāya tadahaṃ vrīḍāṃ vyāsavēdārṇavāmṛtam |

vakṣyē vibudhajīvātum vasudēvasutōdayam || 1.8 ||

8

<i>krīḍātūlikayā svasmin kṛpārūṣitayā svayam </i> <i>ēkō viśvamidaṃ citraṃ vibhuḥ śrīmānajījanat 1.9 </i>	9
<i>jagadāhlādanō jajñē manasastasya candramāḥ </i> <i>paripālayitavyēṣu prasāda iva mūrtimān 1.10 </i>	10
<i>yadapatyasamudbhūtaḥ puṇyakīrtiḥ purūravāḥ </i> <i>satāmāhitavahnīnāṃ vihārasthēyatāṃ yayau 1.11 </i>	11
<i>samavardhata tadvaṃśaḥ uparyupari parvabhiḥ </i> <i>yaśōmuktāphalairyasya diśō daśa vibhūṣitāḥ 1.12 </i>	12
<i>babhūva nahuṣastasmin airāvata ivāmbudhau </i> <i>yamindravigamē dēvāḥ padē tasya nyavīviśan 1.13 </i>	13
<i>narēndrāḥ pṛthivīcakrē nāmacihnairalaṅkṛtāḥ </i> <i>jaṅgamāstasya vīrasya jayastambhā ivābhavan 1.14 </i>	14
<i>śaktirapratighā tasya śātravairapī tuṣṭuvē </i> <i>yathāvat sādhakasyēva yāvadarthā sarasvatī 1.15 </i>	15
<i>vīrō rasa ivōtsāhānnahuṣādabhyajāyata </i> <i>yayātirnāma yēnaindrāmardhāsanamadhiṣṭhitam 1.16 </i>	16
<i>viśālavipulōttuṅgē yadbāhuśikharāntarē </i> <i>āsīdvīraśriyā sārdaṃ bhūmirardhāsanē sthitā 1.17 </i>	17
<i>nidēśaṃ tasya rājānō na śēkurativartitum </i> <i>prāptasvapanirvāhaṃ pramāṇamiva vādinaḥ 1.18 </i>	18
<i>taṭākamiva tāpārtāstamindramiva nirjarāḥ </i> <i>bhāvā iva rasaṃ bhavyāḥ pārthivāḥ paryupāsata 1.19 </i>	19

<i>yadurnāma tatō jajñē yatsantatisamudbhavaiḥ samānagaṇanālēkhyē nissamānairniṣadyatē 1.20 </i>	20
<i>dēhīti vadatāṃ prāyaḥ prasīdan pratyuvāca saḥ lalitadhvanibhirlakṣmīlīlakamalaṣaṭpadaiḥ 1.21 </i>	21
<i>sa ca vṛttavihīnasya na vidyāṃ bahvamanyata na hi śuddhēti gṛhyēta caturthīcandracandrikā 1.22 </i>	22
<i>apunaḥ prārthanīyasya prārthitādhikadāyinaḥ arthinaḥ prathamē tasya caramān paryapūrayan 1.23 </i>	23
<i>śarāṇāṃ śātravāṇāṃ ca sandhānēna mahaujasaḥ tasya nirdhūtalakṣēṇa dviḥ kvacinnāpyabhūyata 1.24 </i>	24
<i>yuktadaṇḍamamitrāṇāṃ kṛtāntaṃ samavartinam dakṣiṇaṃ lōkapālaṃ tamamanyanta divaukasaḥ 1.25 </i>	25
<i>yaśaḥ prasūnasurabhiḥ yadusantānapādapaḥ babhūva vibudhaprītyai bahuśākhaḥ kṣamātalē 1.26 </i>	26
<i>vaṃśē samabhavat tasya vasudēvaḥ kṣitīśvaraḥ janakaḥ prāgbhavē yō'bhūt dēvadānavayūthayōḥ 1.27 </i>	27
<i>ānakānāñca divyānāṃ dundubhīnāñca nisvanaiḥ saha jātaṃ yamācakhyurākhyayā'nakadundubhim 1.28 </i>	28
<i>tēna nirmalasattvēna vinivṛttarajastamāḥ jagatī śāntamōhēva dharmōcchvāsavatī babhau 1.29 </i>	29
<i>sa viṣṇuriva lōkānāṃ tapanastējasāmiva samudra iva ratnānāṃ satāmēkāśrayō'bhavat 1.30 </i>	30

<i>prakhyātavibhavē patnyau tasya pūrvam prajāpatēḥ </i> <i>rōhiṇī dēvakīrūpē manuṣyatvē babhūvatuḥ 1.31 </i>	31
<i>akṣudragatiśālīnyōḥ tayōranyōnyasaktayōḥ </i> <i>aikarasyamabhūt patyā gaṅgāyamunayōriva 1.32 </i>	32
<i>sa tābhyāmanurūpābhyāṃ samatuṣyat samēyivān </i> <i>vyaktihēturabhūdyēna saparyāṅkasya śārṅgiṇaḥ 1.33 </i>	33
<i>alipsata na sāmrajyaṃ sō'rthakāmaparāṇmukhaḥ </i> <i>yadṛcchāgatamaīśvaryamānṛṇyaruciranvabhūt 1.34 </i>	34
<i>kayācidaśarīriṇyā vācā vyavasitāyatīḥ </i> <i>dēvakīm vasudēvañca kaṃsaḥ kārāmayōjayat 1.35 </i>	35
<i>sa kālātibalaḥ kaṃsaḥ kālānēmīranēhasā </i> <i>sarva daitēyasattvānām samāhāra ivōditaḥ 1.36 </i>	36
<i>ētasminnantarē dēvī mērumadhyamupēyusaḥ </i> <i>prajāpatimukhān dēvān prāha sāgaramēkhalā 1.37 </i>	37
<i>viditaṃ bhavatām dēvāḥ ! viśvarūpēṇa viṣṇunā </i> <i>mahīyān dharmasīlēsu bhārō yattannivēśitaḥ 1.38 </i>	38
<i>adharmanighnairadhunā dharmasētuvibhēdakaiḥ </i> <i>asaṅkhyairadbhutaistuṅgaiḥ kramyē rākṣasaparvataiḥ 1.39 </i>	39
<i>ata ālōcitajagaddhitaiḥ suragaṇaiḥ svayam </i> <i>na patāmi na bhidyē ca yathā'ham kriyatām tathā 1.40 </i>	40
<i>iti tē bhūtadhāriṇyā nisṛṣṭārthā divaukasaḥ </i> <i>avidustatpriyasyaiva tadbhāraharaṇam kṣamam 1.41 </i>	41

<i>puraskṛtya jagaddhātrīṃ manasō'pi purassarāḥ dugdhōdadhisāyaṃ dēvaṃ dūramētyābhituṣṭuvuḥ 1.42 </i>	42
<i>trivēdīmadhyadīptāya tridhāmnē pañcahētayē varadāya namastubhyaṃ bāhyantara havirbhujē 1.43 </i>	43
<i>ananyādhīnamahimā svādhīnaparavaibhavaḥ dayādhīnavihārastvaṃ praṇatān paripāhi naḥ 1.44 </i>	44
<i>sa bhavān guṇaratnaughairdīpyamānō dayāmbudhiḥ tanōti vyūhavibhavaīḥ taraṅgairiva tāṇḍavam 1.45 </i>	45
<i>tvadēkavyaṅjitairādau tvadanyēṣvanidamparaiḥ nigamairanigamyāṃ tvāṃ kaḥ paricchēttumarhati 1.46 </i>	46
<i>amitasya mahimnastē prayātum pāramicchatām vitathā vēdapānthānāṃ yatra sāyaṅgrhā gatiḥ 1.47 </i>	47
<i>namyasya namataḥ kṣudrān varadasya varārthinaḥ putraiḥ pīṛmataḥ krīḍā kathāṃ tē kēna varṇyatē 1.48 </i>	48
<i>naṭavad bhūmikābhēdairnātha dīvyan pṛthagvidhaiḥ puṃsāmananyabhāvānāṃ puṣṇāsi rasamadbhutam 1.49 </i>	49
<i>brahmādistambaparyantavicitrāṅkuraśālinām salilaṃ karmakandānāṃ krīḍaiva tava kēvalam 1.50 </i>	50
<i>nirādhāranijasthēmnō nirupādhikaśēṣiṇaḥ nirapēkṣaniyantustē nissamābhyadhikā guṇāḥ 1.51 </i>	51
<i>anāviladhiyāmantaścintāmaṇiriva sphuran diśasyabhimataṃ sarvamatiraskāryadīdhitiḥ 1.52 </i>	52

<i>saṃsāramarukāntārē pariśrāntasya dēhinaḥ </i> <i>tvadbhaktyamṛtavāhinyāmādiṣṭamavagāhanam 1.53 </i>	53
<i>duritōdanvadāvartē ghūrṇamānasya duḥkhyataḥ </i> <i>samagraguṇasampannaḥ tārakastvaṃ plavō mahān 1.54 </i>	54
<i>aparicchidyamānasya dēśakālādibhistava </i> <i>nidarśanaṃ tvamēvaikaḥ tvadanyadvyatirēkataḥ 1.55 </i>	55
<i>akartumakhilaṃ kartumanyathākartumapyalam </i> <i>saṅkalpasacivaḥ kālē śaktilēśaḥ sa tāvakaḥ 1.56 </i>	56
<i>yanmūlamakhilaṃ kāryaṃ yadamūlamadhīmahē </i> <i>lakṣyaṃ tadasi yōgānāṃ lakṣmīkaustubhalakṣaṇam 1.57 </i>	57
<i>trivargamapavargaṃ vā pratilabdhuṃ prayasyatām </i> <i>pralayēṣvapi dīrghāyuhḥ pratibhūstvadanugrahaḥ 1.58 </i>	58
<i>yadēkamakṣaram brahma sarvāmnāyasamanvitam </i> <i>tārakaṃ sarvajantūnāṃ tat tvam tava ca vācakam 1.59 </i>	59
<i>tvadālabhitahastānāṃ bhavādunmajjatām satām </i> <i>majjataḥ pāpajātasya nāsti hastāvalambanam 1.60 </i>	60
<i>ananyarakṣāvratinaṃ cātakavratacāriṇaḥ </i> <i>bhavantamavalambantē nirālabhanabhāvanam 1.61 </i>	61
<i>anidampūrvanidrāṇāmanastamayabhānumān </i> <i>āpādayasi puṃsāṃ tvamapunassvāpajāgaram 1.62 </i>	62
<i>tvadēkaśaraṇānāṃ tvam śaraṇāgatajīvanaḥ </i> <i>vipadaṃ naḥ kṣipa kṣipraṃ tamisrāmiva bhāskaraḥ 1.63 </i>	63

sati sūryē samudyantaḥ pratisūryā ivāsurāḥ jagadbādhāya jāyantē jahi tān svēna tējasā 1.64	64
sa daityahatyāmicchadbhiḥ surairēvamabhiṣṭutaḥ ananyadṛśyaḥ sahasā dayayā darśanaṃ dadau 1.65	65
tatastaṃ dadṛśurdēvāḥ śēṣaparyaṅkamāsthitaḥ adhirūḍhaśaranmēghamanyāḍṛśamivāmbudam 1.66	66
patnyā saha niṣēduṣyā padmalakṣaṇalakṣyayā svēcchayaiva śarīriṇyā sūcитайsvaryasampadam 1.67	67
sukumārasukhasparśasugandhibhiraṅkṛtam svavigrahaguṇārāmaprasūnairiva bhūṣaṇaiḥ 1.68	68
ārañjita jagannētrairanyōnya parikarmitaiḥ aṅgairamitasaundaryairanukalpitabhūṣaṇam 1.69	69
uttējitajayōtsāhamāyudhairanaghōdyamaiḥ śauryavikramaśaktyādyaiḥ sahajaiḥ svaguṇairiva 1.70	70
svakāntijaladhērantaśiddhasaṃhananaṃ svataḥ mahimnā jātavaicitryaṃ mahānīlamivōditam 1.71	71
śrutirūpēṇa vāhēna śēṣakaṅkaṇaśōbhinā svāṅghrisaurabhadigdhēna dattasaṅgrāmadōhalaḥ 1.72	72
svavētraspanda niḥspandanētavyēna nivēditam bhaktinamrēṇa sēnānyā pratiśṛṅvantamiṅgitaiḥ 1.73	73
anapāyaṃ tamādityamakṣayaṃ tārakādhipam apāramamṛtāmbhōdhimamanyanta divaukasaḥ 1.74	74

<i>abhayōdārahastāgramanaghasvāgatasmitam avēkṣya vibudhā dēvamalabhanta dṛśōḥ phalam 1.75 </i>	75
<i>tasmai vijñāpayāmāsuḥ viditārthāya nākinaḥ nihatāsēṣadaityāya nidānaṃ svāgatēḥ punaḥ 1.76 </i>	76
<i>ta imē kṣatriyā bhūtvā kṣōbhayanti kṣamāmimām tava tējasi yairnātha danujaiśśalabhāyitam 1.77 </i>	77
<i>caturṇāṃ puruṣārthānāṃ prasavō yatsamāśrayāt havyakavyaprasūrēṣā dīryatē daityabhārataḥ 1.78 </i>	78
<i>jātā nikhilavēdānāmuttamāṅgōpadhānataḥ tvatpādakamalādēṣā tvadēkādhīnadhāraṇā 1.79 </i>	79
<i>yadi na tvaratē nātha ! bhāravayapanayē bhavān plāvayiṣyantyudanvantaḥ pṛthivīm pṛthuvīcayaḥ 1.80 </i>	80
<i>karuṇādhīnacittēna karṇadhāravatī tvayā mā'vasīdatu pṛthvīyaṃ mahatī naurivāmbhasi 1.81 </i>	81
<i>raśanāratnarūpēṇa payōdhiraśanā tvayā praśānta danujaklēśā pariṣkaraṇamarhati 1.82 </i>	82
<i>kaṃsaprabhṛtibhiḥ sēyaṃ śalyairiva samuddhṛtaiḥ ciraṃ bhavatu tē pṛthvī śēṣamūrtēḥ śikhaṇḍakaḥ 1.83 </i>	83
<i>prabōdha subhagaiḥ smēraiḥ prasannaiḥ śītalaiśca naḥ kaṭākṣaiḥ plāvaya kṣipraṃ kṛpaikōdanvadūrmibhiḥ 1.84 </i>	84
<i>tvayi nyastabharāṇāṃ naḥ tvamētāṃ kṣantumarhasi viditāsēṣavēdyasya vijñāpanavidāmbanām 1.85 </i>	85

itthaṃ vadati dēvānāṃ samājē vēdhasā saha vavandē pṛthivī dēvaṃ vinatatrāṇa dīkṣitam 1.86	86
tanumadhyā viśālākṣī tanvī pīnapayōdharā māyēva mahatī tasya vanitāratnarūpiṇī 1.87	87
ābaddhamaṇḍalairbhṛṅgairalakāmōdamōhitaiḥ ayatnalabdhāṃ bibhrāṇā māyūracchatrasampadam 1.88	88
priyasandarśanānandajanitairaśrubindubhiḥ nyastamauktikanaipathyaiḥ pariṣkṛtapayōdharā 1.89	89
prasphurantaṃ priyasyēva parirambhābhilāṣiṇam dakṣiṇāditaraṃ bāhuṃ dakṣiṇā bahvamanyata 1.90	90
vipadañca jagādaiṣā vipañcīmadhurasvanā vilakṣasmitasambhinnamauktikādharavidrumā 1.91	91
atha tān bhavyayā vācā bhagavān pratyabhāṣata pratiśrutprāptanirhrāda pāñcajanyaābhinandyaayā 1.92	92
mābhaiṣurasurānikāt bhavantō madupāśrayāḥ madājñāmanavajñātuḥ paribhūtyā na bhūyatē 1.93	93
avatārya bhuvō bhāramavatārō mamāmarāḥ anādinidhanaṃ dharmamakṣataṃ sthāpayiṣyati 1.94	94
yāvadiṣṭabhujō yāvadadhikāramavasthitāḥ paripālayata svāni padāni vigatāpadaḥ 1.95	95
damanāddanujēndrāṇāṃ drakṣyatha tridaśādhipāḥ bhūyō'pi laghutāṃ prāptāṃ bhuvamullāghitāmiva 1.96	96

<i>daitēyamṛgasaṅghātē mṛgayārasabhāgibhiḥ </i>	
<i>bhavadbhirapi mēdinyāṃ bhavitavyaṃ narādhipaiḥ 1.97 </i>	97
<i>iti tānanaghādēśaḥ samādiśya janārdanaḥ </i>	
<i>avadhīritadugdhābdhiḥ mathurāyāṃ manō dadhē 1.98 </i>	98
<i>āśvāsya vāgamṛtavṛṣṭibhirāditēyān</i>	
<i>daitēyabhāranamitāṃ pṛthivīm ca dēvīm </i>	
<i>prādurbubhūṣuranaghō vasudēvapatnyāṃ</i>	
<i>padmāpatiḥ praṇidadhē samayaṃ dayāyāḥ 1.99 </i>	99
<i>sādhūnāṃ svapadasarōja ṣaṭpadānāṃ</i>	
<i>dharmasya sthitimanaghāṃ vidhātukāmaḥ </i>	
<i>yadgarbhē jagadakhilaṃ sa ēva garbhō</i>	
<i>dēvakyāḥ samajani dēvadēvavandyaḥ 1.100 </i>	100
<i> iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya</i>	
<i>śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu</i>	
<i>yādavābhyudayē mahākāvye prathamah sargaḥ </i>	
<i>kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇaśālinē </i>	
<i>śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ </i>	

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ dvitīyaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

athāgamānāmanaghēna bhūmnā

dharmasya pūrṇēna dhanāgamēna |

divaukasāṃ darśayatā vibhūtiṃ

dēvī babhau dauhṛdalakṣaṇēna ॥ 2.1 ॥

101

śṛṅgāravīrādbhutacitrarūpaṃ

garbhē trilōkaikanidhiṃ vahantyaḥ |

parāvarakṛīditakarburāṇi

dvēdhā'bhavan dauhṛdalakṣaṇāni ॥ 2.2 ॥

102

aśēṣavēdairadhigamyabhūmnā

siddhēna siddhaiśca niṣēvitēna |

amānuṣī nūnamabhūdayatnāt

kṛṣṇēna kēnāpi rasāyanēna ॥ 2.3 ॥

103

śatahradābandhurayā svakāntyā

sañcārijāmbūnadabimbakalpā |

trayyantasiddhēna rasāyanēna

kālēna bhējē kaladhautalakṣmīm ॥ 2.4 ॥

104

mayūrapīñchadyutibhirmayūkhaiḥ

tatkāntirantarvasatastridhāmnaḥ |

<i>śyāmā bahirmūlasitā babhāsē maṅgalyaratnāṅkurapālikēva 2.5 </i>	105
<i>kālē babhāsē vasudēvapatnyāḥ karpūraliptēva kapōlaśōbhā śaśiprabhā saptamagarbhakāntiḥ cyutāvaśiṣṭēva śanairudīrṇā 2.6 </i>	106
<i>navēnduniṣyandanibhaścakāśē varṇaḥ pratīkēṣu madhudravāṅgyāḥ antaḥ sthitēna prathamēna puṃsā pravartitaṃ sattvamivāvadātam 2.7 </i>	107
<i>karambitā kiñcidiva prasṛptaiḥ tējōbhirantarvasatastridhāmnaḥ marīcibhiḥ svairabhavat prajānāṃ maṅgalyaratnāṅkurapālikēva 2.8 </i>	108
<i>tasyāḥ sudhōllāsajuṣaḥ kaṭākṣāḥ saṅkṣubdhadugdhāmbudhisaumyabhāsaḥ jagattrayīsaudhaviglāpanārham vitēnirē varṇasudhāmapūrvām 2.9 </i>	109
<i>rakṣāvidhau rākṣasadānavānām kāragrḥē kaṃsaniyōgabhājām sampaśyamānā sakṛdīkṣitā vā saṅkṣōbhayāmāsa manāṃsi saiṣā 2.10 </i>	110
<i>bhuktā purā yēna vasundharā sā sa viśvabhōktā mama garbhabhūtaḥ </i>	

iti dhruvaṃ sūcanamācarantī

tattādrśaṃ nāṭitakaṃ tatāna || 2.11 ||

111

samādhisukṣētrakṛṣīvalānāṃ

santōṣasasyōdayamēghakāntyā |

cakāsa tasyāḥ stanacūcukābhā

garbhatviṣā gāḍhamivānuliptā || 2.12 ||

112

kastūrikākāmyarucistadīyā

ramyā babhau cūcukaratnakāntiḥ |

tadgarbhasandarśanalōlupānām

antardṛśāmañjanakalpanēva || 2.13 ||

113

parāvarāṇāṃ prabhavasya puṃsaḥ

prakāśakatvaṃ pratipadyamānām |

abhāvayan bhāvitacētasastāṃ

vidyāmayiṃ viśvapitāmahiñca || 2.14 ||

114

līlēkha viśvāni jagantyabhijñā

līlāhṛtē citrapatē yathārham |

prāyaḥ prajānāṃ patayaḥ pratītāḥ

yanmātrkāḥ svēṣu vidhiṣvabhūvan || 2.15 ||

115

nirāśiṣāṃ paddhatimādadānā

naiśśrēyasīṃ nītimupaghnayantī |

puṇyāśayā pūrvayugaprarōham

iyēṣa dēvī bhuvanē vidhātum || 2.16 ||

116

anāptapūrvāṃ kimapēkṣitaṃ tē

kiṃ bhuktapūrvēṣvadhunōpadadyām |

vayasyayā'bhāvavidā'nuyuktā na kiñcidityēva jagāda nāthā 2.17	117
anādarē dēvi sakhījanānām kathaṃ na dūyēta dayā tavēti upahvarē sallapitā manōjñaiḥ ālōkanairuttaramācacakṣē 2.18	118
aśēta sā kāmamajātanidrā mātuṃ pravṛttēva padāni cakrē adhyāsta lōkānavadhīrayantī bhadrāsanam bhāvitapāramēṣṭhyā 2.19	119
parikramaprēkṣitabhāṣitādyaiḥ anyādrśairāptavibhāvanīyaiḥ madōpapannā madalālasā vā jitaśramā vēti janaiḥ śaśaṅkē 2.20	120
śēṣē śayānām garuḍēna yāntīm padmē niṣaṅṅāmadhiratnapīṭham hayānanairāśritavandikṛtyām svāmākṛtiṃ svapnadṛśā dadarśa 2.21	121
antaḥsthitam yasya vibhōrasēṣam jagannivāsam dadhatī tamantaḥ tadātmanō viśvamapaśyadantaḥ tarkātigam tādrśamadbhutam naḥ 2.22	122
surāsurādhīsvaramaulighātāt viśīrṇajāmbūnadavētraśṛṅgam	

<p>ālakṣyasantōṣamalakṣyamanyaiḥ anīkanētāramavaikṣatā'rāt 2.23 </p>	123
<p>trilōkamāṅgalyanidhēstrivēdyāḥ sañjīvanīm vācamudīrayantī nīyōgayōgyān anaghaprasādā nākaukasām nāmabhirājuhāva 2.24 </p>	124
<p>yadṛcchayā yādavadharmapatnī yāmāha dharmēṣu parāvarēṣu adṛṣṭapūrvāparayāpi vācā pratiśrutā nūnamabhāvi tasyāḥ 2.25 </p>	125
<p>kriyāmupāditsata viśvaguptyā kṛtāparādhē'pi kṛpāmakārṣīt munīndravṛtṭyā mukharībhavantī muktikṣamām vaktumiyēṣa vidyām 2.26 </p>	126
<p>satām caturvargaphalaprasūtau nārāyaṇē garbhagatē natāṅgī abhaṅgurāmunnatimāśrayantī sarvasya sā'ditsata sarvamēkā 2.27 </p>	127
<p>kṛśōdarī kārśyamatītya kālē kēnāpi dhāmnā kṛtavṛddhiyōgā parāmabhikhyām kramaśaḥ prapēdē tārābhinandyā tanuraindavīva 2.28 </p>	128
<p>nigūḍhamantardadhatā niviṣṭam padmāpariṣkāramaṇīm prabhūtam </p>	

<i>madhyēna tasyāḥ pracitēna kālē</i>	
<i>mañjūṣayā rūpyabhuvā babhūvē 2.29 </i>	129
<i>śanaīśśanaīstāmupacīyamānām</i>	
<i>darśāntadīptāmiva candralēkhām </i>	
<i>antaḥsthakṛṣṇāmavalōkayantaḥ</i>	
<i>cakruścakōrāyitamātmanētraiḥ 2.30 </i>	130
<i>mayi sthitē viśvagurau mahīyān</i>	
<i>mā bhūt bhuvō bhāra itīva matvā </i>	
<i>sakhījanānāmavalambya hastān</i>	
<i>sañcāralīlām śanakaiścakāra 2.31 </i>	131
<i>mukundagarbhā mukurēṣu dēvī</i>	
<i>nāpaśyadātmānamavāptabhūṣā </i>	
<i>nāthatviṣā nandakadarpaṇēnā -</i>	
<i>didṛkṣatā”tmānamadrśyamanyaiḥ 2.32 </i>	132
<i>srajaḥ prabhūtā na śasāka vōḍhum</i>	
<i>dūrē kathā ratnavibhūṣaṇānām </i>	
<i>bhaviṣyati kṣōṇibharāpanōdē</i>	
<i>pratyāyanaṃ prāthamikaṃ tadāsīt 2.33 </i>	133
<i>divaukasō dēvakavaṃśalakṣmīṃ</i>	
<i>vilōkya tāṃ lōkanidhānagarbhām </i>	
<i>vibhūtimagrēsaravēdavādāḥ</i>	
<i>vyācakhurasyā vividhaprakārām 2.34 </i>	134
<i>patiḥsasattvāmapi tatprabhāvāt</i>	
<i>aduḥkhaśīlām samayē bhavitrīm </i>	

sukhaikatānāmaavalōkya dēvīm svasampadaṃ sūcayatīti mēnē 2.35	135
pitṛtvamāsādya surāsurāṇāṃ pitāmahatvaṃ pratipatsyamānaḥ anantagarbhāmavalōkya dēvīm atuṣyadanyēṣu gatābhilāṣaḥ 2.36	136
tāpōpaśāntiṃ jagatāṃ diśanti sandhyā'parā sādhujanapratīkṣyā tāmīdr̥ṣīṃ viśvapituḥ prasūtiṃ saṃvēdayantīva samājagāma 2.37	137
suvarṇapītāambaravāsinī sā svadhāmasaṅcchāditasūryadīptiḥ upāsanīyā jagatāṃ babhāsē muradviṣō mūrtiriva dvitīyā 2.38	138
prasaktapātaścaramāmburāśau raktōrubimbō ravirastaśailāt dināntanāgēna dṛḍhapraṇunnaṃ manaśśilāśṛṅgamivābabhāsē 2.39	139
nimajjatā vārinidhau savitrā kō nāma jāyēta karagrahitā tadēti sambhāvanayaiva nūnaṃ dūrādudakṣēpi karāgramuccaiḥ 2.40	140
sphuratprabhākēsaramarkabimbaṃ mamajja sindhau makarandatāmram	

<i>sandhyākumāryā gaganāmburāsēḥ krīḍāhṛtaṃ kṣiptamivāravindam 2.41 </i>	141
<i>phaṇāmaṇiprēkṣyakharāṃśubimbaḥ sandhyāsuparṇīmavalōkya bhītaḥ tāpādhikō vāsarapannagēndraḥ prāyēṇa pātālabilaṃ vivēśa 2.42 </i>	142
<i>pradōṣarāgāruṇasūryalakṣāt diśāgajō dṛpta ivātighōraḥ kālōpanītaṃ madhunā samētam abhuṅkta manyē kabalaṃ payōdhiḥ 2.43 </i>	143
<i>tadā tamaḥ prōṣitacandrasūryē dōṣāmukhē dūṣitasarvanētram viyōgināṃ śōkamayasya vahnēḥ āśāgatō dhūma ivānvabhāvi 2.44 </i>	144
<i>satārapuṣpā dhṛtapallavaśrīḥ pracchāyanīrandhratamaḥpratānā viśvābhinandyā vavṛdhē tadānīṃ vaihāyasī kāpi vasantavanyā 2.45 </i>	145
<i>alakṣyata śyāmalamantarikṣaṃ tārābhirādarśitamauktikaugham nivatsyatō viśvapatēravanyāṃ kālēna bhṛtyēna kṛtaṃ vitānam 2.46 </i>	146
<i>abhṛṅganādapratipannaunā nimēṣabhājō niyataṃ vanasthāḥ </i>	

<i>dūraṅgatē svāmini puṣkarīṇyaḥ tatprāptilābhāya tapō vitēnuḥ 2.47 </i>	147
<i>nimīlitānāṃ kamalōtpalānāṃ niṣpannasakhyairiva cakravākaiḥ vimuktabhōgairvidadhē viṣaṅṅaiḥ vibōdhavēlāvadhikō vilāpaḥ 2.48 </i>	148
<i>tamisranīlāambarasaṃvṛtāṅgī śyāmā babhau kiñcidatītya sandhyām prācīnaśailē samayānnigūḍhaṃ samudyatā candramivābhisartum 2.49 </i>	149
<i>niśākarēṇa pratipannasattvā nikṣiptadēhēva payōdhitalpē jagatsamīkṣyā jahatī ca kārśyaṃ prācī diśā pāṇḍaratāmayāsīt 2.50 </i>	150
<i>tamaḥprasaṅgēna vimucyamānā gauraprabhā gōtrabhidābhinandyā vidhūdayārambhaviśēṣadrśyā prācī diśā'bhāsata dēvakīva 2.51 </i>	151
<i>apatyalābhaṃ yaduvīrapatnyāḥ mahōdadhau magnasamutthitēna tadvaṃśamānyēna samīkṣya pūrvaṃ prāptaṃ pratītēna purōdhasēva 2.52 </i>	152
<i>kṣvēlōpamē santamasē nirastē sōmaṃ sudhāstōmamivōdvamantī </i>	

dugdhōdavēlēva dudōha lakṣmīm

āśā manōjñāmarēndramānyā || 2.53 ||

153

tamassamākrāntivaśēna pūrvaṃ

jajñē nimagnairiva bhūtadhātryām |

tatastuṣārāṃśukarāvagūḍhaiḥ

uttabhyamānairiva śailaśṛṅgaiḥ || 2.54 ||

154

diśastadānīmavanīdharāṇāṃ

sagairikaiḥ pāradapaṅkalēpaiḥ |

cakāśirē candramasō mayūkhaiḥ

pañcāyudhasyēva śaraiḥ pradīptaiḥ || 2.55 ||

155

samunnamantī kuṭilāyatātmā

śasāṅkalēkhōdayadrśyakōṭiḥ |

viyōgicētōlavanē pravīṇā

kāmōdyatā kāñcanaśaṅkulēva || 2.56 ||

156

tamāṃsi durvārabalaḥ sa kālaḥ

prāyō vilōptuṃ sahasā diśāṃ ca |

manāṃsi kāmaśca manasvinīnāṃ

prāyuṅkta śaityādhikamardhacandram || 2.57 ||

157

karēṇa saṅkōcitapuṣkarēṇa

madapratichhandakalaṅkabhūmā |

kṣiptvā tamaśśaivalamunmamajja

magnō diśānāga ivēndurabdheḥ || 2.58 ||

158

madōdayātāmrapapōlabhāsā

śakrasya kāṣṭhā śaśinā cakāśē |

udēyuṣā vyañjayituṃ trilōkīṃ nāthasya sā nābhirivāmbujēna 2.59	159
samīpataḥ santamasāmburāsēḥ babhāra śaṅkhākṛtirindubimbaḥ pittōparāgādiva pītimānaṃ dōṣāvilaprōṣitadr̥ṣṭidattāt 2.60	160
kṛśōdarīlōcanaḥkṛṣṇalakṣmā rātryāḥ samiddhōdayarāga induḥ kastūrikākuṅkumacitritātmā karpūravinyāsa ivānvabhāvi 2.61	161
prasādamantaḥkaraṇasya dātā pratyakṣayan viśvamidamaṃ prakāśaiḥ tamaśca rāgaṃ ca vidhūya candraḥ sammōdanaṃ sattvamivōllalāsa 2.62	162
niśākarō vāridhinissvanānāṃ niṣpādakaḥ kundaruciścakāśē udēṣyataścakrabhṛtō niyōgāt prādurbhavan prāgiva pāñcajanyaḥ 2.63	163
mṛgēṇa niṣpannamṛgājinaśrīḥ svapādavikṣēpamitāntarikṣaḥ muradviṣō vāmanamūrtibhājāḥ paryāyatāmanvagamacchaśāṅkaḥ 2.64	164
jigāya śaṅkhāśritaśaivalābhaḥ cārudyutēścandramasaḥ kalaṅkaḥ	

udīyamānasya mahōrmīyōgāt sāmicyutaṃ sāgaramūlapaṅkam 2.65	165
udētya tuṅgādudayādriśṅgāt tamōgajān agrakarēṇa nighnan niśākarastanmadalēpalakṣmā sitābhiśuḥ siṃhadasāmayāsīt 2.66	166
niśīthalakṣmyā iva puṇḍarīkaṃ nirvēśasindhōriva phēnacakram tamanvavaikṣanta vilāsatantrāḥ tārāmaṇīnāmiva sūtīsuktim 2.67	167
udāratārāgaṇabudbudaughāḥ candrēṇa sampannasudhāprasūtiḥ asēṣadṛśyāmadhigamya lakṣmīm ālōkadugdhōdadhirābabhāsē 2.68	168
prakāśayan viśvamidaṃ yathāvat candrōdayōddīpitasaumyatāraḥ āsīnniśīthō jagataḥ prabhūtāt andhasya daivādiva dṛṣṭilābhaḥ 2.69	169
viśōdhitādviṣṇupadāt kṣarantī viśvaṅmukhī sāgaravṛddhihētōḥ tamōmayīṃ sūryasutāṃ nigīrya jyōtsnānadī sōṇamapi vyamuñcat 2.70	170
priyāmukhaistōyamadhu pradiṣṭaṃ pītvā navaṃ prīta ivāmburāsīḥ	

<p>samētya candradyutinartakībhiḥ taraṅgitaṃ tāṇḍavamātatāna 2.71 </p>	171
<p>kalaṅkacitrikṛtamindukhaṇḍaṃ tamaḥ samadhyāsitasattvakalpam aśuṣkaśaivālamivābabhāsē siddhāpagāsaikatamardhadṛśyam 2.72 </p>	172
<p>svamadhyasampannaviśuddhadhāmā śyāmā ca sā dēvakanandinī ca tamaḥ kṣipantyaḥ jagatāṃ trayāṇām anyōnyasaṃvādamivānvabhūtām 2.73 </p>	173
<p>śākhāvakāśēṣu kṛtapravēśaiḥ candrātapairāśritacāraḥkṛtyaiḥ hatāvaśiṣṭāni tamāṃsi hantuṃ sthānaṃ tadākrāntamamṛgyatēva 2.74 </p>	174
<p>parākṛtadhvāntanikāyapaṅkaiḥ paryāptatārāgaṇaphēnapuñjaiḥ aśōbhata dyaurasamāyudhasya yaśaḥpravāhairiva candrapādaiḥ 2.75 </p>	175
<p>dadānayaḥ diksaritāṃ prasādaṃ prasaktahaṃsāgamayā svakāntyā apākṛtadhvāntaḥpravarṭtyā śarattviṣā candrikayā cakāśē 2.76 </p>	176
<p>kalāvataḥ kāmavihāranāṭyē kālōcitaṃ kalpayatēva narma </p>	

amōghamāyāpalitaṅkaraṇyaḥ

prāyō diśāṃ dīdhitayaḥ prayuktāḥ || 2.77 ||

177

kadambamālābhiradhītalāsyāḥ

kalyāṇasambhūtirabhūt prajānām |

priyodayasphītarucō rajanyaḥ

santōṣaniḥśvāsanibhaḥ samīraḥ || 2.78 ||

178

prāyēṇa haṃsairavadhūtasāṅgā

cārusmitā sambhṛtabhṛṅganādā |

sarvōpabhōgyē samayē prasuptaṃ

kumudvatī kōkanadaṃ jahāsa || 2.79 ||

179

kalaṅkalakṣēṇa samaikṣi kācit

kastūrikāpatraviśēṣakāntiḥ |

sudhāṃśubimbavyapadēśadrśyē

mugdhē rajanyā mukhapuṇḍarīkē || 2.80 ||

180

talēṣvavēpanta mahīruhāṇāṃ

chāyāstadā mārutakampitānām |

śasāṅkasimhēna tamōgajānāṃ

lūnākṛtīnāmiva gātrakhaṇḍāḥ || 2.81 ||

181

tamastaraṅgānavasādayantyā

samēyuṣi candrikayā mahatyā |

śyāmā babhau sāndranavōtpalaśrīḥ

surasravantyēva kalindakanyā || 2.82 ||

182

svaviprayōgavyasanānnipītaṃ

bhṛṅgāpadēśēna kumudvatībhiḥ |

<i>sudhābhirāplāvya karasthitābhiḥ pracyāvayāmāsa viṣaṃ sudhāṃsuḥ 2.83 </i>	183
<i>cakāśirē patrakalāsamṛddhyā vyōmōpamē vāriṇi kairavāṇi kalaṅkadṛśyabhramarāṇi kālē svanātha sādharmaṃmupāgatāni 2.84 </i>	184
<i>sarinmukhōpāhṛtamamburāśiḥ pītvēva tōyaṃ madhu jātahaṛṣaḥ cakāra candrapratīyātanānāṃ karagrahaiḥ kāmapi rāsalīlām 2.85 </i>	185
<i>prasādabhājōrubhayōrabhūtām ubhāvanirdhāryamithōviśēṣau nabhaḥsthalē śītaruciḥ satārē sakairavē tatpratimā ca tōyē 2.86 </i>	186
<i>nabhastuṣārāṃśumayūkhayōgāt tamisrayā mōkṣamavindatēva atrṣyataḥ tattvavidō niśāyām antarmukhaṃ cittamivātmayōgāt 2.87 </i>	187
<i>sahōditā candramasā babhāsē jyōtsnā payōdhērupajātarāgā tadātanē saṃjananē’pi śaurēḥ sahāyinī sāgarasambhavēva 2.88 </i>	188
<i>prabuddhatārākumudābdhicandrē nidrāṇaniśēṣajanē niśīthē </i>	

sa tādrśō dēvapatēḥ prasūtiṃ puṣyan babhau puṇyatamō muhūrtaḥ 2.89	189
bhāgēna pūrvēṇa tamōmayēna prakāśapūrṇēna ca paścimēna tadā niśīthaḥ sa satāṃ prasattyai saṃsāramuktyōriva sandhirāsīt 2.90	190
prāgēva jātēna sitēna dhāmnā madhyōpalakṣyēṇa ca mādhavēna prakāmapuṇyā vasudēvapatnyā sampannasāmyēva niśā babhāsē 2.91	191
saha praticchandaśaśāṅkabhēdaiḥ sarasvatāṃ tāṇḍavinastaraṅgāḥ avēkṣya śaurēravatāravēlāṃ santōṣanighnā iva sampraṇēduḥ 2.92	192
avāditōdīritavādyaghōṣaṃ diśābhirāmrēḍitadivyaḡitam satāmupasthāpitasattvalāsyam saṅgītamāṅgalyamabhūt tadānīm 2.93	193
pradīpitaiḥ kaṃsagrḥṣu dīpaiḥ tāpaiśca bhāvēṣu tapōdhanānām alabhyata kṣipramalabdhabhaṅgaiḥ ahētunirvāṇadaśānubhūtiḥ 2.94	194
ajaḥ svajanmārhatayā'numēnē yāmaṣṭamīm yādavabhāvamicchan	

dvitīyayā bhāvitayōganidrā

sā'bhūt tadānīṃ prathamā tithīnām || 2.95 ||

195

atha sitarucilagnē siddhapañcagrahōccē

vyajanayadanaghānāṃ vaijayantyāṃ jayantyām |

nikhilabhuvanapadmaklēśanidrāpanuttyai

dinakaramanapāyaṃ dēvakīpūrvasandhyā || 2.96 ||

196

avatarati mukundē sampadāmēkakandē

surabhitaharidantāṃ svādumādhvīkadigdhām |

abhajata vasudēvasthānamānandanighnaiḥ

amaramithunahastairāhitāṃ puṣpavṛṣṭim || 2.97 ||

197

|| iti śrīkavitārkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēñkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye dvitīyaḥ sargaḥ ||

kavitārkikasimḥāya kalyāṇaguṇaśālinē |

śrīmatē vēñkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ tṛtīyaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

atha jaganti babhūvuranāvilā -

nyatimirā haritaḥ pracakāśirē |

abhajadēva niśā divasaśriyaṃ

jananabhājini dēvativākarē ॥ 3.1 ॥

198

nanṛturapsarasō divi nanditāḥ

kimapi gītamaḡyata kinnaraiḥ |

śrutisukhaissamatōṣayata svanaiḥ

amaradundubhirānakadundubhim ॥ 3.2 ॥

199

daśasu tatra diśāsvaśarīriṇī

jayajayēti babhūva sarasvatī |

ajitamēkamagōcarayat svayaṃ

svarasavṛttirasāvasurāntakam ॥ 3.3 ॥

200

anativēlasamīraṇacōditaiḥ

śīśiraśīkaraśībharitāambaraiḥ |

jaladharairabhitō divi dadhvanē

suragajairiva sūcitamaṅgalaiḥ ॥ 3.4 ॥

201

vavurathō marutastridaśāṅganā -

vadanasaurabhasārabhṛtaḥ śubhāḥ |

<i>muditanirjaramuktasuradruma - prasavavr̥ṣṭimadhudravamēdurāḥ 3.5 </i>	202
<i>madhuripōravatāramahōtsavē mumudirē madhurāpuradēvatāḥ yadabhigantari bhaktajanē varam daduraśēṣamatandritacētaḥ 3.6 </i>	203
<i>avadadhānadhiyō munayastadā yadanadhītamadhītavadañjasā nigamajātamaśēṣamavēksya tat niraviśanniva muktimayīm daśām 3.7 </i>	204
<i>prasadanaṃ śaradāgamasambhavaṃ nabhasi māsi nadībhirupādadē mahitayōgavidāṃ matibhiḥ samaṃ śrutibhirapyanupaplavanītibhiḥ 3.8 </i>	205
<i>nikhilacētanamānasa nissṛtāḥ kaluṣatāḥ samudētya kila kṣaṇāt viviśurambha iva svayamāpagāḥ jalanidhēriḥ bhōjapatērmanaḥ 3.9 </i>	206
<i>asuravīragṛhāṇi pṛthagvidhaiḥ aśubhaśaṃsibhirānaśirē muhuḥ amararājapurēṣu jajṛmbhirē śubhanimittasātāni punaḥ punaḥ 3.10 </i>	207
<i>caramataśca ṛṇādiva dēvakī - patiramucyata śṛṅkhalataḥ sthirāt </i>	

nikhilabandhanivartakasannidhau

vigalanam nigalasya kimadbhutam || 3.11 ||

208

uditamātmani dēvakasambhavā

danujabhēdanamaṅkagataṃ dadhau |

kamapi kāñcanabhūbhṛdadhityakā

harihayōpalaśṛṅgamivādbhutam || 3.12 ||

209

vidhṛtaśaṅkharathāṅgagadāmbujaḥ

śabalitaḥ śubhayā vanamālayā |

piturasūta mudam pṛthukastadā

jaladhiḍimghanibhō jananīdhṛtaḥ || 3.13 ||

210

pitaramabjabhuvāmanapāyinaṃ

priyatamāṅkagataṃ paripaśyatā |

sa vibhurānakadundubhinā mahān

avitathaiḥ svaguṇairabhituṣṭuvē || 3.14 ||

211

praṇipatāmi bhavantamananyadhīḥ

akhilakāraṇamāśritatāraṇam |

anugamādanidamprathamā giraḥ

kimapi yatpadamēkamadhīyatē || 3.15 ||

212

viṣamakarmavipākaparamparā -

vivaśavṛttiṣu dēhiṣu dustaram |

karuṇayā tava dēva kaṭākṣitāḥ

katicidēva taranti bhavārṇavam || 3.16 ||

213

tvadanubhāvamahōdadhiśīkaraiḥ

avaśapātibhirāhitaśaktayaḥ |

avadhibhēdavatīmupabhuñjatē

svapadasampadamabjabhavādayaḥ || 3.17 ||

214

śrutikirīṭaśubhāśrayavigrahaḥ

paramasattvanidhiḥ pratipadyasē |

jagadanugrahamārutacōditō

vividharūpataraṅgavikalpanām || 3.18 ||

215

tvayi na dēva yadāyatatē na tat

jagati jaṅgamamanyadathāpi vā |

iti mahimni tava pramitē paraṃ

vibhajanē vividhaiḥ sthitamāgamaiḥ || 3.19 ||

216

akhilalōkapitustava putratām

ahamayācamananyamanōrathaḥ |

varada vāñchitadānadhṛtavratē

tvayi tadēvamayatnamapacyata || 3.20 ||

217

avanibhāranirākaraṇārthinām

kratubhujāmabhilāṣamavandhyayan |

jitaripūṇi bahūni dayānidhē

viharaṇāni vidhātumihārhasi || 3.21 ||

218

danujamōhanadōhalinā tvayā

sahajalāñchanasaṃvaraṇaṃ kṣamam |

tadadhunā śamayan mama sādhasaṃ

yavanikāmadhigaccha yathēpsitam || 3.22 ||

219

iti sabhītamavēkṣya dayānidhiḥ

smitamukhō vasudēvamabhāṣata |

tvamasi mē janakaḥ kimihānyathā kimapi tāta mudhā kathitaṃ tvayā 3.23	220
iyamamartyapitustava gēhinī diviṣadāṃ janānī mama cānaghā abhimataṃ yuvayōranavagrahaṃ samayabhāvi mayaiva samarthyatē 3.24	221
yadi bibhēṣi bhajāmi manuṣyatāṃ atha ca māṃ naya nandagrhaṃ kṣaṇāt duhitaraṃ ca samānaya tasya tāṃ gatabhayō bhava dūragatē mayi 3.25	222
atha niśamyā niyōgamabhaṅguraṃ madhujitō madhurākṣaramantharam hitamidaṃ pratipadya tamādadē gurutaraṃ kṛpayā laghutāṃ gatam 3.26	223
tuhinabhānudivākaralōcanaṃ nigamaniḥśvasitaṃ svasutasya tat anubabhūva muhurmuhurādarāt anaghamānanamānakadundubhiḥ 3.27	224
śrutisugandhitadānanacandrikā - muṣitamōhatamā munisannibhaḥ adhijagāma sa tanmayatāṃ kṣaṇāt animiṣatvamuta pratisandadhē 3.28	225
jigamiṣuḥ sa diśō daśa yādavaḥ sakṛdavaikṣata sādhasavihvalaḥ	

<i>anaghavaibhavamarbhakamudvahan amitaguptiniruddhagatau gṛhē 3.29 </i>	226
<i>vijaghaṭē sahasaiva kavāṭikā vrajamatha vrajatō yadubhūbhṛtaḥ upalakalpamaśērata rakṣakāḥ saraṇimādidiśurgrhadēvatāḥ 3.30 </i>	227
<i>kṣaradasūniva yāmikarakṣakān muṣitamañjugiraḥ śukaśārikāḥ yadukulēndurapaśyadamīlitān parijanānapi citragatāniva 3.31 </i>	228
<i>upayatō viśikhāṃ sadanāntarāt kuvalayābhakumāratanutviṣā śatamakhōpalamēcakayā drutaṃ śamitasantamasā haritō babhuḥ 3.32 </i>	229
<i>śrutimayō vihagaḥ paritaḥ prabhuṃ vyacaradāśu vidhūtaniśācaraḥ anujagāma ca bhūdharapannagaḥ sphuṭaphaṇāmaṇidīpagaṇōdvahaḥ 3.33 </i>	230
<i>dinakarōpamadīdhitibhistadā danujadēhavidāraṇadāruṇaiḥ parigataḥ kila pañcabhirāyudhaiḥ yadupatiḥ prajahāvasahāyatām 3.34 </i>	231
<i>praguṇamindunivēditapaddhatiḥ yadukulēndurathō yamunānadīm </i>	

paramapūruṣamakṣatapauruṣaḥ

patagarāja ivāśu vahan yayau || 3.35 ||

232

tanutaraṅgapṛṣatkaṇaśītalāḥ

surabhikairavasauḥṛdavāsitaḥ |

abhisamētamasēvata mārutō

yamunayā prahitō yadupuṅgavam || 3.36 ||

233

pavanakampītapallavapāṇikā

prahitapuṣpabharā padavīmukhē |

upajuhāva kila bhramarasvanaiḥ

yadupatiṃ yamunōpavanasthalī || 3.37 ||

234

nimiṣitāsitanīrajalōcanā

mukulitābjamukhī savituḥ sutā |

lalitadīnarathāṅgayugasvanā

kuhakadainyamaśōcadiva prabhōḥ || 3.38 ||

235

vikacakairavatārakitākṛtiṃ

tanumatīmiva śāradayāminīm |

tvaritamambunīdhērabhisārikāṃ

taritumaihata satyasamīhitaḥ || 3.39 ||

236

bhavati kiṃ nu bhaviṣyati vā kimi -

tyanavadhāritaśaurivihārayā |

cakitayēva virōcanakanyayā

vidhutavīcikaraṃ kila vivyathē || 3.40 ||

237

ghanatamaḥparipākamalīmasaiḥ

gurubhirūrmigaṇairanupaplutaḥ |

atitatāra dinādhipatēḥ sutāṃ

anaghayōgamanā iva saṃsṛtim || 3.41 ||

238

yadupatēryamunā tvaritaṃ yataḥ

pratiyataśca samarpitapaddhatiḥ |

svayamamartyamadāvalamajjanī

caraṇalaṅghyajalā samajāyata || 3.42 ||

239

ajani paścimatō bhṛśamunnatā

ravisutā purataḥ sthalaśēṣitā |

adhirurōha padaṃ kimasau harēḥ

pratiyayau yadi vā pitaraṃ girim || 3.43 ||

240

akṛtasētumanākalitaplavāṃ

jananasindhudṛḍhaplavamudvahan |

ravisutāmatilaṅghya ramāpatiṃ

sapadi ghōṣasamīpamupānayat || 3.44 ||

241

atha kayācana kāraṇanidrayā

vivaśasuptajanaṃ vrajamāviśat |

dhanadapattanasampadi yatra sā

svasutamagryamasūyata rōhiṇī || 3.45 ||

242

upagatē vasudēvasutē'ntikaṃ

narakavairiṇi nandakuṭumbinī |

araṇisambhavapāvakasaṅgamāt

abhajatādhvaravēdiriva śriyam || 3.46 ||

243

nyadhita nandavadhūsavidhē sutāṃ

drutamupādita gōpakumārikām |

atha nināya ca dēvakanandanī -

śayanamānakadundubhirāśu tām || 3.47 ||

244

anavabuddhajanārdanakanyakā

vinimayastvatha bhōjagaṇēśvaraḥ |

dr̥ṣadi tāmabhihantumapātayat

pratijaghāna ca sā caraṇēna tam || 3.48 ||

245

nṛpatirāśu padā nihatastayā

nipatitōditakantukavadbhavan |

davasamāhataśailanibhaḥ krudhā

daranimīlitadr̥ṣtiradūyata || 3.49 ||

246

udapatat divamugraghanasvanā

yuvatirūpayugātyayaśarvarī |

asuraghātibhiraṣṭabhirāyudhaiḥ

alaghubhiścapalābhirivāśritā || 3.50 ||

247

atha ca bhōjaniyanturayantritā

danujahanturudantamudairirat |

paṭu gabhīramudāramanākulaṃ

hitamavistaramarthyamaviplavam || 3.51 ||

248

ahamaśēśasurāsuramōhanī

yavanikā madhukaiṭabhamardinaḥ |

prabalaśumbhaniśumbhaniśūdanē

praṇihitā hatayā tava kiṃ mayā || 3.52 ||

249

vasati nandagr̥hē vibudhadviṣāṃ

damayitā vasudēvasamudbhavaḥ |

<p>ayamasau tava nāśayitēti sā daramudīrya jagāma yathēpsitam 3.53 </p>	250
<p>madhuhiraṇyanibhō madhurāpatiḥ dinahutāśanadīnadaśāṃ gataḥ śvasitajalpitavēpitahuṅkṛtaiḥ aratimāyatabhītirasūcayat 3.54 </p>	251
<p>jaḍamatiḥ sa janārdanamāyayā vihasitastrapayā janitavyathaḥ apakṛtaṃ vasudēvamamōcayat dayitayā saha dīnavilāpayā 3.55 </p>	252
<p>kimapi cintitamāgatamanyathā kimidamityavaśādupajātayā viśavidūṣitayēva manīṣayā muhuradūyata mōhavicēṣṭitaḥ 3.56 </p>	253
<p>aviṣayē vipadāmasurāntakē punariyēṣa nikāraparamparām niyatirēkamukhī duratikramā kṛtadhiyā kimutā”vilacētasā 3.57 </p>	254
<p>paribabhūva cukōpa viśiṣmiyē parijahāsa hariṃ prajagarja ca pariṇatēna bhavāntaravāsanā - ”grahaguṇēna bhajan bhavitavyatām 3.58 </p>	255
<p>kvacana dhāmani kaṃsanivēditē sabhayamānakadundubhirāvasat </p>	

smṛtigatēna sutēna sajīvitā

dinaśatāni nināya ca dēvakī || 3.59 ||

256

vigatakanyakayā ca yaśodayā

niyatisambhṛtanirbharanidrayā |

cirasamāgatajāgarayā'ntikē

harirapatyamadrśyata dhanyayā || 3.60 ||

257

yadavabuddhanirākulanītibhiḥ

munigaṇairadhunāpi vimṛgyatē |

tadidamāgamamaulivibhūṣaṇaṃ

vidhivaśādabhavat vrajabhūṣaṇam || 3.61 ||

258

anaghavatsamanākuladhēnukaṃ

pracuradugdhamacōrabhayōdbhavam |

vrajamanāmayaviśvajanaṃ vibhuḥ

kṛtayugāspadakalṣamakalpayat || 3.62 ||

259

ajani gōpagṛhēṣu manōramaiḥ

amitakāntibhirapsarasāṃ gaṇaiḥ |

yadanubhūtirasēna samēśyataḥ

śaraṇayādavaśaiśavayauvanē || 3.63 ||

260

suramahīsuratōṣaṇamādarāt

navamupādita nanda udāradhīḥ |

taralagōpagaṇāgamasaṅkulaṃ

tanayajanmamahōtsavamadbhutam || 3.64 ||

261

adhicakāra vadānyamaṇēḥ śriyaṃ

vyadhita kalpatarōranukalpatām |

ajanayacca sutaprasavōtsavē

mahati mēghavikatthanamōghatām || 3.65 ||

262

nidhimanantamiva svayamutthitaṃ

niravadhiṃ nijabhāgamivōditam |

vrajabhuvāḥ pratilabhya ramāpatiṃ

jahasuraindramasāratarāṃ padam || 3.66 ||

263

putraṃ prasūya tapasā puruṣaṃ purāṇaṃ

kālaṃ ciraṃ vidhivaśāt kṛtaviprakarṣau |

śaṅkākalaṅkitadhiyāvapi dampatī tau

tadvaibhavasmarāṇasāntarujāvabhūtām || 3.67 ||

264

nandasadmani navēndusannibhau

vāsamētya vasudēvanandanau |

vṛddhimāpaturanēhasā svayaṃ

svādubhōgajanānīṃ suparvaṇām || 3.68 ||

265

|| iti śrīkavitārkkikasiṃhasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye ṭṛtīyaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasiṃhāya kalyāṇaguṇasālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ caturthaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitarḥkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

manīṣitaṃ kaitavamānuṣasya

śrutvā bhayakrōdhapariplutātmā |

kaṃsaściraṃ prāgbhavaḥkālanēmiḥ

cintārṇavē magna ivāvatasthē ॥ 4.1 ॥

266

sa durdamānāsurasattvabhēdān

nētā samāhūya nṛśaṃsacētāḥ |

prasthāpayāmāsa parairadhṛṣyaṃ

nandāspadaṃ nāthavihāraguptam ॥ 4.2 ॥

267

kadācidantarhitapūtanātmā

kaṃsaprayuktā kila kāpi māyā |

nidrāparādhīnajanē niśīthē

vrajaṃ yaśōdākṛtirāvivēśa ॥ 4.3 ॥

268

stanyēna kṛṣṇaḥ saha pūtanāyāḥ

prāṇān papau luptapunarbhavāyāḥ |

yadadbhutaṃ bhāvayatāṃ janānāṃ

stanandhayatvaṃ na punarbabhūva ॥ 4.4 ॥

269

niśamyā tasyāḥ paruṣaṃ ninādaṃ

rukṣaṃ yaśōdā ruditaṃ ca sūnōḥ |

<p>sasambhramāvēgamupētya bhītā tamagrahīd durgrahamāgamānām 4.5 </p>	270
<p>nandaśca tīvrēṇa bhayēna sadyaḥ samētya paśyannanaghaṃ kumāram tēnaiva tasya trijaganniyantuḥ prāyuṅkta rakṣāṃ paramārthavēdī 4.6 </p>	271
<p>gōpāśca sambhūya guhōpamākṣiṃ svaghōṣanirhrāditaviśvaghōṣām gatāsumaikṣanta niśācarīṃ tāṃ bhīmākṛtiṃ bhaimarathīmivānyām 4.7 </p>	272
<p>paraśvadhaistatkṣaṇaśātitaistām vicchidya vindhyācalasānukalpām anaḥpravṛtyā bahirāśu ninyuḥ kravyādbaliṃ prājyamiva kṣipantaḥ 4.8 </p>	273
<p>grahādidōṣān apahantukāmā gōptuḥ satāṃ gōpatayaḥ samētāḥ suvarṇasūtragrathitābhirāmāṃ pañcāyudhīmābharaṇaṃ babandhuḥ 4.9 </p>	274
<p>ramyāṇi ratnāni rathāṅgapāṇēḥ ākalpatāṃ nūnamavāpnuvanti tadaṅgasamsparsārasāt prakāmaṃ rōmāñcitānyaṃśugaṇairabhūvan 4.10 </p>	275
<p>sa śāyitaḥ kṣēmavidā jananyā paryāṅkikāyāṃ prarudan kumāraḥ </p>	

cikṣēpa tuṅgaṃ śakaṭaṃ padābhyāṃ gādhābhighātēna girīndrasāram 4.11	276
vidāritastasya padāgrayōgāt vikīryamāṇō bahudhā pṛthivyām śabdāyamānaḥ śakaṭākhyadaityaḥ saṅkṣōbhayāmāsa jagantyabhīkṣṇam 4.12	277
yadṛcchayōtkṣiptapadē kumārē śailōpalakṣyē śakaṭē nirastē sarōjagarbhōpamasaukumāryaṃ pasparśa tatpādatalaṃ yaśōdā 4.13	278
athāṅgaṇē jānupadāgrahastaiḥ cakrāyudhē caṅkramaṇapravṛttē prāyō dharitrī pariśasvajē taṃ sāpatrapā sāndrarajaśchalēna 4.14	279
nirvyājamandasmitadarśanīyaṃ nīrājitaṃ kuṇḍalaratnabhāsā nandastadānīm na jagāma tṛptim mugdhākṣaram prēkṣya mukhaṃ tadīyam 4.15	280
viśvāni viśvādhikaśaktirēkō nāmāni rūpāṇi ca nirmimāṇaḥ nāmaikadēśagrahaṇē'pi mātuḥ babhūva kṛṣṇō bahumānapātram 4.16	281
taraṅgitānuśravagandhamādu tasyādbhutaṃ sallapitaṃ sakhībhiḥ	

varṇasvarādivyavasāyabhūmnā

śikṣāvidāṃ śikṣaṇamagryamāsīt || 4.17 ||

282

tamīṣadutthāya nilīnamārāt

samprēkṣyadantāṅkuracāruhāsam |

sanātanīm dṛṣṭimananyadrṣṭiḥ

sānandamālōkata nandapatnī || 4.18 ||

283

padaistribhiḥ krāntajagattrayaṃ taṃ

bhavyāśayā bhāvitabālabhāvam |

karēṇa saṅgrhya karāmbujāgraṃ

sañcārayāmāsa śanairyaśōdā || 4.19 ||

284

skhaladgatiṃ dvitrapadapracārāt

jānukramē jātaruciṃ kumāram |

bhugnē samāvēśya valagnabhāgē

stanyaṃ mudā pāyayatē sma dhanyā || 4.20 ||

285

kramēṇa bhūyō'pi vihārakāṅkṣī

nandasya dārairabhinandyamānaḥ |

nityānubhūtaṃ nigamāntabhṛṅgaiḥ

nijaṃ padābjaṃ nidadhē pṛthivyām || 4.21 ||

286

sa sañcaran sādhujanapratīpaiḥ

mā bhujyatāṃ sēyamitīva matvā |

cakrādibhiḥ pādasarōjacihnaiḥ

āmudrayāmāsa mahīmananyaiḥ || 4.22 ||

287

ālambya mātuh karapallavāgraṃ

śanaiḥ śanaiḥ sañcaratō murārēḥ |

babhāra citrāmiva patrarēkhāṃ

dhanyā padanyāsamayīṃ dharitrī || 4.23 ||

288

akarmanighnō bhuvanānyajasraṃ

saṅkalpalēśēna niyamyā dīvyān |

pracāritaḥ prasnutayā jananyā

padē padē viśramamācakāṅkṣa || 4.24 ||

289

suraprasūnaiḥ surabhīkṛtānām

ārōhaṇānyaṅgaṇavēdikānām |

tamārurukṣuṃ taralāṅghripadmāṃ

dhātāramārōhayadāśu dhātrī || 4.25 ||

290

talēṣu tasyāṅgaṇapādapānām

tālānukūlēṣu gatāgatēṣu |

vrajasthitāḥ svargasadāmaśṛṅvan

dūrōditān dundubhitūryanādān || 4.26 ||

291

ya ēṣa lōkatrayasūtradhāraḥ

paryāyapātrāṇi carācarāṇi |

ānartayatyadbhutacēṣṭitō'sau

nanarta khēlaṃ navaṇītakāṅkṣī || 4.27 ||

292

gr̥hēṣu dadhnō mathanapravṛttau

pr̥ṣatkaṇairutpatitaiḥ prakīrṇaḥ |

nidarśayāmāsa nijāmavasthām

prācīṃ sudhāśīkarayōgacitrām || 4.28 ||

293

trasyān mukundō navaṇītacauryāt

nirbhugnaḡātrō nibhṛtaṃ śayānaḥ |

nijāni niḥśabdadaśāṃ yayācē

baddhvāñjalim bālavibhūṣaṇāni || 4.29 ||

294

āraṇyakānāṃ prabhavaḥ phalānām

araṇyajātāni phalānyabhīpsan |

visraṃsidhānyāñjalinā karēṇa

vyādhātmajāṃ viśvapatiḥ siṣēvē || 4.30 ||

295

sujātarēkhātmakaśaṅkhacakraṃ

tāmrōdaraṃ tasya karāravindam |

vilōkayantyāḥ phalavikrayiṇyā

vikrētumātmānamabhūdvimarśaḥ || 4.31 ||

296

apūrayat svādupalārpaṇēna

krīḍāśīśōrhastapuṭaṃ kirātī |

ratnaistadā kaustubhanirviśēṣaiḥ

āpūritaṃ tat phalabhāṇḍamāsīt || 4.32 ||

297

muhuh pravṛttaṃ navanītacauryē

vatsān vimuñcantamadōhakālē |

ulūkhalē kutracidāttapuṇyē

bandhuṃ satāṃ bandhumiyēṣa mātā || 4.33 ||

298

ānītamagrē nijabandhanārthaṃ

dāmākhilam saṃhitamapyapūrṇam |

nirīkṣya nirviṇṇadhiyō jananyāḥ

saṅkōcaśaktyā sa babhūva bandhyaḥ || 4.34 ||

299

baddhaṃ tathā bhāvayatāṃ mukundam

ayatnavicchēdini karmabandhē |

tapasvinī tatkratunītirādyā

savrīḍamāraṇyakathāsu tasthau || 4.35 ||

300

ulūkhalē pragrathitēna dāmnā

nibaddhamāsrāvilalōlanētram |

sahāsamaikṣanta janāḥ samantāt

ālānitaṃ nāgamivānabhijñāḥ || 4.36 ||

301

anādarākṛṣṭamulūkhalaṃ tat

yāvarjunau śailanibhau babhañja |

babhūvaturbrahmasutasya śāpāt

muktau munēryakṣavarau tadā tau || 4.37 ||

302

śāpāvadhīṃ brahmasutēna dattaṃ

samprāpya tau śaurisamāgamēna |

dēhēna divyēna vidīpyamānau

stutvā hariṃ dhāma samīyatuḥ svam || 4.38 ||

303

adrṣṭapūrvam bhuvi pūtanādēḥ

udantamutpātamudīkṣamāñāḥ |

samētya gōpāḥ saha mādhavēna

br̥ndāvanam satvaramabhyagacchan || 4.39 ||

304

yēnauśadhīnāmadhipam purastāt

āhlādahētum jagatāmakārṣīt |

tēnaiva dadhyau manasā vanaṃ tat

kṛṣṇō gavāṃ kṣēmasamṛddhimicchan || 4.40 ||

305

anugrahābdhēriva vīcibhēdaiḥ

āpyāyayāmāsa śubhairapāṅgaiḥ |

vanam prthivyā iva yauvanam tat gōptā satām gōdhanavamśacandraḥ 4.41	306
āsinniṣēvyā prthivī paśūnām puṇḍrēkṣuramyāṇi trṇānyabhūvan tasminnaranyē tarubhiḥ prapēdē kalpadrumāṇāmanukalpabhāvaḥ 4.42	307
adrṣṭapūrvairadhikām viśēṣaiḥ ālakṣya vanyāmamarēndramānyām nandōpanandapramukhairnanandē nākādhirūḍhairiva nāthabhūmnā 4.43	308
daityaistrṇāvartamukhairayatnāt muhurnirastairmuditō mukundaḥ abhuṅkta rāmēṇa sahādbhutaṁ tat puṇyam vanam puṇyajānēndramānyam 4.44	309
sapakṣakailāsanibhasya gōpāḥ bakasya pakṣān abhitō babandhuḥ vanē tadanyānapī ghōravṛttīn kṣēptum pravṛttā iva kētumālāḥ 4.45	310
puraskṛtam maṅgalagītavādyaiḥ puṁsaḥ prasatyai jagatām prasūtēḥ kayā'pi tatra sprhayā'nvatiṣṭhan kanyāvratam kiñcana gōpakanyāḥ 4.46	311
niśātyayasnānasamudyatānām nikṣiptamābhīrakīśōrikāṇām	

kūlādupādāya dukūlajālaṃ

kundādhirūḍhō mumudē mukundaḥ || 4.47 ||

312

sa caikahastapraṇatiṃ vidhūnvan

kṣaumārthinīnām hariraṅganānām |

anyōnyahastārpaṇasampravṛttam

āsāṃ jahāsāñjalimapyapūrvam || 4.48 ||

313

sa cā”tmacaṇḍātakamātrabhājāṃ

kṣaumārthinīnām svayamarthyamānaiḥ |

ananyahastārpaṇasampravṛttaiḥ

tāsāṃ jahāsāñjalibhistadīyaiḥ || 4.49 ||

314

prasuptamudbōdhatayātā paratvaṃ

vīrasīyō vibhramamaṇḍanēna |

nīlādinirvēśanidhānadhāmnā

nāthō babhāsē navayauvanēna || 4.50 ||

315

vihāraparvakramacāru śaurēḥ

kalyaṃ vayah kāmagṛhītiyōgyam |

manōbhirāsvādyatamaṃ prapēdē

mādhuryamikṣōriva madhyabhāgaḥ || 4.51 ||

316

samāsritāṃ vibhramasainyabhēdaiḥ

kāntyā svayā kalpitacāruvapram |

vrajastriyah kṛṣṇamayīṃ vyajānan

krīḍārgalāṃ kṣēmapurīmapūrvām || 4.52 ||

317

vaṃśasvanō vatsavihārapāṃsuḥ

sandhyāgamastasya ca vanyavēṣaḥ |

āyāti kṛṣṇē vrajasundarīṇām

āsiccatuskandhamanaṅgasainyam || 4.53 ||

318

anuśravāṇāmvataṃsabhūtaṃ

barhāvataṃsēna vibhūṣayantī |

aḍivyaḃā carmadṛśaiva gōpī

samādhībhājāmabhajat samādhim || 4.54 ||

319

kalāpināṃ kalpitamālyabhāvaiḥ

patraistadā patraladēhakāntim |

avāpya sañcāritamālamādyam

chāyātmatāṃ prāpurivāsya gāvaḥ || 4.55 ||

320

vitānvatā mānmathamindrajālam

piñchēna tāpiñchanibhō babhāsē |

anēkaratnaprabhavēna dhāmnā

śārātmanā śaila ivēndranīlaḥ || 4.56 ||

321

muhuh sprśantī mumudē yaśōdā

mugdhāṅganāmōhanavāṃśikēna |

manīṣiṇāṃ māṅgalikēna yūnā

maulau dhṛtāṃ maṇḍanabarhamālām || 4.57 ||

322

kṛtāspadā kṛṣṇabhujāntarālē

prālabbarhāvalirābabhāsē |

viśuddhahēmadyutirabdhikanyā

śyāmāyamānēva tadaṅgakāntyā || 4.58 ||

323

sācīkṛtāni praṇayatrapābhyāṃ

vyāvṛttarājīvanibhāni śauriḥ |

sabhrūvilāsāni dadarśa tāsāṃ

vaktrāṇi vācālavilōcanāni || 4.59 ||

324

niraṅkuśasneharasānuviddhān

niṣpandamandālasanirnimēṣān |

vaṃśēna kṛṣṇaḥ pratisambabhāṣē

vārtāharān vāmadṛśāṃ kaṭākṣān || 4.60 ||

325

aśikṣitaṃ tumburunāradādyaiḥ

ābhīranāṭyaṃ navamāsthītēna |

jagē salīlaṃ jagadēkadhāmnā

rāgābdhinā rañjayatēva viśvam || 4.61 ||

326

apatrapāsaikatamāśritānāṃ

rāgōdadhau kṛṣṇamukhēndununnē |

hastāvalambō na babhūva tāsām

utpakṣmaṇāmutkalikāplutānām || 4.62 ||

327

ayantritasvairagatiḥ sa tāsāṃ

sambhāvitānāṃ karapuṣkarēṇa |

prasvinnagaṇḍaḥ praṇayī cakāśē

madhyē vaśānāmiva vāraṇēndraḥ || 4.63 ||

328

vimōhanē vallavagēhinīnāṃ

na brahmacaryaṃ bibhidē tadīyam |

sampatsyatē bālakajīvanaṃ tat

satyēna yēnaiva satāṃ samakṣam || 4.64 ||

329

svasambhavaṃ kṛṣṇamavēkṣamāṇaḥ

bandhuprasūtaṃ ca balaṃ vrajēśaḥ |

nisargamaitryā niyataikabhāvau

nyayuṅkta tau vatsakulāni gōptum || 4.65 ||

330

ananyatantraḥ svayamēva dēvān

padmāsanādīn prajanayya rakṣan |

sa rakṣakaḥ sīrabhṛtā sahā'sīt

nētā gavāṃ nandaniyōgavartī || 4.66 ||

331

kathaṃ vrajēccharkarilān pradēsān

padbhyāmasau pallavakōmalābhyām |

iti snutastanyarasā yaśōdā

cintārṇavē na plavamanvavindat || 4.67 ||

332

vihāravitrāsitaduṣṭasattvau

mṛgēndrapōtāviva dhīracēṣṭau |

babhūvatuḥ śāśvatikēna bhūmnā

bālau yuvānāviva tau balāḍhyau || 4.68 ||

333

sindūritau vatsaparāgajālaiḥ

sitāsitau bālagajāviva dvau |

udāralīlāvupalakṣya gōpyaḥ

sarvāstadā'nanyavaśā babhūvuḥ || 4.69 ||

334

gōpāyamānē puruṣē parasmin

gōrūpatāṃ vēdagirō bhajantyaḥ |

bhavyairasēvanta padaṃ tadīyaṃ

stōbhapracicchandaniḥvaiḥ svaśabdaiḥ || 4.70 ||

335

abāliśō bāliśavatprajānāṃ

prakhyāpayannātmani pāratantryam |

nyadarśayat viśvapatiḥ paśūnām bandhē ca mōkṣē ca nijam prabhutvam 4.71	336
ātmōpamardē'pyanumōdamānāt ātmādhikaṃ pālayataśca vatsān gāvastadānīmanaghāmavindan vātsalyaśikṣāmiva vāsudēvāt 4.72	337
yō'sāvanantapramukhairanantaiḥ nirviśyatē nityamanantabhūmā vaimānikānām prathamāḥ sa dēvaḥ vatsairalēlihyata vatsalātmā 4.73	338
mahīyasā maṇḍitapāṇipadmaṃ dadhyannasārēṇa madhuplutēna drṣṭvā nananduh kṣudhayā'nvitāstaṃ vatsānucaryāsu vayasyagōpāḥ 4.74	339
svādūni vanyāni phalāni taistaiḥ snigdhairupānīya nidarśitāni rāmāya pūrvam pratipādya śēṣaiḥ sa pipriyē sādarabhujyamānaiḥ 4.75	340
tābhyām tadā nandanidēśitābhyām rakṣāvatīṃ rāmajanārdanābhyām viśēṣabhōgyāmabhajat vibhūtiṃ bṛndāvanam vyāpṛtadhēnubṛndam 4.76	341
agādhakāsāramahīnaśaṣpam atikṣṇasūryam tadacaṇḍavātam	

pracchāyanidrāyita dhēnuvatsaṃ

prauḍhē nidāghē'pi babhūva bhōgyam || 4.77 ||

342

na vyādhipīḍā na ca daityaśaṅkā

nāsīt gavāṃ vyāghrabhayaṃ ca tasmin |

svabāhukalpēna balēna sārdhaṃ

nārāyaṇē rakṣati nandalakṣmīm || 4.78 ||

343

nirītayastē nirapāyavāñchāḥ

niḥśrēyasādapyadhikapramōdāḥ |

prapēdirē'pūrvayugānubhūtiṃ

gōpāstadā gōptari vāsudēvē || 4.79 ||

344

vatsānucaryācaturasya kālē

vaṃśasvanaiḥ karṇasudhāṃ vidhātuḥ |

gatāgataprāṇadaśāmvindan

gōpījanāstasya gatāgatēṣu || 4.80 ||

345

āghrātavartmānamaraṇyabhāgē -

ṣvāraṇyakairāśritadhēnubhāvaiḥ |

kēnāpi tasyāpahṛtaṃ kirītaṃ

pratyāharan praikṣata patrināthaḥ || 4.81 ||

346

dēvasya dugdhōdaśayasya daityāt

vairōcanādvyālabhujōpanītaḥ |

kṛṣṇasya maulau kṛtabarhacūdē

nyastaḥ kirīṭō nibiḍībabhūva || 4.82 ||

347

samāhitairagniṣu yāyajūkaiḥ

ādhyāmānāni havīṃṣi bhōktā |

<i>bhaktaikalabhyō bhagavān kadācit</i> <i>patnībhirānītamabhuñkta bhōjyam 4.83 </i>	348
<i>karāmbujasparśanimīlitākṣān</i> <i>āmarśanairākalitārdhanidrān </i> <i>vatsānananyābhimukhān sa mēnē</i> <i>prahvākṛtīn bhaktibharāvanamrān 4.84 </i>	349
<i>rōmanthaphēnāñcitasṛkvibhāgaiḥ</i> <i>aspandanairardhanimīlitākṣaiḥ </i> <i>anādr̥tastanyarasairmukundaḥ</i> <i>kaṇḍūyitairnirvṛtimāpa vatsaiḥ 4.85 </i>	350
<i>siṣēvirē śādvalitān pradēsān</i> <i>kṛṣṇasya dhāmnā maṇimēcakēna </i> <i>vasundharāyāmapī kēvalāyāṃ</i> <i>vyāpārayantō vadanāni vatsāḥ 4.86 </i>	351
<i>navaprasūtāḥ sa tadā vanāntē</i> <i>payasvinīrapratimānadōhāḥ </i> <i>paribhramaśrāntapadān adūrāt</i> <i>pratyāgatān pāyayatē sma vatsān 4.87 </i>	352
<i>niviśya mūlēṣu vanadrumanāṇāṃ</i> <i>nidrāyitānāṃ nijatarṇakānām </i> <i>aṅgāni gāḥ sādaramālihantīḥ</i> <i>amaṃsta sambhāvyaguṇāḥ svamātuḥ 4.88 </i>	353
<i>sa naicikīḥ pratyahamātapāntē</i> <i>pratyuktaghōṣā iva vatsanādaiḥ </i>	

<i>madhūni vaṃśadhvanibhiḥ prayacchan nināya bhūyō'pi nivāsabhūmim 4.89 </i>	354
<i>samāvrajan viśvapatirvrajāntaṃ gōbhiḥ samaṃ gōpavilāsinīnām ullāsahētuḥ sa babhūva dūrāt udyan vivasvāniva padminīnām 4.90 </i>	355
<i>nivartayan gōkulamāttavaṃśō mandāyamānē divasē mukundaḥ priyādrśāṃ pāraṇayā svakāntyā barhāvṛtaṃ vyātanutēva viśvam 4.91 </i>	356
<i>bālaṃ taruṇyastaruṇaṃ ca bālāḥ tamanvarajyanta samānabhāvāḥ tadadbhutaṃ tasya vilōbhanaṃ vā tasyaiva sarvārharasātmatā vā 4.92 </i>	357
<i>avēdiṣātāṃ pṛthukau pitṛbhyāṃ tāruṇyapūrṇau taruṇījanēna vṛddhau purāvṛttavisēṣavidbhiḥ kṣiptēndrajālāviva rāmakṛṣṇau 4.93 </i>	358
<i>athāpadānaṃ madanasya dātum ādātumālōkayatāṃ manāṃsi navaṃ vayō nāthasamaṃ prapēdē guṇōttaraṃ gōpakumārikābhiḥ 4.94 </i>	359
<i>anaṅgasindhōramṛtaprathimnā rasasya divyēna rasāyanēna </i>	

maḥīyasīṃ prītimavāpa tāsāṃ

yōgī mahān yauvanasambhavēna || 4.95 ||

360

vijṛmbhamāṇastanakuḍmalānāṃ

vyaktōnmiṣadvibhramasaurabhāṇām |

madhuvratatvaṃ madhurākṛtīnāṃ

lēbhē latānāmiva vallavīnām || 4.96 ||

361

atiprasaṅgādavadhīrayantyā

prācīnayā saṃyamitō niyatyā |

pāñcālakanyāmiva pañcabhuktāṃ

dharmah satīrādṛta tādrśīstāḥ || 4.97 ||

362

disāgajānāmiva śākvarāṇāṃ

śṛṅgāgranirbhinnaśīlōccayānām |

sa tādrśā bāhubalēna kaṇṭhān

nipīḍya lēbhē paṇitēna nīlām || 4.98 ||

363

karēṇa dambhōlikaṭhōratuṅgān

dēhān pṛthūn dānavadurvṛṣāṇām |

vimṛdya nūnaṃ vidadhē mukundaḥ

priyāstanaśparsāvihārayōgyām || 4.99 ||

364

ātmīyaparyāṅkabhujaṅgakalpau

akṣēpyarakṣāparighau pṛthivyāḥ |

nīlōpadhānīkaraṇāt sa mēnē

bhūyiṣṭhadhanyau bhujapārijātau || 4.100 ||

365

rāgādirōgapratikārabhūtaṃ

rasāyanaṃ sarvadaśānubhāvyam |

āsīdanudhyēyatamaṃ munīnām divyasya puṃsō dayitōpabhōgaḥ 4.101	366
anudrutā nūnamanaṅgabāṇaiḥ sulōcanā lōcanabhāgadhēyam pratyagrahīṣuḥ pratisannivṛttaṃ tyaktētairakṣibhirātmanā ca 4.102	367
vrajōpakaṅṭhē vibudhānubhāvyo gōpījanairātmaguṇāvadātaiḥ samāvṛtō nandasutaścakāśē tārāgaṅairindurivāntarikṣē 4.103	368
hatvā sayūthaṃ tṛṇarājaṣaṅḍē rāmācyutau rāsabhadaityamugram atōṣayētāṃ bhṛśamātmabhṛtyān svādyaiḥ sudhāpiṇḍanibhaiḥ phalaughaiḥ 4.104	369
kadācidāsāditagōpavēṣaḥ krīḍākulē gōpakumārabṛndē skandhēna saṅgrhya balaṃ balīyān daityaḥ pralambō divamutpapāta 4.105	370
papāta bhūmau sahasā sa daityaḥ tanmuṣṭinā tāḍitaśīrṇamauliḥ mahēndrahastaprahitēna pūrvaṃ vajrēṇa nirbhinna ivācalēndraḥ 4.106	371
svavāsasā kṣiptakalaṅkalakṣmīḥ kāntyā diśaḥ candrikayēva limpan	

rarāja rāmō danujē nirastē

svabhānūnā mukta ivōḍurājaḥ || 4.107 ||

372

vinaiva rāmēṇa vibhuḥ kadācit

sañcārayan dhēnugaṇaṃ savatsam |

vanaśriyā dūravilōbhitākṣaḥ

kañcidyayau kacchamadṛṣṭapūrvam || 4.108 ||

373

yadṛcchayā cāritadhēnucakraḥ

kūlāntikē viśvajānānukūlaḥ |

kalindajāṃ kāliyapannagasya

kṣvélōdgamaīḥ kajjalitāṃ dadarśa || 4.109 ||

374

viśāgninā murmuritapratānē

vairōcanītīravanāvakāśē |

ahīndramāskanditumadhyarukṣat

kāṣṭhākṛtiṃ kañcana nīpavṛkṣam || 4.110 ||

375

madhudravairulbaṇaharṣabāṣpā

rōmāñcitā kēsaraajālakēna |

patrāṅkuraiścitratanuścakāśē

kṛṣṇāśritā śuṣkakadambaśākhā || 4.111 ||

376

nīpatya saṅkṣiptapayōdhikalpē

mahāhradē mandarapōtaramyaḥ |

viṣavyapōhādamṛtaṃ vidhātum

svādūdayaṃ kṣōbhayati sma sindhum || 4.112 ||

377

kṛtāhatiḥ kṛṣṇanīpātavēgāt

ānaddharūpā vitataistarāṅgaiḥ |

sarpāpasārauṣadhisamprayuktā

bhērīva sā bhīmataraṃ rarāsa || 4.113 ||

378

prasaktakṛṣṇadyutibhistadiyaiḥ

ṛṣatkaṇairutpatitaiḥ pratūrṇam |

adṛśyatā”dyōtitamantarikṣam

pītāndhakārairiva tārakaughaiḥ || 4.114 ||

379

udagrasaṃrambhamudīksya bhītāḥ

tārksyadhvajam tārksyamivā”patantam |

prapēdirē sāgaramāśritaughāḥ

kākōdarāḥ kāliyamātrasēṣāḥ || 4.115 ||

380

athāmbhasaḥ kāliyanāgamugraṃ

vyāttānanam mṛtyumivōjjihānam |

bhōgēna badhnantamapōhya śauriḥ

prahvīkṛtam tatphaṇamārurōha || 4.116 ||

381

sadyō mahānīlamayīṃ mukundaḥ

sapadmarāgāmiva pādapiṭhīm |

krāman phaṇām kāliyapannagasya

grastōditō bhānurivābabhāsē || 4.117 ||

382

phaṇāmaṇinām prabhayōparaktē

khēlan babhau cakriṇi cakrapāṇiḥ |

pradōṣasindūritamambuvāham

prācētasō nāga ivōpamṛdnan || 4.118 ||

383

praṇēmuṣām praṇabhṛtāmudīrṇam

manō vinēśyan viṣamākṣavaktram |

akalpayat pannagamardanēna

prāyēṇa yōgyāṃ patagēndravāhaḥ || 4.119 ||

384

tadbhōgabṛndē yugapanmukundaḥ

cārīviśēṣēṇa samaikṣi nṛtyan |

paryākulē vīcigaṇē payōdhēḥ

saṅkrāntabimbō bahudhēva candraḥ || 4.120 ||

385

taduttamāṅgaṃ parikalpya raṅgaṃ

taraṅganiṣpannamṛdaṅganādam |

praśasyamānastridaśairakārṣīt

avyāhatāmārabhaṭīmanantaḥ || 4.121 ||

386

ēkēna hastēna nipīḍya vālaṃ

pādēna caikēna phaṇāmudagrām |

haristadā hantumiyēṣa nāgaṃ

sa ēva saṃsāramivāśritānām || 4.122 ||

387

sa pannagīnāṃ praṇipātabhājāṃ

dravībhavan dīnavilāpabhēdaiḥ |

prasāditaḥ prādita bhartṛbhikṣāṃ

kimasya naḥ syādapadaṃ dayāyāḥ || 4.123 ||

388

lōlāpataccaraṇalīlāhatikṣarita -

hālāhalē nijaphaṇē

nṛtyantamapratighakṛtyaṃ tamapratima -

matyantacāruvapuṣam |

dēvādibhiḥ samayasēvādaratvarita -

hēvākaghōṣamukharaiḥ

*dr̥ṣṭāvadhānamatha tuṣṭāva śaurimahi -
riṣṭāvarōdhasahitaḥ || 4.124 ||* 389

*haricaraṇasarōjanyāsadhanyōttamāṅgaḥ
śamitagaruḍabhītiḥ sānubandhaḥ sa nāgaḥ |
yugaviratidaśāyāṃ yōganidrānurūpāṃ
śaraṇamaśaraṇaḥ san prāpa śayyāṃ tadīyāṃ || 4.125 ||* 390

*vividhamunigaṇōpajīvyatīrthā
vigamitasarpagaṇā parēṇa puṃsā |
abhajata yamunā viśuddhimagryāṃ
śamitabahirmatasamplavā trayīva || 4.126 ||* 391

*avadhūtabhujāṅgasaṅgadōṣā
hariṇā sūryasutā pavitritā ca |
api tatpadajanmanaḥ sapatnyā
bahumantavyatarā bhṛśaṃ babhūva || 4.127 ||* 392

*|| iti śrīkavitārkkikasim̐hasya sarvatantrasvatantrasya
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu
yādavābhyudayē mahākāvye caturthaḥ sargaḥ ||
kavitārkkikasim̐hāya kalyāṇaguṇaśālinē |
śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ||*

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ pañcamah sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitarḥkikakēsariḥ |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

tataḥ samānītarasālapākaḥ

saṃvījayan pāṭalagandhavāhaiḥ |

nirūḍhamallīvibhavō nidāghaḥ

sīrāyudhaṃ śaurisakhaṃ siṣēvē ॥ 5.1 ॥

393

abibhratīnāṃ kucakumbhakakṣyāṃ

āliptakarpūrahimōdakānām |

sa subhruvāṃ dēhaguṇēna yūnāṃ

āsīt vasantādapi mānanīyaḥ ॥ 5.2 ॥

394

vihārayūnā bhajatā svayaṃ tat

vrajāṅganāvibhramakiṅkaratvam |

nitāntadhanyāḥ svaguṇairabhūvan

nirviśyamānāḥ ṛtavaḥ kramēṇa ॥ 5.3 ॥

395

kṛtāvasēkā iva kṛṣṇagītaiḥ

vanadrumā vardhitatuṅgaśṛṅgāḥ |

ayatnalabdhāni gavāṃ babhūvuh

sthāyīni varṣātapavāraṇāni ॥ 5.4 ॥

396

babhañja vātaḥ prabalō na vṛkṣān

na tigmarasmiḥ salilaṃ tatāpa |

<p><i>dadāha vanyāṃ na ca tatra dāvaḥ saṃrakṣitā yatra gavāṃ sa dēvaḥ 5.5 </i></p>	397
<p><i>gāvō mahiṣyaśca gabhīranādāḥ sañcāritāḥ śārṅgabhr̥tā yathārham kalindakanyāmavagāhya kālē gharmāpadā sampadamēva bhējuḥ 5.6 </i></p>	398
<p><i>gatē'pi bhūyiṣṭhaguṇē vasantē gōpāḥ sukhaṃ cāritagōdhanāstē kalindajānūpasamīpabhājaḥ kālaṃ kaṭhōrātapamatyanaiṣuḥ 5.7 </i></p>	399
<p><i>vitēnirē jaṅgamadhāmakalpaiḥ anōbhiradhyāsitacatvarāṇi nidāghavarṣānugūṇāni gōpāḥ sthānāni gōvatsaguṇōcitāni 5.8 </i></p>	400
<p><i>akālakālyēna parēṇa puṃsā sāmyaṃ gatānāmiva vallavīnām sukhāya sarvē samayā babhūvuḥ svaiḥ svairavicchinnaguṇairviśēṣaiḥ 5.9 </i></p>	401
<p><i>sudhāplavasvairasakhīmabhikhyāṃ vanāśritē varṣati kṛṣṇamēghē madhyandinē'pyādadirē vihārān gāvaḥ prakāmaṃ gatagharmatāpāḥ 5.10 </i></p>	402
<p><i>tāpāpahantuḥ svapadāśritānāṃ tattādṛśā tasya samīkṣaṇēna </i></p>	

<i>na tasya gōpādhyuṣitasya jajñē vanasya vātātapavahnipīḍā 5.11 </i>	403
<i>prasādhitāḥ pāṭalapuṣpajālaiḥ pracchāyanidrāsamitōpatāpāḥ dināvasānasnapanēna śītā gōpyaḥ priyairnirviviśuḥ niśīthān 5.12 </i>	404
<i>nidāghataikṣṇyādiha duṣṭasattvāḥ kṣōbham gavāṃ kuryuratikṣudhārtāḥ itīkṣamāṇaḥ sahajēna sārḍham vyadhatta nāthō mṛgayāvihāram 5.13 </i>	405
<i>prasaktaḅgāyamunānuṣaktyā bhāsā tayōrāhitagāḍhamōhāḥ ayatnalabhyōpagamāstadā'san vyālāḥ kṣaṇādarbhakavēdhayōgyāḥ 5.14 </i>	406
<i>anuprayātairiva dēvamāyāṃ acchēdanīyairapi diggajānām vanam tadantargatasattvajātam pāsairavārundhata vatsapālāḥ 5.15 </i>	407
<i>anantalīlōcitabhūmikāptaiḥ āvēditān vēdavanēcarēndraiḥ pathaḥ samāsthāya grhītacāpā guptasthitim gōpasutā vitēnuḥ 5.16 </i>	408
<i>kṣaṇādanirdhārya nidānabhēdaṃ dattāpahāsaiḥ vanadēvatābhiḥ </i>	

<i>mṛgāyitaṃ tatra mṛgēndramukhyaiḥ siṃhāyitaṃ gōkulasāramēyaiḥ 5.17 </i>	409
<i>parisphuratkr̥trimasattvajātaiḥ prasāritaiḥ śyāmapaṭairvanāntē svayaṃ tirōdhāya tadarhaśabdāḥ gōpā mṛgān gūḍhacarāḥ cakarṣuḥ 5.18 </i>	410
<i>śatāvarīdāmanibaddhamūrdhnaḥ śārṅgadhvanitrāsitasimhayūthān anīkanāthapramukhānakārṣīt agrēsarān vyādhatanūn anantaḥ 5.19 </i>	411
<i>vimuktapāsā madhuvairibhṛtyaiḥ jihvāladurdarśakarālavaktrāḥ nipēturanyōnyavimuktarōṣāḥ śvānō varāhēṣu niśātadaṃṣṭrāḥ 5.20 </i>	412
<i>sambhūya gōpāḥ prasabhaṃ prayuktaiḥ sattvāni vanyāni samagrasattvāḥ guhāmukhāmreḍitatīvraghōṣaiḥ kōlāhalairākulayāmbabhūvuḥ 5.21 </i>	413
<i>amṛṣyatō mānuṣasimhanādaṃ girīndrarōdhairapi durnirōdhān babhañja dṛptō balabhadrasimhaḥ siṃhān dvipēndrāniva durnivāraḥ 5.22 </i>	414
<i>guñjākalāpapratinaddhakēśaiḥ āgulphamālbhitapiñchajālaiḥ </i>	

niṣaṅgibhiścārupṛṣatkacāpaiḥ

guptō babhau gōpasutairmukundaḥ || 5.23 ||

415

ākrāntyakampēṣu nagēṣu dhairyaṃ

śauryakramaṃ śvāpadavikramēṣu |

aśikṣayat kṣēmaividātmabhṛtyān

vihāragōpō mṛgayāpadēsāt || 5.24 ||

416

ādāya lūnāni mukundabāṇaiḥ

śṛṅgāṇi śīghraṃ vanakāsarāṇām |

śārṅgapramāṇāni śanairakārṣuḥ

tairēva cārūṇi dhanūṃṣi bālāḥ || 5.25 ||

417

manuṣyamāṃsasprhayā sarōṣaṃ

guhāntarādutpatituṃ pravṛttān |

śīlīmukhaiḥ kīlitaśailakaṅṭhān

kṛṣṇastadā kēsariṇaścakāra || 5.26 ||

418

navāhṛtairnāthapariṣkrayārḥaṃ

guñjāsrajaṃ gōpakumāravīrāḥ |

vibhinnavanyadvipakumbhamuktaiḥ

muktāphalairantarayāmbabhūvuḥ || 5.27 ||

419

śarāhatānāṃ vipinē mṛgāṇāṃ

ārdrahṛtaiścarmabhirāttaharṣāḥ |

akalpayannāstaraṇāni gōpāḥ

saṃvēśayōgyāni sahāyinīnām || 5.28 ||

420

abhinna pārśvēṣvavakāśabhēdāt

bhinnasthitīn bhītimapōhya vatsān |

nirastasiṃhēṣu guhāgrhēṣu

nyavīviśan nāthaniyōgabhājaḥ || 5.29 ||

421

ayātayāmairacirapatāpāt

sumṛṣṭapākairadhiśalyaśṛṅgam |

māṃsairmṛgāṇāṃ madhunā'vasiktaiḥ

nandasya bhṛtyā vipinē nananduḥ || 5.30 ||

422

nivēdyamānān vanadēvatābhiḥ

saṅgrhya vanyān upadāviśēṣān |

samaṃ suhr̥dbhyaḥ sahasā vibhējē

rāmānurōdhēna ramāsahāyaḥ || 5.31 ||

423

trāṇaṃ satāṃ duṣkṛtināṃ vināśaṃ

tanvannabhīṣṭaṃ mṛgayācchalēna |

svacchandacaryānugūṇaṃ gavāṃ tat

cakrē vanaṃ śāntamṛgāvasēṣam || 5.32 ||

424

nisargakāruṇyataraṅgavṛtṭyā

nirvairatāṃ naigamagōpadṛṣṭyā |

samprāpitāḥ prāpurivaikajātyaṃ

kēcit gavāṃ kēsaridantimukhyāḥ || 5.33 ||

425

vidhūnvatā dhūlikadambarēṇūn

dhārākadambāṅkurakāraṇēna |

ninyuḥ śramaṃ nirjharabindubhājā

nabhasvatā nandasutānuyātāḥ || 5.34 ||

426

amartyayakṣēśvaradhāmabhājōḥ

ārāmayōrēkamivāvatāram |

praśāntagharmātiśayaṃ prabhāvāt

br̥ndāvanaṃ nandasutō vitēnē || 5.35 ||

427

diśaṃ samākramya karairudīcīm

dēvē ravau dakṣiṇataḥ pravṛttē |

nidāghakḷptyā niḡrhitadēhāṃ

vṛṣṭiṃ punaḥ sraṣṭumiyēṣa śauriḥ || 5.36 ||

428

athāvirāsīdapasārayanti

tāpaṃ gavāṃ caṇḍakaraprasūtam |

vicitrasasyōdayamēcakāṅgī

mēghāvilā mādhavayōgavēlā || 5.37 ||

429

mahībhṛtaḥ sambhṛtatīrthatōyaiḥ

ambhōdharairācaritābhiṣēkāḥ |

prayuktavidyudvalayaiḥ punastaiḥ

prāyēṇa nīrājanamanvabhūvan || 5.38 ||

430

dhautāvadātaiḥ krakacacchadānāṃ

patrairaviśrāntaṣaḍaṅghrinādaiḥ |

vyadārayat puṣpaśaraḥ pratūrṇaṃ

mānagrahaṃ mānavatījanānām || 5.39 ||

431

payōmucā sēkavatāṃ sthalānāṃ

vīrutprarōhā vividhā babhūvuḥ |

samīkṣitānāṃ madhusūdanēna

śraddhādayādyā iva sadguṇaughāḥ || 5.40 ||

432

śītēna pañcēṣuśarēṇa bhinnāt

vīyōginīmānasatō vikīrṇāḥ |

tadēndrakōpatvamivādhijagmuḥ

śōṇāḥ kṣitau śōṇitabindubhēdāḥ || 5.41 ||

433

madhudrutērulbaṇadantavīṇā

mēghānilē mēdurabindujālē |

prabhūtakampāḥ prathayāmbabhūvuḥ

śītālutaṃ kaṅṭakinaḥ kadambāḥ || 5.42 ||

434

śatahradāśastravilāsadīptā

dhīrapraṇādā dhṛtacitracāpā |

kanadbalākā dhvajapaṅktirāsīt

kādambinī kāmamacamūrapūrvā || 5.43 ||

435

mṛdaṅgadhīrastanitō vihāyāḥ

saudāminīsambhṛtacārulāsyāḥ |

babhau navānāṃ prabhavō rasānāṃ

ratipriyasyēva naṭasya raṅgaḥ || 5.44 ||

436

acintitōpasthitajīvanānāṃ

āsēduśāmabhyadhikāṃ samṛddhim |

tōyāśayānāṃ parivāhajanyā

svaguptiranyōpacayapradā'bhūt || 5.45 ||

437

guhāsu gōvardhanasambhavāsu

prakāmavistīrṇasamasthalīṣu |

guṇādhikō viśvasṛjā pravarṣē

vāsaḥ samādhīyata vallavānām || 5.46 ||

438

darīṣu gōpyaḥ prasamīkṣya kṛṣṇaṃ

diśāsu jīmūtagaṇaṃ mayūryaḥ |

agre patīnāmabhigītinādaṃ

vitēnirē cāru vihāralāsyam || 5.47 ||

439

payōdalakṣyaprahitāgrahastāṃ

kṛṣṇaḥ svanētrē iva candrasūryau |

tirōdadhānāṃ pratirōddhumaicchat

svairī svalīlāmiva varṣavēlām || 5.48 ||

440

athāñjanasnigdhanabhaḥ prakāśāḥ

kṣaṇatviṣāṃ kalpitalāsyabhaṅgāḥ |

disāmukhōllāsanadr̥ṣṭadākṣyāḥ

dīnāmbuvāhā divasā babhūvuḥ || 5.49 ||

441

alakṣyatīvrātapamantarikṣaṃ

sitāsitairambudharaiścakāśē |

vivēkamāsādayatāmivādau

cittaṃ vitarkairanivartamānaiḥ || 5.50 ||

442

vihāya sadyaḥ kuṭajārjunādīn

viplāvitān kālaviṣayayēṇa |

punarbabandhuḥ praṇayaṃ dvirēphāḥ

kōśōpapannēṣu kuśēśayēṣu || 5.51 ||

443

taraṅga lōlāmbujatālavr̥ntā

barhātapatrāyita bhr̥ṅgayūthāḥ |

vidhūtahaṃsāvalicāmaraughāḥ

nadyaḥ samātanvata nāthasēvām || 5.52 ||

444

tāpānubandhapraśamāya puṃsāṃ

śayyārthinā śārṅgabhr̥tōpahūtā |

payōdamālāvyapadēśadrśyā

prāyastirō'dhīyata yōganidrā || 5.53 ||

445

itastataḥ prāptaśaradvihāraṃ

gōpīsakhaṃ draṣṭumatīva harṣāt |

aśōbhi nētrairiva jṛmbhamāṇaiḥ

śīrṇairdharitrī śikhināṃ kalāpaiḥ || 5.54 ||

446

carācarēṣvāhitajīvanānāṃ

anujhatāṃ satpathamambudānām |

śucitvamantarabahirapyayatnāt

abhyāgatairhaṃsagaṇaiḥ śaśaṃsē || 5.55 ||

447

saṃskārabhēdaiḥ kalamādikānāṃ

kramēṇa labdhōpacayasthitīnām |

samunnatiḥ sannatihēturāsīt

dharmaṃ nijam sādhayituṃ kṣamāṇām || 5.56 ||

448

vihāragōpasya guṇān grṇadbhiḥ

kṣībāśayā gītapadairudāraiḥ |

cakāsurāsāditabhaktibhēdāḥ

sāmōpaśākhā iva śāligōpyaḥ || 5.57 ||

449

vikasvarēndrāyudhabarhadāmnaḥ

śyāmīkṛtaṃ kṛṣṇaghanasya dhāmnā |

śaratprasaṅgē'pi tadā tadāsīt

bṛndāvanaṃ baddhamayūralāśyam || 5.58 ||

450

samagrabandhūkarajassamētaṃ

smērātasīmēcakamantarikṣam |

<i>pītāambarēṇa prabhuṇā tadānīm ayatnasambhūtamavāpa sāmyam 5.59 </i>	451
<i>samagrasaptacchadarēṇukīrṇaiḥ srōtōbhirunnītamadpravāhaḥ svakānanē svairajuṣāṃ gajānāṃ gōvardhanō yūthapatirbabhūva 5.60 </i>	452
<i>adhōmukhaiśca pratibimbarūpaiḥ abhyunnatairātmabhirapyasāṃsan trivikramasya sthitamunnataṃ ca padadvayaṃ pāthasi raktapadmāḥ 5.61 </i>	453
<i>pañkakṣayē prāktanavartanīnāṃ vakrētārā vyaktirabhūt pṛthivyām bahirmatapatratyayināṃ vyapōhē vēdōditānāmiva satkriyāṇām 5.62 </i>	454
<i>madaprabhūtheadhvanayō mahōkṣā rōdhōvibhēdōlbaṇatuṅgaśṛṅgāḥ darpasya dēhā iva yōgasiddhāḥ dantāvalān antarayāmbabhūvuḥ 5.63 </i>	455
<i>sarōruhāṃ raktasitāsītānāṃ śriyā babhau śāradavāsaraśrīḥ vihārabhājā guṇabhēdayōgāt vyaktīkṛtā viśvasṛjēva māyā 5.64 </i>	456
<i>āraktakalhāravilōcanaśrīḥ klāntā bhṛśaṃ khēlagatiḥ skhalantī </i>	

unnālanālīkamadhūpabhōgāt

mattēva mārtaṇḍasutā babhāsē || 5.65 ||

457

valagnalagnōrmivalīvibhaṅgāṃ

kālē yathāsthānagr̥hītakārśyām |

aramṣta paśyannanaghō'nurūpāṃ

śyāmāṃ sudr̥ṣṭāmapi sūryakanyām || 5.66 ||

458

śōṅākṛtiṃ kōkanadairudāraiḥ

indīvarairākalitātmakāntim |

sitāmbujaiḥ sūcitajāhnavītām

ēkāmanēkāmiva tāmabhuṅkta || 5.67 ||

459

kumudvatīṃ prēkṣya kalindakanyām

tārāpariṣkāravatīṃ triyāmām |

nabhaḥsthalīṃ ca sphuṭahaṃsamālām

nāthastridhābhūtamamanyataikam || 5.68 ||

460

bandhūkajālaiḥ paridhānaśōbhāṃ

indīvarairapratimāmabhikhyām |

mukhaśriyaṃ tāmarasairmurārēḥ

sambhr̥tya lēbhē śaradānurūpyam || 5.69 ||

461

payōdharāṇām palitaṃkaranyā

divāśca tāruṇyamivārpayantyā |

vicitrabhūmnā śaradā svaśaktiṃ

vikhyāpayāmāsa vihāragōpaḥ || 5.70 ||

462

kumudvatīkalpitabhṛṅgagītaḥ

sandarśayan darpaṇamindubimbam |

sacāmaraścandrikayā siṣēvē

tamiśvaram tatra śaratpradōṣaḥ || 5.71 ||

463

sarōruhāṃ raktasitāsītānāṃ

sthānēṣu bhṛṅgadhvanibhiḥ pratēnē |

jigīṣataḥ pañcaśarasya viśvaṃ

tūrṇaṃ pravṛttairiva tūryaghōṣaiḥ || 5.72 ||

464

nirmuktabhōgīndranibhaiḥ payōdaiḥ

nabhaḥsthalī vyāptatanurbabhāsē |

anaṅgayōgyairharinīlabhūmiḥ

dhautaparakīrṇairiva cāmaraughaiḥ || 5.73 ||

465

vibhāvya bandhūkavibhātasandhyāṃ

kālōcitaṃ kalpayituṃ vihāram |

dvijairupādhāvi nisargaśuddhaiḥ

aṅgīkṛtānāvīlatīrthatōyaiḥ || 5.74 ||

466

aninditāṃ glānimivōdvahantyō

vitēnirē mandatarān pracārān |

varṣānīśīthē dayitēna bhuktāḥ

śrāntiṃ prayātā iva śaivalinyaḥ || 5.75 ||

467

śriyā samaṃ bhāvitapadmabhūmnā

ghanāgamādullasitaḥ payōdhēḥ |

rarāja nīlē ravirantarikṣē

maṅīśvarō mādhavavakṣasīva || 5.76 ||

468

avāpya saṅkōcamatīva bhūyaḥ

kālāgamādunmiṣatō nabhastāḥ |

vibhāgamāpurvidiśō diśaśca

prajāḥ prasannādiva viśvadhāmnaḥ || 5.77 ||

469

samudyatastigmarucō ghanābdhēḥ

unnidratāṃ pūrvamupājagāma |

rathāṅgapāṇēriḥ sindhujanmā

sarōjinī cārusarōjalakṣyā || 5.78 ||

470

utsārayan jīrṇaśilindhrajālaṃ

prāyō madaiḥ pēcakināṃ prasiñcan |

cakāra saptacchadarēṇujālaiḥ

kālō mahīṃ kāmavihārayōgyām || 5.79 ||

471

kṛtōdayāḥ kṛṣṇavalāhakēna

srōtōvahāḥ svairavihārabhājah |

trapāmiva sthānagatipratīkṣyāḥ

svābhāvikīṃ svacchadaśāmaḥ || 5.80 ||

472

sukhāvagāhyaiḥ sudṛśāmatuṣyat

svādōttaraiḥ śaurirapētapaṅkaiḥ |

prasannaśītairanaghaiḥ payōbhiḥ

svabhaktacittairiva yāmunīyaiḥ || 5.81 ||

473

anulbaṇairanvahamūrmi bhēdaiḥ

sampannarēkhāḥ saritāmadhō'dhaḥ |

śriyō dadhuḥ padmavanāvatārē

sōpānatāṃ saikatasannivēśāḥ || 5.82 ||

474

prasādabhājā samayēna dattāḥ

trailōkyalakṣmyāstaralāsvabhāvāḥ |

payōdharasthānagatā virējuḥ

hārāḥ prabhūtā iva haṁsamālāḥ || 5.83 ||

475

jalātapatyāgasamāgamābhyāṁ

prācīmavakrāṁ prakṛtiṁ bhajantyaḥ |

tadanvayatyāgavaśādavāptaiḥ

pañkairamucyanta śanaiḥ padavyaḥ || 5.84 ||

476

sthānē vinidrāḥ sthalapadmakośāḥ

prāyō gatiṁ pānthajanasya rōddhum |

aruntudān āmumucuḥ parāgān

āśyānapañkēṣu mahāpathēṣu || 5.85 ||

477

patatralīlāhatapuṣkarāntaiḥ

padmālayānūpurasaumyanādaiḥ |

śubhairabhāvi svapatastridhāmnaḥ

pratyūṣatūryairiva rājahaṁsaiḥ || 5.86 ||

478

kalhāraniṣpāditakarṇapūrā

vitīrṇabandhūkaviśēṣakaśrīḥ |

āmuktapadmōtpalarēṇurāsīt

sairandhrikā kāpi śarat tridhāmnaḥ || 5.87 ||

479

sarōjakōśānmiṣataḥ prabhugnān

śālīn vipākānatapiñjarāgrān |

śukāṁśca tēsvāpatatō'numēnē

śauriḥ sayūthyāniva śōṇatuṇḍān || 5.88 ||

480

svavēgasañchannagabhīrabhāvaṁ

srōtasvinīnāmapahāya tōyam |

kāluṣyamāyōdhanakālayōgāt

vīrāṅganānāṃ hṛdayaṃ vivēśa || 5.89 ||

481

navaprarūḍhairnaliniṅpalāsaiḥ

śārāṇi vēśantajalānyavāpuḥ |

sphuratkalaṅkasya tuṣāradhāmnaḥ

chāyābhiranyābhirivāviśēṣam || 5.90 ||

482

varṣṭiyasīnāmapi padminīnāṃ

saumyēna varṣāntarasāyanēna |

sāmōdamandasmitahāryabhṛṅgaṃ

yuktaṃ śriyā yauvanamāvīrāsīt || 5.91 ||

483

śaradvibhūtiṃ kumudāvadātāṃ

saṃvītanīlāambaradarśanīyām |

amaṃsta nirdhūtaghanapralambāṃ

mūrtiṃ balasyēva śubhāṃ mukundaḥ || 5.92 ||

484

nidrāyitēva prathamāṃ payōdaiḥ

praśāntanidrēva śaratprasādāt |

jagattrayī tadvratinīva bhējē

jātōdyamaṃ jāgaraṇē mukundam || 5.93 ||

485

nidrāpadēśēna jagadvibhūtiṃ

vibhāvayan nityavidhūtanidraḥ |

prabudhyamānaḥ sa vibhuḥ prajānāṃ

prādāt svadharmānugūṇaṃ prabōdham || 5.94 ||

486

avyāsaṅgaṃ jaladhiśayanādutthitasyātmadhāmnaḥ

patyuḥ puṇyaṃ prathamāyanaspaṇḍitaṃ prāptukāmā |

nityāpūrvaśrutiparimalaṃ nyastalīlāravindā

pādāmbhōjaṃ saha vasudhayā dhārayāmāsa padmā || 5.95 || 487

anucaritavidhijñairādṛtāṃ pūrvapūrvaiḥ

mahadidamanapāyaṃ maṅgalaṃ manyamānāḥ |

pracitavividhabhōgyāṃ prārabhanta pratītāṃ

valamathanasaparyāṃ vallavā nandamukhyāḥ || 5.96 || 488

vāhēṣu gōṣu dviradēṣu cāgryāṃ

tajjanyaḃyā jīvikayōpapannāḥ |

tadarhasambhāravatīṃ saparyāṃ

kṣiptāpadaṃ kṣēmaḃidō vitēnuḥ || 5.97 || 489

ābālaprēkṣaṇīyaṃ praṇatamanimiṣai -

radbhutānāṃ pradhānaṃ

dhūtatrailōkyadōṣaṃ dhvajamamarapatē -

stūrṇamutthāpayantaḥ |

ghṛṣṭīnāmarcanābhiḥ stutiguṇanikayā

gītanṛttōpahāraiḥ

udvēlaprītilōlā vidadhuravikalaiḥ

utsavaṃ gōpavṛddhāḥ || 5.98 || 490

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanaṭhasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye pañcamah sargaḥ ||

kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇasālinē |

śrīmatē vēṅkaṭēsāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ ṣaṣṭhaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

śamayatā puruhūtamahōtsavaṃ

vrajapatīḥ saha vallavayūthapaiḥ |

nibhṛtamañjugirā nijasūnunā

nijagadē jagadēkakuṭumbinā ॥ 6.1 ॥

491

viditavāniva vijñapayāmyahaṃ

śṛṅguta mē śakunēriḥ bhāṣitam |

ṛthukabuddhirahaṃ ṛthucētasah

prabhavatō bhavatō nahi śikṣayē ॥ 6.2 ॥

492

nigamadṛṣṭamidaṃ nikhilēna vaḥ

kvacana viśvatanau puruṣē sthitē |

ya iha yāmupajīvati tattanuṃ

sa hi tayā hitayā bhuvi nāthavān ॥ 6.3 ॥

493

atijayēta nijāṃ yadi dēvatāṃ

ubhayataścyavatē juṣatē'pyagham |

kṣitibhṛtaiva sadaivatakā vayaṃ

vanavatā'navatā kimahidruhā ॥ 6.4 ॥

494

anaghaśādvalakānanasampadā

nadanadīhradanirjharaśālinā |

<i>bahupaśuḥ paśupālakasaṃtatiḥ</i>	
<i>mahibhṛtā hi bhṛtā na marutvatā 6.5 </i>	495
<i>acalamarcata kiṃ vibudhaiścalaiḥ</i>	
<i>śubhavanaṃ bhavanaṃ ca divaukasām </i>	
<i>kṣamamanēna vanē parirakṣitē</i>	
<i>na hariṇā hariṇānapi bādhitum 6.6 </i>	496
<i>giriṣu viṣṇuvibhūtiṣu yujyatē</i>	
<i>nikhiladēvamayīṣu ca gōṣu naḥ </i>	
<i>tadubhayāśritavṛtтыupajīvinām</i>	
<i>guru ciraṃ ruciraṃ ca samarcanam 6.7 </i>	497
<i>abhimataṃ girayaḥ kṛtasatkriyā</i>	
<i>dadati darśitadaivatabhūmikāḥ </i>	
<i>haritarakṣumukhairapi vighrahaiḥ</i>	
<i>ahitamāhitamānaviparyayāḥ 6.8 </i>	498
<i>paśubhiradricarairupakalpitē</i>	
<i>vrajanayē janayēma na viplavam </i>	
<i>kṣitibhṛdēṣa samīhitasiddhayē</i>	
<i>janamitaṃ na mitampacatām nayēt 6.9 </i>	499
<i>api ca sādhu gavāmabhivardhanāt</i>	
<i>anṛtahānijayā nijayā”khyayā </i>	
<i>bhajati gōpagaṇairabhirādhyatām</i>	
<i>vanamayaṃ namayan phalasampadā 6.10 </i>	500
<i>harati tāpamasāvupasēduṣām</i>	
<i>mahimavān himavāniva dakṣiṇaḥ </i>	

<p>vitanutē maṇiraśmibhirapyasau surapatērapatēja ivāspadam 6.11 </p>	501
<p>pradiśatā madhumūlaphalāni naḥ sataruṇā taruṇādbhutavīrudhā upakṛtaṃ giriṇā tadihārpyatāṃ rasatataṃ satataṃ havirāhṛtam 6.12 </p>	502
<p>samarutā marutāpajitā'munā nadavatā davatāntidavīyasā śramahatā mahatā kṛtaviśramā vayamitō yamitōlbaṇaśākvarāḥ 6.13 </p>	503
<p>bahumatō manujā dadhatē dhṛtiṃ bahumatō'yamananyadhṛtiḥ satām giriśatōnnatimānadhikō hyasau giriśatōṣakṛtō'pi mahībhṛtaḥ 6.14 </p>	504
<p>sanagarā nagarājimatā'munā kuhariṇā hariṇā samasampadā satatamātataṃānamahīyasī vasumatī sumatīśvara dhāryatē 6.15 </p>	505
<p>surasagandhavibhūtinidhē hitaṃ parigrhāṇa nijē paśupālanē surasagandhavibhūti nidhēhi taṃ harimavētya giriṃ haviruttamam 6.16 </p>	506
<p>viśuddhatōyaughaparītapārśvē śuddhāśayāḥ śvēta ivāntarīpē </p>	

nirāśiṣō nityamihāśrayantē

naiḥ śrēyaśaṃ tāta nivṛttidharmam || 6.17 ||

507

ihavāsamahī samahīnaguṇē

sthirakuñjagrḥē jagrḥē vibudhaiḥ |

ayamānamatāṃ na matāṃ na tanuṃ

kṣitibhr̥dbhajatē bhaja tēna dhṛtim || 6.18 ||

508

taṭabhūmirasau jayati tridivaṃ

pavanāgatatāpavanāgatatā |

iha dēvagaṇairaniśādhyuṣitā

yutakōkanadāyutakōkanadā || 6.19 ||

509

prakṛṣṭavaṃśōdayamānanīyaḥ

prabhūtatōyaprathitānurūpyāḥ |

pravālamuktāmaṇicitritāṅgīḥ

patnīrayaṃ prāpayatē payōdhim || 6.20 ||

510

nanda nītidhana sarvanandanī

tattva yātamati bhūṣa tattvayā |

sādhunā kṣitibhr̥tō rasādhunā

sēvyatāmiha gatēna sēvyatām || 6.21 ||

511

namyatēha niyatā vibhūtayē

bhūtayēśvaratayā virājatē |

rājatēdr̥śataṭimahīyasē

hīyasē na yadi nāma namyatē || 6.22 ||

512

ayōganidrasya harēridānīṃ

mānyē padē mānasataḥ pravṛttāḥ |

tvadāśayasvacchasaritpravāhē

haṃsaiḥ samaṃ vāsamihāśrayēma || 6.23 ||

513

niśākarasya sphaṭikēṣvihādhikaṃ

sujātarūpā śrayatō vibhā sitā |

raviṣrabhā ca spṛśatīva sām̐dhyatāṃ

sujātarūpāśrayatō vibhāsitā || 6.24 ||

514

na dantinō'smin muditā nadanti nō

vanasthalilā'stviha dēvanasthalī |

vrajādhipāghōnnatitīvrājādhipā

prabhātātāmrāśmagaṇaprabhātātā || 6.25 ||

515

mahīyasī gōpagaṇāśritā mahī

vanairupētā phalapuṣpabhāvanaiḥ |

rasaugharamyairapi nirjharairasau

cakāstyamuṣmin yavasaiśca mēcakā || 6.26 ||

516

sadōnnatāya praṇamatyamuṣmai

satāṃ kaniṣṭhā prathamāṅkaniṣṭhā |

niśāmayāsm̐n saritaśca ratna -

prabhāsamānāḥ pratibhāsamānāḥ || 6.27 ||

517

iha vaṃśalatāvilagnavālāḥ

priyavālā natakaṃdharāścamaryaḥ |

śabarīkabarīnirīkṣaṇēna

trapamāṇā iva niścalā bhavanti || 6.28 ||

518

harinīlarucā lasattamirō

divasē'pi sphuradōṣadhipradīpaḥ |

niśi caiṣa tapōdhanāṅgadīptyā

dinamōhādavibhaktakōkayugmaḥ || 6.29 ||

519

vrajavairavatīṣu vallavānāṃ

vṛṣa sēnāsu sadānavāsu dēvaḥ |

acalākṛtirāśu naiṣa gōptā

vṛṣasēnāsu sadā na vāsudēvaḥ || 6.30 ||

520

madhunā savibhava santaṃ

madanadhanaṃ yaṃ vadanti śubhadivasam tam |

niyatamihaiva vasantaṃ

niṣkāmadhiyō'pi nirviśanti vasantaṃ || 6.31 ||

521

kānanaṃ dadhadasau sadōnnamat

kāñcanāarakakubhaṃ sadṛkṣakaḥ |

mandarasya mahatā svavarṣmaṇā

kāṃ ca nāra kakubhaṃ sadṛkṣakaḥ || 6.32 ||

522

anēhasā hānirupaiti nēha sā

na kaṃdarasthasya diśatyakaṃ darah |

apāsyā tām bhītimasāvupāsyatām

sadā navā bhūmiriyaṃ sadānavā || 6.33 ||

523

samindhate'sminnajahatsamādhikāḥ

samādhikātītadhiyaḥ sthirāśayā |

sthirāśayāśca vratinaḥ sadārasāḥ

sadārasādhyēṣu tapassvavasthitāḥ || 6.34 ||

524

vasatyamuṣmin vanadēvatādbhutā

vibhāti bhāsvattilakālikānanā |

vicitraratnā mahatī ca mēkhalā vibhāti bhāsvattilakālikānanā 6.35	525
tapasvināmātmavidāṃ nivāsaiḥ samānabhūmāvasamānabhūmā ihāṭavī kāñcanakarṇikāra - parāgatāmrā'pyaparāgatāmrā 6.36	526
sarassu jātaiḥ nalinaiḥ sujātaiḥ apāṃ taraṅgaiśca sudhāntaraṅgaiḥ ihāsamē'tivratatau samēti maruttuṣāraḥ śramaruttuṣāraḥ 6.37	527
yamabhiplutamambudharairabhitaḥ sarasā sarasāsa rasā'sarasā sthiradharmā tayā girirādriyatē sa mayā samayāsama yā samayā 6.38	528
praṇama tamimamacalamamaram ahitamahitamahitamahita bhajanamalaghu viphalamiha na sadayasadaya sadaya sadaya 6.39	529
ratnōpasaṅghaṭitaśṛṅgaphaṅāsahasraḥ sphārōditasphaṭikaraśmiviśuddhakāyāḥ nityaṃ vahannijabalēna mahīmahīnaḥ puṣyatyasau madhuripōrapī bhōgayōgam 6.40	530
marudgaṅgasamāśritō maghavaratnanīladyutiḥ vibhāti vanamālayā vitatanityatuṅgākṛtiḥ	

kanatyabhigataḥ śriyā kanakaraśmipītāmbaraḥ

karōti vidhṛtiṃ bhuvāḥ kathamasau na viśvambharaḥ || 6.41 || 531

muhuravadhīritō'pi bhajatīha yuvā gaṇayan

hitamatibhūritānavasudhē vanitāṃ tarasā |

sapadi vihāya mānamiyamṛcchati taṃ prati sā

hitamatibhūritā navasudhēva nitāntarasā || 6.42 || 532

iha marutō vahanti surasindhusagandhasari -

dvikasita hēmakōkanada saurabhasārabhṛtaḥ |

madhukaramaulidaghna madadantura dantighaṭā -

karāṭakaṭāhavāhighana śīkaraśībharitāḥ || 6.43 || 533

manaḥpriyamiha prabhō madhurasādaram sādaram

vidhatsva havirarpayanvrataśubhāvanām bhāvanām |

kuruṣva ca guruṣvaghakṣapaṇadakṣiṇām dakṣiṇām

prayacchati tavēpsitaṃ praṇayaparvataḥ parvataḥ || 6.44 || 534

giribhajanōditapriyavikāsamayē samayē

janitanabhaḥ pracārajalapatrīdaśaistrīdaśaiḥ |

saha yadi naḥ samēti harirapratighapratighaḥ

pratihatimētu duṣṭavadhadōhalinā halinā || 6.45 || 535

pratyakṣaṃ gōtramāsannaṃ kimanādr̥tya gōdhanaiḥ |

adr̥śyō gōtrabhit kaścidgataḥ svargaṃ gavēṣyatē || 6.46 || 536

ahāryō vividhairbhōgairākarṣan vibudhānapi |

aparicchinnamūlō'sau sasāraḥ sarvaduḥkhakṛt || 6.47 || 537

<i>nanda gōpaprabhō dharmairvraja vṛddhārya sadgatim bhaja tāmēva buddhvā'driṃ tanu trāṇē ratim gavām 6.48 </i>	538
<i>nānāphalavanālīkē nālīkēddhāmitōdakē tōdakē ca kṣudhāmatra dhāma trastahitaṃ viduḥ 6.49 </i>	539
<i>sahasā saha sār dhairmā tarasētarasēvanam tanu tāta nutādvajrī na gatō na gatō'rcyatām 6.50 </i>	540
<i>juṣatāmiha dhīḥ sūryasamā hi tava sundarīm rakṣārthamiha yakṣēṇa samāhitavasum darīm 6.51 </i>	541
<i>sabhājanam vadāmyētagavyaiḥ sarasabhājanam sabhājanam girērarthyaṃ svavṛttyullāsabhājanam 6.52 </i>	542
<i>bhavatā bhavatāpaghnē bhāvitē bhāvitējasā sutarā sutarāmasmin surabhīḥ surabhīśvara 6.53 </i>	543
<i>bahūvidbhyaḥ samagrāhi samagrā hi matistvayā atō'nyajanasamdigdhē na samdigdhē hitāhitē 6.54 </i>	544
<i>gōvardhanaprakāśinyā gōvardhanasamākhyayā samakṣē'pi girērasya samakṣēpi kṣamā stutiḥ 6.55 </i>	545
<i>vayaṃ dhēnuśataiḥ sār dhamatrāsaṅkaṭakānvayāḥ anvabhūma nirābādhamatrāsaṃ kaṭakānvayāḥ 6.56 </i>	546
<i>anantamahimā sō'yaṃ samastavasudhādharah maulimaṇḍanamasyēnduḥ samastava sudhādharah 6.57 </i>	547
<i>tapōdhanairayaṃ śailō mahābhāga mahīyatē gōdhanairapi na tvatra mahābhāgama hīyatē 6.58 </i>	548

<i>rōdhōrōdhōjjhitairētairutsairutsaikatairasau mahīmahīnāṃ tanutē grāvāgrāvāptatārakaḥ 6.59 </i>	549
<i>dhiṣaṇātīta dhiṣaṇā lōkanītyā'stu lōkanī sudharē'sminvasudharē tāta tējasvitātātē 6.60 </i>	550
<i>pādapādabhraparyantā dīnādīnāmasau gatiḥ gōpa gōpanayōgyā'smin kāntā kāntārabhūrapi 6.61 </i>	551
<i>iha puṣpaughaniṣpannavrajāmōdē vanē hitē bhṛśamutsavasamaṭtōṣaṃ vrajāmō dēvanēhitē 6.62 </i>	552
<i>prayatasva girērasya vrajadēva sabhājanē khapuṣpakalpē mā bhaktiṃ vraja dēvasabhājanē 6.63 </i>	553
<i>dēvasthānamivēndhānaṃ parāyaṇamavāritam gōvardhanamavēhyēnaṃ nārāyaṇamivāgatam 6.64 </i>	554
<i>mōghāsō maghavāndēvaḥ syādatratyasya sādane mēghānāmapi vā bhāvaḥ sādameṭyadrisādane 6.65 </i>	555
<i>acañcalāṅgasattākaścalācalaghanātataḥ acalaḥ kasya nākalyaḥ sādhyānandasya siddhikṛt 6.66 </i>	556
<i>agaḥ sanaga āsannaḥ sālatalalatātataḥ satataṃ saṃhataghaṇaḥ saṅgatānandasādhakaḥ 6.67 </i>	557
<i>ahahāṅga khagaṅgākagāhakāṅgāṅkagāgakaḥ aghākāgāṅgakāgāṅkagāṅgakāgakhagāṅgakaḥ 6.68 </i>	558
<i>rajatagairikaratnagaṇairayaṃ kanati kāntalatāñcitakānanaḥ </i>	

trijagadēkanidhānatayādhikaḥ

tridaśarājadharādharatallajāt || 6.69 ||

559

sahēta parvatō'yaṃ vō gōptuṃ kvacana kandarē |

adaridrā vasāmō'tra sarvahētōrivōdarē || 6.70 ||

560

ghanāghanā ghanāghanādbhutēha śākhisaṃtatiḥ |

vanāvanāvanāvanānurūpasatphalāvṛtā || 6.71 ||

561

vṛtēha bhāti hēmabhūrnamēruṇā samantataḥ |

pratīhi nainamadbhutaṃ na mēruṇā samaṃ tataḥ || 6.72 ||

562

iha prabhūtavāhinīvanē vanē vanē vanē |

phalēna bhūyatē svayaṃ natēna tēna tēna tē || 6.73 ||

563

ahāryamēticētanāsītāsītānarāja tē |

ahāryamēti cētanā sītāsītā na rājatē || 6.74 ||

564

samagraguṇabhūmā'sau sānumānāgamānitaḥ |

samāhitadhiyāṃ sēvyah sānumānāgamānitaḥ || 6.75 ||

565

yācalē jarasānētā tānē sārajalē cayā |

kālimānavasāyāmā māyā sā vanamālikā || 6.76 ||

566

ēkakriyānvitaślōkāvṛttiḥ

abhrāntamatiśayyēha virājitatamāgamē |

niśāmayālīnaghanam sālaughamatinandanam || 6.77 ||

567

abhrāntamati śayyēhavirāji tatamāgamē |

niśāmayālīnaghanam sālaughamatinandanam || 6.77 ||

567

cārucīrīrucā rōcī rurucārairacararuḥ cirōccarōciracarō rucirō rucirācaraḥ 6.78	568
nītinētra natānanta nitāntōnnatatānataḥ tātētō'tanutō'nītaṃ na nuttainōnutāntataḥ 6.79	569
sarāsasārasāsāraiḥ sūrōsrasarusārasaiḥ rasasūḥ sarasasraṃsaiḥ saraḥsārarasairasau 6.80	570
dhīra dhīradhurādhārī dhārādharaḍharō'dharē rōdhōdharārōdharōdhidhārādhārō dharādharaḥ 6.81	571
bhūbhṛnnibhēbhabhānēnā - nēna bhūnābhinēnabha bhānubhānubhabhābhinnaṃ nunnaṃ nūnaṃ na nō nabhaḥ 6.82	572
tatra tatrātītārē'tra tārātītatarūttarē tarēttātāratīrētātātē trātari tē ratiḥ 6.83	573
vitātītāvṛtivrte vītātītāvṛtāvṛtau tātāvātātivrte'ti vātō'tivātātē'vati 6.84	574
nunnainasāṃ ninaṃsūnāṃ sānūnāsanāsānunā sānasāṃ naḥ sasēnānāṃ sānēnāsannasūḥ saniḥ 6.85	575
kallōlōllōlakīlālē kēkākakalākūlē kālikākakalīlālōkē kālē kālē kilaikakuḥ 6.86	576
patatā patatōpētaḥ patitōtpatitātapah pātā pītōpatāpō'pi tapaḥ pūtapatē pitaḥ 6.87	577

<i>bhūtabhūtē bhūtabhṛtō bhītatābhītibhūtibhūḥ </i>	
<i>bhātītō bhūbhṛtō bhābhṛdbhātā bhātā tu bhūtitaḥ 6.88 </i>	578
<i>marumurmuramarmāriṃ māramārē'marāmarē </i>	
<i>ramārāmē murārau rurāmēmamurumērumam 6.89 </i>	579
<i>ravīrērāvarāvārō'vara vairivirāvara </i>	
<i>vivarārāvivivarō vīra vavrē varairuruḥ 6.90 </i>	580
<i>mānayananyaniyamō mānyamēnamanāmayāḥ </i>	
<i>yamināṃ nāma namyō'yamamēyō maunamāninām 6.91 </i>	581
<i>niḥsamānēna mānēna sumanōmānasaiḥ samaḥ </i>	
<i>sōmasīmāsamāsannasānumānsānumānasau 6.92 </i>	582
<i>tātētātītītātītaḥ kēkākākukakēkikaḥ </i>	
<i>pāpōpapāpapāpāpō nānānānānnanānnanīḥ 6.93 </i>	583
<i>yayē yā yāya yō yō'yaḥ sa sō'sau sāsa sāsusūḥ </i>	
<i>mama māmō'mamāmāma gōgāgōgāgagōgaguḥ 6.94 </i>	584
<i>rururūrurirārō'raṃ dūdādīṃ dadadādidāḥ </i>	
<i>lālilōlālililālō hāhāhūhūhahēha hi 6.95 </i>	585
<i>nānānānānānānānānā nānā nānā nā nānā </i>	
<i>nā nānānānā nā nānānānānā nā nānānānā 6.96 </i>	586
<i>iti tattvamatattvaṃ ca yathāvadavagāḍhayā </i>	
<i>arcyānarcyau dhiyā bhindangōdhanānyava gāḍhayā 6.97 </i>	587
<i>nayānayānayānayānayānayānayānayā </i>	
<i>nayānayānayānayānayānayānayānayā 6.98 </i>	588

yānayānayānayāna yānayānayānayāna yā nayānayānayā na yānayānayā na yā na 6.98	588
māyābhāsā sābhāyāmā yā sūtāyā yātāsūyā bhātāyāyāyātābhā sā yāyāgē gēyāyāsā 6.99	589
sēvā mānanamāvāsē vāsītāhihitāsivā mātā pitā tāpitāmā nahitātatatā hi na 6.100	590
gēhā dēvavadēhāgē hāsatānanatāsahā dētānayāyānatādē'va nayāta tayānava 6.101	591
nadīsārasamētātra dīptā bhāsā narāvṛtā sābhānāsau mābhirāmē rasā saumyā sumānasa 6.102	592
vasudā trasadānanda dhīsudānta mudā natā tānadā muktidā ramyā sanadā'tra sadā rasā 6.103	593
saddaivē'ṅkurayātavaibhavalatā - śōbhyuccanānāgamē bhavyaṃ karma sadārcitōdbhava nadī - yādaḥsanāthīkṛtē citrāṭavyanuvāhivātavalana - śrēyaḥ pracēyōtsavē vēdōktyā samayē bhajēḥ śuci girau mērūnnatē'smindhruvē 6.104	594
vāsē nāsmīnpūjadēvā vādē jātātōdyārāvā vārādyāvīrbhūtājīvā vājītātrādīnā sēvā 6.105	595

sānumānayatītatāraḥ

sānumānayatītatāraḥ |

sānumānayatītatāraḥ

sānumānayatītatāraḥ || 6.106 ||

596

virājamānādasamāna bhūmā -

virājamānādasamānabhūmā |

virājamānādasamānabhūmā

virājamānādasa mānabhūmā || 6.107 ||

597

akliṣṭacitramidamatra manāgivoḥktaṃ

citrāyutāni suvacāni punastathāpi |

kṛtyaṃ vibhōrnigamanīyamananyabhaktaiḥ

ārādhyatāṃ harirasau pṛthivīdharātmā || 6.108 ||

598

iti kathayati kṛṣṇē gōpavṛddhā vidadhyuḥ

śaraṇamaśaraṇānāṃ śādvalaśyāmalāṅgam |

pulakitavanamālaṃ puṣpakiñjalkajālaiḥ

puruṣamacalaśṛṅgē puṇḍarīkāyatākṣam || 6.109 ||

599

śatamakhamāṇiśailaḥ syādasau dēvatātmā

śaradi samuditāṃ vā tōyakālasya tōkam |

ciraparicitapūrvam cētasāṃ kiṃ na bhāgyaṃ

na kimidamiti cintāṃ na vyatīyāya nandaḥ || 6.110 ||

600

ādyaṃ kimētadadhidaivatamadbhutānāṃ

ākālikaṃ phalamutaikamidaṃ śubhānām |

ēkībhavannidhiraṣau kimabhīpsitānāṃ

ityanvabhāvi savidhōpagataiḥ sa dēvaḥ || 6.111 ||

601

pītāṃśukē pṛthulabāhubhujāntarālē

mēghābhijanmani mithaḥ pratibimbabuddhyā |

dhanyāni gōpanayanāni tadā'nvabhūvan

kṛṣṇē ca tatra ca kiyanti gatāgatāni || 6.112 ||

602

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye ṣaṣṭhaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimhāya kalyāṇaguṇasālinē |

śrīmatē vēṅkaṭēsāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ saptamaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

vrajaukasau vismayamantharākṣāḥ

bālārkavarṇaṃ vasaṇaṃ vasānaṃ |

śyāmaṃ yuvānaṃ śatapatranētraṃ

śailōditaṃ dēvamathōpasēduḥ ॥ 7.1 ॥

603

yamāhurantarbahirapyalakṣyaṃ

yōgēsvaraṃ yōgibhirēva dṛśyaṃ |

tamadriśṛṅgē samudikṣamāṇāḥ

gōpaṃ satāṃ gōpagaṇāḥ praṇēmuḥ ॥ 7.2 ॥

604

sa tānaśēṣān sudhayēva dṛṣṭyā

praharṣayan pratyayitaprasādaḥ |

sa rāmakṛṣṇān sanakādigamyāḥ

svāmī satāṃ svāgatamanvayuṅkta ॥ 7.3 ॥

605

śaratpravṛtṭyēva śasāṅkabhāsō

vācā harērgōpadhiyaḥ prasannāḥ |

mīthō vimarśaiḥ kumudairivāsan

miṣadbhirāsāditanirmalāsāḥ ॥ 7.4 ॥

606

vidhānadakṣā vipināśrayāstē

tadanyasaṃrādhanavītasāṅgāḥ |

tamarcayāmāsuradīnasattvāḥ

saṃprīṇanaiḥ śakramakhōpanītaiḥ || 7.5 ||

607

ananyayōgādayajanta cainaṃ

kṛṣṇēna tēnaiva kṛtānucārāḥ |

samēghakailāsanibhairasaṅkhyaiḥ

savyañjanaiḥ sādaramannakūṭaiḥ || 7.6 ||

608

nirdhāritārthēṣu nijōpadēśān

nyastōpahārēṣu mahīdharārtham |

arcyatvamācāryakamapyayāsīt

gōpēṣu kṛṣṇō bhuvanēṣu gōptā || 7.7 ||

609

upāharanyāni sabhājanārtham

baladviṣō vallavavaṃśavṛddhāḥ |

parēṇa puṃsā pariḡṛhyamāṇaiḥ

prāptaṃ phalaṃ puṣpaphalādibhistaiḥ || 7.8 ||

610

mṛtyūpasiktairbhuvanairasēṣaiḥ

ananyadattairapi havyakavyaiḥ |

alabdhapūrvāmabhajattadānīm

gōpāhṛtaiḥ prītimaśēṣagōptā || 7.9 ||

611

vidhiprayuktē haviṣi prabhūtē

sambhujyamānē hariṇā samakṣam |

anāgamaśrāntadhiyō'pi tatra

śraddhāmavindanta samagratoṣāḥ || 7.10 ||

612

amṛṣyamāṇō vihatāṃ svapūjāṃ

akṣṇāṃ sahasrēṇa tadā mahēndraḥ |

anēhasaṃ raktaśilīndhrajālaiḥ

ākālikairañcitamanvakārṣīt || 7.11 ||

613

avañcitānyūnapayaḥ pradānān

ārādhakān kālamiyantamindraḥ |

āhāraakarṣādabhihantumaicchat

kṛtānabhijñēṣu kimānṛśaṃsyam || 7.12 ||

614

athājuhāva pratighānuṣaṅgāt

ghōrāśayō ghōṣavimardakāñkṣī |

samēṣyatāṃ sambhavamarṇavānām

saṃvartakaṃ nāma gaṇaṃ ghanānām || 7.13 ||

615

pradīpitān kōpahutāśabhūmnā

pītōdadhīn vāridharāyudhaughān |

marudbhujēna tvaritaṃ marutvān

prāyuñkta ghōṣābhimukhaṃ saghōṣān || 7.14 ||

616

prakalpayantaḥ parivēṣacakraṃ

bṛndāvanē vihvalagōpabrndē |

samīranunnāḥ sahasā payōdāḥ

śakrasya tē śāsanamanvatiṣṭhan || 7.15 ||

617

taṭitsahasrēṇa vidīptanētraḥ

samētavajrō dhṛtacitracāpaḥ |

atarkyatēndraḥ svayamabhṛavāhaḥ

kālātmanā bhūmikayēva khēlan || 7.16 ||

618

asūyatā vajrabhṛtā prayuktāṃ

ākālikīṃ prāvṛṣamādidēvaḥ |

āśānirōdhaṃ jagatāṃ diśantīm nirōddhumaicchannijayā na śaktyā 7.17	619
viyatpayōdhiṃ paritaḥ payōdaiḥ vēlātamālairiva vardhamānaiḥ jighāṃsatā gōpagaṇānmaghōnā cchannēna tasthē mṛgayārthinēva 7.18	620
adṛśyarūpaḥ sa tadā marutvān ambhōmucāmantaratō'vatasthē apārayan draṣṭumiva tridhāmnō dīptiṃ divābhīta ivātisūryām 7.19	621
amarṣavēgādacamatkriyōtthāt jighṛkṣatā vajramakuṅṭhavīryam alakṣi jīmūtarathē maghōnā mōghakriyō mukta ivēndracāpaḥ 7.20	622
sutīvrahuṅkārabhṛtō ninādaiḥ saudāmanīdarśītatatarjanīkāḥ marutvadājñāvīmukhānabhīkṣṇaṃ nirbhartsayāmāsurivāmbuvāhāḥ 7.21	623
kṣaṇaprabhāstatkṣaṇamantarikṣē prāyēṇa gōpān grasituṃ pravṛttāḥ babhāsirē vāsavarōṣavahnēḥ jvālāgrajihvā iva jātalaulyāḥ 7.22	624
kimantarikṣēṇa ghanībabhūvē kimutthitaṃ dhvāntamahīndralōkāt	

<i>mūlaṃ kimētat pralayārṇavānāṃ itīva mēnē malinābhramālā 7.23 </i>	625
<i>vrajōpamardaṃ samayō vidhāsyān babhāra namrēṇa payōdamūrdhnā mahīyasīṃ vāsavacāpalēkhāṃ māyāpradiṣṭāmiva mālyasēṣām 7.24 </i>	626
<i>kaṭhōragarjāpaṭahapraṇādaḥ karaprasūnairavakīrya pṛthvīm kṣaṇaprabhābhirghaṭitāṅgahāraḥ kālah pratuṣṭāva yugāntanṛttam 7.25 </i>	627
<i>praṇudyamānāḥ prabalaissamīraiḥ āplāvayāmāsuramandaghōṣāḥ mahīmaparyāyanipītamuktaiḥ audanvatairambubhirambuvāhāḥ 7.26 </i>	628
<i>aṅgārarūksastanayitnupūrṇāt airammadē tējasi tapyamānāt vihāyasō nūnamabhūdvilīnāt viṣvaṅmukhī vṛṣṭiravāraṅīyā 7.27 </i>	629
<i>pradīpta vidyudgaṇadurnirīkṣān sōḍhuṃ vrajāḥ śrōtraviḡhātighōṣān na śēkurāvarjitaśakracāpān dhārāśaraśrōṇimucaḥ payōdān 7.28 </i>	630
<i>sahuṅkṛtāḥ sāminimīlitākṣā dīrghōruśṛṅgā darabhugnavaktrāḥ </i>	

pratyagrahīṣuḥ pratipannarōṣāḥ

dhārāḥ kṣaṇaṃ dhairyabhṛtō mahōkṣāḥ || 7.29 ||

631

stanāhitasvastikabāhubandhāḥ

tyānālakāḥ sannatavaktrapadmāḥ |

vilagnadēhā vasanairnyaṣīdan

vrajastriyō vāditadantavīṇāḥ || 7.30 ||

632

caladbalākōlbaṇaśaṅkhamālā

payōdharavyaktidharōrmimālā |

prāvṛṭ punaḥ saṃvavṛtē'tighōrā

saṃvartasindhōriva dharmapatnī || 7.31 ||

633

gambhīragarjāpaṭahapraṇādaṃ

prārabdhajhañjhānilanādagītam |

taḍidbhirāpāditatāṇḍavaṃ tat

kālasya saṅgītamapūrvamāsīt || 7.32 ||

634

vidyudguṇaissaṇḍitayā samantāt

vrajē marutvān mṛgayāmivēcchan |

samāvṛṇōt sāndra tamisradhāmnā

mēghātmanā vāgurayā vanādrīn || 7.33 ||

635

āsāradhārācchuritēndracāpaiḥ

mēghairdiśā māghavatī cakāśē |

āmuktamuktāguṇaratnadāmaiḥ

sindhōrapatyairiva dhīranādaiḥ || 7.34 ||

636

huṅkāravantaḥ stanitairudāraiḥ

kṣaṇaprabhākāñcanavētrabhājāḥ |

<i>purandarasyēva purassarāstē pracērurutsāritagōpavargāḥ 7.35 </i>	637
<i>prakṛṣṭavajrāyudhacāpacihnāṃ paurastyavātēna kṛtaprakampām kālasya kṛṣṇāmiva kētumālāṃ kādambinīṃ prēkṣya janaścakampē 7.36 </i>	638
<i>payōmucāṃ pañktirasahyadhārā bhūbhṛdgaṇān bhēttumiva pravṛttā viḍambayāmāsa viśēṣabhīmāṃ kṛtāntakōpōllasitāṃ kṛpāṇīm 7.37 </i>	639
<i>payōdabhārairnamitaṃ nabhaḥ kiṃ śēśāhinā bhūmiruta praṇunnā adūratassaṃpuṭabhāvabhājōḥ āsīt tayōrantaramalpasēṣam 7.38 </i>	640
<i>prāyaḥ prakīrṇāśaniviṣphuliṅgaiḥ lōkāstadā lōcanarōdhamāpuḥ payōdarūpēṇa vivartamānaiḥ parjanya kōpānaladhūmajālaiḥ 7.39 </i>	641
<i>alātakalpāḥ karakāstrilōkīm āpūrayannadbhutabhīmarūpāḥ yugāntavātyārabhasāvadhūtāḥ sambhūya tārā iva saṃpatantyaḥ 7.40 </i>	642
<i>cakāsa cañcatkarakāsthimālā kādambinīkaṇṭakabhīṣaṇā dyauḥ </i>	

vajraughaniṣpēṣamahāṭṭahāsā

mūrtistadā mōhakarīva raudrī || 7.41 ||

643

śatahradābhirdhṛtahēmakakṣyā

dhārādharāḥ sēndradhanuṣpatākāḥ |

adabhraghōṣadhvanayō'nucakruḥ

saptasrutāṃ śakramataṅgajānām || 7.42 ||

644

ahīndrabhōgapratimāḥ patantyō

dhārāstadā ghōramarutpraṇunnāḥ |

abhāvayanbhīmapayōdanakraṃ

vyōmārṇavaṃ vīcigaṇāvakīrṇam || 7.43 ||

645

āsāradurlakṣataḍitprakāśam

anyōnya saṅkīrṇaharidvibhāgam |

āsīdasahyastanitaṃ prajānām

abhinnanaktaṃdivamantarikṣam || 7.44 ||

646

taḍitsvabhāvēna tamaḥprakṛtyā

nirhrādarūpēṇa jalātmanā ca |

vivartatē viśvamtīva gōpāḥ

prāyō na cintārṇavapāramāpuḥ || 7.45 ||

647

pravartamānān pratisargakṣptau

paśyan ghanān pāsabhṛtāpyavāryān |

abhītimudrāmadrēṇa gōpān

āśvāsayāmāsa karēṇa śauriḥ || 7.46 ||

648

yadarcanaḍāpadiyaṃ prasaktā

tēnaiva gōpālagāṇasya guptim |

arōcayat kartumasēṣagōptā

rāmēṇa saṃmantrya rathāṅgapāṇiḥ || 7.47 ||

649

sa līlayā mērumiva dvitīyaṃ

gōvardhanaṃ gōpakulapradīpaḥ |

navaprarūḍhaṃ nihitaikahastō

nāgō nalastambamivōjjahāra || 7.48 ||

650

adhōmukhāvasthitamērukalpaṃ

śailaṃ tamutkhāya śaraṇyagōpaḥ |

udañcayan satvaramūrdhvamūlaṃ

cakrē mahēndraṃ śamitārdhagarvam || 7.49 ||

651

phaṇābhirāmaprasṛtāṅgulīkaḥ

priyāṅgarāgavyatiṣaṅgapāṇḍuḥ |

bhujastadīyō giriṇā babhāsē

bhūmaṅḍalēnēva bhujāṅgarājaḥ || 7.50 ||

652

ābhugnaraktāṅgulipañjaraṃ tat

ratnōrmikāraśmiśalākamantaḥ |

navōdakakṣaumavṛtaṃ vyabhāsīt

chatraprakāṇḍaṃ haribāhudaṇḍē || 7.51 ||

653

vihārapadmaspṛhayēva kṛṣṇō

bhujādriṇā bhūmidharaṃ dadhānaḥ |

svaśēṣabhūtasya halāyudhasya

prācīmavasthāṃ prathayāmbabhūva || 7.52 ||

654

nivāsabhūtē nikhilasya tasmin

bālākṛtau bibhrati śailamēkam |

saviṣmayānvīkṣya jahāsa gōpān saṃprītilakṣyēṇa tadagrajanmā 7.53	655
sa kālikākālakṛpāṇikānām dhārāśatairāhatasandhibandhaḥ avāsrjatkṣiprataramḥ kṣaradbhiḥ dhātudravairnūnamasṛñji śailaḥ 7.54	656
sagairikastasya girēssamantāt vilambitō varṣapayaḥ pravāhaḥ vitānaparyantaḥ vitēnē viḍambanām varṇatiraskariṇyāḥ 7.55	657
iraṃmadārcirvyatiṣaṅgadīptaḥ pāṇau harēradripatiścakāśē pratyastramindrēṇa mumukṣitānām prayuktamutkhāta ivāśanīnām 7.56	658
sa bāhudaṇḍēna vahan salīlam pravālakalpāṅgulipañjarēṇa mahīdharacchatramananyavāhyam māyāmayiṃ vyākurutēva līlām 7.57	659
karālarūkṣākṛtivarṇabhēdān kālagṇinirvāpaṇakalyavṛttīn rurōdha śailīkṛtayā svaśaktyā prāyō ghanān parvatakūṭakalpān 7.58	660
pr̥thvyā yathāvadbharitamḥ girēstat mūlam nivāsāya gavām babhūva	

grāsānubhāvagrahaṇārhamāsīt

agram ca tasyānativiprakṛṣṭam || 7.59 ||

661

udañcitasyādripatērupāntē

payah pravāhā nibiḍam patantaḥ |

atanvata sphāṭikavaprasōbhām

antargatairastabhayairavēkṣyām || 7.60 ||

662

alabdhasūryēndukarapravēśē

mūlē girērāvasatām janānām |

svalōcanadvandvavihārabhēdāt

naktandinānyātanutē sma nāthaḥ || 7.61 ||

663

mukundagātram maṇidarpaṇābham

chāyāpadēsēna vigāhamānaiḥ |

sagōdhanaistatra surēndrabhītyā

gōpaistadā gūḍhamivāvatasthē || 7.62 ||

664

bibharti kṛṣṇaḥ sukumāragātraḥ

kṣamādharam tēna vibhāvayāmaḥ |

tadagrajō'sau bibhṛyādaśēśām

balam kṣamāmityavadanvrajasthāḥ || 7.63 ||

665

babhuḥ svaśākhāgrathitāgrapādaiḥ

tapōdhanaissākamadhaḥ śirōbhiḥ |

kṛtābhimukhyaḥ kṛtinō mukundē

tapahpravṛttā iva tatra vṛkṣāḥ || 7.64 ||

666

adhōmukhasyādripatēstrṇāni

spṛṣṭvā mukundēna nidarśitāni |

jātaspr̥hā jagrasirē saharṣaṃ

gāvastadā kiñcidivōnnamantyaḥ || 7.65 ||

667

maṇipradīpairatamāṃsi gōpyaḥ

praviśya ramyāṇi guhāgr̥hāṇi |

aspr̥ṣṭaśītōṣṇamayatnalabdhaṃ

svasthāśayāḥ svargamivānvabhūvan || 7.66 ||

668

yathāpuraṃ tatra sa putradāraiḥ

acchinnagōdōhanamanthanādyaiḥ |

svapnāvabōdhaprabhṛtīni gōpaiḥ

siṣēvirē vismṛtapūrvavāsaiḥ || 7.67 ||

669

aspr̥ṣṭadhārājalabindusēkaiḥ

akampamānairapadantavīṇaiḥ |

gōpījanairādadhīrē vihārāḥ

girīndramūlē gr̥hanirviśēṣam || 7.68 ||

670

vanēcarā gōpagaṇaissaṃmētā

vimuktaparjanyabhayā vicēruḥ |

mahīdharacchatradharē mukundē

vanyāni sattvāni ca tatra gōbhiḥ || 7.69 ||

671

prabhūtadhārāpratipannaśaityaṃ

prāptāramadriṃ prabhuradbhutānām |

sudarśanādapyadhikāmanaiṣīt

pavitratāṃ pāṇisarōjayōgāt || 7.70 ||

672

mukundahastāmburuhādhīrōhāt

prāptaḥ śriyaṃ mērumukhairalabhyām |

varṣāpadēsēna girissa lēbhē

nagādhipatyārhamivābhiṣēkam || 7.71 ||

673

madōlbaṇānāmiva vallavīnāṃ

gītaṃ gaṇaiḥ śauriguṇānubandham |

guhāviśēṣairdhruvamanvavādīt

gōvardhanō gōpagaṇābhinandyaḥ || 7.72 ||

674

karāgrayantrē ghaṭitēna kṛṣṇaḥ

savāriṇā sānumatābhiguptān |

alambhayat gōpagaṇān sadārān

dhārāgrhābhyantaravāsasaukhyam || 7.73 ||

675

acintyaśaktērakumārayūnaḥ

kaumāralīlākavacēna guptam |

balaṃ tadā'grāṅgulisaṃśritādrēḥ

tāvatparicchinnamabōdhi gōpaiḥ || 7.74 ||

676

nimēṣaniṣṭhyūtayugāni yāsāṃ

yēbhyō nirōdhavyasanānyabhūvan |

tāsāṃ sa taiḥ sārddhamabhūtsamīkṣyaḥ

vāmabhruvāṃ vallavayūthanāthaḥ || 7.75 ||

677

kṛtārthabhāvaṃ bhṛśamādadhānē

kṛṣṇāṅgasamsparsāvilōkanādau |

ayantritābhiściramāśaśaṃsē

varṣānuvṛttirvrajasundarībhiḥ || 7.76 ||

678

dhārānipātaiḥ stanatāṃ ghanānāṃ

akṣapramāṇairabhihanyamānaḥ |

ākasmikīmanvabhavat sa śailō

vajravyathāṃ vāsavarōṣajātām || 7.77 ||

679

tamēkahastāṅguliyantralagnaṃ

dhārāhataṃ dhārayatastridhāmnaḥ |

amuktabālyasya samagraśaktēḥ

kṣaṇārdhavatsapta dinānyatīyuh || 7.78 ||

680

sa tādrśāṃstōyabhṛtō yugāntē

śvāsānilaiḥ śōṣayituṃ kṣamō'pi |

mahēndradarpātyayamātrakāṅkṣī

prakhyāpayāmāsa girēḥ prabhāvam || 7.79 ||

681

ēkatra saṃrakṣati kṛṣṇamēghē

gōtrēṇa caikēna gavāṃ kulāni |

aśēṣagōtraughabhidā niyuktaiḥ

mēghāyutairmōghatamairbabhūvē || 7.80 ||

682

vrajōpamardē vitathē surēndraḥ

svayaṃ vṛtō'patrapayā bhiyā ca |

dunōti mām indrapadaṃ durantam

kiṃ pauraṣaṃ kēvalamityaduḥkhyat || 7.81 ||

683

nivr̥ttarōṣē nibhṛtē'pi śakrē

sandarśitasvāminidēśasaṅgāḥ |

vavarṣurugrām muhuraśmavr̥ṣṭim

vairōpapannā iva vārivāhāḥ || 7.82 ||

684

nivārya durvārajavān payōdān

nāthaṃ satāṃ nandasutaṃ prapitsuḥ |

karambitaprītibhayaḥ kṣaṇārdhaṃ

vyaktiṃ bhajan vyōmatalē'vatasthē || 7.83 ||

685

kramēṇa pṛthvīmabhigantukāmaḥ

śvētābhraparyāyagajādhirūḍhaḥ |

vilōcanavyaṅgitapadmasaṃpat

varṣātyayō mūrta ivābabhāsē || 7.84 ||

686

punaḥ prasannāṃ puruhūtadāntyā

paśyan divaṃ prāṇabhṛtāmadhīśaḥ |

tamadrimavyāhatadivyalīlaḥ

santōlayāmāsa nivēśayiṣyan || 7.85 ||

687

vilakṣavṛttyaiva tirōhitēṣu

mēghēṣu viśrāntavikatthanēṣu |

sthānē nivēśādacalīcakāra

cchatrācalaṃ śaurirakhinnabāhuḥ || 7.86 ||

688

utkṣipyamāṇaḥ parivartyamānaḥ

saṃsthāpyamānō'pi tathaiva bhūyaḥ |

sa tasya saṅkalpavaśēna bhējē

śailō na śaithilyakathāprasaṅgam || 7.87 ||

689

vyapētaśailavyavadhānadrśyō

vibhūṣitaḥ svēdakaṇaiḥ sa bālaḥ |

diśadbhirāmōdamabhaumabhōgyaṃ

divyairavākīryata puṣpavarṣaiḥ || 7.88 ||

690

nivēśya kṛṣṇaṃ śakaṭīrathāgrē

nāthōpacārairupasēdivāṃsaḥ |

sagōdhanāḥ svaṃ vrajamāvrajanataḥ saṅgītalīlāmabhajanta gōpāḥ 7.89	691
kaccinna khinnō'si vahan girīndraṃ kaccinna vimlāyati pāṇipadmam iti bruvāṇāḥ suhr̥dō mukundaṃ paryākulāḥ paspṛśuraṅgamaṅgam 7.90	692
athāvatīrya svayamantarikṣāt anujjhitaīrāvataadānavarṣāt vilakṣacittō vasudēvasūnuṃ valgusmitaṃ vajrabhṛdāsasāda 7.91	693
purōdadhānaḥ surabhiṃ pratīkṣyāṃ ājagmuṣīmātmabhuvō niyōgāt apatrapāgadgadamābabhāṣē baddhvāñjaliṃ bālamupēndramindraḥ 7.92	694
nātha tvayā narmavihārabhājā vimōhitō vipratisāritaśca akiñcanastvāmamahamāśritassan kṣiptāpakārō na bahiṣkriyārhaḥ 7.93	695
kṛtāparādhēṣvapi sānukampaṃ kṣēmaṅkaraṃ kṣētravivēcakānām viśvōpakārādhvarabaddhadīkṣaṃ vēdyaṃ paraṃ vēdavidō vidustvām 7.94	696
nigr̥hṇatastē sṛjataśca varṣaṃ nimittabhāvē nihitaistvayaiva	

pravartatē niṣpratighō vihāraḥ

svayaṃ prayuktairiva yantrabhēdaiḥ || 7.95 ||

697

ananyasādhāraṇapāramēṣṭhyāt

anyānaśēṣānatisandadhānāt |

gōpāyituṃ pārayati trilōkīm

gōpāyamānādapi na tvadanyaḥ || 7.96 ||

698

vrajaukasāṃ nātha divaukasāṃ vā

vipatprasaṅgē vihitāvatāraḥ |

ēkastvamēva svayamīpsitānāṃ

dayāsahāyō niyamēna dātā || 7.97 ||

699

svarūpatō vighraḥataśca viśvaṃ

nityaṃ tvayaikēna dhṛtaṃ yadētat |

tadēkadēśōdvahanādamuṣmāt

na vismayaṃ tattvavidō bhajanti || 7.98 ||

700

prayōjitō'haṃ tvayi bhaktibandhāt

gōbhiḥ svalōkādupasēduṣibhiḥ |

icchāmi saṃrakṣitagōvrajaṃ tvāṃ

sthānē gavāmindratayā'bhiṣēktum || 7.99 ||

701

tirōhitāmambhasi vindatā gāṃ

pūrvāṃ tvayā pōtrivarēṇa labdhā |

niruktaniṣṇātakṛtābhyanujñā

vyaktiṃ punaryātu śubhā tvadākhyā || 7.100 ||

702

upēndrabhūtādbhavatō'pi bhūmnā

mānyō manuṣyābhinayē mayā tvam |

abhyarthanāmādaratastadēnām

praticcha viśvambhara viśvabhūtyai || 7.101 ||

703

iti bruvāṇō maghavān dhṛtādrēḥ

śrāntiṃ jagaddhāturivāpanēśyan |

dhyātōpayātām tridaśapraṇētā

divyāpagām darśayati sma dēvīm || 7.102 ||

704

abhaumagaṅgāpayasā prapūrṇām

āvarjayan vāraṇarājaghaṇṭām |

aśēśasāmrājyapadābhiṣiktaṃ

guptyai gavām gōtrabhidabhyaṣiñcat || 7.103 ||

705

tadaṅgasamsparsāvasēna dhanyaiḥ

āplāvyamānāmabhiṣēkatōyaiḥ |

apētabhārāmiva bhūtadhātrīm

ullāghitām praikṣata nākanāthaḥ || 7.104 ||

706

kṛtābhiṣēkaḥ kṛtinā maghōnā

guptēna gōvinda iti svanāmnā |

kṛtaprasādaḥ prajighāya kṛṣṇaḥ

svargādhirōhāya punaḥ surēndram || 7.105 ||

707

pratigatavati yūthē puṣkalāvartakānām

divi bhuvi ca niyatyā dīrghanidrōjjhitānām |

guṇagarimasamṛddhaṃ gōkulaṃ vīkṣya tuśyan

gurubhirabhiniyuktāmāśiṣaṃ pratyagrḥṇāt || 7.106 ||

708

mukulitaravidhāmnā dēhadīptyaiva muṣṇan

jaladakadanajātaṃ jīvalōkasya jāḍyam |

vyacaradacalabhōgē cārayan dhēnucakraṃ

piśunitanijamāyāṃ bhūṣayan piñchamālām || 7.107 ||

709

praṇihitamadhirōhan prāgivādrimḥ pṛthivyāṃ

avamatapuruhūtairarcitō gōpabrndaiḥ |

vrajapatirupasīdan bālayōgyān vihārān

vanacaraparibarhō vatsapālaiḥ siṣēvē || 7.108 ||

710

nāthaḥ sō'yaṃ śiśurapi satāṃ nandagōpasya sūnuḥ

prāyaḥ śailaḥ pratinidhirasau padmanābhasya puṃsaḥ |

kiṃ naḥ sādhyamḥ surapatimukhaiḥ kiṃpacānaistadanyaiḥ

sākaṃ dārairiti kila jagustatra sambhūya gōpāḥ || 7.109 ||

711

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye saptamaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimhāya kalyāṇaguṇaśālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ aṣṭamaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ||

atha prasūnāyudhabhāgadhēyā -

nyārabdhamandānilasautikāni |

madhuprasaṅgātmadhurāṇi yūnā -

manuṣṅaśītānyabhavandināni || 8.1 ||

712

anēkarūpaiḥ svayamēkarūpaḥ

kālātmakaṃ rūpamakālakālyāḥ |

ṛtuprabhēdairanubhūya rēmē

rāmāsakhō rāmamanuprayātaḥ || 8.2 ||

713

hēmantapūrvaḥ śīsīrāntimaśca

śaracca saṃbhūya vasantavṛtṭyā |

śanaiḥ śanaiḥ śāntimupēyivāṃsaḥ

tadvai bhavāttanmayatāmivāpuḥ || 8.3 ||

714

prāyēṇa pañcāyudhapañcavaktraḥ

palāśakōśākṛtimādadānaiḥ |

manasvinīmānagajēndrabhēdāt

saśōṅitaiḥ pāṅiruhaiścakāśē || 8.4 ||

715

jaganti puṅdrēkṣuśarāsanēna

prasūnabāṅairapi jētumicchōḥ |

asūcayannātmabhuvāḥ svanādaiḥ avyāhatāmāsīṣamanyapuṣṭāḥ 8.5	716
varāṅganāvaktrapadāmbujānāṃ svābhāvikīṃ saurabharāgalakṣmīm prapitsamānau prasavaistadarhaṃ dvēdhā drumau dōhadamanvabhūtām 8.6	717
tīkṣṇāruṇāgrāṇyaciraprarōhāt cakāsirē campakakuṭmalāni dattāni kāmōtsavamaṅgalārthaṃ dīpāṅkurāṇīva vasantalakṣmyā 8.7	718
muktāpagāmagnasamutthitātmā bhūyō bhajanpuṣparajōbhiṣēkam cacāra mandaṃ malayādrivātaḥ cētōbhuvō dṛpta ivaupavāhyaḥ 8.8	719
puṣpēṣu saṃyōgaviyōgavṛttyā kramādbhajantī natimunnatiṃ ca vanāntarē ṣaṭpadapaṅktirāsīt mañjusvanā manmathacāpamaurvī 8.9	720
vasantakṣptānmadanasya bāṇāt āndōlayannūnamanōkahēṣu dinē dinē dakṣiṇamātariśvā gatāgatābhyāṃ gaṇayāñcakāra 8.10	721
āghūrṇyamānairabhitō nabhasvān kāntaiḥ pradīpairiva karṇikāraiḥ	

<i>vanaśriyō mādhavaśaṅgamārhaṃ maṅgalyanīrājanamācacāra 8.11 </i>	722
<i>prasūnahāsādhara pallavānāṃ kiñjalkarōmāñcajuṣāmabhuṅkta mandānilairāhitavēpathūnāṃ kāntiṃ vasantō vanavallarīṇām 8.12 </i>	723
<i>vihārayōgyāmatha vīkṣya vanyāṃ ramāpatiṃ rāmasakhaṃ viśantam nabhaścaraiḥ sākamanōkahāstaṃ nāthaṃ prasūnōrmibhirabhyaṣiñcan 8.13 </i>	724
<i>puṣpākarēṇa pratipannaśōbhaṃ bṛndāvanaṃ nanditagōpabr̥ndam pradarśayan prāpita dhēnuvatsaṃ rāmānujō rāmamidaṃ babhāṣē 8.14 </i>	725
<i>manōbhuvō mūrtamivāvalēpaṃ mānyaṃ manaskāramiva tvadīyam ciraṃ tvayā sēvyamihārya manyē citraṃ vanaṃ caitrarathābhinandyam 8.15 </i>	726
<i>amānuṣa prāpyamarāṇyamētat prāptasya tē pādarajaḥprabhāvāt sattvōpapannā na bhajanti sattvāḥ śāntāśayāḥ śāśvatikaṃ virōdham 8.16 </i>	727
<i>acintya bhūmnastava sannidhānāt anyōnya jātīyadaśāṃ dadhānāḥ </i>	

siṃhīvaśāstanyavidō bhajantē

subhrāṭṛtāṃ kēsaridantipōtāḥ || 8.17 ||

728

tvadarpitasvādutrṇādinīnāṃ

tvadvaṃśanādāmṛtapāyinīnām |

manyē gavāṃ vatsagaṇāvṛtānāṃ

viṣvagvanaṃ viśramayōgyamētat || 8.18 ||

729

vasantalakṣmyā iva vāsabhūmiṃ

saṅkalpayōnēriḥ śilpaśālām |

ratērivārāmaḥvibhūtimanyāṃ

vanyāmimāṃ vēdmi tavōpakāryām || 8.19 ||

730

vanasthalīyaṃ makarandavarṣaiḥ

atōyakarmāntikamāttasēkā |

prastauti paryāptaparāgajālā

samīhitāṃ sañcaraṇōtsavaṃ tē || 8.20 ||

731

nabhaḥsprṣāmatra mahīruhāṇāṃ

nīdādamī niṣpatitāḥ salīlam |

prayuñjatē svāgatamañjasā tē

prāyaḥ śubhālāpajuṣaḥ śakuntāḥ || 8.21 ||

732

vātāvadhūtāstaravaḥ svamūrdhnā

santāna sāntānika saṃpadastē |

prājyairamī puṣpaphalaiśca nūnaṃ

vitānvatē vandanamarhaṇāṃ ca || 8.22 ||

733

āsvādya cūtāṅkuramanyapuṣṭāḥ

prāyaḥ svanaiḥ pañcamamudgirantaḥ |

ākārayantīva vanam gataṃ tvāṃ divyānamī darśayituṃ pradēsān 8.23	734
tvatpāda vinyāsa visēṣa dhanyām āpādayiṣyanta ivātmadhātrīm ēnāṃ svasākhāgrakaraprayuktaiḥ pracinvatē bhūmiruhāḥ prasūnaiḥ 8.24	735
nisāmayantyō vanadēvatāstvām cakōrasammōhana cārudīptim prītiṃ prabhūtāṃ parivāhya gītaiḥ śītāśruṇā śēṣamivōdvamanti 8.25	736
rasālarambhādi bhavairihaitāḥ phaladravaiḥ picchilapārśvabhāgāḥ vatsāvagāhyā vanarājimadhyē pūrṇāḥ sudhāyā iva bhānti kulyāḥ 8.26	737
kahlārapadmōtpalakāntibhistē kaṭākṣa vikṣēpaguṇam bhajantyaḥ araṇyabhāgānabhitaḥ pravāhaiḥ āpyāyantyāpa imāḥ prasannāḥ 8.27	738
tvadvaktrapadmapratimāsahasraiḥ saṃsrjyamānēva sapuṣkarā'sau prabhāvataḥ khyāpitapuṣkaraśrīḥ puṇyōdakā puṣkariṇī vibhāti 8.28	739
sañcārajātaiḥ śramavārilēsaiḥ ālakṣya muktāguṇamaṇḍanam tvām	

vyaktaṃ nadī vijayatīyamārāt

ambhōruhairāśrita vīcīhastaiḥ || 8.29 ||

740

sahanti vātātapavarṣavātāṃ

stōyēṣu tiṣṭhanti ravipratīkṣāḥ |

tapasyatastvanmukhakāntilōbhāt

padmānimān paścimarāma manyē || 8.30 ||

741

taraṅgiṇībhiḥ parirabhya muktaḥ

saṃlāpavān bhṛṅgaravairadhīraiḥ |

āpṛcchatē nūnamataḥ prayātaṃ

mandībhavan kunda samīraṇastvām || 8.31 ||

742

manaḥprasādaṃ tava darśayantī

prālēyasaṅghātanibhaiḥ payōbhiḥ |

śuddhā navēndīvaranīlavāsāḥ

chāyēva tē śaivalinī vibhāti || 8.32 ||

743

saha prayacchanti tava priyābhiḥ

cañcūryamāṇā iva cakravākāḥ |

āhūya dātāra ivātithēyāḥ

kālōcitāṃ kastvamitīva vācam || 8.33 ||

744

vidhūtavālvayanāḥ svapakṣaiḥ

cārusvanāpādita cāṭuvādāḥ |

abhinnavarṇāḥ pratiyantyamī tvāṃ

rājōpacārairiva rājahaṃsāḥ || 8.34 ||

745

divāpi gōvardhana nirjharāṇāṃ

sañchādītē vyōmni tuṣārajālaiḥ |

ihātapaścāndramasēna dhāmnā vikalpyatē bōdhitapaṅkajō'pi 8.35	746
atarkita prāptamavēkṣya kāntyā mēghaṅkaraṃ mēcakamambaram tē nināda niṣpādita ṣadjagītā nr̥tyantyamī sānuṣu nīlakaṅṭhāḥ 8.36	747
nadībhirārabdhatarāṅgalāsyam nādairyutaṃ nirjharadundubhīnām gāyaddvirēphaṃ giriṇā tvadartamaṃ prāyēṇa saṅgītamiha prayuktam 8.37	748
kalindajākacchabhuvāṃ sakhībhiḥ pracchāyavanyābhiradhityakābhiḥ sūtē giriḥ sūcita nandanō'sau svargaukasāṃ svairavihāravāñchām 8.38	749
abhyāgataṃ vīkṣya bhavantamārāt sālā imē sāminatāgraśākhāḥ sudhārasasvādutamāni bhaktyā svayaṃ prayacchanti phalāni dhanyāḥ 8.39	750
pātrībhavantastava vīkṣaṅānām padmālayāvāsavikalpitānām carācarāḥ kāni kiyanti vaitē tapāṃsyatapyanta bhavāntarēṣu 8.40	751
vijānatāṃ satpuruṣa prabhāvaṃ puṃsāmamī puṇyatamībhavantaḥ	

prāyastvadaṅgīkaraṇātprayāsyān -

tyārādhyatāmadrivanāvakāsāḥ || 8.41 ||

752

saṃskārapūtābhiritīva vāgbhiḥ

sammōdayannagrajamādidēvaḥ |

vijātalilō vijahāra hr̥ṣyan

vandyāḥ satāṃ vatsagaṇānuyāyī || 8.42 ||

753

svayaṃvṛtaḥ svairavihāralakṣmyā

muhurvītēnē vipinē mukundaḥ |

sthānāntara prāpti vibhāvitāni

sthitērabhinnāni gatāgatāni || 8.43 ||

754

prabhūtayā puṣpaphalaprasūtyā

vadānyavṛttīni vanāni dṛṣṭvā |

sasmāra cintāvaśavartinīnāṃ

vrajasthitānāṃ varavarṇinīnām || 8.44 ||

755

prāyastadāhvānavidhau niyōktuṃ

pragr̥hya vēṇuṃ pratipannadūtyam |

nyavēśayat kuṭmalitē salīlaṃ

bimbādharē sūcitacittarāgē || 8.45 ||

756

sāmōpapannān kramaśaḥ svarandhraiḥ

sapta svarānsaptabhirudvamantam |

pracakramē vādayituṃ vanāntē

vaṃśaṃ priyō vallavavaṃśajānām || 8.46 ||

757

mukundavaktrānilavādyamānō

vēṇurbabhau vēda iva dvitīyaḥ |

rāgāvadhīnāṃ rahasāṃ yadēkaṃ gītātmanāṃ tasya nidānamāsīt 8.47	758
tadvaṃśanādaḥ subhagō'nugacchan agrē saransaurabhamāgamānām ayatnaniṣpanna manaḥ samādhīn ābrahmakānātanutēva jantūn 8.48	759
śṛṅvadbhirudvāntamadhupravāhaṃ vaṃśasvanaṃ tasya sudhaikavaṃśam sayūthyatāṃ nūnamavāpya sarvaiḥ sattvaiḥ sthitaṃ sāminimīlitākṣaiḥ 8.49	760
madhudravairulbaṇa sammadāśrū - nyālēkhyaniṣpandamṛgadvijāni udagrakōśōtpulakāni kṛṣṇō vaṃśīninādēna vanānyakārṣīt 8.50	761
āsvādya tadvaṃśaninādamādhvīm āghrāya tatsañcarasaurabhaṃ ca bhuktāmṛtānāṃ bhuvi saurabhēyyaḥ kṣiptētarāṃ kṣībadaśāmavāpuḥ 8.51	762
vaṃśasvanāsvāda vaśīkṛtānāṃ vyaktōdayānāṃ vanadēvatānām sa karburaḥ snigdhatamaiḥ kaṭākṣaiḥ sēndrāyudhō mēgha ivābabhāsē 8.52	763
ādhmāpayāmāsa sa śṛṅgamagryaṃ śaṅkhaṃ tathābhūtamivātmayōgāt	

jagau ca gēyāni bahūni yēṣāṃ gāndharva vēdō'pi na pāradrśvā 8.53	764
tristhānayuktasvarabhūṣitaṃ tat tridhā sthitaṃ grāmaviśēṣayōgāt arañjayatsapta jagantyayatnāt gītaṃ harērāhr̥ta kinnaraugham 8.54	765
vilāsa vākyairiva vēṇunādaiḥ divyēna gītēna ca daityahantuḥ nivēditārthāḥ sudr̥śaḥ svavāsāt ājagmurākaraṣaṇa mantratīkṣṇaiḥ 8.55	766
aniṣṭaśabdairvalayairapōdhāḥ kāñcyāpyavajñātapadōpagatyā guṇāvakṛṣṭāḥ priyamāptumīṣuḥ kāṃōpadiṣṭēna mahāpathēna 8.56	767
ādiśyamānāṃ priyavaṃśanādaiḥ āsāṃ nijāsāmiva nirvighātām tadāsthitaṃ prāsthiṣatāśu dhanyām āsannasandhyādhikarāgabhājaḥ 8.57	768
madhuvratādhijyaśarāsanēna puṣpātmakaṃ sandadhatā pṛṣatkam anuplavēna vrajatā babhūvē tāsāmanaṅgēna tadōdyatānām 8.58	769
ādēśayōgairatha tatra gōpyō nivāryamāṇā api durnivārāḥ	

āninyirē rāgamayairmahaiḥ

klēsāpahaṃ kṛṣṇasudhāpayōdhim || 8.59 ||

770

tvarāsakhināṃ purataḥ pracēlē

tarasvinā niḥśvasitēna tāsām |

sadāgati prārthanayā samētaṃ

dūrasthitaṃ kṛṣṇamivōpanētum || 8.60 ||

771

prāyēṇa vēgātsudṛśāṃ vibhinnaḥ

prakīrṇamuktāphalapuṣpajālah |

prastāvayan kāmavihāranāṭyaṃ

hāraḥ samālakṣyata sūtradhāraḥ || 8.61 ||

772

avasthitaṃ kvāpi kadambamūlē

valgusmitaṃ vādita mañjuvēṇum |

sācīkṛtākṣaṃ dadṛśustaruṇyaḥ

svādyāṃ satāṃ svastikacārujaṅgham || 8.62 ||

773

tadaṅgaśōbhāmavalōkya divyāṃ

vismērabhāvaṃ vrajatēva dūrāt |

amōhayadyauvatamādidhūrtaḥ

santōṣadigdhēna samīkṣaṇēna || 8.63 ||

774

drutāgativyākula bhūṣaṇāstāḥ

kiñcit samucchvāsitanīvibandhāḥ |

paryākulākṣyaḥ parivārya tasthuḥ

kṛṣṇaṃ kṛpādhīnadṛśaṃ kṛśāṅgyaḥ || 8.64 ||

775

sa vallabhaḥ saṃsadi vallavīnāṃ

barhasrajā darśitadānarājīḥ |

udagraśṛṅgadhvanirābabhāsē

ḍṛptō vaśānāmiva vāraṇēndraḥ || 8.65 ||

776

avṛddhisāṅkōcamivēndumanyāṃ

akārmukaṃ kāmamivāttavēṇum |

tamadbhutānāmiva rāsīmēkaṃ

gōpyastadātmāna ivānvabhūvan || 8.66 ||

777

surāṅganābhiḥ samayē dhṛtāyāṃ

svēnaiva gōpākṛti bhūmikāyām |

akarmavaśyasya vibhōstadāsīt

arcāphalasparsānamātra līlā || 8.67 ||

778

na khalvamuşya pramadāmadāndhyaṃ

na kutsanaṃ tattadabhīṣṭadātuḥ |

na dharmasaṃsthāpanabādthagandhaḥ

śuddhānucintyā hi śubhasya līlā || 8.68 ||

779

anāgamapratyaya saṃbhavānām

gurutyajām gōpakumārikāṇām |

ananyasaṅgāt sa dayālorāsīt

asaṅgaghaṇṭāpathasārthavāhī || 8.69 ||

780

puṣpāvacāyapraṇēna gōpyaḥ

prasādhitāstēna sa ca priyābhiḥ |

abhinnabāhyāntaramaikarasyāt

āmōdamanyōnyasagandhamāpuḥ || 8.70 ||

781

svalālanādāpatitaṃ sa tāsāṃ

saubhāgyadurmānamadaṃ vinēṣyan |

puṣpāvacāyavyapadēśalauḷyāt

āsīddavīyānabahiḥsthitō'pi || 8.71 ||

782

aviprakarṣē'pi tiraskaraṇyā

kl̥ptāvṛtiṃ kṛṣṇamanīkṣamāṇāḥ |

bhīmairadūyanta bhṛśaṃ taruṇyaḥ

kṣaṇaiḥ svaniśvāsasamīradīrghaiḥ || 8.72 ||

783

puṣpāvakīrṇēṣu vanadrumāṇāṃ

mūlēṣu mōhālasacētasastāḥ |

kṛtāsikāḥ kṛṣṇaviyōgakhēdāt

kāmāstraparyaṅkagatā ivāsan || 8.73 ||

784

vilīnacittā viṣamāstratāpāt

vilāpayantyō vasudhāṃ vilāpaiḥ |

adṛśyarūpasya harēragāyan

guṇāṃścaritrāṇi ca gōpakanyāḥ || 8.74 ||

785

mukunda viślēṣavimōhitānāṃ

saṃśrūyamāṇāni muhurvanāntē |

śamapradānyātmavidāmabhūvan

trayyantagandhīni vacāṃsi tāsām || 8.75 ||

786

sa māyayātmānamasau parēṣāṃ

pracchādya sandarśayati prasādāt |

itīmamarthaṃ prathayanpriyāṇāṃ

dr̥ṣṭiṃ śubhāṃ dātumiyēṣa tāsām || 8.76 ||

787

tāsāmatha smēramukhāmbujēna

śyāmēna pītāmbara citritēna |

āvīrbabhūvē sahasā purastāt

madhudviṣā manmathamanmathēna || 8.77 ||

788

tamēkacittāḥ pratisannivṛttaṃ

yātēna nṛtyantamivādbhutēna |

gōpyaḥ punarjātamivātmanaiva

praikṣanta sammōdapayōdhimagnāḥ || 8.78 ||

789

navēndurēkhā kṛśapāṇḍurāṅgīḥ

tāpāsrusandarśita vāhnitōyāḥ |

dadarśa gōpīravatāragōpaḥ

śvāsaistrilōkīmiva śōṣayantīḥ || 8.79 ||

790

avidhyataikaḥ praṇayāparādhi

yōgairalakṣyō yugapatprayuktaiḥ |

āvarjita bhrūdhanuṣāmamōghaiḥ

ēṇīdrśāmīkṣaṇa citrapuṅkhaiḥ || 8.80 ||

791

prasāda jīvātubhiraṅganānām

pratyēkamanyābhiralakṣaṇīyaiḥ |

vilāsacāṭūktivilōkanādyaiḥ

ānandayan sāntvanamācacāra || 8.81 ||

792

tāsāṃ tadaṅgavyatiṣaṅgalōbhāt

sairandhrikā vṛttimupēyuṣīṅām |

virakta nidhyēyapadaḥ sa rāgī

rāgādhikāṃ prāstuta rāsalīlām || 8.82 ||

793

tadagrahasta grahaṇārthinīnām

sa savyatō dakṣiṇataśca tiṣṭhan |

babhāra vidyudvyavadhānabhājāṃ

vātyājuṣāṃ vārimucāmabhikhyām || 8.83 ||

794

dvayōrdvayōrēkatayā sa tāsāṃ

madhyē sthitō maṇḍalarāsanṛttē |

karadvayasparśarasēna kāntāḥ

pratyēkamānandya bhṛśāṃ nananda || 8.84 ||

795

apāramāvartayatā rasābdhiṃ

rāmānujō rāsajavēna dīvyan |

padāśritānāṃ bhramaśāntihētuḥ

priyāsahasraṃ bhramayāñcakāra || 8.85 ||

796

svamāyayā ghūrṇayatō mahatyā

viśvāni bhūtāni vibhōrajasram |

rāmājanaṃ rāsavaśaṃ vidhāya

svasya svayaṃ prāpa nidarśanatvam || 8.86 ||

797

svapādapāṃsusnapitākṛtīnāṃ

svidyanmukhīnāṃ vrajasundarīṇām |

lambālakānāṃ lalitasmitānāṃ

lābhātsvayaṃ labdha manōrathō'bhūt || 8.87 ||

798

sanṛttagītēna vihārayūnā

gōpījanairantaritēna baddham |

tadadbhutaprasthiti rāsacakraṃ

javādalakṣyāntaramābabhāsē || 8.88 ||

799

jaguḥ saharṣaṃ divi dēvakanyāḥ

divyāstadā dundubhayaḥ praṇēduḥ |

<i>papāta kalpadruma puṣpavṛṣṭiḥ sadarcitē saṃśritarāsalīlē 8.89 </i>	800
<i>gr̥hītahastadvitayāḥ salīlaṃ mithyābhujāṅgēna mṛgīdṛśastāḥ paribhramantyō viparītavṛtṭyā prakrāntarāsāṃ bhuvamabhyajānan 8.90 </i>	801
<i>manōjñamallīhasitēna tāsāṃ ramyēṇa kṛṣṇō rajanīmukhēna anyādr̥śiṃ prītimananyayōgāt āpādayiṣyanvirarāma rāsāt 8.91 </i>	802
<i>udbhinnagharmāmbukaṇaṃ vihārāt tāsāṃ karasparśarasēna cainam latāgr̥hē nandana garbhaśōbhi - nyāsīnamanvāsata gōpakanyāḥ 8.92 </i>	803
<i>svalambhitaiścitrupalāśapuṣpaiḥ saṃvījyamānō viṭapaiḥ priyābhiḥ nidarśayāmāsa vanāntarālē nīlādrimudbhrānta mayūrabṛndam 8.93 </i>	804
<i>vicitralīlāhitavēpathūnāṃ tāsāmanāsādita viśramāṇām tāpōpaśāntyai tapanātmaajāyāṃ āhlādanīmadbhiriyēṣa līlām 8.94 </i>	805
<i>mukhēna tasya dvijarājabhāsā tārābhirāmēṇa tamōpahēna </i>	

<i>prēmōdadhiṃ vardhayatā priyāṇām sañcikṣipē tatra sarōjakāntiḥ 8.95 </i>	806
<i>sandhyāghanābhaḥ sa tadā priyāṇām madhyē babhau vārijarēṇutāmraiḥ śṛṅgāradigdhairiva dṛṣṭipātaiḥ śṛṅgōdakairāpluta citradēhaḥ 8.96 </i>	807
<i>sa padminīnām salilasthitānām cakāra sammīlanamāśu tāsām tuṣārajālaistuhināmśusaumyaḥ kāmpānētā karayantramuktaiḥ 8.97 </i>	808
<i>paṭirapaṅkaiḥ pratipannagaṅgām śōṇānvitām kuṅkumasaṅgamēna kastūrikābhiḥ pracitātmavarṇām kṛṣṇapriyāḥ kṛṣṇanadīm vitēnuḥ 8.98 </i>	809
<i>akārajātapratimēndujālān ākīrṇamithyāśapharāṃstaraṅgān vaktrākṣivakṣōruhabimbayōgāt akalpayan kalpita cakravākān 8.99 </i>	810
<i>savibhramā cārupayōdharābhā tābhiḥ samam sūryasutā prapēdē alabdhapūrvam tadananyalabhyam kṛṣṇōpabhōgēna kṛtārthabhāvam 8.100 </i>	811
<i>nitambavakṣōjanirūḍhavṛddhiḥ madhyē kṛṣā saṃśritanimnanābhiḥ </i>	

vilōlapadmāgrataraṅgahastā

tāsāmbhūdanya tamēva sā'pi || 8.101 ||

812

asūyayēva pramadājanānāṃ

lākṣāñjanādīni vilōpayantī |

nisargaśōbhātīśayaprakāśāt

kṛtōpakārēva nadī babhūva || 8.102 ||

813

cirapravṛddhaṃ dayitē'nurāgaṃ

cittē durāsēdhamivōdvamantī |

prāyēṇa tatkānti madhūpabhōgāt

ḍṛṣṭistadā rāgamuvāha tāsām || 8.103 ||

814

anaṅga rāgōjjvala cittadēhā

viśvādhikaṃ vivyadhurāyatākṣyaḥ |

kahlāraśōbhāracitaiḥ kaṭākṣaiḥ

kāmasya bāṇairiva tāpadīptaiḥ || 8.104 ||

815

vigāhanādgōpanitambinīnāṃ

saṃvardhamānē sahasā'mbupūrē |

tadvaktraśōbhāvijitaiḥ sarōjaiḥ

antarhitaṃ nūnamavāptalajjaiḥ || 8.105 ||

816

kṛṣṇāmbudaḥ kalpitahastayantraḥ

cakāra gōpīnayanōtpalēṣu |

dhārāmbusēkādupasaṃbhavantyā

rāgaśriyā raktasilīndhraśōbhām || 8.106 ||

817

muhuhprayuktāṃ mukhapuṇḍarīkē

kadarthayantyā karayantradhārām |

kāntē kayāciddadhirē karābhyāṃ gatāgatānyutpalakānanānām 8.107	818
prayāpitē gōpikayā kayācit kṛṣṇānanaṃ kīcakayantratōyē nimīlanōnmīlanatastadīyāt naktandivaṃ tatkṣaṇadr̥śyamāsīt 8.108	819
tamārdrabhāvānnibiḍāntarīyaṃ lambālakaṃ rāśimivādbhutānām paścādupētā parirabhya tasthau kācitpriyā kāmavadhūrivānyā 8.109	820
abhaṅguraprēmabalēna tasyāḥ baddhaṃ priyaṃ bāhulatādvayēna samīkṣya kāmārpitapāśamanyāḥ saṃplāvayāmāsurapētaśaṅkāḥ 8.110	821
yadaṅghriyōgājagatāṃ trayāṅṇāṃ mandākinī mānyatamā babhūva tayāpi saṃbhāvyatamā tadāsīt kṛṣṇēna sā tēna kṛtāvagāhā 8.111	822
athōpacārānupapādayantī divyēna dēhēna dinēśakanyā ānarca pādārpita ratnapuṣpā gōpīsakhaṃ gōpakumāramādyam 8.112	823
saridbhiranyābhirapi prabhāvāt prāyēṇa gōpītanumāśritābhiḥ	

tōṣādudanvatsutayōpa bhōgyaḥ tōyōpacārēṇa vibhuḥ siṣēvē 8.113	824
tamuttarantaṃ saritaḥ pravāhāt uttārakaṃ paṅkamayātpayōdhēḥ marutprayuktā vasaṇāṅgarāgaiḥ ākalpayannapsarasastadarhaiḥ 8.114	825
vrajāṅganāśca tridaśāṅganābhiḥ prasādhyamānā bahumānapūrvam ramāsahāya praṇayānurūpāṃ sammānanāṃ sādhujanēṣvavindan 8.115	826
vihṛtya tasmin vrajasammukhīnē cakraṃ gavāṃ śailavanānnivṛttam upādravatkaścidariṣṭanāmā kailāsaparyāya tanuḥ kakudmān 8.116	827
khurāgravajrēṇa vidārayankṣmām viṣāṇanirbhinnavimānamūlaḥ durvāravēgō dadṛśē sa dūrān mṛtyōrupakrāntamahō mahōkṣaḥ 8.117	828
śṛṅgāvarugṇaiḥ śakaṭaiḥ prakīrṇaṃ vṛṣāntarairāśu vimuktamārgam vrajaṃ tadā viplutaḡōpavargaṃ tyaktvā sa kṛṣṇābhimukhaṃ jagāma 8.118	829
tamāpatantaṃ pratisañjihānō nirhrādavitṛāsitadīnadhēnum	

viṣāṇayugma grahaṇēna śauriḥ cakrē viniṣpīḍita pīnakaṇṭham 8.119	830
apahatya durjayamarīṣṭadānavaṃ jagatāmarīṣṭamiva jātavigraham vrajasadbhiradbhuta vihāratōṣitaiḥ surasattamairapi samaṃ sa tuṣṭuvē 8.120	831
anyairapyasuramalimlucairanēkaiḥ ātaṅkānsthiracarasūtibhiḥ prasūtān gōpānāṃ pratividadhē gavāṃ ca kālē rāmēṇa stutacaritō rathāṅgapāṇiḥ 8.121	832

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu
yādavābhyudayē mahākāvye aṣṭamaḥ sargaḥ ||
kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇasālinē |
śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ navamaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

atha bhōjapatirjagatpatēḥ

avatāraṃ bhuvi nāradānmunēḥ |

śrutavānatidēvadānavaṃ

vyathayā pītaviṣōpamō'bhavat ॥ 9.1 ॥

833

nihatā pṛthukēna pūtanā

śakaṭaṃ tatparivartitaṃ mahat |

kakubhadvitayaṃ nipātitaṃ

prahitaḥ kvāpi vipīḍya kāliyaḥ ॥ 9.2 ॥

834

sa ca gōmukhavardhanō dadhē

gamitaḥ kṣōdamariṣṭaparvataḥ |

prathitaśca balaḥ pralambajit

nidhanaṃ dhēnukadānavō gataḥ ॥ 9.3 ॥

835

davahavyavahaśca jagrasē

viṣadhrdvindhyasamō vidāritaḥ |

iti nāma vijṛmbhaṇē ripōḥ

alamēkaikamalaṅghyatāsthītē ॥ 9.4 ॥

836

bahubhiḥ kimiha pratarkitaiḥ

balinaḥ srōtasi dhāvatō vidhēḥ |

yadatītamatītamēva tat

karaṇīyaṃ punarāyatikṣamam || 9.5 ||

837

iti vipratisāravihvalaḥ

svayamutthāpita mṛtyucōditaḥ |

pratihantumiyēṣa cakriṇaṃ

śalabhō dīptamivāśūsukṣaṇim || 9.6 ||

838

divasāntadivākarōpamaḥ

śvasitāndōlitajīvitasthitiḥ |

bhayavismayarōṣakarburah

sa śiraḥkampamavartayatkṣaṇam || 9.7 ||

839

sa ca dānapatiṃ samādiśat

bhavatō jīvatu bhadra sauḥṛdam |

ajitēna jighāṃsitasya mē

bhaja sāhāyakamātmarakṣaṇē || 9.8 ||

840

atimānuṣacēṣṭitaḥ svayaṃ

madhujinmānuṣabhūmikāṃ vahan |

asurānabhihantumīhatē

damanīyō'yamarūḍhayauvanaḥ || 9.9 ||

841

avicāritamāśu gamyatām

adhinandāvasathaṃ vihāriṇau |

baladēvajanārdanau balāt

upanēyau bhavatā cchalēna vā || 9.10 ||

842

saha nandamukhairaśaṅkitaṃ

karadānavyapadēśavañcitaiḥ |

aparēdyurihōpasarpyatām

asuradhvaṃsakṛdagrajānvitaḥ || 9.11 ||

843

iti vācamudīrya durmatih

svavadhōpāttakṛpāṇikōpamām |

sapadi prajighāya kēśinaṃ

madhujitpīḍanalōbhamōhitaḥ || 9.12 ||

844

sa ca vājimaḥāsuraścaraṇa

anubr̥ndāvanamadrissannibhaḥ |

samahēṣata sammukhaṃ prabhōḥ

aśanidhvānabhayānakadhvaniḥ || 9.13 ||

845

kuliśōpamadantapaṅktikaṃ

kuṭilaprēkṣitajātavidyutam |

khurakhaṇḍitabhūmimaṇḍalaṃ

jvaladaṅgasphuṭaviṣphuliṅgakam || 9.14 ||

846

baḍabāmukhavahnidāruṇaṃ

vipulāvartaviśēṣacitritam |

dhṛtasindhutaraṅgatāṇḍavaṃ

mukhaniṣkāsitaphēnasamplavam || 9.15 ||

847

kṣitibhēdakṛtakṣaṇaiḥ khuraiḥ

paṭudhīradhvaninirjitāmbudaiḥ |

vidadhānamaśēṣaghātiṇaḥ

śamanasyēva mṛdaṅgavādanam || 9.16 ||

848

dhṛtavāladhidhūmasaṃhatim

caṭulōlkāśatacaṇḍakēsaram |

<i>grasituṃ kṣamamambudhīnkṣaṇāt</i> <i>anukalpāśritacaṇḍapāvakaṃ 9.17 </i>	849
<i>garuḍānilacittaraṃhasaṃ</i> <i>gatadūrāntikamakramaiḥ kramaiḥ </i> <i>muhurutplutibhinnabhāskaraṃ</i> <i>nibiḍāsyūtapayōdakēsaram 9.18 </i>	850
<i>bhramaṇē kṛtasālamaṇḍalaṃ</i> <i>kramaṇē dikṣu vidikṣu ca sthitam </i> <i>naṭavṛttimivāsūnartanē</i> <i>kalitākāśamivāṅgadhūnanē 9.19 </i>	851
<i>madhujidvahanakṣamātmanā</i> <i>daranirbhugnaphaṇēna bhōginā </i> <i>muhurunnamitāmayatnatō</i> <i>namayantaṃ nijabhārataḥ kṣitim 9.20 </i>	852
<i>acalakṣitisanhibhēdanaiḥ</i> <i>anilaskandhavibhāgabhañjakaiḥ </i> <i>badhirīkṛtanirjaraśrutim</i> <i>bahubhiḥ sambhramahēṣitōrmibhiḥ 9.21 </i>	853
<i>dviradāyutasāradurdamaṃ</i> <i>drutavidrāvitadinmataṅgajam </i> <i>asurādibhirapyānāsthitaṃ</i> <i>surasēnāparabhāgadarśinam 9.22 </i>	854
<i>pratikāyamivāsuraśriyaḥ</i> <i>prathamākalpamivāntakabhruvaḥ </i>	

parivartamivāmaras̄riyaḥ

pratighasyēva mahōtsavaṃ navam || 9.23 ||

855

upamānamivātmanaḥ svayaṃ

pratimānē'pi samē samatsaram |

avalēpamivāttavigrahaṃ

dviṣadutpātamiva drutōditam || 9.24 ||

856

acamatkṛta pañcavaktrakaṃ

kṛtamanyairiha duṣṭasattvakaiḥ |

apasarpitagōkulaṃ bhayāt

abhilīnasthala gōpayūthapam || 9.25 ||

857

avamatyā turaṅgadānavaṃ

śamayangōpagaṇasya sādhasam |

prajahāsa hariḥ pratidravat

prasabhāsphōṭita bhāvitōdyamaḥ || 9.26 ||

858

vivṛtāyatavaktrakandaram

pratidhāvantaṃmivāntakaṃ prabhuḥ |

bhujasānumataḥ pravēśanāt

agamaṃ vajra iva vyadārayat || 9.27 ||

859

krakacakṣatadārubhēdavat

samapādākṣilalāṭanāsikē |

dadatuḥ kṣitikampamāghnatī

śakalē saindhavadānavasya tē || 9.28 ||

860

viśarārubhirasya viśvataḥ

kaladhautācalakhaṇḍapāṇḍaraiḥ |

<p> <i>vitatā pṛthivī vididyutē</i> <i>vibudha pṛtilatāṅkurairiva 9.29 </i> </p>	861
<p> <i>tadanādhi vibhūtibandhuraṃ</i> <i>vigatavyādhikulaṃ vrajaukasām </i> <i>damitāriḡaṇēna dīvyatā</i> <i>yadunāthēna sanāthatāṃ yayau 9.30 </i> </p>	862
<p> <i>tvaritaṃ ca tadā śvaphalkajaḥ</i> <i>svahitaṃ kaṃsaniyōgamāsthitaḥ </i> <i>danujāntakadarśanōtsava -</i> <i>sthirasamprītiriti vyacintayat 9.31 </i> </p>	863
<p> <i>apī nāma nisāmayiṣyatē</i> <i>nigamāntairiva nirmītā sthalī </i> <i>ramayiṣyati yatra mē dṛśau</i> <i>rasabhūmā ramaṇīyamātrkā 9.32 </i> </p>	864
<p> <i>bhavadurgatadivyaabhēṣajaiḥ</i> <i>pracitāṃ tatpadapadmarēṇubhiḥ </i> <i>praṇipatya śubhāṃ vanasthalīm</i> <i>paripūtō bhavitā'hamapyuta 9.33 </i> </p>	865
<p> <i>rasamapratimaṃ rasāyanaṃ</i> <i>ramayā ca kṣamayā ca sēvitam </i> <i>nayanē mama kiṃ nu pāsyatō</i> <i>narakātaṅkanidānabhēdanam 9.34 </i> </p>	866
<p> <i>apī śaṅkharathāṅgatōraṇa -</i> <i>dhvajavajrāṅkuśamatsyalāñchanam </i> </p>	

vinivēśayatādvibhuḥ sa mē

vinatē mūrdhani pādapaṅkajam || 9.35 ||

867

yaduvaṅśamasau sabhājayat

bahumānēna vihārajēna mām |

bhujapañjaramadhyayantritaḥ

pulakōdbhāsitanuṃ vidhāsyati || 9.36 ||

868

śrutisaurabhasaumyayā girā

sudhayēvaiṣa mukhēndusūtayā |

śamayēdapi nāma sañjvaram

puruṣaḥ puṣkaralōcanō mama || 9.37 ||

869

ahamasmi tavēti vādinam

praṇayasmēramukhaḥ prasannadhīḥ |

viditētaravarjitō'pyasau

vibhurakrūra vadēti vakṣyati || 9.38 ||

870

ciraślita saṅyamakramaiḥ

yatibhiryōgadṛśā didṛkṣitam |

nidhimadbhutamujjhitāvadhim

paripaśyēyamahaṃ prasaṅgataḥ || 9.39 ||

871

sa dṛśā sadṛśāntarōjjhitaḥ

sumukhaḥ svāgatavākyagarbhayā |

kaluṣam kimapahnuvīta mē

karuṇāsindhu sudhōrmikalpayā || 9.40 ||

872

vyathitaṃ vṛjinēna dhanvanā

viṣayāśtīviṣamōhitaṃ ca mām |

api jīvayitā patih satām

amṛtāsāranibhairavēkṣaṇaiḥ || 9.41 ||

873

alamatra pṛthagvidhaiḥ phalaiḥ

avaśādadhvani vindatō mama |

vasudhāvasudēvadēvakī -

tapasāmēkamidaṃ mahatphalam || 9.42 ||

874

madakhēlagatī mahābalau

madhurālaṅkaraṇaṃ vidhitsataḥ |

vrajayūthapatī vaśānugau

bhavitārau mama bhāgadhēyataḥ || 9.43 ||

875

kimakurvata puṇyamagrīmaṃ

mahitāstē madhurānivāsinaḥ |

kṛpayōpagatau nirīkṣituṃ

kṛtinaḥ kṛṣṇahalāyudhāvubhau || 9.44 ||

876

ramayā kṣamayā ca mādhavō

ramamāṇaḥ pratigamya tāṃ purīm |

api carmadṛśō'pi mādṛśāt

avisaṃvādayitā svavaibhavē || 9.45 ||

877

avaruddhabhujāntaraḥ śriyā

vidadhānō vasudhākaragraham |

abhiṣēkamupēyivānasau

kimu nāthō bhavitā kulasya naḥ || 9.46 ||

878

asahiṣṇurasahyavikramaḥ

trijagatkṣōbhakṛdugrasēnajaḥ |

balavānbalabhadrakṛṣṇayōḥ

hatadhīrhanta kimācarīṣyati || 9.47 ||

879

akaṭhōraśirīṣakōmalaiḥ

kathamaṅgaiḥ pratiyōtsyatē hariḥ |

kulaśailakulīnamuṣṭibhiḥ

kuṭilaiḥ saṃyati muṣṭikādibhiḥ || 9.48 ||

880

udayāstamahīdharastanīm

caturambhōnidhimēkhalāṃ bhuvam |

upabhōkṣyata ēṣa kaṃsajit

na hi duḥśādhamacintyatejasaḥ || 9.49 ||

881

iti sammatasattvasārathau

mahitasthēmni manōrathē sthitaḥ |

haripādarajaḥpavitritaṃ

vrajamāsādyā rathādavātarat || 9.50 ||

882

navanītamukhairupāyanaiḥ

atha nandapramukhaprakalpitaiḥ |

ucitāmbhinandya satkriyām

abhitastānagavēṣayatprabhum || 9.51 ||

883

sa dadarśa gavāmanuplavaṃ

muditaṃ kēśivadhēna kēśavam |

gatimapratighādhvayāyinām

garuḍacchatranivāritātapam || 9.52 ||

884

ghanasaṃvṛtanāradastutaṃ

nigamāghrātanijānghrisaurabham |

taruṅāruṅatāmravāsasaṃ

śubhatāpiñchatulādharadyutim || 9.53 ||

885

abhilakṣyamanuśravēkṣaṇaiḥ

aviparyastahitāhitakramaiḥ |

paribhūṣitabarhabhūṣaṇaṃ

kamalākaustubhanityabhūṣitam || 9.54 ||

886

atisūryasudhāṃśutējasam

samahānērupamēyamātmanā |

nibiḍādbhutarāśimakṣayaṃ

nigamānāmapi nityanūtanam || 9.55 ||

887

upavīṅayatastamarbhakān

upagātṛnupanṛtyataśca saḥ |

tadavasthatadarhabhūmikān

yaminō'nanyamatīnamanyata || 9.56 ||

888

śubhatarṅakaśōbhitāntikāḥ

savidhē tasya ca dhēnuvigrahāḥ |

anaghāṅgavatīramanyata

śvasitairasya samutthitāḥ śrutīḥ || 9.57 ||

889

praṅunāva ca bhaktisannataḥ

praṅidhānēna vinā samīkṣitam |

harimadbhutagōpakhēlanam

śritasarvātithimāgatō'tithiḥ || 9.58 ||

890

duritagrahayōgaduḥkhitam

triḅuṅagranthinibandhanighnitam |

patitaṃ nijapādapaṅkajē

parigrhṇīṣva ghrṇānidhāna mām || 9.59 ||

891

svapadaplavamāśritāñjanāt

nayasē pāramapāravaibhavaḥ |

ativēlamahōrmisaṅkulē

kaluṣōdanvati karṇadhāritaḥ || 9.60 ||

892

ramayā saha rājahaṃsavat

paramaṃ dhāma vibhūṣayanbhavān |

praṇidhānavatāmapaṅkilē

padamētannidadhāti mānasē || 9.61 ||

893

atirōdhirasau nidhiḥ śrutēḥ

animēṣavratadēsinī dṛśōḥ |

tanutē tanurīśa tāvakī

smaraṇaṃ vismaraṇaṃ ca duḥśakam || 9.62 ||

894

vyapadiśya mukunda dēvakīṃ

viharantyā vasudēvamandirē |

janitō'si nijānukampayā

jagatīrakṣaṇajāgarūkadhiḥ || 9.63 ||

895

bhavatō bhavanāṭikāṃ vidat

vibhavāḍambariṇāṃ viḍambinīm |

anapāyapadādhirōpaṇāt

apavṛttā na punarnivartatē || 9.64 ||

896

sudhiyastava gōpabhūmikāṃ

subhagāṃ kautukasūtikāṃ dhiyām |

anuvīdya gatāgryabhūmikām

adhivindēyuranaśvarīṃ śriyam || 9.65 ||

897

duritāni bhajanti saṅkṣayaṃ

tapanēnēva tamāṃsi dīvyatā |

hr̥dayāni ca yōgināṃ tvayā

kumudānīva vikāsamindunā || 9.66 ||

898

guṇataśca vibhūtitaśca tē

kvacidamśē'pi samādhikatyaajaḥ |

upamānakalāvikalpitaiḥ

upalakṣyēta jagatpradhānatā || 9.67 ||

899

mahimārṇava varṇanōdyatāḥ

parimātum guṇamēkamakṣamāḥ |

trapayēva bhajantyasīmani

tvayi vācaṃyamatāmanuśravāḥ || 9.68 ||

900

tava viśvavidō vadāmi kiṃ

jagadēkādhipatērdisāmi kim |

kr̥paṇaḥ paripūrṇasampadaḥ

kamivāṃsaṃ paripūrayāmyaham || 9.69 ||

901

prakṛtē kimanēna tatprabhō

bhavadāvīrbhavanasthalīṃ punaḥ |

padapadmarajaḥpavitritāṃ

vidadhānō jahi nātha vidviṣaḥ || 9.70 ||

902

bahuśākhavijr̥mbhaṇō mahān

avadātēna sugandhinā'dya naḥ |

yaśasā bhavatu prasūnavān

yadusantānamahīruhastava || 9.71 ||

903

tvaratē ripurāgatau tava

svayamēvāvasaraṃ samarpayan |

natarakṣaṇa kiṃ vadantyasau

na vilōpaṃ bhuvi yātu tāvakī || 9.72 ||

904

svayamēva samēyuṣāṃ vadhē

vimatānāṃ kṣitibhārajanmanām |

mṛgayāmiva bhāvayantyasau

mahatī sampadupasthitā'dya tē || 9.73 ||

905

śatakōṭi sahasrasāravān

mathanaṃ prāpsyati mātulastvayā |

vyasanaṃ vipadapyanēhasā

vinipātaśca na kasya karmaṇaḥ || 9.74 ||

906

abhisamhitamaugrasēninā

kathitaṃ ca kramaśō vyajijñapat |

kulajaḥ kuṭilāśayōjjhitaḥ

kuśalaṃ pṛṣṭavatē madhudviṣē || 9.75 ||

907

aparēdyuraśēṣatō nayan

sahasā gōpagaṇānsa yādavaḥ |

sthitamadhvani rāmakēśavau

rathamārōpayadagryaramhasam || 9.76 ||

908

vrajatōratha vallavastriyō

balabhadrasya janārdanasya ca |

anududrururāśu vartanīm

kurarikūjita sūcakasvanāḥ || 9.77 ||

909

vyalapanniti bāṣpagadgaḍaṃ

virahārambhaviṣāda vihvalāḥ |

valayaīḥ priyavartmapātibhiḥ

kṣatapuṣpā iva gharmavīrudhaḥ || 9.78 ||

910

apayāti sahāgrajanmanā

sahasā nandasutō vihāya naḥ |

anuyāma nivārayāma vā

kathamasmābhirudāsyatē mudhā || 9.79 ||

911

śrutiṣu jvalanaṃ vamatyasā -

vadavīyō rathacakracītkṛtiḥ |

drutamētya patēma tatpadē

gurubhartrādiṣu muktagauravāḥ || 9.80 ||

912

pragūṇatvamiva vrajastriyaḥ

calasambandhini nandanandanē |

mudiradhvanitāṃ vijānatē

śikhinastadrathanēminisvanē || 9.81 ||

913

ayamuddhṛta gōkulēkṣaṇaḥ

kathamakrūra iti prajalpyatē |

athavā bhuvanēṣu dāruṇāḥ

prathitāḥ puṇyajanā niśācarāḥ || 9.82 ||

914

baḍiśāmiṣavat prayuktayā

ripurakrūrasamākhyayānvitaḥ |

vibhavaṃ harati vrajaukasāṃ

kimihōcyēta vadēma kasya vā || 9.83 ||

915

avatāravarāharūpiṇā

hariṇā bhūmirudañcitōdadhēḥ |

virahavyasanōdadhēritaḥ

ka ivōdañcayituṃ kṣamēta naḥ || 9.84 ||

916

cirasaṅghaṭitō'pi naḥ kṣaṇāt

anurāgō balabhadrakṛṣṇayōḥ |

apayāta mahānadīdvayō

bhavitā sōṇa ivaiṣa niṣphalaḥ || 9.85 ||

917

avikalpitabālyayauvanaḥ

praṇayō'smāsu balānujanmanaḥ |

vidhinā viṣamapravāhiṇā

sikatāsēturivaiṣa bhidyatē || 9.86 ||

918

amunā śaśinēva kalpitaḥ

cirasmāsu śarannadiṣviva |

praṇayaḥ pratibhāsajīvitaḥ

pratimācandra iva pralīyatē || 9.87 ||

919

ahamasmi tava tvamēva vā

mama drṣṭistvamiti pralōbhayan |

vijahāti sa ēva vallaviḥ

alamētāvadataḥ parēṇa kim || 9.88 ||

920

ayamēvamaśulkadāsikāḥ

svapadōpaghnalatāḥ svayaṃ prabhuḥ |

bahumatya jahāti niḥsprḥaḥ

kathamālēkhyagatā ivādya naḥ || 9.89 ||

921

nirapēkṣa ivaiṣa nīlayā

rasikaḥ pālikayā sarādhayā |

prthagatra kimētaducyatē

kuhakaḥ kaścidasau kulasya naḥ || 9.90 ||

922

amṛtasya viśasya ca svayaṃ

prabhavasthānamabhūtpayōnidhiḥ |

niyataṃ tadanēna darśitaṃ

nijasamyōgaviyōgadāyinā || 9.91 ||

923

mukhacandrikayā mukhāni naḥ

kumudānīva vikāsamānayan |

kitavō yaduvāca satyavat

kva gataṃ tatkva ca tēna gamyatē || 9.92 ||

924

yamunāpulinēṣu dīvyatā

yadutānēna vaśīkṛtā vayam |

viphalapraṇayapradāyinā

vidhinā hanta vilōbhitāstataḥ || 9.93 ||

925

vijahāti sa ēṣa gōkulaṃ

mathurāmādriyatē manōramām |

bhavitavyatayā śubhāśubhē

tadihaivaṃ parivartitāspadē || 9.94 ||

926

sahajaṃ haratā mahānidhiṃ

vivaśānāmiva vairiṇēva naḥ |

vihitaḥ sukṛtēna kīdṛśā

mathurāyōṣidanugrahō mahān || 9.95 ||

927

sahapāṃsuvihārasambhṛtaṃ

jahatā snēhamanaṅgavardhitam |

api nāgarayauvataṃ kṣaṇāt

amunā hanta vilōbhayaṣyatē || 9.96 ||

928

naṭavatpariḡṛhya māyayā

natacintāmaṇirēṣa nastyajan |

anurūpatamāsvapi dhruvaṃ

nagarastrīṣu na saṅgamēṣyati || 9.97 ||

929

nijavaṃśa ninādatō'pi yat

svadatē śrōtrarasāyanam vacaḥ |

nidadhīta nṛśaṃsadhīrasau

purayōṣitsvapi vāgurāmimām || 9.98 ||

930

iha tāvadupēkṣitā vayaṃ

vaśinā"lēkhya parāṅganā iva |

viharanvirasēna cētasā

kitavastatra kimācariṣyati || 9.99 ||

931

yuvatīrayamindukāntayēt

nagarē nandakumāra candramāḥ |

smitacandrikayā yadīyayā

dravatāmēti manaḥśilāpi naḥ || 9.100 ||

932

api jahyuramuṣya darśanē

navalubdhā nagarastrīyaḥ priyān |

sulabhē sumañau kathamaṅ matih

kramatē kācana kācasaṅgrahē || 9.101 ||

933

lalitādbhutalāsyagandhiṣu

dhruvamaṅgēṣu balānujanmanaḥ |

navayauvanarāmaṅṭiyakaṅ

nayanaiḥ pāsyati nāgarījanaḥ || 9.102 ||

934

vidhinā viṣamapravṛttinā

vyapanītō'pi kadācidāgataḥ |

api naḥ punarārdrayīsyatē

madanaprāṇa suḥṛdbhirīkṣitaiḥ || 9.103 ||

935

iha tatpadakāṅkṣibhiḥ stanaiḥ

nayanaistanmukhapadmaṣatpadaiḥ |

śravaṇaiśca taduktijīvitaiḥ

api jīvēma punastadāḍṛtāḥ || 9.104 ||

936

karuṇābharitaiḥ kadā punaḥ

svayamullāghayitā sa ēva naḥ |

aparaspapātibhiḥ śanaiḥ

agadaṅkāranibhairavēkṣaṇaiḥ || 9.105 ||

937

vividhāruṇarājiraṅjītē

viśadasmēraviśālaśītalē |

kimapi bruvatī kṛtārthatāṅ

nayanē tasya kadā'nunēsyataḥ || 9.106 ||

938

badhiratvamivāgatānyasau

śravaṇānyadya punaḥ samētya naḥ |

ramaiṣyati cātubhiḥ kadā ratisindhōriva vīcipaṅktibhiḥ 9.107	939
madayanhr̥dayāni vibhramaiḥ api saṃvādamivācarandṛśā avibhāgamivāvahanguṇaiḥ api naḥ pratyavapatsyatē punaḥ 9.108	940
parivartayitā jagattrayīm aparāvṛttiranēhasaḥ kramaḥ yadatītamatītamēva tat punarēṣyatyapi puṣkarēkṣaṇaḥ 9.109	941
athavā purasundarījanaiḥ subhagamabhāvuka saumyavṛttibhiḥ avaśādavaruddhacētasaḥ kṛtinaḥ kaiva kathā vrajāgamē 9.110	942
mathurāpuramattakāśinī - madhurālāpavilōbhitāśayaḥ punarēṣyati nandanandanaḥ kimivāsmāsu vicintya kāraṇam 9.111	943
bahuvibhramapāśabandhurām guṇagr̥hyaḥ svayamēṣa dustarām atilaṅghayituṃ na śaknuyāt nagarastrījananētravāgurām 9.112	944
na rathaḥ paridṛśyatē mahān na ca nēmistanitaṃ niśamyatē	

na ca rēṇuritō vijṛmbhatē

tadapi bhraśyati jīvitam na naḥ || 9.113 ||

945

iti vādini vallavījanē

yamunām satvarasūtacōditaḥ |

ghaṭayan vasudhāmanōrathaṃ

vaśinastasya rathaḥ kṣaṇādyayau || 9.114 ||

946

svaguṇānubhavēna subhruvām

bhavabhōgōcita puṇyasañcayam |

virahavyathayā tu tīvrayā

vṛjināmbhōdhimaśōṣayatprabhuḥ || 9.115 ||

947

paravanti jaganti bādhituṃ

niyatih kiṃ na karōti niṣṭhurā |

vijahau karuṇānidhiḥ priyā

virahē tasya ca tābhirāsyata || 9.116 ||

948

vinivēśya rathē sitāsitau

vasudēvasya sutau sa yādavaḥ |

maṇibhaṅgarucaṃ mahāpagāṃ

divamuṣṇāṃśuriva vyagāhata || 9.117 ||

949

aghamarṣaṇalīnakilbiṣaḥ

salilē magnatanurdadarśa tau |

bhujagēndrabhujāṅgaśāyinau

puruṣau kiñcidivānyalakṣaṇau || 9.118 ||

950

upasṛtya ca tīramādarāt

tadavasthau niravarṇayadrathē |

smayamānadrśōstayōrasau

nibhṛtaḥ svānubhavaṃ nyavīvadat || 9.119 ||

951

praṇidhānabahirvilōcanaiḥ

pratilabdhānubhavaḥ prasādayan |

aninīṣata tāvubhau tadā

puramārabdhaśarāsanōtsavām || 9.120 ||

952

gajasimhagatī tataśca tau

girituṅgēna rathēna tēratuḥ |

gaganadravasannibhāṃ nadīm

apunaḥ prāptibhayādivākulām || 9.121 ||

953

atha viyati samētaiḥ siddhagandharvamukhyaiḥ

bhuvi ca bhuvanagōpaḥ samstutō gōpavṛddhaiḥ |

lalitagativihārō rāmacandrēṇa sārdhaṃ

raṇapariṇatikāṅkṣī rājadhānīm jagāhē || 9.122 ||

954

|| iti śrīkavitārkikasimhasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye navamaḥ sargaḥ ||

kavitārkikasimhāya kalyāṇaguṇaśālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ daśamaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ||

tatastau dadṛśustatra viśantau rājavīthikām |

pūrṇadrṣṭiphālāḥ paurāḥ puṇyairēkamukhairiva || 10.1 ||

955

cakṣuṣāmiva bhāgyēna sampravṛttau mahōtsavau |

yuktau madanaśaktyēva yugapanmadhumādhavau || 10.2 ||

956

abhikhyāvīcivikṣēpaiḥ aprthagbhāvacitritaiḥ |

samētairanubhāvādyaiḥ saktāviva rasōttamau || 10.3 ||

957

kramamullaṅghya bhūtānāṃ bhōgamōkṣāvivōdgatau |

tayōrēva viniṣpattyai dharmāviva ca tādrśau || 10.4 ||

958

punantau bhuvanaṃ pādaiḥ puṣpavantāvivāparau |

siñcantau kāntivarṣēṇa sitakṛṣṇāvivāmbudau || 10.5 ||

959

madōpakramadurdāntau madhurōddhatavibhramau |

kalabhāviva sannaddhau kaṃsādinalamardanē || 10.6 ||

960

śubhānāmiva sīmantaiḥ śrutisīmantasēvitaiḥ |

punantau rājaviśikhāṃ puṇyaiścaraṇapaṅkajaiḥ || 10.7 ||

961

śīlasaṃvṛtapāramyaiḥ śṛṅgāraparikarmitaiḥ |

drṣadō'pi dravībhāvaṃ nayantau divyacēṣṭitaiḥ || 10.8 ||

962

<i>didṛkṣādattadrṣṭīnāṃ manaskāramanīṣayōḥ </i> <i>sapītirasasaṃtōṣaṃ diśantau dēhakāntitaḥ 10.9 </i>	963
<i>manmathāyutasaundryā vasantāyutasaurabhau </i> <i>śasāṅkāyutalāvaṇyau caṇḍaraśmyayutadyutī 10.10 </i>	964
<i>citratāmiva nītānāṃ cittacēṣṭāpahārataḥ </i> <i>pratisaudhaṃ purastrīṇāṃ nirviśantau nirīkṣaṇam 10.11 </i>	965
<i>suprabhātamiha prāptaṃ sūṣā ca sudinaṃ ca naḥ </i> <i>iti vādibhiranyōnyam drutacittairanudrutau 10.12 </i>	966
<i>balādapahr̥taistatra rajakādrājasammatāt </i> <i>parabhāgaśriyam prāptau vāsōbhirasitāruṇaiḥ 10.13 </i>	967
<i>labdhapuṇyavipākēna mālākārēṇa lambhitaiḥ </i> <i>śabalau dāmabhiścitraiḥ saṃdigdhanavamālikaiḥ 10.14 </i>	968
<i>kāntinirjitayā kāmāt pradiṣṭaiḥ kaṃsakubjayā </i> <i>dadhatau varṇakairbhūyō divyagandhau sugandhitām 10.15 </i>	969
<i>ṛjūkr̥tasujātāṅgyā ṛjubuddhyā'tha kubjayā </i> <i>praṇayantyā svagēhāptiṃ prāptamandasmitau mithaḥ 10.16 </i>	970
<i>tatō viviśatuḥ śālāṃ balisadmaguhāmiva </i> <i>prathitāṃ pṛthubhiścāpaiḥ pannagairiva bhīṣaṇaiḥ 10.17 </i>	971
<i>tatra śailanibhaṃ śauriḥ tridaśairapi durdamam </i> <i>dadarśājagavaprakhyam dambhōlikaṭhinaṃ dhanuḥ 10.18 </i>	972
<i>svapūrva prabhavōdantam idānīṃtanayanniva </i> <i>tadānamya dhanurbhīmaṃ babhañja bhujalīlayā 10.19 </i>	973

<i>mahatā tasya ghōṣeṇa vidadrē dviṣatāṃ manaḥ saudhāni madhurāyāśca śuṣkāsaniviḍambinā 10.20 </i>	974
<i>cāpagōpacamūṃ hatvā tau jagaddhitamānuṣau atilaṅghya dhanuḥśālāṃ raṅgadvāramavāpatuḥ 10.21 </i>	975
<i>tatra mṛtyumiva kruddhaṃ nidadhyaturariṇdamau nāgaṃ kuvalayāpīḍaṃ nihnuvānamivāmbaram 10.22 </i>	976
<i>tamāsādyā drutaṃ śauriḥ trāsitatridaśadvipam pañcavakra ivākramya pātayāmāsa bhūtalē 10.23 </i>	977
<i>tasya dantau samuddhṛtya śvētādriśikharōpamau vidadhātē yaduśrēṣṭhau mallayuddhamahāyudhē 10.24 </i>	978
<i>saha gōpairadhiṣṭhāya raṅgamadhyamarimdamau balijidbalabhadraśca bālavṛttairadīvyatām 10.25 </i>	979
<i>nṛpōpahūtairatha tau vihāraikyamavāpatuḥ narmakāarakajalpāka naṭanartakagāyakaiḥ 10.26 </i>	980
<i>janasya mahatastatra janayāmāsatustadā mahatā kāntivarṣeṇa didṛkṣāṃ dēvamātrkāṃ 10.27 </i>	981
<i>upavēdamadhīyuryē raṅārthaṃ raṅgadarśinaḥ tamēva tē dvidhābhūtaṃ tāvubhāvabhimēnirē 10.28 </i>	982
<i>tadālōkanalābhēna sāmājikajanastadā anidampūrvamāhlādamapavṛkta ivānvabhūt 10.29 </i>	983
<i>bimbitākṛtayō nāryastaddēhamaṇidarpaṇē tatpariṣvaṅganirvēśam ayatnādiva lēbhire 10.30 </i>	984

<i>gītamañjugirastatra nṛttasaṃvādivibhramāḥ </i>	
<i>mañcēṣu hariradrākṣīt varastrīrmadirēkṣaṇāḥ 10.31 </i>	985
<i>dhṛtahētipariṣkāraṇ dhīrōddhatavilōkitān </i>	
<i>dadarśa pṛthivīpālān dēvāniva divaścyutān 10.32 </i>	986
<i>tamasāmiva saṅghātaṃ samāhāramivainasām </i>	
<i>tuṅgamañcagataṃ kaṃsaṃ tuṣṭō hariravaikṣata 10.33 </i>	987
<i>lalitārambhayā vṛttyā raṅgabhājāṃ rasāvahā </i>	
<i>naravṛttāntavihṛtiḥ vavṛdhē rāmakṛṣṇayōḥ 10.34 </i>	988
<i>vidadhē siṃhanādēna tārēṇa yadusiṃhayōḥ </i>	
<i>garjitaṃ daityamallānāṃ gōmāyugaṇavāsītam 10.35 </i>	989
<i>tāvubhau ḍimbhavapuṣau khyātavīryaparākramau </i>	
<i>cāñūrō muṣṭikaśca dvau niyōddhumabhijagmatuḥ 10.36 </i>	990
<i>ahō mahadupakrāntam atyāhitamidaṃ yataḥ </i>	
<i>aśikṣitarāṇau bālau mallayuddhē niyōjitau 10.37 </i>	991
<i>śīrīṣalalitairāṅgaiḥ cēṣṭitairapi pēśalaiḥ </i>	
<i>adrisārakaṭhōrābhyāṃ kathaṃ yōddhumimau sthitau 10.38 </i>	992
<i>paśyadbhiravaśairnūnaṃ pauraṅjanapadairjanaiḥ </i>	
<i>pāpamētadanujñātaṃ parapiṇḍaparāyaṇaiḥ 10.39 </i>	993
<i>madhukaiṭabhadurdāntau mallabṛndārakāvimau </i>	
<i>yadi jēṣyati yaḥ kaścit sa kiṃ na puruṣōttamaḥ 10.40 </i>	994
<i>athavā pūtanādīnām aprayatnēna ghātukau </i>	
<i>niyuddhē mallamukhyēbhyō nālamētau na vā katham 10.41 </i>	995

<i>janavādamimaṃ śṛṇvan jātahāsō janārdanaḥ </i>	
<i>bhujamāsphōṭayāmāsa bhūbhāraharaṇē kṣamam 10.42 </i>	996
<i>tadāsphōṭitaśabdēna sphuṭatkarṇasya bhūyasā </i>	
<i>kaṃsamallagaṇasyāsīt kathā gōpālakāśrayā 10.43 </i>	997
<i>gōpayuddhadhiyā jihrat cāṇūrah kūṇitēkṣaṇaḥ </i>	
<i>puṣpapēṣamivōtpaśyannādravatpuṣkarēkṣaṇam 10.44 </i>	998
<i>yathōcē viṣamaṃ tatra niyuddham sthūladṛṣṭibhiḥ </i>	
<i>tattvadṛṣṭibirapyēvaṃ viśvādhikabalē harau 10.45 </i>	999
<i>nyūnādhikasamārambhō vibhustatra vihārataḥ </i>	
<i>viśādaprītisaṃdēhān sabhyānāṃ samatānayat 10.46 </i>	1000
<i>sa bālah pracayaṃ prāpa bālātapa iva kramāt </i>	
<i>nīhāra iva cāṇūrah śanairapacayaṃ yayau 10.47 </i>	1001
<i>vāritēṣvatha vādyēṣu viṣaṇṇēna mahībhṛtā </i>	
<i>divyadundubhayō nēdurnigamadhvānanirbharāḥ 10.48 </i>	1002
<i>valgatā balabhadreṇa kṛṣṇēna ca vasuṃdharā </i>	
<i>vāditramiva dadhvāna mathurēndrabhayānakam 10.49 </i>	1003
<i>bhīmakāliyabhōgīndrasphaṭāraṅgamahānataḥ </i>	
<i>mallaraṅganaṭaṃ daityaṃ madhumāthaṃ mamātha saḥ 10.50 </i>	1004
<i>muṣṭighātēna rāmasya muṣṭikaśca nipātitaḥ </i>	
<i>bhōjādhipamahōtpātaṃ bhūmikampamavartayat 10.51 </i>	1005
<i>rāmarāmānujābhyāṃ tau rāvaṇēndrajitāviva </i>	
<i>namayāmāsatuh pṛthvīm nagapātaṃ nipātitau 10.52 </i>	1006

<i>sāyitau vīraśayanē dr̥ṣṭvā cāṇūramuṣṭikau drutamabhyadravankṛṣṇaṃ tatra tōsakalādayaḥ 10.53 </i>	1007
<i>sa tānapi niyuddhēna vasudhāyāṃ nyapātayat kālō yugapadudbhūtān kalpāntamihirāniva 10.54 </i>	1008
<i>garutmāniva bhūbhāgādgaganābhōgamāyatam kaṃsamañcamapadvārādudaplavata kēśavaḥ 10.55 </i>	1009
<i>kacagrahēṇa vivaśaṃ kaṃsamākṛṣya pātayan patanvakṣaḥsthalē tasya tatsattvamudapāṭayat 10.56 </i>	1010
<i>mahāmōhamivākramya mātulaṃ madhusūdanaḥ vivēka iva vṛttasthamugrasēnamamōcayat 10.57 </i>	1011
<i>dadau ca kaṃsabhṛtyānāṃ dadatāṃ tatra jīvitam unmukhatridaśaprēkṣyāmūrdhvāṃ gatimanuttamām 10.58 </i>	1012
<i>kaṃsakarṣaṇamaṇḍalyō gambhīrāstatra cakrirē raṇalakṣmīnivāsasya raṅgasya parikhā iva 10.59 </i>	1013
<i>sudāmanāmā kaṃsasya sōdarastvaritaḥ krudhā balēna gamitaḥ kṣīpramagrajēna gatāṃ gatim 10.60 </i>	1014
<i>anāyudhamahāyuddhaṃ dr̥ṣṭvā hr̥ṣitarōmabhiḥ pravātakadalaprakhyaiḥ prāśnikairabhitaḥ sthitam 10.61 </i>	1015
<i>kṛtinastādr̥śaṃ yuddhaṃ kilikiñcitayantritāḥ līnā iva ca paśyantō likhitā iva cābhavan 10.62 </i>	1016
<i>siddhāśca divi tattādr̥ktālakalpitatāṇḍavāḥ harṣadugdhābdhikallōlaṃ hāhākāramakalpayan 10.63 </i>	1017

<i>atha tau bhīmadōrdaṇḍakaṇḍūkarṣaṇatōṣitau pitṛbhyāṃ dr̥ṣṭajanyābhyāmupasṛtya praṇēmatuḥ 10.64 </i>	1018
<i>tau ca tau mṛditārātiraktacandanarañjitaḥ aśrubhiḥ pr̥itiniṣyandaiḥ pitarāvabhyaṣiñcatām 10.65 </i>	1019
<i>vibudhatvamiva prāptō vasudēvaḥ sutēkṣaṇāt satattvapratibōdhēna sāttvatām patimastuta 10.66 </i>	1020
<i>namastē nābhinālīkarajasā sṛṣṭavēdhasē ajāya sarvavēdānāmēkavēdyāya viṣṇavē 10.67 </i>	1021
<i>ananyādhāramādhāramananyēśvaramīśvaram anuśṛṅvanti santastvāmananyādhipatiṃ patim 10.68 </i>	1022
<i>abhaṅgurarasam̐ bhōgyamanapāyam̐ rasāyanam akṣayam̐ dharmasarvasvamavidustava kīrtanam 10.69 </i>	1023
<i>anugrahadaśādīptamaśēṣārthaparakāśakam dayāsamplutamāhustvām̐ dipamantastamōpaham 10.70 </i>	1024
<i>dēvakī danujasthūṇā divyam̐ dhāma vrajāṅgaṇam ramā rādhādayaścēti rāsibhēdairna bhidyasē 10.71 </i>	1025
<i>niyantā sarvabhūtānām̐ niyantavyairniyamyasē pitāmahamukhaiḥ putrī mama putrō'si māyayā 10.72 </i>	1026
<i>mahatā tvatpadēnaiva mārutinyāyamāśritāḥ nistarantyacirātsantō dustaram̐ bhavasāgaram 10.73 </i>	1027
<i>ahitōdanvadaurvāgnimaśēṣōtkarṣamātaram bhavabhaimarathīm̐ bhaktim̐ bhajanti tvayi sādhaveḥ 10.74 </i>	1028

<i>bharanyāsāśvayuktēna bhāvavēgapradhāvinā </i>	
<i>manōrathēna gantavyaḥ sārathīśca bhavān satām 10.75 </i>	1029
<i>vayaṃ tu bhavatā grāhyā vāsanādurgabhēdinā </i>	
<i>manāgiva samudbōdhya mā punarmūmuhadbhavān 10.76 </i>	1030
<i>mahatāmapi niṣkampā manuṣyatvamatistvayi </i>	
<i>dr̥ḍhalakṣitacihnānāṃ diṇmōha iva durdamaḥ 10.77 </i>	1031
<i>durantasukhakhadyōtaṃ duḥkhāndhatamasāvṛtam </i>	
<i>nijēnaiva prakāsēna niśīthamuparundhi naḥ 10.78 </i>	1032
<i>maśakāniva mātaṅgaḥ kaṃsamukhyānimānksīpan </i>	
<i>yadi vismayanīyastvaṃ vismayē kiṃ na vismayaḥ 10.79 </i>	1033
<i>nakhalīlāvidāryēṣu nāthēṣu vibudhadviṣām </i>	
<i>pariṣkaraṇaparyāyāḥ pañcāpi tava hētayaḥ 10.80 </i>	1034
<i>kālanēmivikārē'smin kaṃsē vimathitē tvayā </i>	
<i>īdr̥śāmitarēṣām ca datta ēva jalāñjaliḥ 10.81 </i>	1035
<i>namitāyataviṣkambhā dānavaprabhavaiḥ kṣamā </i>	
<i>kiñciduttambhitēvā'dya kaṃsabhārāpahārataḥ 10.82 </i>	1036
<i>na khalvatiśayaṃ kañcidiyamādhātumarhati </i>	
<i>sumaṇāvajñakḷptēva stutirasmatkṛtā tvayi 10.83 </i>	1037
<i>iti vijñāpitastēna vrīḍādiva natō vibhuḥ </i>	
<i>bālōpalālanamidaṃ bhavyavṛttirabhāvayat 10.84 </i>	1038
<i>sa vācā sāntvayāmāsa pītaraṃ dīnacētasam </i>	
<i>svavaktrēnduviniṣyandisudhāpūritakulyayā 10.85 </i>	1039

<i>gambhīramadhurāṃ tasya giram nigamagandhinīm </i>	
<i>śrutvā muktisakhīm prāpa mudamānakadundubhiḥ 10.86 </i>	1040
<i>dēvakī ca pariṣvajya sutam vātsalyanirbharā </i>	
<i>nandagōpavadhūlabdham navamānandamanvabhūt 10.87 </i>	1041
<i>bhūyaḥ prādurabhūttasya bhujayugmaṃ tirōhitam </i>	
<i>tathāpi tādrśam martyam tamamanyanta tāmasāḥ 10.88 </i>	1042
<i>babhūva balabhadrasya tēna viśvātisāyinā </i>	
<i>śirasā vidhṛtasyāpi kirīṭasyēva śēṣatā 10.89 </i>	1043
<i>kriyamāṇapariṣkāraḥ kirīṭādyaiḥ sa bandhuraiḥ </i>	
<i>tāni tānyēva divyāni tattadaṅgairabhūṣayat 10.90 </i>	1044
<i>aśōbhata śubham chatram tasya rājanyalakṣaṇam </i>	
<i>tannābhipuṇḍarīkasya rūpāntaramivōditam 10.91 </i>	1045
<i>cāmaradvitayam śaurēḥ samayā mukhapaṅkajam </i>	
<i>śuśubhē sapraticchandō haṃsamūrtiriva svayam 10.92 </i>	1046
<i>sa candra iva sampūrṇaḥ prathamō yadubhūbhṛtām </i>	
<i>punarunnidrayāmāsa kīrtim kumudinīmiva 10.93 </i>	1047
<i>abhajanta dvijēndrāstamatadbhōgaparāṅmukhāḥ </i>	
<i>sargādhikārānnirvāpya śāntā iva pitāmahāḥ 10.94 </i>	1048
<i>ahāryān yaduvaṃśasya sa bhōgānsamakalpayat </i>	
<i>svaparyaṅkabhujaṅgasya phaṇāmaṇigaṇāniva 10.95 </i>	1049
<i>amaratvāya paryāptaṃ tanmukhēndusamudbhavam </i>	
<i>sudhēva parivārēbhyaḥ sasvadē sūnṛtam vacaḥ 10.96 </i>	1050

<i>prārthitō'pi sa rājyāya prabhāvajñairyadūttamaiḥ arōcayata rājānamugrasēnaṃ vayōdhikam 10.97 </i>	1051
<i>nyastarakṣābharō rājñā yauvarājyamupāśritaḥ śuśubhē pāratantryēṇa svātantryavaśavartinā 10.98 </i>	1052
<i>tasya gōpāyataḥ pṛthvīm gōpālakuhanātyajaḥ paryupāsta padaṃ dhanyā pārthivaśrīranuttamā 10.99 </i>	1053
<i>kṛtavīrābhiṣēkaṃ taṃ klṛptakalyāṇakautukam tuṣṭuvuḥ samayē vēdāḥ sausnātikapuraskṛtāḥ 10.100 </i>	1054
<i>śaktibhistisṛbhirdīptō vivasvāniva dīptibhiḥ svapadaṃ pṛthivīm cakrē suhṛdbhiḥ sūribhivṛtaḥ 10.101 </i>	1055
<i>vikḷptaṃ tasya barhādyaṃ hēmaratnavibhūṣaṇaiḥ vairōcanihṛtānītaḥ kirīṭō na vyakalpata 10.102 </i>	1056
<i>saptibhiḥ sainyasugrīvamēghapušpavalāhakaiḥ vyaktimantō'bhavanvēdāstyajantō dhēnubhūmikām 10.103 </i>	1057
<i>padmākamaladāyādaṃ padaṃ tasya svamaulibhiḥ śrutayō dhārayāmāsuḥ pādapīṭhikṛtātmabhiḥ 10.104 </i>	1058
<i>sa vēṇuḥ śaṅkharūpēṇa prācā paripacēlimaḥ agōpīsaṃvibhāgārhaṃ papau tasyādharāmṛtam 10.105 </i>	1059
<i>didēśa sāndīpanayē dhanurvēdōpadēśinē svapadārūḍhatanayapratyānayanadakṣiṇām 10.106 </i>	1060
<i>prahitāṃ puruhūtēna svasaṅkalpānuvartinā kaṃsajitkaṃsapītarāṃ sudharmāmadhyavāsayat 10.107 </i>	1061

<i>aśēśaratnacitrām tāmatīstutigōcarām </i>	
<i>advaitamiva sarvēśāmadbhutānāmamanyata 10.108 </i>	1062
<i>sa ca tasyānubhāvēna nidhyātanayapaddhatiḥ </i>	
<i>prajāpālanadharmasya pāradaṛṣvatamō'bhavat 10.109 </i>	1063
<i>kṛṣṇapakṣamapi prāpya sa rājā viśvarañjakaḥ </i>	
<i>prāpadyata parām vṛddhiṃ sumanaḥsvādanakṣamām 10.110 </i>	1064
<i>malinaiḥ satatāsāraiḥ mantribhiḥ capalānvitaiḥ </i>	
<i>vimuktaḥ sa babhau bhāsvān mēghairiva jalāśrayaiḥ 10.111 </i>	1065
<i>pracitaṃ bahubhistīrthaiḥ tasya gūḍhaṃ cikīrṣitam </i>	
<i>sārasvatamiva srōtaḥ sthānēsthānē vyajṛmbhata 10.112 </i>	1066
<i>mānasaṃrakṣakastasya mantrastarka ivānayaḥ </i>	
<i>aṅgapañcakasampattyā vipakṣē daṇḍatām yayau 10.113 </i>	1067
<i>svataḥ śuddhām yathāsthānaṃ rōṣarāgavatīm dhiyam </i>	
<i>sa dadhē yamunāsōṇaśabalāmiva jāhnavīm 10.114 </i>	1068
<i>saptaḥḥiḥ sāmādānādyairupāyaiḥ sthānapātibhiḥ </i>	
<i>dvinavadvīpasambhūtaṃ ratnajātamajīharat 10.115 </i>	1069
<i>anugantā svanēṭṛṇāmudayē viśvarañjakaḥ </i>	
<i>dūrīkṛtatamāḥ sō'bhūt dvitīya iva bhānumān 10.116 </i>	1070
<i>sañcitasya dhanaughasya sthānasañcāraṇēna saḥ </i>	
<i>taṭākasyēva pūrṇasya parivāhamakalpayat 10.117 </i>	1071
<i>āsāgarāntamavamatya mahīpatīndrān</i>	
<i>bhūmnā nijēna pariḥṛtya yayātisāpam </i>	

ōjōnirōdhakamilāśrayamugrasēnaṃ

rājānamēkamakarōjjagadēkanāthaḥ || 10.118 ||

1072

kṣiptāvadyaṃ kṣattriyavṛttyā bahuśākhaṃ

magnaṃ śāpōdanvati mānyaṃ yaduvaṃśam |

icchādhīnasvētarasarvaḥ svamahimnā

rakṣāgōpō rāmayavīyānudahārṣīt || 10.119 ||

1073

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye daśamaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimhāya kalyāṇaguṇasālinē |

śrīmatē vēṅkaṭēsāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ ēkādaśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā ḥṛdi ॥

tadadbhutaṃ krīḍitakaṃ kramēṇa

śrutvā harērapratimānaśaktēḥ |

mahābalān kaṃsavadhādijanmā

manyuḥ prapēdē magadhēndramukhyān ॥ 11.1 ॥

1074

gōpālaḍimbhō narapālahantā

kulē yadōrañcitamātapatram |

anyacca bhūmyāmadharōttaratvaṃ

hantēti vādān prabhurabhyanandat ॥ 11.2 ॥

1075

halādibhirhētivarairyathārhaṃ

rathāṅgamukhyairapi rāmakṛṣṇau |

svavṛttiyōgyāvasarōpayātaiḥ

prācīṃ śriyaṃ prādurabhāvayētām ॥ 11.3 ॥

1076

sa daityajidvadhyavarūthinīnāṃ

samprāpakaṃ sārathimātraśēṣam |

punaḥ pravṛttānuśayaḥ purīṃ svām

ninyē jarāsaṃdhamahāryasaṃdhaḥ ॥ 11.4 ॥

1077

samāhṛtaiḥ sainyamahāsamudraiḥ

āyātamaṣṭādaśa sāmparāyān |

<i>dēhāvaśēṣaṃ prajighāya dīnaṃ</i>	
<i>dēhēna bhīmēna vibhēttumicchan 11.5 </i>	1078
<i>svadattaśaktyā mucukundadrṣṭyā</i>	
<i>bhasmāvaśēṣō bhavitā drutaṃ yaḥ </i>	
<i>kalērivātmānamanantadōṣaṃ</i>	
<i>yaṃ kālapūrvāṃ yavanaṃ pracakhyuḥ 11.6 </i>	1079
<i>balasya ca svasya ca bāhubhūmnā</i>	
<i>yadāhṛtamlēcchamṛgādhipānām </i>	
<i>sahasrakōṭiguṇitaṃ sahasraṃ</i>	
<i>pañcatvamāyāsyati pañcasaṅkhyam 11.7 </i>	1080
<i>tadāgamē yādavapuṅgavānām</i>	
<i>viprāvamānōpanataṃ viśādam </i>	
<i>nivārayāmāsa na vāsudēvaḥ</i>	
<i>prakhyāpayan brāhmamṛṣēḥ prabhāvam 11.8 </i>	1081
<i>nisarganidhyēyaparāvaraḥ saḥ</i>	
<i>saṃmantrya sārdhaṃ yaduvaṃśavṛddhaiḥ </i>	
<i>vihātumicchan madhurām śubhaṃyuh</i>	
<i>saṅkalpayāmāsa purīṃ tadanyām 11.9 </i>	1082
<i>svayaṃ pravṛttairapi vṛṣṇivīraiḥ</i>	
<i>trātuṃ kṣamām trāsitadaityalōkaḥ </i>	
<i>ananyasādhāraṇaśaktiranyām</i>	
<i>saṅkalpayāmāsa purīmapūrvām 11.10 </i>	1083
<i>jahau dharitrīmiva jāmadagnyaḥ</i>	
<i>kaulīmayōdhyāmiva kōsalēndraḥ </i>	

<i>acintyavṛttirmadhurāmanindyāṃ tajjanmajātō mahimā tu nainām 11.11 </i>	1084
<i>parityajannapyabhimatya tiṣṭhan vyāptaḥ śubhaṃ vyaktipadaṃ tadagryam ananyabhājāmabhajat sa dēvaḥ tasmin satāṃ prāgiva sannidhānam 11.12 </i>	1085
<i>ahaṃsapadmāmiva vāhinīṃ tām vītēndutārāmiva vāsatēyīm samāptakāryāmiva satrasālām śūnyāṃ purīṃ prēkṣya jagāma śauriḥ 11.13 </i>	1086
<i>citrāvaśēṣadviradāśvayōdhā śukādisambhāṣaṇaśēṣasūktā maṇiprabhāśēṣitadīpikā sā nāmnaiva māduryavatī tadā'sīt 11.14 </i>	1087
<i>prācīnamādṛtya nivāsabhūmiṃ pratyañmukhīṃ paddhatimādadānā sthiraṃ padaṃ prāptumiyēṣa sēnā sattvādhikā dhīriva sāttvatānām 11.15 </i>	1088
<i>utsārayan dhūlimivāgrayāyī vinirdiśan vāsamivātidūrāt pratyudgamāya tvarayannivābdhiṃ marudvavau mandavidhūtaketuḥ 11.16 </i>	1089
<i>prabhūtabhīmōnnatanāganakrā pāriplavairūrmimatī turaṅgaiḥ </i>	

apūrvavārānnidhimāvrajantī

svayaṃ tathā śauricamūrabhūt sā || 11.17 ||

1090

samēti mām sāttvatavāhinīyaṃ

siṣṇāsaya hanta jigīṣaya vā |

iti prabhūtādbhutavaibhavāṃ tām

upēndranāthāmudadhīḥ śaśaṅkē || 11.18 ||

1091

gatāgatairyōddhumiva pravṛttaiḥ

āsīdatāmadbhutabhīmavēgau |

mithaḥpraticchandatayā pratīkṣyau

vēlāvanē sainyamahāsamudrau || 11.19 ||

1092

mahīyasā sainyaravēṇa sadyaḥ

payōdhirantarhitatīvraghōṣaḥ |

prakampamānō bhṛśamābabhāsē

bhayēna tūṣṇīmiva bhāvyamānaḥ || 11.20 ||

1093

pratīkṣya sēnāmupadhāvamānām

patyā nadīnām praṇīdhīyamānaḥ |

prakāśayan sarvajanānukūlyaṃ

samīraṇō mandatarāṃ cacāra || 11.21 ||

1094

vadanniva svāgatamāgatēbhyaḥ

prabhūtasamtōṣabhavaiḥ praṇādaiḥ |

taraṅgahastaprahitaiḥ sarasvān

abhyarcayāmāsa yadūn payōbhiḥ || 11.22 ||

1095

ciraprayātaṃ parihṛtya śayyām

abhyāgataṃ vāridhirādarēṇa |

mithaḥsamāyōjitavīcihastāḥ

prāyaḥ prabhuṃ prārthayata prasādam || 11.23 ||

1096

nivēśya sēnāmudadhēḥ samīpē

tālāṅkasambhāvitarājatālē |

dayārdramēghōpamadēhabhūmā

viśvambharō viśramayāñcakāra || 11.24 ||

1097

kadācidātmānamavāptaratnaṃ

kapālinaṃ candrakalāvataṃsam |

kṣamaṃ subhikṣāṃ ca divaṃ vidhātuṃ

dhyātāgataṃ sindhumathādīdēśa || 11.25 ||

1098

anārata prāptajayōdyamānāṃ

dharmaṃ nijaṃ dhārayatāṃ yadūnām |

apatyarakṣōcitamantarīpaṃ

divyōpamaṃ dēyamiha tvayēti || 11.26 ||

1099

sa tasya dikpālanivāsakalpāṃ

vidhitsatō vṛṣṇipurīm viśālām |

agādhapāthaḥ parikhābhiguptaṃ

dvīpaṃ dadau durgavidhānayoḡyam || 11.27 ||

1100

balōttarāṅāmapi bahvamiṭraṃ

sphītaṃ yadūnāṃ kulamīkṣamāṅaḥ |

avandhyayan viśvavidarthaśāstraṃ

durākramaṃ durgamiyēśa kartum || 11.28 ||

1101

sa śāsītā śāstramanupratasthē

karmā”dadē karmaphalaprādātā |

<i>prabhuḥ svabuddhyaiva jaganti gōptuṃ kurvīta bāhyairapi kiṃ na guptim 11.29 </i>	1102
<i>prabhūtaratnadyutikēsaram tat pravālapatraughaparītapārśvam sthānaṃ harēriṣṭatamaṃ tadāsīt sambhūtirājīvamivēndirāyāḥ 11.30 </i>	1103
<i>pracōditastatra ca viśvakarmā nāthaprasattyai nalināsanādyaiḥ rathyādivaicitryavatīṃ vitēnē rāśiṃ guṇānāmiva rājadhānīm 11.31 </i>	1104
<i>sa śilpavidyāṃ vidhinōpadiṣṭām asēṣatō nūnamadhītya dākṣyāt śubhāni tasyāṃ bhavanāni kartuṃ saudhēṣu divyēṣu cakāra yōgyām 11.32 </i>	1105
<i>gatāgatārthaṃ harivāhinīnām sētuṃ ca yōgēna babandha sindhau cakāra digbhāga vimūḍhatām yaḥ pratyarthinām cakradhara prabhāvāt 11.33 </i>	1106
<i>nalēna pūrvam svasutēna sṛṣṭāt navīnamanyūnataram svakḷptam samīkṣya tuṣyannapi viśvakarmā nāthāya rōcēta na vētyatāmyat 11.34 </i>	1107
<i>sa sēturāskanditakūlayugmaḥ saṅkalpitō vāsavalōkatakṣṇā </i>	

<p><i>mahāpurīṃ tām ca mahīṃ ca mātum madhyē tulādaṇḍa ivārpitō'bhūt 11.35 </i></p>	1108
<p><i>nivēditām nirjaraśilpinaiva svayaṃ camatkāravatā suklptām adṛṣṭapūrvāmiva viśvadarśī dṛṣṭiḥ satām draṣṭumiyēṣa nāthaḥ 11.36 </i></p>	1109
<p><i>nijapracicchandanidarśanīyām mṛgyōpamānāntaramṛṣṭakāntim udanvatā dattakarēṇa dēvaḥ pradarśitām pūrvamavaikṣatainām 11.37 </i></p>	1110
<p><i>ananyadrṣṭiṃ nagarī navīnā vismēratām viśvapatim nināya svayaṃprabhaiḥ saudhabharairudāraiḥ tuṅgaiḥ sumērōriva ratnaśṛṅgaiḥ 11.38 </i></p>	1111
<p><i>tāmadbhutām tārahitāgrasaudhām dharmasya pūrṇāmiva yōgasiddhim sapauramṛtyaḥ samayānvavēkṣī vivēśa vṛṣṇyandhakayūthanāthaḥ 11.39 </i></p>	1112
<p><i>parēṇa nākaṃ pralayānabhijñām adhīyatē yasya purīmacintyām sa lōkanāthō vidadhē sanāthām dūrādhikām dvāravatim divō'pi 11.40 </i></p>	1113
<p><i>vidhāya yasyām viditaiḥ svacihnaiḥ yadūn yathāsthāna nivēśatuṣṭān </i></p>	

tāmēva nāthaḥtridaśābhinandyāṃ tyaktāmayōdhyāṃ madhurāṃ ca mēnē 11.41	1114
udanvati vyōmatalē ca lagnāṃ dṛṣṭōbhayā darpaṇadarśanīyē yāmadbhutāmātmapurīṃ ca dēvāḥ chāyāmamanyanta mithaḥ samīkṣyām 11.42	1115
prākāracakraṃ pṛthubhistaṅgaiḥ āsphālayannambudhirāttavēgaḥ amartyamukhyairapi jātakōpaiḥ akṣōbhyatām vyākurutēva yasyāḥ 11.43	1116
yatsaudhaparyaṅkajuṣāṃ vadhūnām saṅgrhya niḥśvāsagaṇaṃ samīraḥ padmēṣu nūnaṃ pradiśan prabhātē gatāgataṃ yāti gavākṣavartmā 11.44	1117
jālāni yatrāgurudhūmajālaiḥ saṃdigdhapārāvatasannidhānaiḥ avāsayan nūnamahāryagandhān āsēduṣāṃ nākasadāṃ vimānān 11.45	1118
parārthyaratna pracitātmabhiryā prāsādamālābhiralakṛtāṅgī nāthōpabhōgānugaṇāṃ payōdhau nananda dṛṣṭvaiva nijāmabhikhyām 11.46	1119
maṇipradīpa praśamaprayuktē vihāracūrṇē viphalē vadhūnām	

apatrapāyāḥ samayē'pi yasyāṃ abhūdanāsthā paramārthadīpē 11.47	1120
prāyēṇa yatra pramadājanānām nityaṃ guṇairapratimairniruddhāḥ saṃskārayōgādapi labdhasattvāḥ citrārpitā nākasadō vicēruḥ 11.48	1121
yadantarē yāmikavāraṇānām āsēduṣāmambunidhērabhikhyām karābhimarśēṣu punaścakāsuḥ kallōlalagnā iva karṇasaṅkhaḥ 11.49	1122
saudhēṣu yasyāṃ yuvasēvitēṣu triviṣṭapādapyadhikōnnatēṣu vrīlātibhārānnamitā ivā'san vaimānikairadhyuṣitā vimānāḥ 11.50	1123
na ṣaḍbhirāsan vyasanāni puṃsām yadvāsināmītibhirūrmibhīrvā ayōgayatnēna vinaiva cāntē jajñai jagaddhātari buddhirēkā 11.51	1124
adēśakālapravibhāgabhājā bhūmnā jagaddhāturacintya bhūmnaḥ yasyāṃ vihārōpavanānyabhūvan samādhiyōgyāni tapōvanāni 11.52	1125
anaṃhasāmadhvaradīkṣitānām āhvānataḥ prāgapi sannidhānāt	

<i>abhuñkta kṛtsnāni havīmṣi nityaṃ yatra svayaṃ yajñatanuḥ sa dēvaḥ 11.53 </i>	1126
<i>ratiprasūtā iva rājakanyā rasōdadhērūrmipadaṃ bhajantyaḥ viraktabhāvyaṃ tamavāpya yasyāṃ rāgōpapannā ramayāmbabhūvuḥ 11.54 </i>	1127
<i>pravālacitrīkṛtajālakaśrīḥ sālāvṛtā sambhṛtapatrajālā pariṣkṛtā bhadramṛgādibhiryā babhau smarasyēva vihāravanyā 11.55 </i>	1128
<i>dhvajāgrabhinnāt tuhināṃśubimbāt anukṣarantyā sudhayā'nuliptaiḥ cirapraḷptairapi yatra saudhaiḥ nityaṃ navīnairiva nirbabhāsē 11.56 </i>	1129
<i>svavaibhavairapratirūpaśōbhaiḥ vyaktaśriyō vānmanasā nivṛttaiḥ tirōdadhuryatra narēndravāsāḥ svayamprabhāṃ dēvasabhāṃ sudharmām 11.57 </i>	1130
<i>vibhūtibhēdairanupaplavairyā bhōgārthināṃ bhūmigatāpyabhaumaiḥ nivārayāmāsa tapōdhanānāṃ vāsādaraṃ vāsavarājadhānyām 11.58 </i>	1131
<i>yatsaudharatnaprakarēṣu viṣvak prasāritairanvahamaikamukhyāt </i>	

karaiḥ sahasrēṇa gr̥hītadīptiḥ pradyōtatē nūnamatīva bhāsvān 11.59	1132
yaccandraśālāsu niṣēduṣṭhāṃ mṛgīdr̥śāṃ hāramaṇiprakāśaiḥ tiraskriyāṃ prāpya vilajjamānāḥ tārāgaṇā nūnamadhaścaranti 11.60	1133
gr̥hēṣu yasyāṃ maṇibhittibhāgē pratikṣaṇaṃ dr̥ṣṭamukhēndubimbaḥ vadhūjanaḥ kēvalamagrahastaiḥ ādatta maṅgalyatayā”tmadarśam 11.61	1134
anantacitrapratimābhirāmaiḥ ajasramākrāntadiśāvakāśaiḥ abhāvayadgōpuravaibhavairyā viśvaprasūtēriḥ vaiśvarūpyam 11.62	1135
sarōbhirullāsitapuṣkaraśrīḥ saṅgōjjhitaiḥ saṅgamitaprayāgā prabhāsitā ratnagaṇāṃśubhiryā dharmāśrayāṇāmiva saṃsadāsīt 11.63	1136
hasadbhiruccaiḥśravasam hayāgryaiḥ airāvataṃ dantivaraiśca dr̥ptaiḥ narōttamairnākasadaśca yā’bhūt subhrūbhirapyapsarasaḥ svayaṃ dyauḥ 11.64	1137
vaprēṣu yasyāḥ sphaṭikapradēśān dvārābhimānāt drutamāpatantaḥ	

avāpurāgantujanāḥ salīlaiḥ

antaḥsmitairnāgarakairnirōdham || 11.65 ||

1138

payōbhiracchasphaṭikadravābhaiḥ

davīyasāṃ darśanamādadhānaiḥ |

sudhādhikasvādurasairavindan

svāntōpamāṃ yatra satāṃ sarasyaḥ || 11.66 ||

1139

yāmēkacittaḥ prasamīkṣya tuṣyan

yādōnidhērāhitadiṣṭivṛddhim |

lajjāmayāsīdiva viśvakarmā

laṅkādinirmāṇakathāprasaṅgē || 11.67 ||

1140

samagraratnaughaśubhākṛtiṃ yāṃ

sanāyakāṃ madhyajuṣā tridhāmnā |

ramyāṃ hi hṛdyāṃ hṛdayēna nūnaṃ

ratnākarō ratnamadhatta bhūṣām || 11.68 ||

1141

abhinnasatvānnabhasaḥ parasmāt

kṣīrōdadhēraṃśumataśca bimbāt |

ramāsakhasya praṇidhānabhājāṃ

yā'bhūt priyaṃ vyaktipadaṃ pṛthivyām || 11.69 ||

1142

yatsaudhabhājāṃ niśi sundarīnāṃ

mukhēndubhiścūṣitakāntimindum |

sadyaḥ svaniṣyandasudhāpravāhaiḥ

āpyāyayāmāsurivēndukāntāḥ || 11.70 ||

1143

udvēlacañcatturagōrmimālām

udghōṣitāmutsavatūryaghōṣaiḥ |

prabhūtaratnaughanidhiṃ payōdhiḥ

yāmadbhutām yā ca tamanvakārṣīt || 11.71 ||

1144

yadvaprasāilēṣu divā'pi sindhōḥ

āsphālanādutpatitaiḥ pṛṣadbhiḥ |

utkṣiptamuktāphaladarśanīyaiḥ

ālakṣyatāraughamabhūdviḥāyaḥ || 11.72 ||

1145

kalatraputrādijuṣāmajasraṃ

dīrghāyuṣām yatra satām janānām |

dharmaikabhājāmitarē pumarthāḥ

prāyaḥ svayaṃ sannidadhuḥ svabhūtyai || 11.73 ||

1146

rarāja sā rāmajanārdanābhyām

prāptaparakāśā'pi yadupravīraiḥ |

satyēva tārānikarē trilōkī

cakṣuṣmatī candradivākarābhyām || 11.74 ||

1147

prabhuṇā sahasravadanēna varṇyatām

dviguṇairamuṣya nayanairavēkṣyatām |

śrutibhiṣca tasya bahudhā niśamyatām

adhikām tataḥ śriyamavāpa sā purī || 11.75 ||

1148

svayamajani kimatra śvētamēvāntarīpaṃ

parīnatamuta kiñcidbhāgadhēyaṃ pṛthivyāḥ |

varuṇanagaramanyadvāridhērutthitaṃ vā

kimidamiti puraṃ tat kīrtayanti sma paurāḥ || 11.76 ||

1149

rāmapraṣṭhairadhivasati sā rājadhānī jagāhē

lōkādhīśē saha bahumatairlōkapālairivānyaiḥ |

āścaryāṅgaṃ prakṛtiriyamityadbhutāvēśayōgyāṃ
apratyūhāmanitaratulārōhaṅīyāmabhikhyām || 11.77 || 1150

tanmadhyē viracitaśilpamērukalpaṃ
vaicitryādapahr̥tavaijayantagarvam |
praspāṣṭaṃ nijamiva pāramēṣṭhyamurvyāṃ
prāsādaṃ prabhuradhivāsyañcakāra || 11.78 || 1151

rāmaḥ punarvrajamupētya vihārabhēdaiḥ
āśvāsayan saha caraiḥ suhṛdaśca sarvān |
viśrāṅitāṃ duhitaraṃ varuṅēna vindan
sīrāvakṛṣṭayamunāsnapitō vijahrē || 11.79 || 1152

pratyañcamabdhimavadhūtavatō'tidūraṃ
dagdhuśca kūlamiva dakṣiṇamastrabhūmnā |
ākarṣataśca saritaṃ savitr̥prasūtāṃ
rāmasya tasya śuśubhē rasikasya līlā || 11.80 || 1153

padmayōnivacanādupanītāṃ
prāktanīṃ priyatamāmiva kāntim |
rēvatasya tanayāmanurūpāṃ
rēvatīṃ ca pariṅīya sa rēmē || 11.81 || 1154

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu
yādavābhyudayē mahākāvye ēkādaśaḥ sargaḥ ||
kavitārkkikasimḥāya kalyāṅaguṇaśālinē |
śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ dvādaśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēnkaṭānāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

tathāvidhānandamahāpayōdhēḥ

taraṅgavṛttyā bhajatō'vatārān |

aśēṣarūpēṣvanurūparūpā

dēvī jagannēturanuprajajñē ॥ 12.1 ॥

1155

sā tasya nityōditadivyaadhāmnaḥ

patyuḥ priyā bhānumataḥ prabhēva |

adhyaśiturdvāravatīmadūrāt

vyaktiṃ śubhāṃ prāpa vidarbhadēsē ॥ 12.2 ॥

1156

śikhaṅdakaṃ niṣpratimaṃ śrutīnāṃ

śṛṅgāralīlōpamaviśvakṛtyam |

adhīyatē tanmithunaṃ svabhāvāt

anyōnyajīvātumananyabhōgyam ॥ 12.3 ॥

1157

dayēva nityaṃ dayitā tridhāmnaḥ

sarvēṣu bhāvēṣu samānabhāvā |

parāvarāṅgāṃ janānī prajānām

āsīdvidarbhādhipatērapatyam ॥ 12.4 ॥

1158

mahītalānmaithilasīrakṛṣṭāt

kṣīrōdadhērāhitamanthaśailāt |

<i>bhṛgūdvaḥātkhyātimataśca yā'bhūt sā bhīṣmakādabhyudiyāya bhūyaḥ 12.5 </i>	1159
<i>amanyataināṃ tanayāṃ sa rājā rukmaśca mōhādanujāmajanyām yāmēkapatnīmanaghasya puṃsaḥ prajāsrjāṃ mātaramāmananti 12.6 </i>	1160
<i>tyaktvāparāḥ strīrguṇarāsīrēnāṃ śaraṇyabhūtāṃ śaraṇaṃ prapēdē prāyēṇa dōṣairaviviktavāsāt bhītaḥ svayaṃ bhīṣmakarājakanyām 12.7 </i>	1161
<i>ārabdhadēhāmiva bhāgadhēyaiḥ akṣiṇi lakṣyāntaratō niyantrīm sutāmimāṃ prāpya sudhāmivānyām amartyakalpau pitarāvabhūtām 12.8 </i>	1162
<i>ananyavṛtṭyā ghanatāmupētaiḥ apraudhasūryēndumayūkhajālaiḥ suvarṇaratnairathavā prakṛptāṃ sutāṃ sujātākṛtīmanvabhūtām 12.9 </i>	1163
<i>mahīyasīm maṅgaladīpamālāṃ vidyutprakāśā vidadhē kumārī ākālparatnāṃśu tiraskariṇyā dīptyā rajanyāmapī dīnabhāsam 12.10 </i>	1164
<i>kalāmivārdhāmakaṭhōradhāmnaḥ puṇyōdayānāmiva pūrvacaryām </i>	

<i>prarōhavēlāmiva kāntivallyāḥ</i> <i>praikṣanta śuddhāntamṛgīdrśastām 12.11 </i>	1165
<i>ātmādhikārādadhikāmavasthāṃ</i> <i>ayatnatō nūnamavāptukāmā </i> <i>vārtānabhijñē vayasi sthitāṃ tām</i> <i>vāgdēvatā vandimukhē vavandē 12.12 </i>	1166
<i>praditsamānēna harērabhīṣṭam</i> <i>kāmēna sā kalpalatēva sṛṣṭā </i> <i>pitrōrivānanyadrśām prajānām</i> <i>āśaṃsayā sārddhamavāpa vṛddhim 12.13 </i>	1167
<i>padmādirēkhāprathamānabhūmā</i> <i>nirdhāryamāṇā nigamairabhijñaiḥ </i> <i>tadaṅghrivinyāsamiṣēṇa jajñē</i> <i>bhūmēstadā bhūṣaṇapaṅktiragryā 12.14 </i>	1168
<i>adrśyabhēdairatisūkṣmabhāvāt</i> <i>jajñē jaganmaṅgalatām dadhānaiḥ </i> <i>vihāralaulyādviṣayēṣu tasyā</i> <i>gatēṣu vākhyēṣu ca nr̥ttagītaiḥ 12.15 </i>	1169
<i>yadapsaraḥ pāṇisarōjamuktaṃ</i> <i>prasūnavarṣam nipapāta tasyām </i> <i>apūri tasyaiva rajōbhiragryaiḥ</i> <i>apāṃsulā pāṃsuvihāravāñchām 12.16 </i>	1170
<i>yadṛcchayā tatra parāgajālaiḥ</i> <i>yānēva sā kēligṛhānakārṣīt </i>	

tataḥ paraṃ tvaṣṭuramī samīcī mahēndraśālāvidhimāṭṛkā'bhūt 12.17	1171
caturdaśaitāni jaganti yasyāḥ kṣēmāśritaṃ krīḍanakam babhūva paryāptalīlā mumudē tadaiṣā pāñcālikā pañjaraśārikādyaiḥ 12.18	1172
āsvādanīyānyadhikaṃ śrutīnāṃ mugdhābhijātāni vacāṃsi tasyāḥ prāyēṇa laulyādadhikṛtya khinnā vidhipriyā vyāharatānya bhāṣāḥ 12.19	1173
aviplutavyākaraṇāni tasyāḥ kramēṇa śikṣāniyatākṣarāni anuśravāṇāmanaghapravṛttēḥ ādēśadāyīni vacāṃsyabhūvan 12.20	1174
vibhūtayastatra viśāmpatīnāṃ ātmīyayā dēvatayā'vatīrṇāḥ svacihnabhēdān paribarhayantyaḥ prapēdirē tatparivārabhāvam 12.21	1175
vēdālavālē vihitasthitim tām ramyapratānāmiva ratnavallīm stanādilakṣyastabakādicihnaiḥ āviṣkṛtaṃ yauvanamāvivēśa 12.22	1176
tadīyasarvāṅgajuṣōragādham saundaryalāvānya sudhāsravantyōḥ	

mamajjurāpatya dṛśaḥ sakhīnāṃ anyōnyasambhēdamapūrvatīrtham 12.23	1177
niśēva candrēṇa ghanavyapāyē naisargikī buddhiriva śrutēna phalēna sā nītirivāpramādā yuktā babhau nūtanayauvanēna 12.24	1178
ālakṣyasaṃlāpalavairapāṅgaiḥ aṅgairanaṅgodayapūrvaraṅgaiḥ viyātamugdhairapi vibhramaiḥ sā vilakṣayāmāsa vibhūṣaṇāni 12.25	1179
amuktakaumārayuvatvasīmnā kāntyā babhau kalpitarāgabhūmnā jaratpalāśa prasavānuṣaktā pratāninī pallavasampadēva 12.26	1180
prasādhanānāṃ parikarma divyaṃ vijrmbhaṇaṃ vibhramajālakānām vayaḥ śubhaṃ vāmadṛśaścakāśē paśyaddrśāṃ bhāgyamananyabhōgyam 12.27	1181
avāpya sā mugdhadaśāmapūrvām avyājalīlāgatirābabhāsē ramyā ramōtpattidaśāvisēṣāt jāmbūnadī jaṅgamapadminīva 12.28	1182
tasyāstanuṃ varṇayatō mamaivaṃ hīnōpamā dōṣapadaṃ na vindēt	

nidarśanaṃ tairapi nityadr̥ṣṭaṃ yēṣāṃ nikarṣō'pi guṇō yataḥ syāt 12.29	1183
tārēṇa tasyāścikurāndhakārē tārāyitaṃ mauktikajālakēna prāyēṇa yō'sau pralayāvasānē niśīthasṣṭērabhavannidānam 12.30	1184
dyutiṃ śikhāratnasahasraraśmēḥ jyōtsnāṃ ca muktāphalajālajātām tatkuntalaśrēṇimayī tamisra - maitrīm dadhau manmathacāpamaurvī 12.31	1185
mukhābjasaundaryamadhudvirēphāḥ kāntyāpagāśaivala puñjakalpāḥ śōṇēna cūḍāmaṇinā sasam̐dhyāṃ tamīmapuṣyannalakāstadīyāḥ 12.32	1186
śaratprasannēndukalābhirāmā lalāṭarēkhā sudṛśō rarāja kāmēna tatkāntilatāsamṛddhyai svayaṃ prakl̥ptēva sudhāsravanti 12.33	1187
kastūrikākl̥ptaviśēṣakaṃ tat paśyan mṛgāṅkō vadanam̐ mṛgākṣyāḥ vibhāvya tādr̥kparabhāgaśōbhāṃ kalaṅkayuktō'pi jahau viśādam 12.34	1188
tāruṇyanadyāstanuvīcikalpē tadbhrūlatē śārṅganidānadṛśyē	

anaṅgavēdapraṇavasya ratyā

lēkhākṣaraṃ nyastamasūcayētām || 12.35 ||

1189

prasūtapadmōtpalakānanaśrīḥ

prārabdhavīcīvibhavā vilāsaiḥ |

dr̥ṣṭistadiyā dadṛśē dayārdrā

drāghīyasī manmathadīrghikēva || 12.36 ||

1190

taddr̥ṣṭirāyāmatī sujātā

śyāmōjvalā cāruviśālamadhyā |

manyē samēṣyanmadhuvairilakṣyā

cētōbhuvāḥ śaktirabhūdamōghā || 12.37 ||

1191

nigr̥hṇatī ratnatilaprasūnaṃ

nāsā tadīyā nayanābdhisētuḥ |

abōdhi niśvāsasamīragandhaiḥ

antargatān vēdagaṇān vamanī || 12.38 ||

1192

navēndusaṃdhyāprabhṛtīni lōkē

nirvarṇyamānāni nidarśanāni |

na khalvavindan kalayāpi tasyāḥ

smitādharavyāptikṛtāmabhikhyām || 12.39 ||

1193

ahēturajyannadharastadiyāḥ

prasūnamuktāyitamugdhaḥāsaḥ |

lakṣmīlatāyā lalitōdadhēśca

pravālayōgaṃ prathayāmbabhūva || 12.40 ||

1194

mukhaṃ tadīyaṃ virarāja mugdhaṃ

saurabhyaalāvaṇyasamuccayēna |

vyavasthitānyōnyaviśēṣalōbhāt

ēkatvamāpannamivēndupadmam || 12.41 ||

1195

varṇānupūrvīsubhagēna kālē

bhavyāṃ śrutiṃ bhāvayatā yathāvat |

tārasya saṃsthānamivānvakārṣīt

kaṅthēna sā kāñcanakambubhāsā || 12.42 ||

1196

madhudviṣaḥ karṇaparīṣkriyārthaṃ

kāmātmanā mālyakṛtēva klptē |

babhūvaturbāhulatē tadīyē

śampātviṣau campakamālikē dvē || 12.43 ||

1197

āsīdadhiṣṭhānaviśēṣasīmā

vakṣōjayōraṅkuratōramuṣyāḥ |

mukundavakṣassthalamudraṅārham

bhavyāmavasthāmiva bhāvayantī || 12.44 ||

1198

samāvṛtau hāramayūkhasūtraīḥ

tasyāḥ stanau cārutarāvabhūtām |

jigīṣatastatpriyacittavṛttiṃ

manōbhuvō maṅgalapūrṇa kumbhau || 12.45 ||

1199

tasyāstadā tadvalakṣyamadhyam

tanvyāḥ stanadvandvamavāpa vṛddhim |

kālē yathā tatprathimaprabhūtaṃ

kṛcchrādabhūt kṛṣṇabhujāntarālam || 12.46 ||

1200

madhyam kraśimnā virarāja tasyā

nābhihradānnālamiva prarūḍham |

<i>priyāgamōdarkamabhūdyadagrē</i>	
<i>kucātmanā kāñcanapadmamayugmam 12.47 </i>	1201
<i>stōkānatāṅgī stanabhārabhūmnā</i>	
<i>mugdhā babhau muṣṭimitāvalagnā </i>	
<i>bhṛṅgābhinandyeṇa guṇēna yuktā</i>	
<i>kāmasya sā kāpi dhanurlatēva 12.48 </i>	1202
<i>rarāja lāvanyataraṅgaramyā</i>	
<i>valitrayī madhyagatā mṛgākṣyāḥ </i>	
<i>antaḥsthitānāmiva darśayantī</i>	
<i>nivēśasīmāntamanuśravāṇām 12.49 </i>	1203
<i>madhyēvalagnaṃ sudṛśō vilagnā</i>	
<i>rōmāvalī kāmadhanurguṇābhā </i>	
<i>jigāya nābhīsarasaḥ sujātām</i>	
<i>ullāsinīmutpalarēṇupaṅktim 12.50 </i>	1204
<i>anuprayātaḥ svavaśāmabhikhyāṃ</i>	
<i>yūthōjjhitō yauvanagandhahastī </i>	
<i>tadrōmarājivyapadēśadrśyāṃ</i>	
<i>nūnaṃ dadhau nūtanadānarēkhām 12.51 </i>	1205
<i>prakāśitāvartaruciḥ prabhābdhau</i>	
<i>nābhiḥ suvr̥ttā rurucē natāṅgyāḥ </i>	
<i>rōmāvalīratnalatānurūpaṃ</i>	
<i>rukmeṇa niṣpannamivālavālam 12.52 </i>	1206
<i>pr̥thvī cakāśē stanasampadasyā</i>	
<i>lāvanyamambhō niyataṃ ca tējaḥ </i>	

śvāsodayō gandhavahaḥ śubhāṅgyāḥ nābhīśca madhyaṃ ca nabhō vibhaktam 12.53	1207
gajēndrahastādiṣu tatsamatvē dūrē satāṃ dōṣaguṇāvamarśaḥ bhaviṣyataḥ śārṅgabhṛtastadūrū līlōpadhānē kimatō'dhikēna 12.54	1208
manōjñavṛttaṃ madhubudbudābhaṃ cakṣuṣmatāṃ sādaradarśanīyam svadēhakāntēḥ saviśēṣadrṣṭau jānudvayaṃ darpaṇatāmayaśīt 12.55	1209
udēṣyataḥ pañcaśarasya tasyāṃ utpādayiṣyannucitaṃ niṣaṅgam vidhiḥ svayaṃ māṭṛkayā kilārthī jaṅghāyugaṃ vīkṣya jaharṣa tasyāḥ 12.56	1210
alaktakādapyadhikātmarāgā padadvayī padmadṛśaścakāśē prācīnajanmapraṇayānurōdhāt sambhāvyaṃnēva sarōjalakṣmyā 12.57	1211
pādāmbujē dattamadhuprasaktyā nirṇējayāmāsa nakhēndukāntyā prāyēṇa sā satpathamāśrayantī paṅkānasatsaṅgabhavānprṥthivyāḥ 12.58	1212
tasyāḥ padāmbhōja mṛṇālabhāsā prakāśabhūmnā nakhamauktikānām	

<i>prakīrṇapuspāḥ sudhayāvasiktā</i>	
<i>vihārabhūmyō yugapadbabhūvuḥ 12.59 </i>	1213
<i>kalācikāṃ kāñcanasāraḥkṛptāṃ</i>	
<i>kāntēḥ śubhāṃ kāmapi kāhalīṃ ca </i>	
<i>śaśaṅkirē'nanyasamīkṣyaśōbhāṃ</i>	
<i>jaganti jaṅghāmaivalōkya tasyāḥ 12.60 </i>	1214
<i>tasyāḥ śrutīsrēṇīśikhāmaṇīnāṃ</i>	
<i>sakēsarā dīdhitibhirnakhānām </i>	
<i>prasādhikālōcanabhṛṅgalaulyaṃ</i>	
<i>padmadvayī pādamayī nirāsa 12.61 </i>	1215
<i>mukhēnduniṣyandanibhairamuṣyāḥ</i>	
<i>mandasmitairinduravāptamāndyaḥ </i>	
<i>prāyaḥ prabhūtādbhutakāntilōbhāt</i>	
<i>nakhātmanā tatpadamēva bhējē 12.62 </i>	1216
<i>alakṣi dēvairavatāralakṣmyāḥ</i>	
<i>tasyāḥ śubhā pādanakhēndupaṅktiḥ </i>	
<i>āgāmikalpēṣvadhikāralōbhāt</i>	
<i>tārāvalīstatpadamāśritēva 12.63 </i>	1217
<i>yātēna mañjīraravaiśca tasyāḥ</i>	
<i>prāyaḥ parābhūtagatipraṇādāḥ </i>	
<i>śikṣāvīśēṣārthamivādhicakruḥ</i>	
<i>pādānuvṛttiṃ praṇayēna haṃsāḥ 12.64 </i>	1218
<i>rarāja divyairadhirājacihnaiḥ</i>	
<i>ślāghāpadaṃ tatpadamāgamānām </i>	

aśmānamāsthāpayatā parastāt

yatpāṇinā viśvapatēravāpyam || 12.65 ||

1219

atītya kṛcchrāt samudāyaśōbhāṃ

pratyaṅga saundaryaparā didṛkṣā |

paryabhramat prāptavihāraḍōlā

puṣpēṣu bhṛṅgīva muhuḥ sakhīnām || 12.66 ||

1220

śṛṅgārayōnēriḥ śilpavidyāṃ

divyāṃ trilōkyā iva diṣṭavr̥ddhim |

sīmāntarēkhāmiva sampadastāṃ

jaguḥ striyō jaṅgamaratnasṛṣṭim || 12.67 ||

1221

vayasyayā'bhīṣṭavarānuyōgē

sā'paśyadātmānamamandalajjā |

asūcayannūnāmanēna tasyāḥ

svalakṣaṇaṃ śaurimananyalakṣyam || 12.68 ||

1222

alipsata śvēva havistadaināṃ

daityasvabhāvō damaghōṣajanmā |

tasmai ca kṛṣṇaikamanōrathāṃ tām

rūpādhikāṃ dātumiyēṣa rukmī || 12.69 ||

1223

parasparam bhūṣayataḥ pratikān

audvāhikaṃ maṅgalamudvahantyaḥ |

prāyaḥ svadīptēratirōdhimiccha -

ntyāvārayannābharaṇāni tasyāḥ || 12.70 ||

1224

lāvaṇyakalpadrumamañjarīm tām

śṛṅgāradigvāraṇavaijayantīm |

saundaryadugdhōdasudhāprasūtiṃ

sairandhrikāḥ prēkṣya mithaḥ śaśaṃsuḥ || 12.71 ||

1225

vyāmātiriktastanakumbhabhūmnā

vyāptākṛtiṃ yauvanakuñjarēṇa |

prasādhayantyaḥ patidēvatāstāṃ

nāthōcitāṃ prēkṣya na tṛptimāpuḥ || 12.72 ||

1226

maulau sukēśyāḥ sphuṭaraśmijālaṃ

muktāmayaṃ jālakamābabandhuḥ |

krīḍōcitaṃ kṛṣṇamṛgaṃ gṛhītuṃ

tēna smarō vāgurikastadā'bhūt || 12.73 ||

1227

ananyadr̥ṣṭiṃ vitatāna tāma -

pyādarśasaṅkrānti viśēṣadr̥śyam |

prasāadhanaiḥ prāptagaṇaiḥ pratīkṣyam

tasyā mukhaṃ tāmarasāyatākṣam || 12.74 ||

1228

aṃśāvalambinyasitēkṣaṇāyāḥ

kampōjvalā kācana ratnamālā |

alakṣyatōllāsitaramyaraśmiḥ

kāmārpitā kāntivihāraḍōlā || 12.75 ||

1229

rarāja muktābhiravāptaphēnaṃ

ratnāṅgadaṃ prāptagaṇaṃ tadaṅgē |

pravāhavṛttēḥ parivṛttibhēdān

mahīyasī maṅḍalitēva kāntiḥ || 12.76 ||

1230

abhāsatātmasmitasaumyabhāsā

hārēṇa hṛdyēna jagatpratīkṣyā |

<i>priyasya candraṃ hṛdayādvidhātuḥ prāptānusārēva nisargaśuddham 12.77 </i>	1231
<i>manuṣyatākañcukitātmabhūmnaḥ kālē cakāśē kucakañcukaśrīḥ ratnācalē bhōgiśayapriyāyāḥ svatalpanirmōka ivāvalīnaḥ 12.78 </i>	1232
<i>ādarśabimbēna tadaṅgakāntēḥ akṣāmyatā niṣpratimatvavādam pratipravṛttiṃ pratimāṃ vidhāya prakhyāpitā vṛttavatāmapīrṣyā 12.79 </i>	1233
<i>abhinnarūpāmanuvēlabhinnāt prasādhanādabhyadhikāṃ prasattim vilōkayantī janatā tadīyāṃ vyāvartayāmāsa tatō na dṛṣṭim 12.80 </i>	1234
<i>mukhēndulāvanyasudhāpravāhē muhuḥ pratīpaplavanōdyatēna tatkarṇabhūṣāmakarēṇa manyē mandīkṛtā manmathalāñchanaśrīḥ 12.81 </i>	1235
<i>prabhāpravāhōditasaikatābhē stanadvayē tāmarasēkṣaṇāyāḥ tatkaṃdharāśaṅkhamatallikāyāḥ prasūtirāśaṅkyata hāravṛtṭyā 12.82 </i>	1236
<i>svabhāvajādabhyadhikāṃ tadaṅgē - ṣvāsāditaṃ saurabhamaṅgarāgaiḥ </i>	

sa sarvagandhō'pi yadanvayēna prabhūtamāmōdaviśēṣamṛcchēt 12.83	1237
pratikriyāmātmatiraskriyāyāḥ prāyaḥ svayaṃ vyāpṛtayā vidhātum tadaṅgayōgōjjvalaratnadhāmnā sañchāditaṃ mēkhalayā'ntarīyam 12.84	1238
śikhaṇḍakāni śrutisundarīṇāṃ cārūṇi pādābharaṇāni tasyāḥ padēṣu saṅgharṣavaśādivāsan mithaḥ purōbhāgipadāspadāni 12.85	1239
anukṣaṇaṃ bandhujanairamuśyāṃ āmucyamānēṣu vibhūṣaṇēṣu ayatnatastāni tadantarālē kṛtāspadā kēvalatā'tyaśēta 12.86	1240
ninīṣatāṃ dēvagṛhaṃ yathaitām ākalpalakṣmyā samayōjayanta mukundasamsparsamavāptumarhā saiva sthirā dhanyatamā babhūva 12.87	1241
pativratāḥ pārthivayōṣitastāṃ pratyaṅgasaundaryanimagnabhāvāḥ kṛtāśiṣaḥ kṛṣṇamanōrathasyāṃ ārōpya karṇīrathamavagacchan 12.88	1242
maṅgalyasaṅgītasamētayātrā manuśyadēvībhiranudrutā sā	

ninaṃsitaīṣā svayamēva dēvī

nānyēti sadbhirniraṇāyi nāthā || 12.89 ||

1243

bhāvāntarēṣu pratipannalīlā

paitāmahādīni padāni dātum |

svadattaśaktēḥ kuhanāmanuṣyā

kutaścidiṣṭaṃ svayamāśaśaṃsē || 12.90 ||

1244

praṇamya mūrdhnā nihitōpahārām

uttasthuṣīmutsavadēvatainām |

avōcadārādaśarīrivācā

parairajayyaṃ patimāpnuhīti || 12.91 ||

1245

patyā nijēna pariṇītimavāptukāmā

labdhvā varam lalitamutsavadēvatāyāḥ |

tēnaiva sā samasamīhitasiddhirāsīt

mānādhikā jagati manmathamanmathēna || 12.92 ||

1246

ūruḥ savyō nayanakamalaṃ bhrūlatā cāpi tasyāḥ

prāvēpanta priyamupagataṃ sūcayanti svavṛtṭyā |

ārādāsīdalaghutulasīgandhasaumyaḥ samīrah

pratyāsannaṃ muhurudacaratpāñcajanyaapraṇādaḥ || 12.93 ||

1247

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye dvādaśaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇaśālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

|| trayōdaśaḥ sargaḥ ||

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitarḥkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ||

prasādabhājaḥ pratinirgatāṃ tām

prāsādatō vāsavavallabhāyāḥ |

samagraśaktiḥ samayōpayātaḥ

prāṇēśvarīṃ prāptumiyēṣa śauriḥ || 13.1 ||

1248

tāmadbhutāṃ siddhimivādbhutānām

saubhāgyavidyāmiva sadguṇānām |

sattāmananyāmiva sadgaṇānām

yathāśrutaṃ praikṣata yādavēndraḥ || 13.2 ||

1249

aṅgairavajñātakadambagōlaiḥ

aspandamandēna vilōcanēna |

līlōpaśāntyā likhitēva sā'bhūt

dāmōdarē dṛṣṭipathaṃ prayātē || 13.3 ||

1250

padmākarāṇām pariṣannivēśē

paryāptacandrāyutakāntisārē |

ananyalabhyām labhatē sma tṛptiṃ

tasyā mukhē dṛṣṭiratīva śaurēḥ || 13.4 ||

1251

vācaspatitvaṃ ca vanaspatīnām

divyētarēṣām ca divaspatitvam |

dātum kṣamāyā dayitē tadānīm ājñāpakō nūnamabhūdanaṅgaḥ 13.5	1252
tasmin dvitīyāmiva vaijayantīm sā ca priyē sāciviśēṣaramyām kaṭākṣamālām nibabandha kṛṣṇē kāmadhikē kautukamēdurākṣī 13.6	1253
alakṣyabhēdatrividhāmbujābhaiḥ ālakṣyaśṛṅgāraguṇānubandhaiḥ svayaṃvarasragbhirabhāvi tasyāḥ kālōditē kaṃsaripau kaṭākṣaiḥ 13.7	1254
sa vaijayantyādivibhāvaśālī nirvyājaniṣpannanijānubhāvaḥ śṛṅgāravīrādbhutacitritātmā ramyastayā nirviviśē rasō'nyaḥ 13.8	1255
ākēkarāṇāmanaghastadānīm ēkakṣaṇaṃ lakṣyamabhūt bahūnām tasyāḥ sthirānandapariplutānām arthaspr̥ṣāmardhaviḷokitānām 13.9	1256
tasyāścirākāṅkṣitalābhadhanyaiḥ apatrapāmantharitairapāṅgaiḥ babhāra bhūyō bahumānapūrvam bālyē dhṛtām barhikalāpabhūṣām 13.10	1257
santānasaubhāgyaghanēna yūnā siktā sudhāsāranibhairapāṅgaiḥ	

udbhinnarōmāñcatatirbabhāsē

kāntaprarōhā kamalasthalīva || 13.11 ||

1258

svakāntisāmyādiva jātasaṅgaiḥ

śauristadā svāgatasūktigarbhaiḥ |

priyāsakhīnāmabhajat prahr̥ṣṭaiḥ

udvīkṣaṇairutpalapuṣpavṛṣṭim || 13.12 ||

1259

sa rukmiṇīnētracakōracandraḥ

sā tatpraharṣāmbujapūrvasandhyā |

tadadbhutadvandvamavēkṣya sakhyaḥ

prāpustulāmapsarasāmanūnām || 13.13 ||

1260

tathaiva tādātmyamivā”gatānām

tasyāḥ sakhīnām samamāvirāsan |

parasya vīkṣām pratisaṃlapantō

vakrōktigarbhā iva mandahāsāḥ || 13.14 ||

1261

sa kaustubhābhyarṇanivēśayōgyaṃ

kanyāmayam kāmāpayōdhiratnam |

parītamārāt pratihārapālaiḥ

paśyan kṣaṇam pāntha ivāvatasthē || 13.15 ||

1262

taṃ mālyabhūṣāparikarmitāṅgam

dhārātaṭitvantamivāmbuvāham |

samīkṣya bālā tadananyadr̥ṣṭiḥ

caryāmavālbata cātakānām || 13.16 ||

1263

talōdarīm tālaphalastanīm tāṃ

tāmrādharām cārunavōtpalākṣim |

kiṃ nāma bhāvīti vibhāvayantīm kṛṣṇastadā kiñcidivā'sasāda 13.17	1264
durdarśamadhyāṃ dviradēndrayātām vyūhakramavyaktavicitragātrīm parairabhēdyāṃ pratijagmuṣīm tām kāntātmikām kāmacamūṃ sa mēnē 13.18	1265
sa candrikāṃ candra ivābhiyātaḥ candrānanām yādavavaṃśacandraḥ nirvēśanīyaḥ saviśēśamāsīt nēdīyasām nētracakōrabṛndaiḥ 13.19	1266
ahaṃ tvayā dūtamukhēna dūrāt sādhvyā samāhūta ihōpayātaḥ mā tē bhayaṃ bhūditi mañjubhāṣī tāmagrahīdagrakarē mukundaḥ 13.20	1267
priyēṇa sā tēna grhītahastā tadvaktradivyāmbujaṣaṭpadēna vilōcanēna vyavṛṇōt sakhībhyaḥ kṛtārthatām kṣībadaśōlbaṇēna 13.21	1268
prācō'vatārānatisayya bhūmnā sā rukmiṇī tēna vṛtā cakāśē tasyaiva rūpāntaradūravṛttiḥ kandarpajanmānugūṇēva kāntiḥ 13.22	1269
mallīvikāsōjjvalamandahāsā rōmōdgamairāhitakōrakaśrīḥ	

samēyuṣī saṃdadṛśē tadā sā

vasantalakṣmīriva mādhavēna || 13.23 ||

1270

agharmajasvēdakaṇāvakīrṇām

abhītiyaṃ vēpathumudvahantīm |

anuṣṇabāṣpōdayamantharākṣīm

vilōkya dēvīm vibhurabhyanandat || 13.24 ||

1271

haripriyāṃ kēsariṇīmivainām

durāsadāmanyānṛpadvipēndraiḥ |

sakhījanaḥ prītamanā nidadhyau

yayau ca khēdaṃ nijaviprayōgāt || 13.25 ||

1272

mithō guṇaistanmithunaṃ nibaddhaṃ

viyōgavaidēśikaṃprayōgam |

ajāyatānyōnyanilīnabhāvaṃ

sakhīdṛśām sādadaradarśanīyam || 13.26 ||

1273

jagattrayārtipraśamāya jātām

vihārasaṃkṣōbhitavairisindhuḥ |

dēvēṣu paśyatsviva pūrvamēnām

jagrāha tām jāgrati rājalōkē || 13.27 ||

1274

sa puṣpakaṃ rāma iva priyām svām

uttāritām śatrubhayādudīrṇāt |

manōjavaṃ satyamanōrathastām

ārōpayāmāsa rathaṃ rathāṅgī || 13.28 ||

1275

sā cāmaraughairupacaryamāṇā

vātāvadhūtairiva kāsajālaiḥ |

<i>rarāja nāthēna rathōdayādrau candrēṇa pūrṇēna śaranniśēva 13.29 </i>	1276
<i>parasparaprāptaguṇēna bhāsā barhāvṛtaṃ vyōma vibhāvayantau virējatustuṅgarathāśrayau tau vidyutpayōdāviva mandarasthau 13.30 </i>	1277
<i>prabhēva dēvēna tamōpahēna pratyagdiśaṃ tēna saha prayāntī nityānapāyitvamajānatīnāṃ satyāpayāmāsa nijamaṃ prajānām 13.31 </i>	1278
<i>tāmudvahaṃstāmarasāyatākṣō ratnaughadīptēna rathēna dēvīm ātmānamēvāryamamaṇḍalasthaṃ vidyāsakhaṃ vyañjayati sma vīraḥ 13.32 </i>	1279
<i>atītadarśāmiva candralēkhāṃ śāntōparōdhāmiva śāradīṃ dyām amaṃsta nirvighnaphalāmivēcchāṃ śōkatyajamaṃ sūrakulēsvarastām 13.33 </i>	1280
<i>samētya siṃhīmiva tāmananyāṃ yānōdyataṃ yādavapañcavaktram āghuṣya gōmāyurivāmiṣārthī caidyāḥ krudhā dīptamukhō'nvadhāvat 13.34 </i>	1281
<i>rukmi ca tūrṇamaṃ pratipannarōṣaḥ purō bhavan bhūmibhṛtāṃ sakhīnām </i>	

parābhavasya pratikāramicchan

jagrāha pārṣṇiṃ jagadēkanētuh || 13.35 ||

1282

jighāṃsitē bhrātari jātakhēdaiḥ

kāntābhilāpaiḥ katakairivāmbhaḥ |

manaḥ prapēdē sahajāṃ prasattiṃ

sattvādhikaṃ sātvatavaṃśagōptuh || 13.36 ||

1283

sa vīkṣamāṇaḥ savilāsanētraṃ

valgusmitaṃ vāmadṛśō mukhābjam |

taduktibhiḥ svādutamābhirāsīt

āpyāyitō nūnamanāvilābhiḥ || 13.37 ||

1284

anudrutāṃ vairicamūṃ sa vīrō

balēna ruddhvā nijabāhunaiva |

vinirdiśan mārgabhavān viśēṣān

viśvāsayāmāsa vidarbhakanyām || 13.38 ||

1285

priyāsahāyaḥ padavīṃ sa gacchan

drāghīyasīṃ dārukasārathistām |

udagravēgānudadhēranūpē

vītīn kṣaṇaṃ viśramayāṃbabhūva || 13.39 ||

1286

bhayārṇavādudhṛtayā svayā'sau

śriyēva sākṣādanubhūyamānaḥ |

payōdhirūpāṃ pariḡhāṃ vilaṅghya

dyusaṃmitāṃ dvāravatīmayāsīt || 13.40 ||

1287

pariṣkṛtāṃ kāñcanatōraṇaistāṃ

valgudhvajāṃ vandanadāmacitrām |

<i>rāmāsahāyaḥ prasamīkṣya rēmē ramyaprasūnāñcitarājavīdhīm 13.41 </i>	1288
<i>mahīyasāṃ maṅgaladundubhīnāṃ nā dairavajñātapayōdhiśabdā śrutōtsavānāṃ vidadhē purī sā svargaukasāṃ śrōtrasudhāmapūrvām 13.42 </i>	1289
<i>pratyēyuṣāṃ kaṃsaripuryadūnāṃ dēvadrumāṅāmiva jaṅgamānām anargharatnābharaṇapradhānān ādatta divyānupadāviśēṣān 13.43 </i>	1290
<i>tasmin mahānīlamaṇiprakāśē tāṃ rukmiṇīmāhitarukmakāntim purāṅganāḥ prēkṣitumīhamānāḥ svargādhikānāruruhuḥ svasaudhān 13.44 </i>	1291
<i>kalakvaṇannūpuracāruvādyāṃ karṇāvataṃsōditabhṛṅgagītam kasyāścīdanvāgatanātyavēdaṃ līlāgataṃ lāsyamabhūdapūrvam 13.45 </i>	1292
<i>paricyutaṃ kiñcidivāntarīyaṃ kācitsamālambya sahaiva kāntyā kṣiptēva tīvrēṇa kutūhalēna kṣaṇēna vātāyanamāsasāda 13.46 </i>	1293
<i>āmucya tātaṅkamaṅgacakraṃ savyētarē satvaramāvrajantī </i>	

anyēna kācidbhr̥śamābabhāsē

karnēna kaivalyavibhūṣaṇēna || 13.47 ||

1294

udañcitā bāhulatētarasyā

maulīśrajā hastagr̥hītayā”sīt |

jagajjigīṣōrmadanasya jaitrī

patākayēvādbhutakētuyaṣṭiḥ || 13.48 ||

1295

prakōṣṭhabhājaḥ priyaśārikāyāḥ

payāḥ svayaṃ sādaramarpayantī |

gavākṣamāgamyā gajēndrayātā

kācit prasasmāra kṛtāvaśēṣam || 13.49 ||

1296

pracāravēgāt truṭitēna cakrē

hārēṇa muktāphalavarṣiṇā’nyā |

adūrataḥ sannihitasya śaurēḥ

ācāralājāñjalipūrvaraṅgam || 13.50 ||

1297

stanāṃśukaṃ srastamabudhyamānā

sakhījanē sasmitamīkṣamāṇē |

parāmṛśantī vitatāna kācit

pratikriyāṃ pāṇinakhāṃśujālaiḥ || 13.51 ||

1298

sakhīdhṛtaiścāmaratālavṛntaiḥ

āśyānatāṃ prāpitamaṅgarāgam |

vilōkitē śārṅgiṇi vihvalā’nyā

śvāsānilaiḥ śōṣamivāninīṣat || 13.52 ||

1299

prasādhayantīmavadhīrya dhātrīm

aṅgairasambhāvitabhūṣaṇā’nyā |

<i>samīkṣya kṛṣṇaṃ sahasōpajātaiḥ pariṣkriyāmādriyatēva bhāvaiḥ 13.53 </i>	1300
<i>bhruvā sphurantyā madanasya maurvīm jyāghātarēkhāmabhidarśayantī anyānuṣaktē'pi harau viyātāṃ prāyuṅkta dūtīmiva dṛṣṭimanyā 13.54 </i>	1301
<i>tadīkṣaṇē bharturiva smarantyā kanyādaśāṃ kāmavaśādbhajantyā svayaṃvarārḥē svayamēva tasmin kayācidādhāyi kaṭākṣamālā 13.55 </i>	1302
<i>samēyuṣīmapratimēna yūnā tāṃ rukmiṇīm vīkṣya vilīnabhāvā bhāgyaṃ kimasyā iti bhāvayanti tadātmatāṃ nūnamalipsatānyā 13.56 </i>	1303
<i>kakṣyānibandhacyavanē salīlaṃ stanāhitasvastikabāhubandhā jagatpatau paśyati jātabhīṣā prāyastadāliṅganamabhyanaīṣīt 13.57 </i>	1304
<i>rathēna taṃ rājapathē prayāntaṃ nirvyājasaṅgēna nisāmayanti tyaktā nimēṣairaparā'nvakārṣīt citrāṅganānāṃ surayōṣitāṃ ca 13.58 </i>	1305
<i>samīkṣitasyāpi sahatvasaṅgāt duṣprāpalōbhādapi dūyamānā </i>	

galadbhiranyā valayaprasūnaiḥ abhyarcanāmātanutēva śaurēḥ 13.59	1306
samānakāntyā priyayā samētē dṛṣṭē jagaddhātari jātarāgā praṇāmayōgyēyamitīva matvā prāptaṃ padaṃ mēkhalayā parasyāḥ 13.60	1307
tāsāṃ tadēkōtsukadarśanānāṃ samādhibhājāmiva śēmuṣṭinām alaṃ prabhuḥ sō'pi na mātumāsīt apāraharṣādanaghāmavasthām 13.61	1308
avāruṇīsambhavasaurabhaistaiḥ ananyasādhyādharma bimbarāgaiḥ nirañjanōpasthitanētraśōbhaiḥ sa pipriyē pauravadhūmukhābjaiḥ 13.62	1309
sa paurakanyākaraviprakīrṇān prāyaḥ pratīcchannupacāralājān acīcarat syandanamabjanētraḥ savyāpasavyēna gatēna vīdhīm 13.63	1310
kahlārapadmōtpalakāntīcōraiḥ kaṭākṣaṇaiḥ pauravadhūjanānām mugdhēnduhāsō mumudē mukundaḥ paśyan priyāṃ prāpitapuṣpavṛṣṭim 13.64	1311
kṛṣṇasya tāṃ skandhamupaghnayantīm suradrumasyēva suvarṇavallīm	

avēkṣya nūnaṃ caturāḥ pumarthān ananyalabhyānalabhanta paurāḥ 13.65	1312
vaktraiḥ sudhāsōdarakāntipūraiḥ kastūrikāpatrakalaṅkadṛśyaiḥ alakṣyadēhā vidadhurmṛgākṣyaḥ pratyuptapūrṇēnduśatān gavākṣān 13.66	1313
śucismitāḥ saudhatalāntarasthāḥ padmēkṣaṇaṃ prēkṣya parisphurantyaḥ śaratpayōdōdarasaṃśritānāṃ kṣaṇadyutīnāṃ dyutimanvavindan 13.67	1314
apāṅgajālairasitōtpalābhaiḥ kṛṣṇātmakaṃ bhāvamivōdvamantyaḥ vitēnirē rājapathē mṛgākṣyaḥ tadādṛtāṃ barhavitānaśōbhām 13.68	1315
harērabhikhyāmanupādhiramyāṃ vilōcanairvītanimēṣavighnaiḥ āsvādayantyaḥ sudṛśastadānīm ayatnaniṣpītasudhā ivā'san 13.69	1316
ambhōruhāṅāmavalēpasīmāṃ karṇōtpalānāmapi kāntikakṣyām vilaṅghyantāḥ sudṛśāṃ kaṭākṣā vililyirē kṛṣṇamavāpya lakṣyam 13.70	1317
tamātmavantāṃ paravidyayēva parākramaṃ tatparayēva lakṣmyā	

<i>tamēva dēvaṃ dayayēva juṣṭaṃ saṃmēnirē tattvavidāḥ sabhāryam 13.71 </i>	1318
<i>tāṃ prāpya citrāmiva tārakēśaḥ stavyaiḥ stutō vandigaṇairabhaumaiḥ vivēśa dhāma svamudīrṇadhāmā vaivāhikīṃ sampadamāptumicchan 13.72 </i>	1319
<i>vihārayōgēna vibhajya yuktaṃ mithō'nurūpaṃ mithunaṃ tadādyam upācaran vyōmacarā yathārhaṃ saṃprīṇanairutsavasamvidhānaiḥ 13.73 </i>	1320
<i>sadā'bhigamyairabhigamyamānaṃ viśrāṇanē vaiśravaṇāt prabhūtam taṃ śaṅkhapadmapramukhā mahāntaḥ siṣēvirē sévadhayaḥ samētāḥ 13.74 </i>	1321
<i>akṛtsnasaṃvēdini jīvalākē saṃgrāhayan dharmamathātmavṛtṭyā pratyarcayāmāsa munīnupētān prabhuḥ svayaṃ prēṣya ivōpacāraiḥ 13.75 </i>	1322
<i>apatrapāviplutacētasō yē tyaktvā vipakṣaṃ tarasōpasēduḥ yathākramaṃ sātyakirutsavādau saṃbhāvayāmāsa sabhāsadastān 13.76 </i>	1323
<i>śubhaṃyavaḥ svāmimahōtsavēna svārājyamakṣayyamivāptavantaḥ </i>	

dattōpacārā vasudēvadāraiḥ

puṇyāśayaḥ pauraṇā jaharṣuḥ || 13.77 ||

1324

sahōdaranyastabharastadātmā

rukmaṇi ratnāni ca rauhiṇēyaḥ |

adatta santōṣavaśādabhīkṣṇaṃ

vāñchādhikaṃ vandivanīpakānām || 13.78 ||

1325

ananyabhaktairanubhāvyabhūmnā

dattēkṣaṇō dānapatistridhāmnā |

samāhitaiḥ saṃmatamuddhavādyaiḥ

purōdhasāṃ pūjanamācacāra || 13.79 ||

1326

āhanyamānā dhṛtahēmakōṇaiḥ

gandharvamukhyairiva gādhavidyaiḥ |

jātānunādā jagatāṃ trayāṇāṃ

dōṣacchidō dundubhayaḥ praṇēduḥ || 13.80 ||

1327

vibhāvitāṃ śikṣitanātyavēdaiḥ

udvāhasaṃgītamudārakṣiptam |

prasādanāṃ dṛṣṭimānaśśrutinām

adivya māskanditadivya māsit || 13.81 ||

1328

lāvanyapūraṃ lalitāṅgayaṣṭēḥ

kārtsnyēna nirvēṣṭumapārayantyaḥ |

aṅgāni vadhvāḥ kulavṛddhanāryaḥ

prasādhanairantarayāmbabhūvuḥ || 13.82 ||

1329

prayujyamānāni tayōryathārhaṃ

maṅgalyamālyābharaṇākṣatāni |

<i>prāyēṇa lōkābhyudayaṃ pradātum tatsaṅgamāttādr̥śatāmakāṅkṣan 13.83 </i>	1330
<i>arātipakṣārṇavamandarābhē hastē harēryattadabandhi sūtram tadādadē sthānavaśādabhikhyāṃ saṃvītanāgēndranidarśanīyām 13.84 </i>	1331
<i>samēdhitastasya vivāhavahniḥ purōdhasā puṇyakṛdagrimēṇa pradakṣiṇāvṛttaśikhākālāpaḥ prāyēṇa nīrājanamātatāna 13.85 </i>	1332
<i>āśāsya lājāñjalihōmabhājā kṣēmāśiṣā kiñcidaśēṣahr̥dyam anyōnyamākēkarasasmitākṣā - vapaśyatāmādimadampatī tau 13.86 </i>	1333
<i>vailakṣyaḍōlāmiva saṃśritānām vilōcanānām vavṛdhē vihāraiḥ tayōrananyādr̥śavaibhavānām anyōnyarājīvamadhuvratānām 13.87 </i>	1334
<i>parasparam pāṇisarōjayōgāt babhūvatustau pulakāñcitāṅgau asvidyatām ca jvalanastu mandaiḥ asūta dhūmairadhivāsamātram 13.88 </i>	1335
<i>samantrakam sākṣiṇi havyavāhē sakhyōcitām saptapadīm bhajantau </i>	

svaśāsanēna svayamanvayātām ācāramāgantukadampatīnām 13.89	1336
anvētu viṣṇuḥ svayamityudīrya priyāṃ parādhīna ivānugacchan jāyāpatīnāṃ jagadudbhavānāṃ bhavyāṃ daśāṃ bhāvayati sma nāthaḥ 13.90	1337
ātmānamēva svayamagnirūpaṃ parikramaiḥ paryacaratsa dēvaḥ viśvasya bāhyāntarānityavr̥tṭyā na karma kartā ca ya ēva yēṣām 13.91	1338
pradakṣiṇēna kramaṇēna tābhyāṃ dattārcanō divyavadhūvarābhyām nūnaṃ tathā'narca vighūrṇanēna svāntaḥ sthitau vahnirapi svayaṃ tau 13.92	1339
tasyāḥ salīlam caraṇāravindaṃ kāmi gṛhītvā karapaṅkajābhyām āsthāpayadyāṃ dṛṣadaṃ mukundaḥ sā'bhūt svayaṃ maulimaṇiḥ śrutīnām 13.93	1340
yadatra karmaṇyayathākṛtaṃ tat sviṣṭaṃ kriyādagṇiriti bruvāṇaḥ svatējasā bhāvitaviśvatējāḥ svāhāsakhaṃ dēvamupāsta dēvaḥ 13.94	1341
rāmasya sītēva ramēva viṣṇōḥ amuṣya bhūyāstvamihaikapatnī	

ityūciṣō yādavavṛddhadārān

prītāśayā praikṣata sā sanāthā || 13.95 ||

1342

varēṇa vandyēna surāsurāṇāṃ

maṅgalyasīmāntabhuvā ca vadhvā |

samīkṣitā brahmasutasya patnī

sarvairabhūt sādaradarśanīyā || 13.96 ||

1343

tadēkabhāvā tamananyabhāvaṃ

nāthapriyā nāthamanuvrajantī |

abhīṣṭasiddhēradhidēvatēyaṃ

yadvā savitrīti yathārthamūcē || 13.97 ||

1344

kṛtāśiṣaṃ kṛṣṇagrhēśvarīm tām

purōdhasā puṇyamanōrathēna |

sakautukāṃ kautukinaḥ suratnaiḥ

abhyarcayāmāsuramātyavṛddhāḥ || 13.98 ||

1345

manuṣyatām mānayatō vihāraiḥ

svāmēva dēvimupayacchatastē |

samēdhatām maṅgalamityuśantaḥ

satyāśiṣastaṃ munayaḥ śaśaṃsuḥ || 13.99 ||

1346

pradāya tābhyāmupadāḥ samīcīḥ

pratyāgatāḥ svāni grhāṇi paurāḥ |

āśāpatīnām vibhavādanūnām

tatraiva tē sampadamanvabhūvan || 13.100 ||

1347

strīpuṃsanāmnā bahudhā vibhaktam

viśvaṃ yayōrēva vibhūtimāhuḥ |

<p><i>na yō jahau dvāravatīm na tābhyām aṅgīkṛtāmādimadampatībhyām 13.101 </i></p>	1348
<p><i>vadhūsakhē tatra jagannivāsē vasatyamaryādaguṇānubhāvē tasminnivā'sīdanapāyabhāvā tasyām nagaryāmapī rukmiṇī śrīḥ 13.102 </i></p>	1349
<p><i>tasyāḥ kaṭākṣairvihitābhiṣēkaḥ tadbāhunā kalpitakaṇṭhamālyāḥ avāpa śōbhāmadhikām mukundaḥ saubhāgyasiṃhāsanasārvabhaumīm 13.103 </i></p>	1350
<p><i>kadambagōlaśriyamākṣipantaḥ kandarparūpōdayapūrvarūpam priyāpariṣvaṅgarasēna dhanyaḥ prītāśayō bahvamatātmadēham 13.104 </i></p>	1351
<p><i>tām prāpya kṛṣṇaḥ prabhutāmiva svām manaḥprasūtēriḥ mantrasiddhim āsīdabhītaiḥ sahasā'bhigamyō mitrairamitraitairapi sāparādhaiḥ 13.105 </i></p>	1352
<p><i>śrīvatsasaṃsthānajuṣā prakṛtyā sthānēna cihnēna ca lakṣaṇīyau drṣṭāvabhīṣṭaḥ bhajatām dadātē jagatpatī tāviha dāmpatī dvau 13.106 </i></p>	1353
<p><i>na tē manuṣyā na ca dēvatāstē prāyēṇa tāvēva tathābhavantau </i></p>	

yairēvamanyōnyavibhūṣitaṃ tat

dvandvātigam dvandvamavaikṣi dhanyaiḥ || 13.107 ||

1354

atha samuditaharṣairādr̥tō mantrivṛddhaiḥ

surapatidayitābhiḥ stūyamānāpadānaḥ |

rucimiva nirapāyāṃ rukmiṇīm prāpya hr̥ṣyan

yadupatiradhicakrē yāyajūkādhikāram || 13.108 ||

1355

subhagamupalabimbē śātakumbhē'pi ratnaṃ

kanati vipinabhāgē kālakaṇṭhē'pi gaṅgā |

vaśikanṛpagr̥hē sā vāsudēvē'pyadīvyat

na hi bhavati viśēṣaḥ kvāpi nityōnnatānām || 13.109 ||

1356

|| iti śrīkavitārkkikasim̐hasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye trayōdaśaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasim̐hāya kalyāṇaguṇaśālinē |

śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ caturdaśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

athaikadā rōdhasi paścimōdadhēḥ

adabhrasatrājītabhaktiyantritaḥ |

trayīmayaścandrasamīkṛtadyutiḥ

prasēdivān prādurabhūddivākaraḥ ॥ 14.1 ॥

1357

analpatējōnidhimapramādyatāṃ

prasūtimiṣṭasya dhanasya bhūyasaḥ |

svakaṅṭhalagnaṃ dyumaṇiḥ syamantakaṃ

mahāmaṇiṃ bhūmibhṛtē varaṃ dadau ॥ 14.2 ॥

1358

tamugrasēnārthamiyēṣa kaṃsajit

na vāryatē rājani ratnahāritā |

pratītya satrājīta ētadapriyaṃ

kvacinnicikṣēpa guṇādhikē maṇim ॥ 14.3 ॥

1359

yadēkamēkēna ca labdhamēkatō

rasēna ratnāmiṣamarthakāṅkṣiṇā |

babhūva tadbandhuvirōdhamādadhāt

kramādbahūnāṃ vinipātakāraṇam ॥ 14.4 ॥

1360

syamantakōdantaviśēṣasaṃbhavāṃ

mṛṣābhiśastiṃ śamayannathātmanaḥ |

prasēnavidhvaṃsakasiṃhaghātinō

bilam̐ yayau jāmbavatō balānujaḥ || 14.5 ||

1361

stanandhayōpāntanibaddhagītayā

dadarśa dhātryā vidhṛtaṃ karēṇa saḥ |

dhanāṣṭabhāraprabhavaṃ dinēdinē

mañīśvaraṃ darśitakaustubhaśriyam || 14.6 ||

1362

jighṛkṣayā dattadr̥śaṃ ca tatra taṃ

jarāniruddhō'pi javēna jāmbavān |

arōdhanīyaṃ vibudhairapi svayaṃ

rurōdha naisargikasattvarōṣitaḥ || 14.7 ||

1363

malimlucaṃ kañcidivāgataṃ harim̐

vanēcaraḥ prēkṣya tadarhavikriyaḥ |

ahētihastaṃ svayamaḥpyanāyudhaḥ

prasahya taṃ bādhayituṃ pracakramē || 14.8 ||

1364

ananyatantrasya pituḥ pitāmahaḥ

sutasya cā'rabdhamavēkṣya saṃyugam |

samīhitōdarkamidaṃ dvayōriti

prabudhyamānō na nirōdhamādadhē || 14.9 ||

1365

mithastayōrastadayaṃ vimathnatōḥ

anāyudhaṃ yuddhamapētakaitavam |

akalpita prāśnikamanvavaikṣata

svayaṃ caturbhirdaśabhiśca sākṣibhiḥ || 14.10 ||

1366

ariṣṭacāṇūramukhēṣvalakṣitaṃ

pradarśayan ṛkṣapatēḥ parākramam |

ciraṃ dadau yuddhamacintyacēṣṭitō manasvinastasya madhuprabhañjanaḥ 14.11	1367
prakīryamāṇā nijamuṣṭimudgara - kṣatākṛtēṛjāmbavataḥ kṣatōdbhavaiḥ rarāja rāmāvarajasya sā tanuḥ saśakrakōpā vasudhēva śādvalā 14.12	1368
sa ṛkṣarājaḥ kṣatajairjayaśriyaḥ kucārpitaiḥ kuṅkumakardamairiva pariṣkṛtāṅgaḥ pracitōnnatākṛtiḥ sagairikakṣmādharasaṃpadaṃ dadhau 14.13	1369
aśēṣayajñāgraharaṃ samāgataṃ jigīṣayā'nuvratayā sa dīkṣitaḥ atōṣayat saṃyugasaptatantunā vibhāvya ṛtvigvidhinā bhujādibhiḥ 14.14	1370
talaprahārairatha muṣṭipātanaḥ padābhighātairbhujayantrapīdanaiḥ mithaḥ pratikṣēpapunargṛhītibhiḥ niyuddhacaryānipuṇau nijaghnatuḥ 14.15	1371
kṛtapratīkāravisēṣatōṣitau parasparacchidranivēsitēkṣaṇau diśāgajēndrāviva darpadurmadau dināni tau ninyaturēkaviṃśatim 14.16	1372
ahīyata pratyahamṛkṣabhūpatiḥ svalīlayā kaṃsaripuḥ samaidhata	

tamaḥprakāśāviva tau dināgamē

babhūvatuḥ saṃyati pūrvapaścimau || 14.17 ||

1373

sa tējasā yādavatigmatējasah

samidhyamānēna nivāritōnnatiḥ |

śarannadīpūra iva sphuṭāśayaḥ

śanaiḥ śanaiḥ śāntimavāpa jāmbavān || 14.18 ||

1374

valībhirāpādatalaṃ taraṅgitaḥ

sirāludēhaḥ palitaiḥ sitāsitaḥ |

cirapravṛttāhavasambhṛtaśramō

na cētasā ṛkṣapatiḥ pracukṣubhē || 14.19 ||

1375

svavikramādapratimāt suradviśāṃ

bhayānakādānakadundubhēḥ sutaḥ |

abibhyataṃ prēkṣya tamṛkṣapuṅgavaṃ

mahāsuraṃ kēvalamasmaranmadhum || 14.20 ||

1376

yugāntadambhōlinipātabhīṣaṇaiḥ

nihanyamānaṃ nijamuṣṭimudgaraiḥ |

svanābhipadmōdbhavajṛmbhikāsutaṃ

balānujanmā yudhi bahvamanyata || 14.21 ||

1377

daśānanāyōdhanakēlikīṅkaraṃ

parāmṛśannṛkṣapatiṃ paraḥ pumān |

balīyasastasya bahūpakāravit

babhañja darpaṃ bhujayantralīlayā || 14.22 ||

1378

tamādītō mānuṣamātramāgataṃ

sadrkṣamṛkṣādhipatistataḥ param |

athādhikaṃ sāmīniruddhapauruṣaḥ

kramādamīmāṃsyamamaṃsta karmabhiḥ || 14.23 ||

1379

uvāca cainaṃ vidhivaktrasambhavaḥ

svavikramaprītamanukramādvidan |

sagadgadamṃ sannamitēna maulinā

nakhatviṣā puṣpitamañjaliṃ vahan || 14.24 ||

1380

ahō mahat sattvamaḥō parākramaḥ

tvamīśvarō nūnamahō nirīśvaraḥ |

atītaḍvāsuranāganairṛtaḥ

patiḥ patīnāṃ pratibhāti mē bhavān || 14.25 ||

1381

anēkamanvantaradarśinā mayā

na khalvarāmō dadṛṣē bhavādṛśaḥ |

nijaujasā nairṛtayūdhaghātināṃ

niyōdhayan yannibhṛtaṃ pravartasē || 14.26 ||

1382

guṇairapi pratyavamṛśyatē bhavān

daśānanādyairyudhi dṛṣṭavaibhavaḥ |

śrutaṃ mayā siddhajanādiha svayaṃ

guhāśayaḥ prāpsyati tē guhāmiti || 14.27 ||

1383

vanaṃ tadētanmahitaṃ tapōvanaṃ

giriṃ ca vēdmi tridivēśvarālayam |

pacēlimaṃ kinnu tapō bilasya mē

prasādhitaṃ yattava pādapāṃsubhiḥ || 14.28 ||

1384

svanābhitaḥ saptamajanmabhāginō

vijṛmbhamāṇasya vidhēryadṛcchayā |

tvamēva mām vēdamadhuvratāśritāt mukhābjataḥ svānucaraṃ vyajījanaḥ 14.29	1385
tribhiḥ kramairdīvyati divyavāmanē svamāyayā mōhitadānavē tvayi jaganti viśvāni mitāni viṣṇunē - tyaghōṣayaṃ drāgiva jaitraghōṣaṇām 14.30	1386
jighāṃsitē dēva daśānanē tvayā hatārisaṅghairhariyūthapairvṛtaḥ avartayat sūryasutasya sannidhā - vayaṃ janaḥ kiṅkaravṛttimāhavē 14.31	1387
gatēṣu sugrīvamukhēṣu tāvakaṃ padaṃ tadaprāpyamahaṃ tviha sthitaḥ tvadīkṣaṇāt prāptaphalō'smi sāmprataṃ jaraṇaṃ punaryauvanamāptavāniva 14.32	1388
na tādrśāḥ samprati santi bhūtalē ṛtē bhavantam pratisandhibhāvanaiḥ hanūmataikēna vibhīṣaṇēna vā mayā'pi vā sō'yamiti tvamūhyasē 14.33	1389
rasāvahairēkadhiyāṃ rasāyanaiḥ śubhaiḥ śrutiśrēṇiśirōvibhūṣaṇaiḥ apētabhārāmatidēvamānuṣaiḥ vihārabhēdairavanīm vidhāsyasi 14.34	1390
viśuddhamiśraīscaturaśravṛttakaiḥ agādhatuṅgaiḥ pramitāmitakramaiḥ	

<i>ananyabhāvānanukampatē bhavān acintyacintyairavatāranāṭakaiḥ 14.35 </i>	1391
<i>na vardhasē karmabhirīśa sādhubhiḥ na hīyasē ca tvamasādhubhiḥ kṛtaiḥ jagatparitrāṇaparēṇa kēvalaṃ vidhirniṣēdhasca na laṅghyatē tvayā 14.36 </i>	1392
<i>guṇōdadhistaṃ guṇakarburātmanā tiraskariṇyā pihitātmadrṣṭibhiḥ na drṣyasē dēva sadā sahaiva san didrṁsamāṇairapi dēvadānavaiḥ 14.37 </i>	1393
<i>jagattavāntarabhirapyamuṣya ca tvamēvamēvaṃvidhacitravaibhavaḥ samādhidrṣṭyā munibhiḥ samīkṣyasē sanātanō nūtanabhūmikāśritaḥ 14.38 </i>	1394
<i>tavaiva saṅkalpakalāṃśataḥ kvacit samarthavādāḥ paramēṣṭināmapi tvayi pratidvandvini kasya kiṃ balaṃ ka ēva jētā na bhavēttvayēkṣitaḥ 14.39 </i>	1395
<i>asahyamētanmadhukaiṭabhādibhiḥ svatalpasārōlbaṇabāhunā tvayā nipīḍanaṃ yannibiḍaṃ viśahyatē mayā'lpasattvēna tavaiva tadbalaṃ 14.40 </i>	1396
<i>tvayā jitō'haṃ ka ivājitaḥ parō na rudhyasē nātha mayā na kiṃ paraiḥ </i>	

dayālunā'pāsyata darpa ēva mē bhujāhavē ca vyudapādi bhūṣṇutā 14.41	1397
na nītivartanyatilaṅghitā mayā na ca tvadādēśaviparyayē sthitaḥ tathā'pi sarvādhikasatkriyōcitē viruddhacēṣṭā vidadhē vimōhitaḥ 14.42	1398
jagatpatē jāmbavatīmihārhaṇām gṛhāṇa patnīm gṛhamāgataḥ svayam maṇim ca divyaṃ dyumaṇēḥ syamantakaṃ yutaṃ dhanairyautakamarpayāmi tē 14.43	1399
mamā'tmajā'pi śriyamēvamapsaraḥ prasūtirēṣā vahatī śriyā samām tvadarhaśīlādiguṇaprasādhitā svayaṃ vṛṇītē'dya bhavantamēkadhīḥ 14.44	1400
tvadāgamādrkṣabilaṃ paraṃ padaṃ tvadīkṣaṇāt sūrigaṇā imē vayam tvadāśrayāt sindhusutēva matsutā tvayā dhṛtō'sau maṇirastu kaustubhaḥ 14.45	1401
tvadāhitasvātīśayaiḥ svayōgataḥ paratra sādhyō'tīśayaḥ sthiratrasaiḥ ananyasādhyātīśayasya tasya tē svaśēṣatā'sau na vighātamarhati 14.46	1402
svayōgabhūmnā culakīkṛtākhillaiḥ mukunda dēvairapi kiṃ na muhyatē	

vivēkavairāgyavidēśavartinā

vanaukasā māṃsadrśā mayā na kim || 14.47 ||

1403

abhārgavō nāpanayēta na kvacit

na vaktyasādhūnyabr̥haspatirna ca |

avāsavō na cyavatē na cāhavā -

datē ca tē tadvadahaṃ tu kiṃ punaḥ || 14.48 ||

1404

bhavārṇavē karmavipākavātyayā

bhavadbhirāvartagaṇaiḥ paribhraman |

kṛtōparōdhaḥ kṛpayā tvadīyayā

bhavatpadaṃ kūlamiva prapadyatē || 14.49 ||

1405

avindatastvāmamitāmṛtōdadhiṃ

vigādhatṛṣṇāvivaśāntarātmanaḥ |

vigāhanīyāḥ pratibhānti vīcikā

marīcikānāmiva bhōgasampadām || 14.50 ||

1406

guṇōdadhiṃ yaḥ pramitapramāṇayā

girā tvadīyaṃ parimātumicchati |

sa pātumihēta samagracāpalaḥ

sarōjanālēna payaḥpayōnidhim || 14.51 ||

1407

akarmatantrasya jaganti karmabhiḥ

nibadhyamānāni vimuñcatastava |

alīkalēśairanupaplutā stutiḥ

tathā'pyakalyēyamayāvaduktitaḥ || 14.52 ||

1408

ajānata tvanmahimānamadbhutaṃ

vimōhitaṃ dēva tavaiva māyayā |

<i>kṛtāparādhaṃ kṛpayā vaśīkṛtaḥ kṣamasva māmityapatat kṣamātalē 14.53 </i>	1409
<i>vilūnamūladrumasannibhaṃ sa taṃ vilakṣamutthāpya vihārayādavaḥ priyāṅgarāgavyatihāragandhinā bhujāntarēṇōpajugūha sādaram 14.54 </i>	1410
<i>sa kanyakāratnamacintyavaibhavaṃ vadānyaratnaṃ ca samaṃ samarpayan sarasvatīvallabhavaktrasambhavō mahāmanāḥ pūrṇamanōrathō'bhavat 14.55 </i>	1411
<i>vanaukasāṃ patyurahīndrasōbhinā vimathyamānādacalēna bāhunā nananda labdhvā hṛdayaṅgamāṃ priyāṃ maṇiṃ ca divyāṃ madhukaiṭabhāntakaḥ 14.56 </i>	1412
<i>stanāpadēśastabakāvabhāsini vilāsabhēdairabhinītapallavā ramāpatau gāruḍabhūdharadyutau rasādhikā ratnalatēva sā babhau 14.57 </i>	1413
<i>savismayā pūrvamatha pramōdinī tatō madārambhamivābhijagmuṣī tadanyasaṃskāranirōdhataḥ kramāt tadīkṣaṇē tanmayatāmavāpa sā 14.58 </i>	1414
<i>sa paryaṇaiṣīt tridaśairupasthitō vidhiryadājñā vidhijanmanaḥ sutām </i>	

bilē tadīyē vibudhālayōpamē

vikalpyamānākṛtimapsarōgaṇaiḥ || 14.59 ||

1415

avāpya jāmātaramādipūruṣaṃ

jagatpratīkṣyatvamavāpa jāmbavān |

vidarbharājēna vidēhabhūbhṛtā

samakramaṃ dugdhapayōdhinā ca saḥ || 14.60 ||

1416

manuṣyabhāvābhinayavyavasthitāṃ

kuśīlavārham kuhanāṃ vahan prabhuḥ |

punastamṛkṣēndrapadānubhūtayē

paraṃ ca bhōktuṃ padamanvamanyata || 14.61 ||

1417

prahr̥ṣyatā jāmbavatā nivēditāṃ

pravāljāmbūnadaratnasamhatim |

plavaṅgabhallūkagaṇairanuplavaiḥ

aviplavāṃ dvāravatīmajīgamat || 14.62 ||

1418

tatastamāmantrya caturmukhātmajaṃ

pratiprayātaḥ svapurīm priyāsakhaḥ |

syamantakaṃ saṃsadi dānavāntakaḥ

svatō'naghaḥ svāmivaśē nyavīśat || 14.63 ||

1419

jagatpatim jāmbavatīsakhaṃ tadā

niyuddhacihnaiḥ parikarmitākṛtim |

nirīkṣya taṃ dvāravatīnivāsinō

nanandurānandajalāvilēkṣaṇāḥ || 14.64 ||

1420

apētasammōhamivātmavēdinaṃ

divākaraṃ rāhumukhādivōdgatam |

amaṃsta nāgēndramivāstaśṛṅkhalaṃ praśāntavācyam prakṛtiryadūdvaḥam 14.65	1421
jitāhitō jāmbavatīniṣēvitaḥ sa tatra satrājitasātkṛtē maṇau svacauryadurvādamamārjayat svayaṃ na vidyatē yasya na kiñcidaṅvapi 14.66	1422
syamantakasya dyumaṇēriva tviṣā nimēṣamāpuḥ kumudākarā iva hriyā ca mithyāparivādinastadā parē ca padmā iva tadviparyayam 14.67	1423
svagōcarānēvamagōcarō girāṃ balānujō bāladhiyāmapāharat rahaḥ su rathyāsu ca labdhasambhavān avarṇavādānanaghō guṇārṇavaḥ 14.68	1424
akīrtirārōpyata kīrtirāgatā yadapriyam prōcuridaṃ priyāptayē na karmatantrēṣu matēramōhatā na ca svatantrē syuraniṣṭahētavaḥ 14.69	1425
praśāntakhēdaḥ pratilabhya sanmaṇiṃ jagadvinēturvasudēvajanmanaḥ dadau dharitrīmiva sadguṇādhikāṃ sa satyabhāmāṃ tanayāṃ nayāmbudhiḥ 14.70	1426
yathā girīśō girirājasambhavāṃ pulōmakanyāṃ ca divaukasāṃ patiḥ	

svayaṃ ca dugdhōdasutāṃ sudhāsakhīm tathā sa rēmē sadṛśīmavāpya tām 14.71	1427
anuvratā kāmakalāsvadhītinī vicitraśastrāstravīhāravēdinī bahupriyasyāpi harēratīva sā babhūva dēvī bahumānagōcaraḥ 14.72	1428
yathā na khēdāya gataḥ kṣaṇō bhavēt yathā ca tanvīta na bhītimāyatiḥ anantaniṣkampaguṇāmanukṣaṇaṃ priyaḥ priyāṃ prītimāmbhayattathā 14.73	1429
sa vallabhābhistiṣṛbhiḥ prakāśayan paratvamādyam pratipannaṣaḍguṇaḥ nayō mahīyāniva śaktibhiḥ samaṃ samētasiddhiḥ pracikāya sampadam 14.74	1430
svadivya dēhaprakṛtīrivāparāḥ parāśca dēvīravṛṇīta pañca saḥ yathārhasēvāvasarē pramādyatām yadanvitaḥ sannabhigamyatām yayau 14.75	1431
akhaṇḍitāśōktibhirēkavṛttitaḥ sa tābhiranyōnyasamanvitātmabhiḥ vibhūṣayāmāsa vibhūtivaibhavaṃ diśābhiraṣṭābhīrivātmanaḥ padam 14.76	1432
avāpya dēvyāḥ patimagryanāyakaṃ mahaujaṣaṃ manmathasūtrasaṃyatāḥ	

udagrasadvaṃśabhuvō mithaḥ samāḥ

suvṛttamuktāvali saumyatāṃ yayuḥ || 14.77 ||

1433

ādau lakṣmīrabhajata hariṃ rukmiṇīrūpadṛśyā

prāpustasyāḥ pratinidhipadaṃ tatpriyāḥ sapta dēvyāḥ |

siddhīraṣṭau dadhadiva tadā sēvitastābhirēkaḥ

krīḍāyōgī niravadhimasau nirvṛtiṃ nirvivēśa || 14.78 ||

1434

prācīnāsu prakṛtiṣu yathā prādurāsan prajaughāḥ

tadvajjātāḥ samamiva jagannēturaṣṭāsu tāsū |

paścātprāptapraṇayini tathā ṣoḍaśastrīsahasrē

tēṣāmēkaḥ kimayamathavā tatsamānō babhūva || 14.79 ||

1435

śamitanigamakhēdaiḥ sādhubhiḥ ślāghanīyaṃ

caritamidamudāraṃ tasya cāṇūrahantuḥ |

śrutamanukathitaṃ vā śuddhimagyāṃ dadhānaṃ

samatanuta pṛthivyāṃ śāśvataṃ dharmasētum || 14.80 ||

1436

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvyē caturdaśaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇasālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ pañcadaśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitarḥkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

atha padmabhuvāḥ pituḥ sakāśāt

abhigacchan yadupuṅgavaṃ didṛkṣuḥ |

muniradhvani vallakīśahāyaḥ

prajagau lāsyataraṅgitapracāraḥ ॥ 15.1 ॥

1437

ahamasmi pitāmahasya sūnuḥ

sa vibhōrātmabhuvāḥ sarōjanābhēḥ |

bhajatē bhuvi sāmprataṃ sa dēvaḥ

svayamēvānakadundubhēḥ sutatvam ॥ 15.2 ॥

1438

avarōpitagōpasūnubhāvaḥ

sa naṭaḥ samprati dēvakīśutaḥ san |

paritōṣitabhāvukaḥ svavṛtṭyā

śrutilakṣyāṃ mahatīṃ priyāmavindat ॥ 15.3 ॥

1439

tadahaṃ tamasaḥ sthitaṃ parastāt

anapāyadyuti bhāsvatā”tmanaiva |

kamalōllasitēna darśanīyaṃ

dinamādyantavivarjitaṃ didṛkṣē ॥ 15.4 ॥

1440

guṇasindhurasau guṇātivartī

gatirantaḥ sthītirāgamaikagamyāḥ |

dayitāsahitō dayaikasaṅgī

gururādyō mayi gauravaṃ vidhātā || 15.5 ||

1441

jagadēkahitēna janmanā'sau

danujairākramaṇaṃ bhuvō nirundhan |

kalahapriya madvacōnurōdhāt

na kathaṃ vigrahamārabhēta nāthaḥ || 15.6 ||

1442

adhikāravilambitāpavarga -

sthirasaṅgādapakautukastrivargē |

vidhinā niyatēna dharmaguptau

viniyuktō'smi virōdhanēna dīvyan || 15.7 ||

1443

vidadhē vinivēditaṃ mayā'sau

vividhaṃ viśvahitaṃ vidhāsyatē ca |

svajanatvadhiyā surāsurāṇāṃ

bahumānaikapadaṃ yatō'hamāsam || 15.8 ||

1444

vinivēdayatā ripōrudantaṃ

diviṣadvaibhavadāvacitrabhānum |

ajitasya jigīṣatō mayā'sau

vijayārambhamahōtsavō vidhēyaḥ || 15.9 ||

1445

iti bhavyamanōrathō mahīyān

prabhumāsīnamupahvarē'bhiyātaḥ |

viditākhilavēditavyamitthaṃ

muditaḥ prāha jagaddhitaṃ munīndraḥ || 15.10 ||

1446

jaya dēva jagattrayāntarātman

na niyantā na ca tē samastvadanyaḥ |

bhavabhītinīśīthinīvibhātaṃ

paramaṃ brahma bhavantamāmananti || 15.11 ||

1447

uditaḥ praṇavāṅkurātmanā tvat

vividhaskandhavibhaktarūḍhasākhaḥ |

tvadanugrahapuṣpitaḥ prajānāṃ

phalamiṣṭaṃ nigamadrumaḥ prasūtē || 15.12 ||

1448

viśamaṃ nijakarmabhēdayōgāt

bahumānāspadabandha mōkṣalīlaḥ |

janitaṃ bhavataiva putranītyā

jagadētat svayamēva rakṣasi tvam || 15.13 ||

1449

guṇacitritajantudanturē'smin

jagati tvadvihitē hitētarēbhyaḥ |

api viśvasṛjāṃ samāhitānām

ayathācintitamāpatantyavasthāḥ || 15.14 ||

1450

sukṛtōpacayēna jātasiddhiḥ

tvadasau kaścidupasthitāparādhaḥ |

anubhūya hiraṇyaraṇavatvē

bhajatē samprati cēdirājabhāvam || 15.15 ||

1451

triṣu janmasu tē vihāradakṣaṃ

vidhinā siṃhagajakramēṇa sṛṣṭaḥ |

sahajaḥ kila rukmiṇīmīmittē

sa ripuḥ samprati kṛtrimaśca jātaḥ || 15.16 ||

1452

vipathēna sadaiṣa vipradhāvan

vibudhagrāmavipannidānabhūtaḥ |

<i>bhavatō bhajatāmananyasādhyam vinipātaṃ praṇipātavṛtṭyanarhaḥ 15.17 </i>	1453
<i>damaṇaṃ damaghōṣasambhavasya prabalasyāpi yadarthyatē tadētat madhukaiṭabhamērumardinastē maśakāmarśanamātramityavaimi 15.18 </i>	1454
<i>athavā jagadētadōdanastē tadupaghnannupasēcanaṃ ca mṛtyuḥ mahadādi vilāpayan mahimnā damanairādriyasē na dānavānām 15.19 </i>	1455
<i>suhṛdō'pi sadā surāsurāṇām praṇatānugrahabhāvitātmanastē kvacidāpatitō'pi pakṣapātaḥ samatāmēva samarthayēta satyām 15.20 </i>	1456
<i>prathamā caramā ca dēvatā tvam varaṇīyā varadā ca viśvavandyā nigamēṣu satī purēṣu caikā janayitrī janapaṅktihāriṇī ca 15.21 </i>	1457
<i>ghaṭakairiva karmapāśanaddhaiḥ sthira-kālātmakakrayantranighnaiḥ viharasyadharōttarakramēṣu svavaśairēva surāsuraiḥ svatantraḥ 15.22 </i>	1458
<i>savanē bhavamuktisandhirūpē vidhinā viśvapatē vicitrahētīm </i>	

hr̥di śāntadhiyaḥ samindhatē tvām anaghātmakratuhavyavāhamādyam 15.23	1459
aṇimādibhirēka ēva bhinnaḥ paravidyāmaṇidarpaṇēṣu bhānāt sudṛśāṃ bhajasi tvamātmabhūtaḥ sukhasandarśanayōgyamābhimukhyam 15.24	1460
api dṛṣṭamapi śrutaṃ prabhāvaṃ bhavadīyaṃ bhavinastamōbhibhūtāḥ na vidanti yathāvadātmavantaḥ tvanupaśyanti karasthitāmbukalpam 15.25	1461
sahadharmacarīṃ sadā'nuvṛttāṃ svayamuddīpayatā tvayā'nukampām śaraṇāgatarakṣaṇavratasya pratilabdhō'yamiha prayōgakālah 15.26	1462
ahitaṃ na vicintitaṃ mayaitat ciraduṣkarmakṛtō'pi cēdibhartuḥ saha nākasadāmasau vimānaiḥ sukṛtitvaṃ labhatāṃ tvadastrapūtaḥ 15.27	1463
svapataḥ kila jāgrataśca tasya tvayi vairēṇa vidīptacittavṛttēḥ tvadanusmaraṇaprabhāvayuktā niyatistvanmayatāmivātanōti 15.28	1464
vinivēditaviśvakārya itthaṃ kṛtinā tēna kṛtārhaṇō yathārham	

munirātmamanīṣikāvadātaḥ

khalacētōmalinaṃ khamutpapāta || 15.29 ||

1465

vasudēvasutaśca pāṇḍavēna

kratumārabdhavatā kṛtōpahūtiḥ |

samarapriyayā saha dhvajinyā

savanaṃ tasya jagāma satpratīkṣyaḥ || 15.30 ||

1466

yadubhiḥ saha yādavēśvaraṃ taṃ

pariṣatprāptamupētya pañca pārthāḥ |

vibhavōcitamīśvarānurūpaṃ

suhṛdarhaṃ ca samarcayāmbabhūvuḥ || 15.31 ||

1467

kratumapyanaghaṃ sa dharmasūnuḥ

haviṣāṃ bhōktari dattasannidhānē |

vidhivat svadhiyā samarpya cakrē

bahudhā'nuśrutatatprabhāvabhūmā || 15.32 ||

1468

haridaśvasamudbhavaṃ pradānē

dhanaguptau ca suyōdhanam nyayunḥkta |

svayamēva samāhitēna vavrē

hariṇā viprapadāvanējanāṃśaḥ || 15.33 ||

1469

samayē pariṣatsabhājanārḥē

diviṣatpūjyapadō'pi daityahantā |

kimasāviti yādavēṣu kaścit

nṛpa ityaikṣi janairalakṣyapāraḥ || 15.34 ||

1470

avisēṣitaśēṣavṛttivācaṃ

nijapāramyanigūhanādhighamyam |

apṛthagvibhavaistamāsanādyaiḥ

upamṛdnanta ivāsata kṣitīndrāḥ || 15.35 ||

1471

atha yuktavimarśibhiścaturbhiḥ

gurubhiḥ paścimapāṇḍavō niyuktaḥ |

pravivēśa sabhāmasēśakartuḥ

yaduvīrasya vidhātumagrapūjām || 15.36 ||

1472

avadacca tamētamagraḅyaṃ

vibudhānām pitaraṃ patiṃ guruṃ ca |

harimarcitumarcyamudyatāḥ smaḥ

tadaśēśairanumanyatām sudhībhiḥ || 15.37 ||

1473

jagadēkapatēramuṣya pūjām

sthiradharmadrumamūlasēkarūpām |

nikhilānumatām nṛpō vidhattē

nirapāyapriyapathyabhāvabhavyām || 15.38 ||

1474

iti darśayataḥ padaṃ samājē

balinām mānabhṛtām mahīpatīnām |

mahatī bahuvāramuttamāṅgē

sahadēvasya papāta puṣpavrṣṭiḥ || 15.39 ||

1475

harimarcayituṃ ya īhatē taṃ

surapuṣpaiḥ svayamarcayanti dēvāḥ |

iti nūnamagāpayat dvirēphaiḥ

prasṛtaḥ pāṇḍusutē prasūnavarṣaḥ || 15.40 ||

1476

avalōkya tadadbhutaṃ mahīyaḥ

pratipannānumatē narēndralōkē |

nijagāda hasannamarṣavēgāt

kṣitipālān śisupāla unmadiṣṇuḥ || 15.41 ||

1477

viditaṃ bhavatāmidaṃ yadētāt

svayamāhūya mahīyasaḥ kṣitīndrān |

avamanyata ēvamadhvarasthaḥ

kuṭilō hanta kumāra ēṣa kuntyāḥ || 15.42 ||

1478

ayamaśvisutō'pi tāvadāstāṃ

yadi mādrītanayaḥ sa pāṇḍusūnuḥ |

rabhasādavamatyā rājalōkaṃ

yadi jīvēdalamānvavāyavādaiḥ || 15.43 ||

1479

kr̥paṇēna kimatra sādhunā naḥ

sahadēvēna niyōgasādhakēna |

caturaḥ punarasya pūrvajātān

manasā yāta śaṭhān manuṣyadēvāḥ ! || 15.44 ||

1480

dviradāyutasattvaśālinō mē

yadi dharmadhvaḥja ēṣa dharmasūnuḥ |

miṣataḥ paribhūya dharmapālān

yajatē paśyata paścimēṣṭimasya || 15.45 ||

1481

athavā vasudēvabandhudṛṣṭyā

vayamāsīmahi mandahāsagarbham |

svayamasya pitā kathaṃ sa dharmāḥ

tamimaṃ dharmaviparyayaṃ sahēta || 15.46 ||

1482

ayasmaḍanujñayā vijitya

kṣitimāsādita rājasūyadharmāḥ |

prasavōpagamē patipratīpā

vanitēvādyā bibharti vaiparītyam || 15.47 ||

1483

paripaśyati hanta rājalōkē

paśupālasya vidhīyatē saparyā |

atha tatra samarthataiva tantraṃ

tadasau vīravarēṇya ēkalavyaḥ || 15.48 ||

1484

kuruvṛddhamupēkṣya jāhnavēyaṃ

jayasamprīṇitajāmadagnyarāmam |

itarānapi tādrśānihaitān

na ca gōpō na ca yādavaḥ samarcyaḥ || 15.49 ||

1485

atimartyabalā virāṭaśalya -

drupadādyā bahavō hi santi vṛddhāḥ |

atilaṅghanamabhyupaitu kō vā

guṇakarmaśrutaśālināmamīṣām || 15.50 ||

1486

kvacidarcanamindrajalataścēt

kuhakāḥ santi paraśśatāḥ pṛthivyām |

atha kaścana satya ēṣa bhūmā

kva gatō'sau yavanādisainyagandhē || 15.51 ||

1487

ayamagraja ēṣa rauhiṇēyō

balaśālī vapuṣā ca śuddhavarṇaḥ |

anatikramaṇaṃ tadasya yuktaṃ

yadi śēṣō'yamaviplutaḥ kramō vaḥ || 15.52 ||

1488

naṭavaddhṛtaśaṅkacakracihnāḥ

kati nāmātra viḍambayanti viṣṇum |

anukartumayaṃ ca tadvadīśaḥ

kathamīśatvamanūrmīṣaṭkahīnē || 15.53 ||

1489

na ca viśvasimō na vṛddhavākyaṃ

balavanmānavilaṅghanaṃ na cēt syāt |

na vadantyanidamparēṣu santaḥ

stutivākyēṣu yathāśrutārthasiddhim || 15.54 ||

1490

iti tatra mudā vikatthamānaṃ

kaṭhinaṃ kaṅṭhaviḷagnamṛtyupāśam |

paridṛṣṭaparāvarastamīṣat

vinayan viṣṇupadīsutō babhāṣē || 15.55 ||

1491

śṛṇu tāta hitaṃ samāhitastvaṃ

ruśatīm vācamapāśya rōṣajātām |

avimṛśya vipattimāpatantīm

na hi tiṣṭhantyahitēṣu buddhimantaḥ || 15.56 ||

1492

atipatya mukundamantikasthaṃ

pathikānarcitumunmanā bhavēdyaḥ |

avadhīritakaustubhaḥ sa nūnaṃ

kuruvindēṣu kutūhalaṃ vidhattē || 15.57 ||

1493

stutibhiḥ katicit trivargamṛccha -

ntyapavargaṃ ca yamēkamāśritābhiḥ |

nirayē nipatanti nindayā'nyē

yadi tadvēttha vadaiṣa yatkriyārhaḥ || 15.58 ||

1494

sahajaṃ nayanaṃ ca tattṛtīyaṃ

bhujayugmaṃ ca tava sthitātiriktam |

sahasā yadupāgamēna naṣṭaṃ

svayamākārayasi svamṛtyumēnam || 15.59 ||

1495

na hi santi na niścītāgamārthā

na gatāḥ sannihitāśca na prasuptāḥ |

apī tu trapayā natāstvaduktīḥ

ta imē nanviha cētasā hasanti || 15.60 ||

1496

yadi jīvitumīhasē cirāya

pratipadyasva hitaṃ yadasmaduktam |

atha na prahitō jalāñjalistē

śṛṅgutānyē ya iha śrutau nirūḍhāḥ || 15.61 ||

1497

yugakōṭīśatāyutāni vēdhāḥ

svapadaṃ prāpa yamēkamarcayitvā |

manujasya tadarcanē vigāyan

matihīnaḥ paśurēṣa marṣaṇīyaḥ || 15.62 ||

1498

vidhihastadhṛtāt yadaṅghripadmāt

cyavamānā pavamānavēgahīnā |

vipunāti jaganti divyasindhuh

kramatē hanta tadarcanē vivādaḥ || 15.63 ||

1499

sa ca kaścana sarvamēdhayajvā

havirātmāhvayamātmanaiva hutvā |

yata ēva babhūva dēvadēvaḥ

sa kimasmābhiradaivatairanarcyaḥ || 15.64 ||

1500

ya ihādya bhajanti yajñabhāgān

kṛtinaḥ kārtauyugēna karmaṇā tē |

<p>ayajanta purā yamēkamādyam varivasyāmiha tasya vārayēt kaḥ 15.65 </p>	1501
<p>athavā vibudhādipūjanīyē manujairarcanamatra mā vidhāyi iti nāma vimanyatāmidānīm apaśutvāya ca kalpatāmayaṃ naḥ 15.66 </p>	1502
<p>dhanabandhuvayaḥ kriyādimātraiḥ adhikēṣvapyacamatkriyā vihatyai jagadēkapatau sadōpakarta - ryapakṛtyaiṣa bhajēta kāmavasthām 15.67 </p>	1503
<p>kvacidarcayati prabhūtapuṇyē triyugam tadvadalabdhabhāgadhēyaiḥ yadi nāma dhiyā na śōcitavyam na katham darśanatō'pi nandanīyam 15.68 </p>	1504
<p>yadanugrahanigrahaprayuktē sukhaduḥkhē śṛṇumaḥ svayambhuvō'pi vimatiṃ bhajatastadarhaṇāyām na ca dēyō'nunayō na sāntvanā ca 15.69 </p>	1505
<p>na panāyati cēdasau na jihvā na namasyatyatha naitaduttamāṅgam yadi nārcayatō na tau ca hastau kṛpayā kalpitasannidhānamēnam 15.70 </p>	1506
<p>nirupādhikasarvabandhumēnam dviṣatā'nēna na bhāṣaṇaprasaṅgaḥ </p>	

nirayajvalanēndhanībhaviṣyan

kṛpaṇaḥ kēvalamēṣa śōcitavyaḥ || 15.71 ||

1507

sahanīyatayā pratisrutam yat

vasudēvasvasuracyutēna pūrvam |

aparādhaśataṃ tadadya pūrṇam

bhavitā caidyavipattayē param tat || 15.72 ||

1508

kuruvṛddhavacastadētadarthyaṃ

damaghōṣaprabhavō niśamya dīptiḥ |

prabhayā'nukṛtapravargyadīptiḥ

pratirundhānadurāsadō rarāsa || 15.73 ||

1509

nipuṇairatibālavṛddhavākyam

na parigrāhyamiti bruvanti santaḥ |

sahadēvavadēṣa ityanindyam

pr̥thukatvēna pitāmahaṃ nininda || 15.74 ||

1510

ativṛttimavēkṣya tasya ghōrām

aśanikṣōbhanibhām sabhāsadastē |

sadasatpratipattimūdhacittāḥ

kṣaṇamālēkhyasamarpitā ivāsan || 15.75 ||

1511

jahasuḥ katicidvinindya caidyam

pidadhuḥ karṇayugam parē karābhyām |

surasindhusutam śaśaṃsuranyē

vyacikitsanta ca kēcidalpasattvāḥ || 15.76 ||

1512

munibhiḥ pulakāñcitākhillāṅgaiḥ

kṣaradānandadhubāṣpadigdhadēhaiḥ |

anumōdanajātamaulikampaiḥ

harikīrtiśravaṇōnmukhairabhāvi || 15.77 ||

1513

stutinindanayōrabhinnarūpaṃ

mukharāgaṃ madhuhanturīkṣamāṇaiḥ |

yadubhiḥ pratiruddharōṣavēgaiḥ

kṣamayā tiryagavaikṣyata kṣamaiva || 15.78 ||

1514

madhujitparivādajātarōṣaṃ

sahasā cēdipatērvadhāya sajjam |

gadayā saha bhīmamujjihānaṃ

śamayannitthamavōcadāpagēyaḥ || 15.79 ||

1515

balabhīmasuyōdhanairamuṣmin

parihīṇāyuṣi na pravartitavyam |

atiparyanuyōgayā niyatyā

hariṇaivaiṣa bhavābdhivannivartyaḥ || 15.80 ||

1516

tyaja sāhasamujjhyatāmamaṣaḥ

samayē vikramasampadādriyēta |

sadanāgatasūdanāpavādō

mahatāṃ samprati mā ca bhūdayaṃ vaḥ || 15.81 ||

1517

bhajatu prathamārhaṇāṃ yathārhaṃ

bhagavānēṣa bhavārṇavaikasētuḥ |

prakṛtasya vidhātumantarāyaṃ

svayamētasya śubhasya na kṣamaṃ vaḥ || 15.82 ||

1518

iti śāntanavē prabhāṣamāṇē

nikhilānuśravasaṃśayapramōktā |

muditō munirabjayōnijanmā

muhurādhūtakarastadabhyanandat || 15.83 ||

1519

kṣitipālaganōdadhistadānīm

viṣamārambhavirōdhasētubhinnaḥ |

stimitakṣubhitākṛtirbabhāsē

gaganāmbhōdharasannibhō gabhīraḥ || 15.84 ||

1520

nanṛtē muditēna nāradēna

kṣipatā mañkṣu mṛgatvaguttarīyam |

surasindhusutōditaṃ vipañcīm

asakṛdgāpa yatā'nunādavṛttyā || 15.85 ||

1521

udagīyata yattadā vidhijñaiḥ

samamudgāṭṛbhirēkatānanādaiḥ |

madhumardana gītagarbhayā tat

viśadaṃ nāradavīṇayā'nvavādi || 15.86 ||

1522

vrajayōṣidapāṅgavēdhanīyaṃ

madhurābhāgyamananyabhōgyamīdē |

vasudēvavadhūstanandhayaṃ tat

kimapi brahma kiśōrabhāvadrśyam || 15.87 ||

1523

nikaṭēṣu niśāmayāma nityaṃ

nigamāntairadhunā'pi mṛgyamāṇam |

yamalārjunadrṣṭabālakēliṃ

yamunāsākṣikayauvanaṃ yuvānam || 15.88 ||

1524

padavīmadavīyasīm vimuktēḥ

aṭavīsampadamambuvāhayantīm |

aruṇādharasābhilāṣavaṃśāṃ

karuṇāṃ kāraṇamānuṣiṃ bhajāmi || 15.89 ||

1525

adharāhitacāruvaṃśanālāḥ

makuṭālabhimayūrapiñchamālāḥ |

harinīlaśilāvibhaṅganīlāḥ

pratibhāḥ santu mamāntimaprayāṇē || 15.90 ||

1526

jayatādiha dēvakīsutō'sau

jagatāmādiranādyanantabhūmā |

avatārayituṃ bharaṃ pṛthivyā

vasudēvasya gṛhē kṛtāvatāraḥ || 15.91 ||

1527

kraturatra samarpitaḥ kṛtārthaḥ

sa ca dharmāḥ kimivācacāra dharmam |

jagadēkapatēramuṣya pūjāṃ

vidadhānēna yudhiṣṭhirēṇa putrī || 15.92 ||

1528

iha nākasadō na mānuṣāstē

ya imē kṛṣṇamihārcayantyananyāḥ |

ayamēva mahō mamēti gāyan

sa tadā mūrta ivāsa nāṭyavēdaḥ || 15.93 ||

1529

abhinanditavṛttirāryamiśraiḥ

avisamvādibhirāgamōditēṣu |

vinayādavanamya viśvabhartuḥ

sahadēvaḥ svayamāharat saparyām || 15.94 ||

1530

arajastamasāṃ mahīpatīnām

anumatyā munimukhyasammātē ca |

<i>puruṣasya parasya pūrvapūjāṃ sahadēvaprahitāṃ śaśaṃsurāryāḥ 15.95 </i>	1531
<i>tṛṇabhukpratimastṛṇāya matvā sa tadā cēdipatiryudhiṣṭhirādīn ajahatparuṣōbhihētijālō daraśēṣēndhanavahnivaddidīpē 15.96 </i>	1532
<i>ajugupsata bhūbhṛtaḥ sahiṣṇūn parivādaiśca tiraścakāra pārthān avamatyā mukundamarbhakō'sā - viti dhikkṛtya pitāmahaṃ jagarha 15.97 </i>	1533
<i>anaghō'yamatandritaḥ kriyāyāṃ gurubhiḥ śikṣitaśuddhadhīranēkaiḥ kuruvaṃśapitāmahaḥ kutō'sau matimōhēna mahīyasā gṛhītaḥ 15.98 </i>	1534
<i>aśaṭhairajaḍairanēḍamūkaiḥ munibhiścātra kimaṅgyakāri maunam athavā kimarātipakṣasaktaiḥ ahamasmīti muhurjahāsa mūdhaḥ 15.99 </i>	1535
<i>parivartahutāśanapradīptaṃ vadanam tasya ruṣā vijṛmbhamāṇam phaṇabhṛdbilabhīṣaṇam tadā'sīt jvaladulkāśatadurnirīkṣanētram 15.100 </i>	1536
<i>baḍabānaladhūmarājirūkṣā bhrukuṭistasya mukhē parisphurantī </i>	

dadrśē tadasūn prasahya pātuṃ

śamanēnēva nivēśitā bhujāṅgī || 15.101 ||

1537

bhasitīkṛtacandanānulēpaḥ

kvathitadrāvītahēmapuṣpadāmā |

sahasā hr̥di tasya kōpavahniḥ

samadīpi sphuṭitaprakīrṇahāraḥ || 15.102 ||

1538

kaṭhinau paripiṃṣataḥ karau dvau

bahuśastasya varōrmikā viśīrṇā |

dhruvamaprasāmāya rōṣavahnaiḥ

tuṣavikṣēpamadhatta ratnacūrṇaiḥ || 15.103 ||

1539

svavadhāhataḍiṇḍimasvanābhān

asakṛccēdiniyanturaṭṭahāsān |

abhitō maṇibhittibhiḥ sabhā sā

prajahāsēva vijṛmbhitapratīśrut || 15.104 ||

1540

pratipadya ruṣā vivarṇabhāvaṃ

tamasā bibhradalaṅghyamaikarāśyam |

uparakta ivāryamā'stamṛcchan

sa bhṛśaṃ sadbhirabhūdadarśanīyaḥ || 15.105 ||

1541

śvasitairavidūravṛttimadbhiḥ

parivārairiva tatyajē trasadbhiḥ |

nijamaṃsamarātivannijaghnē

pavikalpēna padēna cāsya bhūmiḥ || 15.106 ||

1542

nibhṛtairapi pūrvamaikamatyāt

vikṛtasyātha viruddhacēṣṭitāni |

<i>dadhirē damaghōṣasambhavasya pratibimbairiva tasya mitrabhūtaiḥ 15.107 </i>	1543
<i>vikṛtākṛtivēṣacēṣṭitānām avalēpagrahaluptamānasānām avadhīritajāhnavēyavācām apahāsaḥ paramādadē mahadbhiḥ 15.108 </i>	1544
<i>upahūya raṇāya vṛṣṇivīrān nṛpalōkādata nirjagāma caidyah tamamaṃsata yādavāstadānīm analaskandhaviniḥ sṛtaṃ sphuliṅgam 15.109 </i>	1545
<i>katibhiścana kāmācārasaktaiḥ upasañjātamadairudagraśṛṅgaiḥ gajayūdhapatērivāgrabhājō gatirētasya gajairivānujagmē 15.110 </i>	1546
<i>atha tānanumatya pāṇḍavādīn samarasthānamupāgataḥ sasainyah harirapratirōdhanīyavṛttiḥ dviradādhīsamiva dviṣaṃ rurōdha 15.111 </i>	1547
<i>rathahastituraṅgapattirūpaiḥ yuyujātē pṛtanē yathārhamāṅgaiḥ sthitikarmabhirābhimukhyavadbhiḥ yudhi bimbapratibimbavadbhavantyau 15.112 </i>	1548
<i>garuḍā iva pannagānudagrān drumaṣaṇḍāniva mārutāḥ pracaṇḍāḥ </i>	

ahitānabhinighnatō nijaghnuḥ

yaduvīrā madhuvairihētikalpāḥ || 15.113 ||

1549

sthitamapratimē rathāṅgapāṇiṃ

garuḍaprakhyagatāgatē rathāgryē |

patanōdyatatāarakānukārī

śalabhō vahnimivāsasāda caidyāḥ || 15.114 ||

1550

jvaladujjvalahētibr̥ndaśālī

vipulasyandanavēdimadhyadīptaḥ |

svayamēva babhūva cēdirājaḥ

svavibhūtērabhicārahavyavāhaḥ || 15.115 ||

1551

yadupuṅgavasūryasannidhānē

śīśupālaḥ pratisūryavat pradīptaḥ |

kimatō bhavatīti khinnacittaiḥ

sakhibhiḥ svargibhirapyavaikṣyataikaḥ || 15.116 ||

1552

madaluptadhiyā tadā'bhiyuktō

yadusiṃhaśśīśupālakuñjarēṇa |

vijahāra guhāśayastarasvī

nikhilāraṇyakanirvighātavr̥tṭiḥ || 15.117 ||

1553

madhumardanakārmukapraṇādaḥ

sumanaśśrōtrasudhārasāyamānaḥ |

trijagadbhayaśāntikaprayōgō

raṇavēdapraṇavō babhūva ramaḥ || 15.118 ||

1554

aciradyutibhāsvarō'tha caidyāḥ

puruhūtāyudhacārucitracāpaḥ |

pralayastanayitnubhīmanādaḥ

śaravarṣeṇa mukundamabhyavarṣat || 15.119 ||

1555

gadayā tadapōhya bāṇajālaṃ

pratinirdhūtahimaprabhākarābhaḥ |

ahitaṃ viśikhairahan mukundō -

'daravēdhē'pi daravyathāvimuktaḥ || 15.120 ||

1556

muṣitāmbaramastraśastrabhūmnā

danujārērdamaghōṣajanmanaśca |

atirāghavarāvaṇaṃ tadānīm

abhavaddvairathamākulēndusūryam || 15.121 ||

1557

rathinōratha vādinōrivāsīt

yudhi śastrāstramayaiḥ pramāṇatarkaiḥ |

aparasparapātibhiḥ prabhūtaiḥ

avadhānēna parasparaṃ jigīṣā || 15.122 ||

1558

prathitau raṇayajñayāyājūkau

dhanurāmnāyasamāhitaprayōgau |

tadananyarasānatōṣayētām

naradēvānupahūtasannidhātṛn || 15.123 ||

1559

yadusūryamavāpya caidyacandraḥ

śanakairyatra babhūva mandadhāmā |

gaṇanā na babhūva kṛṣṇapakṣē

hatabhagnādivikalpitē'pi tasmin || 15.124 ||

1560

rabhasabhramaṇēna hētirājō

raṇanīrājanamācacāra śaurēḥ |

<i>tamamaṁsata sainikāstadānīm</i>	
<i>dviṣadutpātamalātacakrarūpam 15.125 </i>	1561
<i>sukṛtēna purākṛtēna caidyah</i>	
<i>pratipannaprakṛtiḥ praśāntavairah </i>	
<i>kṣaṇamadbhutaḥkṣṇarūpadarśī</i>	
<i>śīthilākṛṣṭaśīlīmukhō`vatasthē 15.126 </i>	1562
<i>samayōdayasambhṛtaprasādaḥ</i>	
<i>triguṇagranthicikitsakah śritānām </i>	
<i>vilulāva sudarśanēna kṛṣṇah</i>	
<i>śīśupālasya śirah kirītajusṭam 15.127 </i>	1563
<i>saha bhr̥tyagaṇaiḥ samitravargē</i>	
<i>nihatē cēdipatau nivṛttakhēdāḥ </i>	
<i>abhituṣṭuvurādarēṇa dēvā</i>	
<i>naradēvāśca tamīḍyamādidēvam 15.128 </i>	1564
<i>hariṇā nidhanam tadīkṣaṇam ca</i>	
<i>prayatāmapratibōdhasamprayuktam </i>	
<i>jagadadbhutaḍivyaḥbhōgahētuḥ</i>	
<i>pravibōdhē tu duratyayā vimuktiḥ 15.129 </i>	1565
<i>sahasā haricakra samprayōga -</i>	
<i>kṣaṇasamprāptavipākayā niyatyā </i>	
<i>anaghasthitimantimāstavasthām</i>	
<i>sa tadā saṁyamināstavāpa caidyah 15.130 </i>	1566
<i>rabhasēna rathāṅgalūnakaṅṭhāt</i>	
<i>vapuṣaścēdipatērudīyamānam </i>	

tapanāyutasannibhaprakāśaṃ

yaduvīrasya tanuṃ vivēśa tējah || 15.131 ||

1567

avalōkya tadadbhutaṃ mahīyaḥ

kṣitipālairamaraiḥ salōkapālaiḥ |

munibhiśca muhuḥ kṛtāvamarśaiḥ

idamitthaṃ tviti niścayō na lēbhē || 15.132 ||

1568

iti sambhṛtavīrasaptatantuḥ

kṛtinā dharmabhuvā kṛtānuyātraḥ |

vinivartya tamagrajānuvartī

paramēśaḥ svapurīṃ punaḥ pratasthē || 15.133 ||

1569

jagadvandyaḥ prāptō jaladhiraśanāmātmanagarīṃ

yathārhaṃ saṃsr̥ṣṭō yadubhirakhilairarcitapadaḥ |

dharitrī bhārārdhavyapanayanadharmē dhṛtamatiḥ

mahiṣyā rukmiṇyā mahita caritaḥ sādhu mumudē || 15.134 ||

1570

alaghubhiraparādhairāśarīraṃ pravṛttaiḥ

śritamapi śiśupālaṃ śṛṇvatāmapyasahyaiḥ |

vidhivaśanīyatēna vyājamātrēṇa muñcan

ajani parijanānāṃ śaurirāśvāsapātram || 15.135 ||

1571

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvyaē pañcadaśaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇaśālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ śōḍaśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitarḥkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

airāvatamathāruhya śvētādrimiva jaṅgamam |

purīṃ dvāravatīṃ śaurērājagāma purandaraḥ ॥ 16.1 ॥

1572

apatyabhāvamāpannamātmānamamṛtōdadhēḥ |

nimēśarahitaiḥ pauraivēvabhūtairnirīkṣitam ॥ 16.2 ॥

1573

adṛśyaṃ mandapuṅyānāmamandaprītidāyīnam |

āttadēhamiva svargamāsēcanakadarśanam ॥ 16.3 ॥

1574

mahanīyapariṣkāraṃ valgudhvajamatallikam |

mahōtsavamivāsānāmāsābhyadhikasampadam ॥ 16.4 ॥

1575

udadhēriva manthēna pīḍitasya samutthitaiḥ |

dr̥ḍhalagnairivōtpattau dīptaṃ śōṇitabindubhiḥ ॥ 16.5 ॥

1576

daityadānavadarparaghnaivairdantairdalitamandaraiḥ |

siṃhānāmapi hantāraṃ siṃhavaktravibhūṣaṇaiḥ ॥ 16.6 ॥

1577

mērukalpēna rūpēṇa mēdinīdhṛtihētunā |

tridaśaprītidātāraṃ styānasindūradhātunā ॥ 16.7 ॥

1578

mūrdhnā vipulatuṅgēna mēnakāstanabandhunā |

dadhataṃ mauktikākalpaṃ gaṅgābudbudanirmalam ॥ 16.8 ॥

1579

ajahadbhṛṅgagītēna garjādambaraśōbhinā svakāntyā karṇatālēna kṣptasaṅgītakhēlanam 16.9	1580
nartayantamamartyānām nētrakautukasūtikām nāsām tridaśanārīṇāmūrunirmāṇamātrkāṁ 16.10	1581
maṅgalatvamivēcchadbhirhēmaśaṅkhādimaṇḍanaiḥ āśritaṁ ratnapūrṇēna kumbhēna ca mahīyasā 16.11	1582
vibhūtiśaradambhōdaiḥ kīrtivallīgulucchakaiḥ kāntisāgarakallōlaiḥ sapakṣamiva cāmaraiḥ 16.12	1583
sahajaṁ prabhayā candraṁ vāruṇīm madasampadā sūcayantaṁ svamūrtyā ca sudhām śuddhānubhāvyayā 16.13	1584
jagadāmōdajanakaṁ dānārdrakarapuṣkaram dabhrayantamivaudāryāddivyapādapasampadam 16.14	1585
udagrabahudantāṁśuṁ bṛṁhitavyāptadiṁmukham hasantamiva diṁnāgānanyānatibalānapi 16.15	1586
udvahantaṁ kadalikām kāñcanīm kiṅkiṇīphalām vapṛābhighātabhītasya sumērōrupadāmiva 16.16	1587
citrakambalasañchannaṁ kāntaṁ kanakakakṣyayā vidyutēva pariṣvaktaṁ vāsarāntaśaradghanam 16.17	1588
avadhiṁ darśanīyānāmākālpamanaghaṁ divaḥ jīvātum dēvasainyānām darpabhaṅgaṁ virundhatām 16.18	1589
ghaṅṭāyugalanādēna nagēndrēṣvanunādinā kṣarantamamṛtakṣvēlau karṇēṣvamarataddviṣām 16.19	1590

<i>mahatā madagandhēna tasya vignā vibabhramuḥ utkhātavipulastambhā nāgāstruṭitaśṛṅkhalāḥ 16.20 </i>	1591
<i>sa taṃ dvāravatīdvārē samavasthāpya sānugam āsasāda harēḥ sthānamavajñātatriviṣṭapam 16.21 </i>	1592
<i>śubhānāmiva sāmrajyaṃ śvētadvīpamivāparam nivēditasamāhūtaḥ prāsādaṃ prāviśat prabhōḥ 16.22 </i>	1593
<i>sa tēna vihitāṃ śakraḥ pratigṛhya priyārhaṇām nijagāda nijāṃ bhītiṃ gadgadōdgamayā girā 16.23 </i>	1594
<i>dayanīyēṣu dēvēṣu dēvadēva tvayā'dhunā apāṅgāḥ paripātyantāmanukrōśānuvartinaḥ 16.24 </i>	1595
<i>suṣuvē narasiṃhaṃ tvāṃ bhaktaprahlādasammukham rakṣārthamiha dīnānāṃ ratnasthūṇēva dēvakī 16.25 </i>	1596
<i>nātha tvayi nirābādhaṃ trilōkīṃ trātumāgatē narakō nāma daityēndraḥ kadhathayati nākinaḥ 16.26 </i>	1597
<i>dharmasūkararūpasya tavāsau kṣamayā'nvayē utpāta iva bhūtānāmudbabhūva bhayānakaḥ 16.27 </i>	1598
<i>jananī sarvabhūtānāṃ patnī tava vasundharā prasūya narakaṃ dēvī dūyatē tvadupēkṣayā 16.28 </i>	1599
<i>na hiraṇyahiraṇyākṣau na madhurna ca kaiṭabhaḥ upamānapadē tasya tvacchaktijanitātmanaḥ 16.29 </i>	1600
<i>ēṣa kalpāntavṛttāntamidānīntanayanniva vidhunōti tvadālambaṃ brahmastambamidamparaḥ 16.30 </i>	1601

<i>vikramasrōtasā tasya bṛhantyaḥ balāni naḥ </i> <i>sahasā bhēdamāyānti saikatā iva sētavaḥ 16.31 </i>	1602
<i>yadṛcchōpagamē'pyasya yānti dēvagr̥hāsritāḥ </i> <i>pradhāvitumanīśānāḥ sākṣitāṃ sālabañjikāḥ 16.32 </i>	1603
<i>mahatā matprayuktēna vajrēṇa jvalitātmanā </i> <i>nililyē tasya dōrmadhyē niṣkābharaṇa varṣmaṇā 16.33 </i>	1604
<i>tvatkōpa iva dīptō'pi jvalanō na prakāśatē </i> <i>ḥyōtiriṅgaṇavattasya dyumaṇēriḥva sannidhau 16.34 </i>	1605
<i>amōghatvayaśōbhaṅgabhayādiva nivartatē </i> <i>akhaṇḍitabalē tasmin daṇḍō daṇḍadharārpitaḥ 16.35 </i>	1606
<i>nayanārciṣmatastasya nairṛtēsvaravāhinī </i> <i>apasṛpya purōbhāgādadyāpi na nivartatē 16.36 </i>	1607
<i>taṃ suptamapi vā mattaṃ vāruṇō vairidāruṇaḥ </i> <i>na rōddhuṃ kṣamatē pāsō nalastamba iva dvipam 16.37 </i>	1608
<i>śaktaḥ śamayituṃ tasya saṃvartārḥajavō'pi san </i> <i>nabhasvān khēlataḥ sañkhyē na svēdakaṇikāmapi 16.38 </i>	1609
<i>dhanadēna gadā tasya mahatī mūrdhni pātītā </i> <i>abhittvā pauṣpamāpīḍamanāpīḍatvamādadhē 16.39 </i>	1610
<i>jaṭilān kṛttivasanān niyamaṃ tīvramāsthītān </i> <i>tapasvina iti jñātvā sa rudrānnātivartatē 16.40 </i>	1611
<i>aharadvāruṇaṃ chatraṃ māmakaṃ mañibhūdharam </i> <i>amṛtasyandinī cāsmajjananyā mañikuṇḍalē 16.41 </i>	1612

<i>ādarśamiva sampattēramṛtābdhērivāśayam aupavāhyamasau matkamārurukṣati sāmpratam 16.42 </i>	1613
<i>dēvadānavasiddhānāṃ nṛpāṇāmapi kanyakāḥ apahr̥tya tvadēkārḥastvaratē pāṇipīḍanē 16.43 </i>	1614
<i>sa bhaumastvannirastānāṃ samavāya ivōtthitaḥ bādhatē vibudhānēvaṃ balavīryaparākramaiḥ 16.44 </i>	1615
<i>tadēvamavasīdatsu dayā dēvēṣu pātyatām anapahnutatāsyānāṃ dōṣanihnavasākṣiṇī 16.45 </i>	1616
<i>tamardhaṃ bhūmibhārasya tvayaivōtpāditam prabhō trilōkīkaṇṭakam tīkṣṇam tvamēvōddhartumarhasi 16.46 </i>	1617
<i>nivartyē dharmasālyē'smin nidānē sarvapāpmanām nivēdanamihāsmākamaṃśō nirvahaṇam tvayi 16.47 </i>	1618
<i>maśakāmarśavadyasya madhukaiṭabhamardanam tadanyadanujadhvaṃsē tasya tē kimivādbhutam 16.48 </i>	1619
<i>nigamāntēṣu nigadavyākhyātanijavaibhavaḥ vidhatsva vipaduttīrṇānamartyānanukampayā 16.49 </i>	1620
<i>iti vijñāpitōdantaṃ dattahastaṃ baladviṣam vinivartya jagannāthō vainatēyamathāsmarat 16.50 </i>	1621
<i>anucintitamātrastamupatasthē khagēśvaraḥ ahīndradāmabhirbhīmairamaṃsalambibhiraṃsalaḥ 16.51 </i>	1622
<i>pakṣamārutaghōṣēṇa trailōkyaduritacchidā caturṇāmiva vēdānāṃ sambhūtimiva bhāvayan 16.52 </i>	1623

<i>taruṅārkaprabhāsārasāmarasyajuṣā tviṣā </i>	
<i>taptahēmadravaughēna limpāniva diśō daśa 16.53 </i>	1624
<i>svāmidarśanasantōṣāt prahr̥ṣyadbhistanūruhaiḥ </i>	
<i>yugāntasandhyājāladaḥ taṭijjālairiva jvalan 16.54 </i>	1625
<i>vipulādbhutasamsthānairdyōtitō divyabhūṣaṇaiḥ </i>	
<i>bhujagēndraphaṇāratnaśaṅkārhamāṇicitritaiḥ 16.55 </i>	1626
<i>tuṅgavajravraṇāṅkēna suvistīrṇēna vakṣasā </i>	
<i>abahirbhāvayan kṛtsnamavakāśam vihāyasaḥ 16.56 </i>	1627
<i>pr̥thunā bhujayugmēna bhōgīndraparikarmaṇā </i>	
<i>mandaradvitayēnēva samētō rukmaparvataḥ 16.57 </i>	1628
<i>vyālakhaṇḍanasaṅkrāntaviṣapaṅkakalaṅkinā </i>	
<i>dadhāna iva tuṅḍēna daityadarpagajāṅkuśam 16.58 </i>	1629
<i>takṣakaśrōṇisūtrēṇa ḍṛḍhabaddhēna bandhuram </i>	
<i>mānyamagrajavarṇēna vasānō divyamambaram 16.59 </i>	1630
<i>nāthabhaktipariṣkāryāṃ nṛttalīlāmiva spr̥śan </i>	
<i>nijēna sthānakēnāgrē nihitōnnatajānunā 16.60 </i>	1631
<i>vapuṣā bhaktinamrēṇa dhīrōnnatamahīyasā </i>	
<i>śāntavīrādbhutarasān samāhṛtyēva sampatan 16.61 </i>	1632
<i>mūrtimāniva saṃrambhō rūpavāniva mārutaḥ </i>	
<i>taraṅgān pakṣatīkṛtya saṅkṣipta iva sāgaraḥ 16.62 </i>	1633
<i>saṃvarta iva nāgānāṃ saṅghāta iva raṃhasām </i>	
<i>vālakhilyacaritrāṇāṃ vipāka iva jaṅgamaḥ 16.63 </i>	1634

<i>prabhustaṃ daityasiddhīnāṃ prasūtakilakiñcitam </i> <i>ōlaṇḍitamivāpaśyadugraṃ samaratāṇḍavam 16.64 </i>	1635
<i>dattanīrājanastēna dadṛśē vāhanēśvaraḥ </i> <i>pradakṣiṇīkṛtaḥ śasvat pratāpavijayaśriyā 16.65 </i>	1636
<i>sa tadā'sphōṭayāmāsa vindhyamērusamau bhujau </i> <i>rudrayā ca sukīrtiyā ca mṛditau kaṅṭhabhūṣaṇaiḥ 16.66 </i>	1637
<i>dudhuvē pakṣatī ca dvē ḍōlāyitakulācalē </i> <i>vījayan ghōradurvādigharmataptāmiva trayīm 16.67 </i>	1638
<i>muhurāmrēḍayāmāsa jayālōkayabhāratīm </i> <i>mugdhamadhyapragalbhābhirdaśābhiḥ karburāmiva 16.68 </i>	1639
<i>sa tadā sannataskandhō baddhāñjaliraniḥśvasan </i> <i>mumudē mūrdhni saṃsprṣṭō mukundēna prasēduṣā 16.69 </i>	1640
<i>tasmin prathamamārōpya satyāṃ virahaviklabām </i> <i>ārurōha tataḥ śaurirākhaṇḍalakṛtastutiḥ 16.70 </i>	1641
<i>nivartya svanivāsāya śakraṃ śamitasādhvasam </i> <i>prayayau dīptasannāhaḥ prāgyōtiṣapuram prabhuḥ 16.71 </i>	1642
<i>śrēyaḥparipaṇam tasya śrutiśrēṇiśirōdhṛtam </i> <i>praṇataḥ parijagrāha śāsanam pākaśāsanam 16.72 </i>	1643
<i>yathāsvaṃ nagaradvārē yādavā dānavāśca tam </i> <i>tarasvigaruḍārūḍham satyamaikṣanta tatkṣaṇam 16.73 </i>	1644
<i>samantādvairidurgasya kṣiptacakraḥ kṣaṇēna saḥ </i> <i>kṣurāntānacchinatpāśānātatañchatayōjanam 16.74 </i>	1645

<i>muram pañcajanam saptasahasrāṇi murōdbhavān śalabhīkṛtya cakrāgnirupadudrāva tatpuram 16.75 </i>	1646
<i>tataḥ prāggyōtiṣadvārē daityadānavasūdanaḥ pañcanyamupādadhmau pralayāmbudhinisvanam 16.76 </i>	1647
<i>vīkṣya taṃ viviśurdurgaṃ divābhītā ivāsurāḥ udyantamiva tigmāṃśumudayādrau garutmati 16.77 </i>	1648
<i>abhimānōdita vyaktirahaṅkāra ivōlbaṇaḥ mahatō daityanagarānniragānnarakāsuraḥ 16.78 </i>	1649
<i>tamastramāyābhyadhikā dānavāḥ paryavārayan prakaṭacchannakauṭilyāḥ pāṣaṇḍamiva haitukāḥ 16.79 </i>	1650
<i>saṃyugē rajasōdriktē tasmin sattvatamastviṣōḥ arthipratyarthinōrāsīdanabhivyaktarūpatā 16.80 </i>	1651
<i>śaradhārāsahasrēṇa chādayannarakō diśaḥ svahētumabhisampēdē samudramiva tōyadaḥ 16.81 </i>	1652
<i>narakāmbudamuktābhirnāthō nārācavṛṣṭibhiḥ vipadbhiriva tadbhaktō viṣamābhirna vivyathē 16.82 </i>	1653
<i>dr̥pyatāmatha daityānāṃ dhvanirutkampayan divam pañcanyapraṇādēna paryabhūyata bhūyasā 16.83 </i>	1654
<i>didṛkṣōpagatānāṃ taddēvānāṃ rōmaharṣaṇam adīvyata raṇadyūtamantarasthayaśaḥpaṇam 16.84 </i>	1655
<i>prativivyādha daitēyaṃ bāṇairaśanibhīṣaṇaiḥ pakṣavantamivādrīndram prakupyān pākaśāsanaḥ 16.85 </i>	1656

<i>śarasamḥatayastasya kṣarantyaḥ śārṅgaśailataḥ </i>	
<i>dvidhā cakruḥ svavēgēna dviṣadbalamahārṇavam 16.86 </i>	1657
<i>tasya jyāsvanagītāni samayujyanta samyugē </i>	
<i>kariṇāṃ karṇatālaisca kabandhānāṃ ca tāṇḍavaiḥ 16.87 </i>	1658
<i>daityaśōṇitadigdhabhiḥ tadbāṇatatibhirnabhaḥ </i>	
<i>rurudhē rōṣatāmrābhiḥ kṛtāntasyēva dṛṣṭibhiḥ 16.88 </i>	1659
<i>dviradāḥ śaranirbhinnakumbhanirmuktamauktikāḥ </i>	
<i>kṣarantaḥ karakāsāraṃ kalpamēghā ivābabhuḥ 16.89 </i>	1660
<i>nāsāvāladhibhirnāgāḥ kṣarantō raktanirjharān </i>	
<i>śaśaṃsurlāghavaṃ tasya niṣpatrākṛtasāyakam 16.90 </i>	1661
<i>agrimaṃ viśatāṃ skandhamāmūlamahitāṃ camūm </i>	
<i>śarāṇāṃ tasya sandhānanipātau na dviṣō'viduḥ 16.91 </i>	1662
<i>lakṣyamēkamabhūttasya śarāṇāmutpalatviṣām </i>	
<i>amarastrīkaṭākṣāṇāmapyabhaṅguradhanvanaḥ 16.92 </i>	1663
<i>ciraprārthitabhītānāṃ sa tāsāmēva śātravān </i>	
<i>svayaṃvarapatīṃścakrē sudhanvā surasubhruvām 16.93 </i>	1664
<i>tyaktvā bhītivṛtāmstatra vimuktān jīvitāśayā </i>	
<i>sārdhamapsarasaḥ kīrtyā vīrān svayamavṛṇvata 16.94 </i>	1665
<i>anantasya tadā'nantairasurairāhavōtsavaḥ </i>	
<i>jayaśriyaṃ ca satyāṃ ca sammatē samatōṣayat 16.95 </i>	1666
<i>svabādhaniyatatastra parabādhābhilāṣiṇām </i>	
<i>prayāsaḥ suraśatrūṇāṃ jātyuttaramivābhavat 16.96 </i>	1667

<i>visandhivigrahāḥ kṣiptayānāsanāsamāśrayāḥ dvaidhībhāvasrjō yōdhā durnayasthā ivābhavan 16.97 </i>	1668
<i>anaghavyavasāyānāmasaṅgatyaktavarṣmaṇām yōgināmiva tatrāsīdaparāvartanā gatiḥ 16.98 </i>	1669
<i>tanuṃ tatra mukundēna tyājītān mahatī svayam avrṇōdanaghā kīrtiradhivinnāpsarōgaṇān 16.99 </i>	1670
<i>niḥ sahāyīkṛtastatra śaravarṣairdharāsutaḥ bahvamanyata tēnaiva dvandvayuddhamupasthitam 16.100 </i>	1671
<i>kṛtapratikṛtairastraprayōgaiḥ krīḍatōstayōḥ adrṣṭāntamabhūdyuddhamanyadrṣṭāntavarjitam 16.101 </i>	1672
<i>vakravṛttiḥ sarudhirō lōhitāṅgō mahīsutaḥ prāpya yādavabhāsvantaṃ mūḍhaḥ samabhavat kramāt 16.102 </i>	1673
<i>svāyudhaikasahāyastu dēvaḥ svacchandayādavaḥ nirayāparaparyāyaṃ ripuṃ cakrē nirāyudham 16.103 </i>	1674
<i>krōdharaktatanurdaityaḥ kṣaracchōṇitanirjharāḥ grḥītapādasañcārō gairikādririvābabhau 16.104 </i>	1675
<i>niśitaistasya nārācairnirbhinnarathasārathiḥ āsphōṭitabhujastārksyamajighāṃsadamartyajit 16.105 </i>	1676
<i>nisargatamasastasya jihmagasyāṅgamuttamam rathapādēna cicchēda rāhōriva ramāpatiḥ 16.106 </i>	1677
<i>udatiṣṭhata hākārastatō yugapadēkadhā dēvadānavasaudhēbhyō harṣasōkasamudbhavaḥ 16.107 </i>	1678

sphuradbhrukuṭi daityasya rōṣadaṣṭādharmaṃ mukham nikṛttamapi na draṣṭuṃ prababhūvurdivaukasaḥ 16.108	1679
nikṛttaśirasam dēvī nijānkē patitam sutam mahatī mēdinī dīnam kampamānā'nvakampata 16.109	1680
atha sā daityahantāraṃ praṇamya natajīvitam ayācata dayāsindhūmātmajasya śubhāṃ gatim 16.110	1681
tuṣṭāva ca patiṃ tuṣṭā mēdinī viśvavēdinī snapayantīva saṃyattaṃ dantadīdhitigaṅgayā 16.111	1682
ahamasmi vibhūvistē bhūtadhātrī tvayā dhṛtā asēṣādharāmēkaṃ tvāmanādhāramadhīyatē 16.112	1683
tisṛbhiḥ śaktibhiryuktaṃ ṣāḍguṇyaprathitōdayam adhirājamaśēṣasya jagadustvāṃ jītāhitam 16.113	1684
api kōṭimukhaiḥ sarvai - ranantēnāpyanēhasā nātha tvadguṇadugdhābdhi pṛṣadāsvādanaṃ kṣamam 16.114	1685
akartumanyathākartuṃ kartumapyakhilam kṣamam lakṣmīlakṣaṇamāhustvāṃ laṅghitatrividhāvadhim 16.115	1686
sthirastrasavibhaktaṃ tē cidacidbhēdacitritam svasṛṣṭamidamudyānaṃ tvadanyō nāsti rakṣitum 16.116	1687

svātantryaparatantrastvaṃ pāratantryasvatantritaiḥ viharasyātmasūtrasthaiḥ śakunairiva jantubhiḥ 16.117	1688
sitāsitaḡuṇārabdhaiḥ pāsajālairduratyayaiḥ nibaddhāḥ paśavō nātha tvadēkādhīnamuktayaḥ 16.118	1689
yasya tvaṃ yaśca hr̥dyastē yasyāsau tasya yastathā nātha tvatpadamāruhya na punastairnivṛtyatē 16.119	1690
surāsuravibhāḡō'yaṃ tulāgranyāyatastvayā kalpitaḥ kālaparyāyānnimnōnnatasamakramaḥ 16.120	1691
kastvadaṅgīkṛtaṃ hantā kastrātā tvajjighāṃsitam nihaṃsi pāsi caikastvaṃ svēna viśvaṃ parēṇa vā 16.121	1692
vṛddhisāṅkōcaviṣamā gatāgatasahāyinī niyatih̥ kēna laṅghyēta nijacchāyānukāriṇī 16.122	1693
na putravadhamaṅvīkṣya na dūyē tvaṅmatasthitā na ca putrābhimānō mē matprasūtēṣu jantuṣu 16.123	1694
sūdanē kṛtasaṅkalpaḥ svabhaktaparipanthinām yadi tīrṇapratijñastvaṃ kiṃ mayēdaṃ na mṛṣyatē 16.124	1695
tvaṅmāyājṛmbhitairdēva brahmāṅḡairapi līyatē janmanyapi surōdhēṣu jantuvargēṣu kā kathā 16.125	1696
tvatprasūtastvayaivāsau vadhitaścakradhārayā kā nāma kṛtinastasya paridēvayitavyatā 16.126	1697
niruddhē narakē nātha nityadharmātmanā tvayā niṣpratidvandvikaṃ svargasukhamāsvādyatāṃ suraiḥ 16.127	1698

niryātitamidaṃ bhūyaḥ tvajjananyai mayā svayam śravaṇābharaṇadvandvaṃ śītalārkayugaprabham 16.128	1699
iti vijñāpya sā tasmai viśādābhāvamātmanaḥ virarāma tatō dēvī vilakṣā viśvadhāriṇī 16.129	1700
tāmaśēṣajagaddhātrīṃ sannatāṅgīmasāntvayat sahadharmacarīṃ pūrvāṃ vāsudēvō vasundharām 16.130	1701
puraskṛtaprasādastāṃ pūrvasambhavagēhinīm gṛhītakuṇḍalō gantumanvamamaṃsta gadāgrajaḥ 16.131	1702
tataḥ sā tatsamādēśāt satyabhāmābhivanditā ramyaṃ pratiyayau sthānaṃ ratnasānuśikhaṇḍakam 16.132	1703
dadarśa yaduvīrō'tha daityavīranivēśanam acintyamiva māyānāṃ prabhāvamanupaplavam 16.133	1704
vicakṣaṇavaram daityaṃ vairisampatkaragrahē vibhūtisañcayaprēkṣī bahvamamaṃsta balānujaḥ 16.134	1705
sudhāniṣyandibhiḥ sthūlaiḥ muktādāmabhirāvṛtam paśyan pāśabhṛtaśchatraṃ viśvakartā viśiṣmiyē 16.135	1706
nidadhyau kanyakāstatra nidarśitaparasarāḥ amudrābhaṅgasubhagā nīvīriva ratēḥ śubhaḥ 16.136	1707
lāvaṇyajaladhau lakṣmyāśchāyā iva sahōditāḥ madhusvacchandatāsīmnō mānmathīriva dīrghikāḥ 16.137	1708
kāmakīrtipatākābhiḥ sa tābhiḥ pratyavēkṣitaḥ ātmānamamṛtōdanvadantaḥ sthitamamanyata 16.138	1709

suprabhātamabhūttāsāṃ sudinaṃ ca tamōpaham bhavadōṣāryamā yāsāṃ dēvō dr̥ṣṭipatham gataḥ 16.139	1710
ratnaśailanibhāṃstasya bhujān kaṭakabhūṣitān upadhāsyanti yāstāsāṃ śrēyasī bhavitavyatā 16.140	1711
sarvasvamiva puṇyānāṃ sāmraṅyamiva sampadām samājamiva siddhīnāṃ sa tadyauvatamagrahīt 16.141	1712
bhujamandaravēgēna cakrabhramavatā vibhuḥ mathitāddānavāmbhōdhēramṛtaṃ tadavindata 16.142	1713
maṇiparuvakasampanmānanīyastanīnām manasijavapuṣēva svēna saṅkalpitānām sakalajagadabhikhyāsārasīmnām sa tāsāṃ svayamajuṣata siddhiṃ svaprasādaprasūtām 16.143	1714
puramatha gamayitvā bhūṣitaṃ yādavāgryaiḥ śatasamadhikasaṅkhyam ṣōḍaśastrīsahasram avanitanayabhītān prīṇayannāditēyān parīṇayanavilambaṃ padmanābhah prasēhē 16.144	1715
divi bhuvi ca samiddham dīparūpēṇa rūḍhaiḥ tribhuvanavibhavānāmaṅkurairēkarūpaiḥ janitanigamasakhyam dānavīnām vilāpaiḥ narakavadhadinaṃ tannāthapūjārhamāsīt 16.145	1716
airāvatapratinidhīnatha ṣaṭsahasram stambēramān pṛthuladantacatuṣkabhājaḥ	

kāmbhōjavājiniyutāni ca satrisaptā -

nyabhyānayannijapuraṃ narakasya bhr̥tyaiḥ || 16.146 ||

1717

udgamyā durgajaladhērudayādrikalpaṃ

tuṅgaṃ vihaṅgamapatiṃ tvarayā'dhirōhan |

ullāsaḥēturabhavaduḍvīrabhāsvān

vaimānikapraṇayinīḍadanāmbujānām || 16.147 ||

1718

|| iti śrīkavitār̥kikasim̥hasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye ṣoḍaśaḥ sargaḥ ||

kavitār̥kikasim̥hāya kalyāṇaguṇasālinē |

śrīmatē vēṅkaṭēsāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ saptadaśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

ātapatramatha tatpracētasō

mandarasya maṇiśṛṅgamunnatam |

sāvarōdhamapi sāttvatāṃ patiṃ

līlayaiva garuḍō vahan yayau ॥ 17.1 ॥

1719

taṃ kṣipantamadhikēna raṃhasā

mārutasya manasō'pi śīghratām |

vā lakhilyasukṛtaṃ vipaktrimaṃ

prāṇamaikṣata bahiścaraṃ prabhuḥ ॥ 17.2 ॥

1720

lōkataḥ khagarathēna madhyamāt

utpatantamavanamya mādhavam |

nirjarāḥ stutibhirabhyapūjayan

puṣkalābhirapi puṣpavrṣṭibhiḥ ॥ 17.3 ॥

1721

pāñcajanya ninadōpahūtayā

paryacāri paritōṣanighnayā |

bhaktibhāranatayā sadōnnataḥ

svargināṃ pariṣadā yadūdvaḥaḥ ॥ 17.4 ॥

1722

prāpya yādavapatistriviṣṭapaṃ

dēvamāturupanītakuṇḍalah |

agrajēna hariṇā hariḥ svayaṃ

bhāvitēna samabhāvyatōcitam || 17.5 ||

1723

bhāgadhēyaparipākatastadā

vāsavō vasatimabhyupāgatam |

dēvadānava samānadaivataṃ

paryupāsta parikalpitārhaṇaḥ || 17.6 ||

1724

tatra sammadavatībhirañjasā

lōkapālamahiṣībhirarcitām |

dēhinīmiva jayaśriyaṃ nijāṃ

bahvamaṃsta dayitāṃ balānujaḥ || 17.7 ||

1725

saprasādamabhinandya sannatān

nākinō narakabhītarjitān |

kṛtyaśēṣavidhayē kṛtī bhuvaḥ

pratyapadyata nivṛttipaddhatim || 17.8 ||

1726

svaprabhāvavinivṛttasādhvasāṃ

sō'tipatya nagarīṃ suparvaṇām |

puṣpadhanvana ivōpakārikāṃ

praikṣatōpavanasampadaṃ puraḥ || 17.9 ||

1727

vartatē daśaśatēkṣaṇō'pi san

ēkacakṣuriva yannirīkṣaṇē |

tatra dattanayanō viyadvanē

viśvadrṣṭiranaghō viśiṣmiyē || 17.10 ||

1728

darśayaṃstadanu rāmaṇīyakaṃ

nandanasya vasudēvanandanaḥ |

ityuvāca madhurasmitēkṣaṇāṃ

prēyasīm praṇayapēśalākṣaram || 17.11 ||

1729

punyakṛdbhirabhikāṅkṣitaṃ tvayā

pauruhūtamanubhūtamāspadam |

asya sampadamanēkaśākhayat

prēkṣyatāmidamihānyadadbhutam || 17.12 ||

1730

añcitasmitamakēvalēkṣaṇāṃ

bhaṅgurabhruvarivartitānanam |

kiñcidatra taralākṣi tāvakīm

nandanaṃ nayanavṛttimarhati || 17.13 ||

1731

viśvamētadavadhēna jēsyataḥ

ṣaṭpadajyadhanuṣō dhanurbhṛtaḥ |

atra nityamṛtubhiḥ sahōditaiḥ

ṣaḍvidham balamivaikatām gatam || 17.14 ||

1732

aikamukhyamamarēndratuṣṭayē

saṃśritairiha vasantapūrvakaiḥ |

śōbhatē sunayanē guṇairiva

svānurūpaphalasampadāhitā || 17.15 ||

1733

jambucūtarasajagdhirañjitaiḥ

snigdhaकाṅṭhi kalakaṅṭha niḥsvanaiḥ |

tyaktaḡhagamanāya niṣpatan

puṣpakēturiha ghuṣyatē dhruvam || 17.16 ||

1734

arditān makarakētusāyakaiḥ

atra dēvi dayitān padāśritān |

<i>mudrayanti cakitān surastriyaḥ patrabhaṅgamakaraiḥ stanārpitaiḥ 17.17 </i>	1735
<i>kaiścidata kṛtibhiḥ kṛtāspadaiḥ nirmamairmanasijō nirasyatē sambhavantyupavanē vanē'pi vā sāvadhānamanasāṃ samādhayaḥ 17.18 </i>	1736
<i>pallavairadharakāntiraṃśataḥ smērakuḍmalarucā smitaṃ ca tē vallarībhiriha dōrlatāguṇaḥ cōritāni nihitāni vā tvayā 17.19 </i>	1737
<i>vāditēṣu vihagēṣvanukṣaṇaṃ mañju gāyati ca ṣaṭpadavrajē mārutēna caturēṇa nartitā lāsyamatra paricinvatē latāḥ 17.20 </i>	1738
<i>mantharaśvasanasaurabhōlbaṇā vallarīḥ sphuritapallavādharāḥ manmathēna ṛtusaṅgamādimā nirvṛtā iva niśāmayādbhutāḥ 17.21 </i>	1739
<i>kēlīsailamaṇimēkhalāpadāt udgatāmiha tamālavāṭikām paśya nandanabhuvāḥ sumadhyamē rōmarājimiva madhyasaṃśritām 17.22 </i>	1740
<i>sambhramēṇa vanapāladārikāḥ sāmilāṅghitaparāgarōdhasam </i>	

ālavālavālayēṣu śākhināṃ

vāhayanti makarandavāhinīm || 17.23 ||

1741

cakravākamithunōditastanī

vīkṣyatāmiha vihāravāpikā |

puṣparēṇurucirā madhuśriyaḥ

putrikēva puruhūtasammata || 17.24 ||

1742

divyapadmavadanā maṇiprabhā

dīrghikēyamasitābjalōcanā |

antarikṣamaṇidarpaṇāntarē

bimbitēva bhavatī vibhāvvyatē || 17.25 ||

1743

apsarassu nikhilāsvalakṣitāṃ

rūpasampadamasau tavādbhutām |

paśyatīva puruhūtavāpikā

bhṛṅgatārakitapadmalōcanā || 17.26 ||

1744

bibhratī tvadabhilāpacētasōḥ

svādutāṃ prasadanāṃ ca śāśvatam |

drṣṭirutpalavanāṃ diśatvasau

dīrghikāpayasi dīrghalōcanē || 17.27 ||

1745

śōṇakuḍmalamukhī sarōjinī

śōbhatē haritapatrasālinī |

saṃvṛtā tridaśapādapairasau

śārikēva maṇipaṅjarasthitā || 17.28 ||

1746

vyāhṛtikṣamadaśātivartinīm

viplutāmbuja ruciṃ rajaḥkaṇaiḥ |

sēvatē madhumadēna mōhitaḥ

puṣpitāṃ bhramara ēṣa padminīm || 17.29 ||

1747

ēṣa cātra samayā sarōjinīm

ēkatānayatī cittacakṣuṣī |

pādapairupagataścaturvidhaiḥ

pārijāta udadhīndrasambhavaḥ || 17.30 ||

1748

padmarāgaramaṇīyapallavaṃ

paśya kōmalaharinmaṇicchadam |

puṣpabhūtavarasīlpabhūṣaṇaṃ

taptahēmaruciratviṣaṃ tarum || 17.31 ||

1749

namratāmupagataḥ phalairasau

valgubhṛṅgavirutairabhiṣṭuvan |

ādrabhāvasubhagō vibhāvyatē

kāmakiṅkara ivōcitakriyaḥ || 17.32 ||

1750

akṣadāmaracanōcitaiḥ phalaiḥ

dēvatānugūṇapūṣpasampadā |

valkalaiśca vasanaīśca vindatē

vītarāgadhṛtarāgahṛdyatām || 17.33 ||

1751

tvatsagandhatulasīśahōdaraḥ

pūṇya ēṣa puruhūtapādapaḥ |

prāṇināṃ yadavalōkanakṣaṇē

pūrvajātiṣu bhavatyānusmṛtiḥ || 17.34 ||

1752

ēṣa kalpalatikāpariṣkṛtaḥ

pratyaavēkṣayati pallavāruṇaḥ |

sāgarēndrasutayā samanvitam

dhāma kaustubhamayūkharañjitam || 17.35 ||

1753

paśya jālakitapallavādharaiḥ

mauktikairamṛtabindunirmalaiḥ |

sūcitasmitaruciṃ suradrumaṃ

bālacandramañirājasōdaram || 17.36 ||

1754

asya nūnamamṛtādhikaiḥ phalaiḥ

sēvitairanudinaṃ divaukasām |

na prasaktirapavarganandathau

na kṣudhā na ca jarā na ca vyathā || 17.37 ||

1755

tvāmiha tridivadarśanāgatām

mañjarībhiravanamya bhūribhiḥ |

mānayatayayamasau suradrumō

manmathōpavanadēvatāmiva || 17.38 ||

1756

dvārakāpariṣadam prayāsyatō

dūravartmapathikasya mē dṛśā |

prātarāśavadihāsyā bhujyatē

saptalōkatilakasya cārutā || 17.39 ||

1757

gāḍhabaddhanayanā tvamīhasē

kāmadhēnusahajanmani drumē |

nūnamasya mañibhūbhṛtā saha

sthāpanaṃ nijanivēśaniṣkuṭē || 17.40 ||

1758

vyutthitēṣu vimukhēṣu vā svayaṃ

nirnimēṣanayanēṣu nākiṣu |

tvadvivakṣitamataḥ paraṃ kathaṃ puṣpamasya bibhṛyāt pulōmajā 17.41	1759
śaṅkhaḥ padmasurapādapādibhiḥ ślāghitāṃ tridivatō guṇādhikāṃ mānanīyacaritā mayā saha dvārakāṃ tvamadhivatsyasi priyē 17.42	1760
dugdhasindhuduhituḥ sahōdarē vāsamēyuṣi vadānyapādapē śakradāravadanē'pi durlabhāṃ lapsyatē tava vihārabhūḥ śriyam 17.43	1761
itthamādikavinā samīritā sā'nvabhāvi kila satyabhāmayā sāmarasyamiva tēna jagmuṣī saukumāryasubhagā sarasvatī 17.44	1762
yōjitō'tha yaduvaṃśakētunā khyātakīrtiramṛtāpahārataḥ utkṣīpan khagapatīḥ suradrumaṃ pakṣapaṅktivipinē nyavīviśat 17.45	1763
ētamaśrutacaramḥ purandaraḥ śuśruvān kṣaṇamudantamaiśvaram bhītikōpasamavāyarūpayā dōlayēva samakṛṣyata dvidhā 17.46	1764
apratikriyamapi prabhōridaṃ cēṣṭitaṃ praticikīrṣatā tadā	

manyurēva śatamanyunā mahān āgrhītamanasā'bhyamanyata 17.47	1765
dīptadr̥ṣṭyaciraraśmisanatatiḥ vajraghōṣaparūṣō marutsakhaḥ citracāpaśaravarṣavāmstataḥ pratyaḍṣyata marutvadambudaḥ 17.48	1766
nyastakarburakuthōttaraṃ nijaṃ vāraṇēndramadhiruhya vāsavaḥ naikadhātumati raupyabhūdharē śōbhatē sma nijaratnaśailavat 17.49	1767
apratarkyavr̥jinōtthamāsuram bhāvamāsthitavatā valadviṣā durjayō'pi vijigīṣitō vibhuḥ sasmitaḥ samarasammukhō'bhavat 17.50	1768
dēvarājayadurājayōridaṃ dvairathaṃ pratibhayaṃ didṛkṣavaḥ vēdhasā saha sanandanādayaḥ tyaktasaṃyamadhiyō'vatasthirē 17.51	1769
bhīṣaṇapralayamēghasannibhaṃ kṛṣṇamēghamatha mēghavāhanaḥ āpatannasura bhēdakaṃ kṣaṇāt ācakarṣa ṛjurōhitaṃ dhanuḥ 17.52	1770
cakrapāṇivijayāya cakritāt bhīmaghōṣadalitākhiḷaśrutēḥ	

vajrapāṇidhanuṣaḥ śarōrmayaḥ sambabhūvurudadhērivōrmayaḥ 17.53	1771
vajriṇaḥ śaragaṇaḥ samāpatan vāhanē khagapatau muradviṣaḥ tasya tējasi babhūva bhasmasāt tūlarāśiriva kālapāvakē 17.54	1772
plāvitō viśikhavrṣṭibhistadā jambhabhēdi jaladaprasūtibhiḥ anvadīpi garuḍaḥ pratāpavān ājyasikta iva vahnirādhvaraḥ 17.55	1773
vṛtrahanturacamatkriyāmimāṃ viśvavit svaviṣayē vibhāvayan paśyati sma vibudhēṣu kāśyapiḥ pannagēṣviva parākramaṃ kṣamam 17.56	1774
tasya dēvapṛtanāvidhūtayē jṛmbhamāṇavapuṣō mahaujaṣaḥ aprabhūtamabhavajjagattrayaṃ bibhratastrijagadēkadampatī 17.57	1775
tuṅgapakṣatisatāṅgaśālinō bhīmanāgaghaṭitākṛtērabhūt vāhatāṃ ca vahataḥ svapattitāṃ sainyatā'sya surasainyayōdhinaḥ 17.58	1776
pārijātapavanōrmibṛṃhitaiḥ vāsukiprabhṛtibhirmahōragaiḥ	

<i>gāḍhatāṃ harirathasya bibhrataḥ sārathīśca turagāśca sāhasam 17.59 </i>	1777
<i>gāḍhadīptagaralānalōṣmalā tārksyabhūṣaṇabhujāṅgaphūtkṛtiḥ pītanirbharasudhārasōnmadāḥ pākaśāsanacamūramūmuhat 17.60 </i>	1778
<i>apratarkyatarasō garutmataḥ pakṣavēgapavanēna tāḍitāḥ ātmakaṅkaṭamapōhya vajriṇaṃ babhramurdaśasu dikṣu mārutāḥ 17.61 </i>	1779
<i>tasya pakṣamarutā nivartitaiḥ vāhinī diviṣadāmasēṣataḥ vr̥traśāsanāśarāsanacyutaiḥ pratyavidhyata śarairajihmagaiḥ 17.62 </i>	1780
<i>vainatēyanakharairvidāritō bāhyamāntaramapi tyajan madam śōṇitairvirurucē suradvipaḥ śvētaśaila iva dhātunirjharaiḥ 17.63 </i>	1781
<i>kṣvēḍitēna muṣitāśayāniva plōṣitāniva dṛśā pradīptayā dāritāniva patatramārutaiḥ nirjarānatanutāruṇānujaḥ 17.64 </i>	1782
<i>svāsu dikṣu samavasthitāstadā diṣṭavañcitadhiyō divaukaśaḥ </i>	

tōyadā iva yugāntabhāskaraṃ sannikṛṣya samavṛṇvatācyutam 17.65	1783
nājighāṃsadaparādhinō'pi tān nākanāyakagaṇān janārdanaḥ āṅṣaṃsyamathavā na bhajyatē tasya saṃśritajanēṣu jātucit 17.66	1784
tēṣu śikṣaṇaparaḥ śilīmukhān prāhiṇōt prabhuramarmabhēdinaḥ aṅkuśēna nisitēna hastipō durmadān praśamayanniva dvipān 17.67	1785
taṃ samētya nirapāyatējasam saptasaptimiva tārakāgrahaiḥ sadbhirēva vibudhairasatsamā kā'pi durgrahadaśā'nvabhūyata 17.68	1786
aṣṭabhiśca haritāmadhīśvaraiḥ aryamaprabhṛtibhiśca saṃhataiḥ vṛṣṇivīraśarakhaṇḍitāyudhaiḥ vihvalairajani vītaśaktibhiḥ 17.69	1787
akramāddaśa diśō'valōkayan dattadrṣṭirabhitaḥ kramādvṛṣā srastakārmukaśirastrakañcukāṃ prēkṣya dēvapṛtanāmadūyata 17.70	1788
astraśastravinipātamōhitān arditānasuravairisāyakaiḥ	

satrapēva sapadi trapā jahau

dainyamīlitadṛśō divaukasaḥ || 17.71 ||

1789

apsarōnayanatōyakajjalaiḥ

śōṇitaiśca vibhunā suparvaṇām |

ātmakīrtisudhayā viśōdhitē

citramambaratalē vyalikhyata || 17.72 ||

1790

pañcavaktravadanasthamāmiṣaṃ

prāptukāma iva bālavañcakaḥ |

prasthitāmabhinivēśavān punaḥ

pratyapadyata dhṛtiṃ purandaraḥ || 17.73 ||

1791

vajramāttamarihanṭṛ jiṣṇunā

viṣṇunā ca yudhi cakramudyatam |

dṛṣṭavanti bhuvanāni jajñirē

kampitāni kaluṣāṇi ca kṣaṇāt || 17.74 ||

1792

tau parasparajigīṣayōdyatau

vīkṣya niṣpratimavīryavaibhavau |

vyōmabhittilikhitairiva sthitam

vyaktavismayabhayaiḥ surāsuraiḥ || 17.75 ||

1793

kasya kēna paribhūtirāpatēt

kaśca vēda raṇavartanīmiti |

sandihānamanasaiva tatkṣaṇaṃ

madhyasīmni vijayaśriyā sthitam || 17.76 ||

1794

prēṣitāṃ harihayēna bhīṣaṇāṃ

hrādinīṃ hṛtavati tridhāmani |

lōlitā nivavṛtē parasparaṃ

lōkapālapṛtanā parāṅmukhī || 17.77 ||

1795

kāndiśīkajitakāśinōrimāṃ

vyāpṛtiṃ vibudhavṛṣṇivīrayōḥ |

prēksya durmadavivēkayōriva

prasthitēva cakitā'marāvati || 17.78 ||

1796

taṃ tathā samaradainyaviplutaṃ

śāntadarpaṃmayathāpuraṃ sthitam |

vyaktanṛttahṛdayaṃ valadviṣaṃ

vīksya viśvamakhilaṃ vyalajjata || 17.79 ||

1797

vrīḍayā taralitairvilōcanaiḥ

vēpamānakamalākarōpamaḥ |

sannataḥ kṣaṇamavaikṣi vāsavaḥ

sāpahāsamiva satyabhāmayā || 17.80 ||

1798

yādavēndravibudhēndrayōstadā

ratnayōriva tulādhirūḍhayōḥ |

gauravēṇa dadṛśē samunnatiḥ

lāghavēna ca natistadadbhutam || 17.81 ||

1799

yat prabhau narakamardanē'bhavat

dēvadarpadamanē tatō'dhikam |

puṣyati sma makarandamēduraṃ

puṣpavarṣamamṛtōdbhavastaruḥ || 17.82 ||

1800

ityanākalitapūrvasatkṛtiṃ

vṛkṣamātrakalahōlbaṇaṃ vibhuḥ |

nirjigāya miṣatāṃ divaukasāṃ ātaśastramamarāvatiśvaram 17.83	1801
dīpyamānamanaghēna tējasā dēvakīsutamavēkṣya dēvatāḥ astrajālamavadhūya siddhidān añjalīnabibharuḥ karāmbujaiḥ 17.84	1802
sō'tha saṃyati palāyanōnmukhaḥ pākaśīla iva pākaśāsanaḥ satyayā vihasitō'pi sattvavān pratyabōdhi paramēṣṭhinam punaḥ 17.85	1803
dhik pramādamadirāṃ vimōhinīm dhik parigrahaviśēṣamīdṛśam dhik ca mē tridaśarājatāmiti svaṃ jagarha maghavān muhurmuḥuḥ 17.86	1804
tēna tatra vihagēndravāhanō vāraṇādavanatēna bibhyatā nirjitēna hariṇā hariḥ svayaṃ paryavaikṣi śaraṇam priyāsakhaḥ 17.87	1805
tuṣṭuvē ca puruṣam puruṣtutam prāñjaliḥ paribr̥dhō divaukasām raktabhāva vigamōjjvalam mukham rāhumuktamiva candramudvahan 17.88	1806
śakra ēṣa śaraṇam prapadyatē bhaktajīvita bhavantamīśvaram	

mitrabhāvasamupāgataṃ janaṃ na tyajēyamiti nātha manyasē 17.89	1807
mātaraṃ trijagatāṃ tava priyāṃ mānuṣīti manutē sma madvadhūḥ tēna nūnamanubhūtamīdrśaṃ dainyamētadavaśōditaṃ mayā 17.90	1808
nirjitō'hamajitēna yattvayā lambhitōnnatiranēna na trapē na hyajayyamiha kiñcidasti tē sarvanēturatiriktamātmanaḥ 17.91	1809
astu mā sma bhavadityananyayā vīkṣayā jagadidaṃ niyacchatā nātha niṣpratighatējasā tvayā nanvayaṃ mama parājayō jayaḥ 17.92	1810
ātmaghātibhirahammatigrahāt mādrśaistvaditarēṣu rāgibhiḥ avyavasthitajayētarakramaṃ dyūtamētadaghrṇairniṣēvyatē 17.93	1811
ādihikārikapadēṣu tē vayaṃ svēṣu yāvadadhikāramāhitāḥ prāpitāstava paraṃ padaṃ tvayā nirviśēma nivīśēmahī tvayi 17.94	1812
na kṣipēdapi tṛṇaṃ samīraṇaḥ tvatprayuktamanalō na nirdahēt	

<i>na prajāpaśupati na cētarē tvadvipakṣamabhirakṣituṃ kṣamā 17.95 </i>	1813
<i>agrajē mayi divaukasāṃ pituḥ putrabhāvamupasēduṣā tvayā mānitō'hamavamānitaḥ svayaṃ vānarānucaritaiḥ svacēṣṭitaiḥ 17.96 </i>	1814
<i>madvidhā viṣamavṛttiśāliṇaḥ śāntaghōrasamayātilaṅghinaḥ pōṣayanti bhavataḥ kṣamānidhēḥ prāyaśaḥ prahasanōcitaṃ rasam 17.97 </i>	1815
<i>asmadiṣṭamanaghāstriviṣṭapaṃ duḥkhamiśramavadhārya durgatim tvatpadaṃ paramananyacētasāḥ saṃśrayanti nirapāyamāśrayam 17.98 </i>	1816
<i>alpamasthiramapāyadanturaṃ svargasaudhamavadhīrya sūrayaḥ nistaranti jagadēkahētunā sētunēva bhavatā bhavārṇavam 17.99 </i>	1817
<i>tvatpadaikadr̥ḍhabhaktirūpayā muktivāsaravibhātasandhyayā kṣīyatē jagati kasyacit prabhō mōhasantatimayī mahāniśā 17.100 </i>	1818
<i>dēśakālaganaṇātilaṅghibhiḥ mātumāgamagaṇēna vāñchitaiḥ </i>	

bhūṣitō guṇavibhūtisāgaraiḥ

tvatsamastvamitarē mithaḥ samāḥ || 17.101 ||

1819

kā kathā tava samē'dhikē'pi vā

hīna ityapi ka ēva gaṇyatē |

mērusarṣapanidarśanaṃ ca tē

mā sma bhūttvadarasya cātmanaḥ || 17.102 ||

1820

bhūtabhavyabhavadātmanaḥ prabhō

yannidānamakhilasya śāśvatam |

yat praviśya na punarnivartatē

yat paraṃ padamuśanti tadbhavān || 17.103 ||

1821

jātivarṇaracanāvicitritaṃ

viśvacitramudamīlayadbhavān |

ātmabhittiniyatasthirāśrayaḥ

tūlikāṃ triguṇalakṣaṇāṃ vahan || 17.104 ||

1822

aprayacchati duratyayakramē

tvayyaśēṣajagadēkadhātari |

iṣṭamanyadubhayaṃ ca miśritaṃ

kasya kēna kimivōpapadyatē || 17.105 ||

1823

āyatanta bhuvanānyaśēṣataḥ

tvayyatastvamanupādhirīśvaraḥ |

vardhanīyavibhavā vayaṃ punaḥ

tvatpradiṣṭapurapattanēśvarāḥ || 17.106 ||

1824

janmakarmabhirasau nibadhyatē

tāni yastava na vētti tattvataḥ |

tvatkathāmr̥tarasaṃ pibanti yē tē bhavēyurapunaḥ stanandhayāḥ 17.107	1825
kathyatē cidacidantarātmanaḥ śāstraśuddhahṛdayairmanīṣibhiḥ sṛṣṭisaṃharaṇarakṣaṇēṣu tē viśvarūpa nanu karmakarṭṛtā 17.108	1826
ākumāramanubhāvamīdṛśaṃ nātha viśvaviditaṃ tava kṣīpan hanta nūnamahimāṃśumaṇḍalaṃ taskarastamasi gōptumicchati 17.109	1827
pakṣapātaparihāraśuddhayā paśyati praṇidadhānayā dhiyā yatpṛṣanti nigamāḥ spr̥śanti taṃ tvatprabhāvamanapāyamātmavān 17.110	1828
mānuṣatvamanugacchatā tvayā mōhitaistvamavadhīryasē janaiḥ tēna nastriguṇatantracētasāṃ āgatēyamasamīkṣyakāritā 17.111	1829
śarvarīdivasavadvighūrṇayan svāpajāgaradaśā vidhērapi kiṃ punastaditarasya tanmayā mōhabōdhavivaśēna bhūyatē 17.112	1830
yō'si sō'si ca yathā tathā'si ca tvāṃ tvamēva khalu vētsi vā na vā	

<i>tasya tē na khalu tattvavēdinō vāridhēriḥ va yaṃ taṭasthitāḥ 17.113 </i>	1831
<i>tvatpratīpacaraṇāddivaukasāṃ dānavāyitavatāṃ tvayā'dhunā sthāna ēva paribhūtirāhitā nāsurō na ca surō guṇāntarē 17.114 </i>	1832
<i>arcanīyacaraṇāmbujē bhava - tyātatāyīpadavīmupēyusām nyastaśastraparīkarmaṇāmasau niṣkṛtistvadupasattirēva naḥ 17.115 </i>	1833
<i>kiṃ tadasti kuśalēṣu yanna tē tacca kiṃ tvaditarēṣu yattava īdrśasya bhavataḥ kimīdrśā tasthuṣā triyuga jagmuṣā'pi vā 17.116 </i>	1834
<i>alpasattvamavalēpayantritāṃ balbajēṣu bahumāna śālinam tvatkṛpaikaparihāryaviplavaṃ pratyavēkṣaṇapadaṃ pratīhi mām 17.117 </i>	1835
<i>mṛṣyatāṃ mama vibhō vyatikramaḥ prasmṛtatvadupakārapaddhatēḥ rudrakōpavivaśasya dēhinaḥ kasya nāma na bhavatyapakriyā 17.118 </i>	1836
<i>trātumēva śaraṇāgatān surān āsurānabhijighāṃsatā tvayā </i>	

rāgarōṣarahitātmanā svayaṃ daityaśatruriti nāma gr̥hyatē 17.119	1837
tvadgr̥hītaguṇasūtrasanditān dāruputranayataḥ pravartinaḥ nirguṇānapi nisargakiṅkarān svīkuruṣva kṛpayā svayaiva naḥ 17.120	1838
vāsavasya vacanaṃ niśamya tat bhāvaśuddhiparikarmitākṣaram dīnaguptijananiṃ punardayām anvavindadaravindalōcanaḥ 17.121	1839
uddhṛtaṃ ca vibhunā sudarśanaṃ trāṇadaṃ tridivasadmanāmabhūt tasya dr̥ptadamanēna dīvyataḥ śikṣaṇaikaniyataṃ hi śāsanam 17.122	1840
āha cainamanaghēna cakṣuṣā śōdhayannamṛtasindhuśōbhinā svādusūnṛtagabhīrayā girā pāritōṣikamivārpayan prabhuh 17.123	1841
bhadramastu bhavatē divaspatē nirjarāśca nirapāyamāsatām ātmacauryaduritākaratyajāṃ mā'pahārṣurasurāḥ padāni vaḥ 17.124	1842
mā sma bhaiṣṭa mayi gōptari sthitē bhāvitāni bhavukāni santu vaḥ	

vītaḍānavaparābhavāściraṃ

trātumarhatha surāstriviṣṭapam || 17.125 ||

1843

mantrapūtamanupaplavaṃ haviḥ

yāyajūkapariṣanniṣēvitam |

antarātmani niviṣṭamantarā

vindata sthirasudhārasāntaram || 17.126 ||

1844

janmatō'pi bhavatāṃ mahīyasām

āptabandhuraditērahaṃ sutaḥ |

dēvakītanayabhāvatō'pi mē

saiva samprati sahōdaratvadhīḥ || 17.127 ||

1845

āyudhāni punarakṣatāni vaḥ

santu sattvamapi daityasūdanam |

pālayantu balinō jagattrayīṃ

tē bhavanta upapannapauruṣāḥ || 17.128 ||

1846

ityanāvilamanōjñayā girā

nirmalāṃ nijadayāmivōdvaman |

saumyadrṣṭirakarōtsudhābhujah

paryavasthitadhṛtīn paraḥ pumān || 17.129 ||

1847

tē ca tēna garuḍaṃ niyacchatā

gamyatāmiti gabhīramīritāḥ |

adyajātavadananyavatsalē

praśritāḥ sumanasaḥ pratashirē || 17.130 ||

1848

gr̥hyatāṃ tarurasāviti svayaṃ

bhāmayā bhagavatā ca bhāṣitē |

āgamiṣyati punastvayā sahe -

tyāha dānavaripuṃ divaspatiḥ || 17.131 ||

1849

śāntagarvagalarāḥ divaspatau

sannivēśya suralōkasampadam |

āptumaicchadanujīvirakṣitāṃ

svāṃ purīmatha suparṇavāhanaḥ || 17.132 ||

1850

ātmādhikāramanumatya diśāpatīnāṃ

vajraṃ pradiśya punarapyanaghaṃ maghōnē |

divyadrūmapratigatiṃ ca punarvidhāsyān

dattābhayō danujaśatruravāpa tuṣṭim || 17.133 ||

1851

atha padavinikīrṇamandāravandārubrṇdāraka -

stutiśatabahumānasatyāpitēhaḥ sa satyāpatiḥ |

amarasamaravēgavikhyātadākṣyēṇa tārksyēṇa gāṃ

pratijigamiṣitāṃ purīṃ trātumanvak samanvagrahīt || 17.134 || 1852

paśyatyārādanimiṣagaṇē pārijātāpahārāt

srastākālpāmiva yadupatiḥ sthāpayan svargalakṣmīm |

āśāpālairavanatapadastyaktalajjairabhīkṣṇaṃ

rāmatrātāṃ khagapatirathō rājadhānīm prasthē || 17.135 || 1853

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye saptadaśaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇaśālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ aṣṭādaśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭānāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

athātmacintānucarēṇa yāsyaṇ

vihaṅgarājēna vibhuḥ puriṃ svām |

uvāca patnīṃ daśanāṃśulakṣyāt

vamannivānandamamāntamantaḥ ॥ 18.1 ॥

1854

satyē samīkṣasva vipārijātāṃ

vṛttēna hīnāmiva vēdavidyām |

niśāmiva prōṣitaśītabhānuṃ

nārīmanāthāmiva nākalakṣmīm ॥ 18.2 ॥

1855

ālambitā namramukhī bhavatyā

hastēna raktāṅgulipallavēna |

vadānyavṛkṣasya vibhāti śākhā

vaktuṃ vayasyēva rahaḥ pravṛttā ॥ 18.3 ॥

1856

suparṇavēgānilaviprakīrṇaiḥ

suradrumairantaritaḥ sumēruḥ |

ālakṣyatē kālavaśēna bhūyaḥ

prarūḍhalūnairiva pakṣajālaiḥ ॥ 18.4 ॥

1857

nisargakalyāṇatayā pratītaṃ

sarvōttaraṃ tattvamivaikamādyam |

amuṃ priyē nūnamatandritāni

 jyōtīṃṣi bhaktyā pariyāntyajasram || 18.5 ||

1858

vitānavān vyōmatalēna mēruḥ

 tārāgaṇairāhitamauktikēna |

niviśya madhyēkṣitibhadrapīṭhaṃ

 gaṅgōdakairādriyatē'bhiṣēkam || 18.6 ||

1859

sahasrabhānupramukhaiḥ samantāt

 jyōtirgaṇairasya vighūrṇamānaiḥ |

mahībhṛtāmagrasarasya manyē

 nīrājanaṃ viśvasṛjā prayuktam || 18.7 ||

1860

prakhyātadhāmnāmapi dikpatīnāṃ

 prāsādavāsādaramākṣipantaḥ |

adhyāsītā yōgibhirasya nityaṃ

 rājantyamī ratnaguhāviśēṣāḥ || 18.8 ||

1861

parisphurantyāḥ kṣitipadmamadyē

 pārśvēṣu hēmācalakarṇikāyāḥ |

paśya priyē ratnaviśēṣacitrāṃ

 kṛśōnnatāṃ kēsaraśailapaṅktim || 18.9 ||

1862

valīvibhaṅgairiva varṣabhēdaiḥ

 tribhirvibhaktaṃ tridaśānubhāvyaiḥ |

saṃdrśyatē sāgaramēkhalāyāḥ

 sumadhyamē madhyamidam dharanyāḥ || 18.10 ||

1863

abhañjanīyaṃ prathimānamāptāṃ

 sthānēṣvarairākalitāmahāryaiḥ |

carācarāṇāṃ prabhavēna dhāryāṃ cakrākṛtiṃ paśya samudranēmim 18.11	1864
vikalpitāni tridivēna bhūmau varṣāṇi divyāni vilōkayēthāḥ dvandvairiha dvandvaviṣādamuktaiḥ nirviśyatē yauvanamēkarūpam 18.12	1865
ilāvṛtāntāṃ niṣadhādavācīṃ vilaṅghya hr̥dyāṃ harivarṣasīmām khagēśvaraḥ saṃśritahēmakūṭaṃ ninīṣatē kimpuruṣāspadaṃ naḥ 18.13	1866
vapuḥ śubhaṃ vājimukhāṅganānām vaktraṃ ca yuñjanniha kinnarīṅām strīratnasamśrṣṭividhau vidhiścēt tryakṣaḥ kathaṃ pañcaśarasya jētā 18.14	1867
didṛkṣamāṅsya mamaiṣa dēśān savyāpasavyēna gatikramēṇa amōghavr̥ttirgaganē garutmān vicēṣṭatē cittamiva dvitīyam 18.15	1868
nipatya cōtpatya ca laṅghyantī nimnōnnatān varṣavibhāgadēśān chāyā samēna svapathēna yāntaṃ tarasvinaṃ tārksyamivātīṣētē 18.16	1869
maḥīyasō vēgavaśēna madhyē sīmantayannēṣa śaratpayōdān	

yadṛcchayā sambhṛtacāmaraśrīḥ saṁdṛśyatē dēvi tavaupavāhyaḥ 18.17	1870
viyatpayōdhiṁ taratāṁ viśālaṁ vimānadīptēna garutmatā naḥ iyaṁ puraḥ śailavanōpapannā viśvambharā bhāti vilōmagēva 18.18	1871
śaradghanastōma ivōpasīdan saṁdṛśyatē kinnaranāthaśailaḥ sandhyāvihāracyutasamhatātmā śambhōrivōddhūlanabhasmarāśiḥ 18.19	1872
sudhāyamānāṁ dhanadasya saudhē svābhāvikīmasya girērabhikhyām paryākulairviṣṇupadītaraṅgaiḥ āmreḍayantīva harāṭṭahāsāḥ 18.20	1873
amuṣya dīptōnnatadantabhūmnō nakṣatramālārcitatuṅgamaulēḥ pādēṣu bhānti sphaṭikāḥ prabhūtāḥ nākadvipasyēva nakhēndubimbāḥ 18.21	1874
udagravajravraṇakarkaśānāṁ paryāptasārēṇa bhujārgalānām anēna vikhyāpitavikramaṁ tat rakṣaḥ purā rāmaśaravyamāsīt 18.22	1875
ayaṁ vanaiḥ śyāmanitambabhāgō gauraḥ svayaṁ gairikasambhṛtaśrīḥ	

valāhakagrāhyaguṇāntarīyaṃ

madāruṇaṃ vyañjayatē madāryam || 18.23 ||

1876

asmin dhanādhiśvararājadhānyām

ākarṇitaṃ haimavatīsakhēna |

tvatkīrtyupaghnaṃ śṛṇu kinnarīṇām

gṛhē gṛhē kinnarakaṇṭhi gītam || 18.24 ||

1877

niśamya divyadrumasambhavānām

nūnaṃ ravaṃ nūpuramañjarīṇām |

uḍḍīyamānāḥ pratiyāntyamī tvām

mañjusvarāḥ mānasahaṃsadārāḥ || 18.25 ||

1878

itō hiraṇya pramukhaiḥ prabhuktā

śōṇādhare śōṇitarājadhānī |

ādau samutkhātapunarnikhātaiḥ

kailāsaśṛṅgairiva bhāti saudhaiḥ || 18.26 ||

1879

mṛdaṅganādēna mṛgāṅkamauliṃ

prasādayan pālayatīha daityān |

balērapatyam balinām vijētā

bāṇāsurō bāhusahasraśālī || 18.27 ||

1880

rāmāstrarandhrōditahaṃsayūthaṃ

krauñcaṃ giriṃ lakṣaya dūralakṣyam |

pītām punaḥ śrōtrapathēna kālē

bhāgīrathīṃ jahnumivōdvamantam || 18.28 ||

1881

amuṣya dūrādasitākṣi dṛṣṭiṃ

divyē girau dātumihārhasi tvam |

marudgaṇēna hyamunōnnatēna svāhārasambhūtiramanthi sindhuḥ 18.29	1882
vilagnadaityēśvaraśōṇitānām vaikuṅṭhakēyūrajuṣām maṇinām ayatnaśāṇōpalatāmapuṣyan ārdrāḥ sudhābindubhirasya kūṭāḥ 18.30	1883
lakṣmīsudhāsañjananāya tūrṇam vimathnatā vēgamanēna dattam āvartabhēdairadhunā'pyagādhaiḥ arthāpayantyambunidhērmahaughāḥ 18.31	1884
amōghabāṇasya munēraśōṣyē phēnāyamānāni yaśaḥpayōdhau gatāgatairhaṃsakulānyamūni chāyāpatham sañjanayantyapūrvam 18.32	1885
dhṛtikṣamam dēvi surasravantyāḥ siddhāśritam śambhumiva dvitīyam pariṣkṛtiṃ bhāratavarṣasīmnaḥ prāptā vyaṃ parvatasārvabhaumam 18.33	1886
anupraviṣṭam girijāsakhībhiḥ paryantasamstambhitabhūtavargam adūrataścaitrarathātprabhūtam vaihārikaṃ paśya vanam purārēḥ 18.34	1887
abhaṅgurairāhatayōranaṅgaḥ śṛṅgāradigdhairiha citrapuṅkhaiḥ	

abhinnamanyōnyalayādakārṣīt

dēhaṃ dvayōrardhasamīkṣyabhēdam || 18.35 ||

1888

divā mahānīlamayūkhajālaiḥ

naktaṃ prakāśēna mahauṣadhīnām |

paśyantyamuṣmin parivṛttiśūnyaṃ

kālaṃ sadā karburamāditēyāḥ || 18.36 ||

1889

aluptamēghadyutirindranīlaiḥ

vajrairasau nityataṭitprakāśaḥ |

pravṛttaṅgāstanitō dadhāti

prāvṛdguṇān prīṇitanīlakaṅṭhaḥ || 18.37 ||

1890

amuṣya mūrdhanyupapatya nimnaiḥ

caturdiśaṃ viṣṇupadī prayāti |

caturbhirunmīlitarāśibhēdā

vēdhōmukhairvēdamayīva vidyā || 18.38 ||

1891

saritsahasrairabhigamyamānā

śilōccayairantaritā dadhāti |

pravālamuktāprabhṛtēḥ prasūtiḥ

patnī payōdhēriyamānurūpyam || 18.39 ||

1892

trayīmiva kṣālitaviśvapaṅkāṃ

trailōkyalakṣmyā iva sattvaśuddhim |

tapōdhanāḥ sarva imāṃ bhajantē

dharmasya niśrēṇimiva prabhūtām || 18.40 ||

1893

prakhyātagōtraprabhavē'pi nityaṃ

parigrahē bhūyasi vartamānē |

tvayaiva māṃ vētti kalatravantam nātham nadīnāmanayaiva lōkaḥ 18.41	1894
patadgrahē tiṣṭhati rukmaśailē dharmadravairātmabhuvā'rcyamānaḥ asyāḥ prasūtiḥ paramasya puṃsaḥ pādō nabhaḥ sāgarapāradṛśvā 18.42	1895
tribhistrilōkīmanaghaiḥ svapūraiḥ tārāgaṇāmreḍitaśīkaraughaiḥ vimārjayantī vṛjināt punītē viṣṇōriyam vikramavaijayantī 18.43	1896
abhugnabhāgāntaritaiḥ payōbhiḥ sambhidyamānairiyamantarēṣu nāgēndramūrdhanyupayāti śōbhām nakṣatramālēva gajēndrakumbhē 18.44	1897
srōtōbhirasyāḥ paripūryamāṇaḥ sudhāmayaṃ sindhumivādadhānaiḥ apāṃ patirṇityamabindhanēna jvālāvatā nūnamaśōṣitō'bhūt 18.45	1898
bhagīrathaprārthita siddhimēnām pṛthakpravāhām pṛthivīm punānām bhasmīkṛtānām sagarātmajānām prāhuḥ sudhām prāpitadēvabhāvām 18.46	1899
sthānānurūpaṃ prasṛtaiḥ pravāhaiḥ mahadbhirēṣā madhurāvadātaiḥ	

prālēyaśailāt prathitānubhāvā

pravartatē vāgiva vaśyavācaḥ || 18.47 ||

1900

udīritāstārksyajavānilēna

tvannūpurānnūnamadhītanādāḥ |

bhavantyamī svāgatavādinastē

bhāgīrathīsaikatarājahamaṣāḥ || 18.48 ||

1901

pradīyatē sundari dūrakṛṣṭaiḥ

divyēna tē śēkharasaurabhēṇa |

mayūrapīñchātapavāraṇaśrīḥ

mandākinīhēmasarōjabhṛṅgaiḥ || 18.49 ||

1902

vahannasau kāñcanapadmarēṇūn

vyōmāpagāvīcivihāraśīlah |

viluptapatrāṅkuramānanē tē

svēdōdgamaḥ na kṣamatē samīraḥ || 18.50 ||

1903

asyāḥ samīrairapanītagandhā -

nyalaktakairāṅkitasaikatāni |

svairōpabhōgaḥ surasundarīṇām

vivṛṇvatē tīralatāgrhāṇi || 18.51 ||

1904

rahastvadāślēṣarasōtsukasya

tvadēkadrṣṭērapī viśvadrṣṭēḥ |

viyannadī lōcanayōrasau mē

vihanti lakṣyāntarapakṣapātam || 18.52 ||

1905

divyaḥ badaryāśramamētadantē

dēvaiḥ stutaḥ dakṣiṇataḥ pratīyāḥ |

<i>niḥśrēyasaṃ darśayatīva vṛttyā</i> <i>nārāyaṇō yatra narēṇa sārdham 18.53 </i>	1906
<i>nivṛttarāgaiḥ paricaryamāṇō</i> <i>nāthaḥ svayaṃ nākanikētanānām </i> <i>anyairananyairanupālanīyaṃ</i> <i>dharmam niḥśrēyasaṃ darśayatīva sūddham 18.54 </i>	1907
<i>tṛtīyavarṇaprabhavē nijāṅgē</i> <i>strīratnamutpādya vihārayōgī </i> <i>ihātmasammōhanalālasānām</i> <i>apatrapāmapsarasāmakārṣīt 18.55 </i>	1908
<i>anyacca dūrādanaghaṃ tadīyaṃ</i> <i>prāgdakṣiṇam bhāti tapōvanāgryam </i> <i>bhajanti yasmin padayōramuṣya</i> <i>nyāsam śubham niścītatayōgalakṣyāḥ 18.56 </i>	1909
<i>atra sthitaṃ śrāntijūṣāṃ munīnām</i> <i>chāyālakṣṇājīnapallavēna </i> <i>vairōcanērdānajalāvasēkāt</i> <i>vardhiṣṇunā vāmanapādapēna 18.57 </i>	1910
<i>imāni ca prēyasi tāpasānām</i> <i>ēkāntahṛdyāni tapōvanāni </i> <i>ihaikapādasthitimētadīyaṃ</i> <i>dharmō yugē dhārayatīva turyē 18.58 </i>	1911
<i>tamō nigīrṇam sakṛdēva puṃsām</i> <i>āsīdatāmāśramahavyavāhāḥ </i>	

<i>ihauśadhādīni havīṃṣi bhuktvā</i>	
<i>dhūmōpalakṣyaṃ dhruvamudvamanti 18.59 </i>	1912
<i>nijāśramēbhyaḥ pratinirjihānā</i>	
<i>dūrādamī darśitapūrṇakumbhāḥ </i>	
<i>satyāśiṣaḥ samprati sādhuvākyaiḥ</i>	
<i>abhyarcayantyāhitavahnayastvām 18.60 </i>	1913
<i>samīpavṛkṣēṣviha baddhanīḍāḥ</i>	
<i>śikṣōpapannāṃ śrutimudgṛṇantaḥ </i>	
<i>śakuntayaḥ sōṇamukhā bhajantē</i>	
<i>sabrahmacaryaṃ saha tīkṣṇadhībhiḥ 18.61 </i>	1914
<i>dharmasya sambhūtirivāgratastē</i>	
<i>sāndīpinērāśramabhūmirēṣā </i>	
<i>adhītinō yatra mama trivēdyām</i>	
<i>antaḥ sthirālōka ivāntarātmā 18.62 </i>	1915
<i>samagraratnaughamivābdhitōyaṃ</i>	
<i>tārāgaṇairāptamivāntarikṣam </i>	
<i>viśaṅkaṭaṃ vindhyahimādrimadhyam</i>	
<i>punyaṃ priyē bhūṣitamētadāryaiḥ 18.63 </i>	1916
<i>pitṛkriyānirvṛtajāmadagnyaṃ</i>	
<i>kṣiptainasām kṣētramidaṃ kurūṇām </i>	
<i>samēyuṣām samyugadīkṣayaitat</i>	
<i>dēhatyajām dakṣiṇatō na panthāḥ 18.64 </i>	1917
<i>savyē bhavatyāḥ sarayūsamētā</i>	
<i>ramyēyamābhāti purī raghūṇām </i>	

dayāvīpākēna carācarāṇām

divyaṃ padaṃ yatra didēsa rāmaḥ || 18.65 ||

1918

tamālaśaṇḍaistamasēva dṛṣṭaiḥ

vāmētarō vāmavilōcanē naḥ |

vasundharākuntalakānticōraiḥ

kāntairasau bhāti kalindaśailaḥ || 18.66 ||

1919

divākarēṇātra bilēṣu nūnaṃ

bandīkṛtānām bahulakṣapāṇām |

chāyāvisēṣaiḥ pracitaistadarhām

āpyāyanāmāracayanti vṛkṣāḥ || 18.67 ||

1920

itaḥ prabhūtāt piturāvrajanī

kālindyasau kāliyadōṣamuktā |

samētya sakhyēva surasravantya

saritpatiṃ śuddhimatī prayāti || 18.68 ||

1921

svamūlaśailasya vibhāti śṛṅgē

dhātūparaktē savituḥ sutēyam |

mahāvarāhasya mahīva pūrvaṃ

daṃṣṭrāṅkurē dānavaśōṇitāṅkē || 18.69 ||

1922

yamasvasustanvi yathārthanāmā

mānyā samīpē madhurā vibhāti |

suparvaṇām yatra sabhām sudharmām

bhūmērahaṃ bhūṣaṇatāmanaiṣam || 18.70 ||

1923

pibatyasau paścimadakṣiṇāsām

nūnaṃ khagēśō'yamanūnavēgaḥ |

vilōkitānāmiha na vyavasthā

nēdīyasāṃ dēvi davīyasāṃ vā || 18.71 ||

1924

trayīmayastanvi tavaupavāhyaḥ

kālakramādāpatatō dharanyāḥ |

sāmābhirāmadhvanibhiḥ samantāt

pakṣānilairmārjayatīva dōṣān || 18.72 ||

1925

ā paścimādambunidhēravandhyā

śaratprasūtaiḥ kṣitirasya sasyaiḥ |

divaukasāṃ darśitabhāgadhēyā

diśatyasau lōcanadiṣṭavṛddhim || 18.73 ||

1926

saritpravāhairvyatikīryamāṇaiḥ

saṅkalpayōnēriva śilpabhēdaiḥ |

paśya priyē tvaṃ parivṛtya kiñcit

divyōpamān jānapadān viśēṣān || 18.74 ||

1927

tavaiṣa jīrṇaścalayan purastāt

vidyunmayiṃ vētralatāṃ pratanvīm |

bibharti śuddhō dhṛtakañcukaśrīḥ

prāyaḥ pratihārapadaṃ payōdaḥ || 18.75 ||

1928

ādāya śālistabakānadūrāt

prāptā śukaśrēṇirasau vibhāti |

tvadāgamaprītaśaratprayuktā

vaihāyasī vandanamālikēva || 18.76 ||

1929

āraktaphullairaravindinīnāṃ

sūnairamī nūtanasūryakalpaiḥ |

tvatkāntimādhvīmanubhūya raktaiḥ nētrairivābhānti samudradārāḥ 18.77	1930
karēṇukābhiḥ saha gāhamānāḥ payah prasannaṃ śaradāpagānām amī nimīlannayanāḥ kapōlaiḥ āvirmadairāvilayanti nāgāḥ 18.78	1931
sa ēṣa saptacchadarēṇujālaiḥ krīḍannivālimpati gandhavāhaḥ vanyadvipānāṃ vrajatāṃ pratīpaṃ madapravāhairmalinān kapōlān 18.79	1932
abhinnavarṇā gṛhiṇīva bhavyā vēlāṭavī vārinidhērvibhāti nityānubhūtāmapi navyabuddhyā rasairasau nirviśatīva hṛṣyan 18.80	1933
taraṅgavēgāttaralāmbudhārī gṛhṇātyasau gāruḍaratnavarṇaḥ vasundharāvāriruhasya pārśvē siddhodayāṃ śyāmala patraśōbhām 18.81	1934
vibhāti paryantamahī payōdhēḥ phēnairasau vīcikaraprakīrṇaiḥ abhyarcitānāṃ tridaśātithīnām āhārasēṣairiva paryudastaiḥ 18.82	1935
pravālavahnau paridīpyamānē muñcantlyasau mauktikalājavarṣam	

amuṣya vėlā dhṛtavēpathustē

vaivāhikīṃ smārayati sma vėlām || 18.83 ||

1936

svasambhavaṃ samprati pārijātaṃ

dṛṣṭvā ciraprōṣitasannivṛttam |

āliṅganārthīva taraṅgahastān

āvirmaṇīnunnamayatyudanvān || 18.84 ||

1937

ahīndraniśvāsamarutpraṇunnaiḥ

āvartasambhēdibhirēṣa phēnaiḥ |

upāyanaṃ ditsurivāmbudhistē

muktātapatrāṇi muhuḥ prasūtē || 18.85 ||

1938

vėlācalādarbhakapañcavaktrān

vihaṅgapātēna jighṛkṣamāṇān |

nimajjanōnmajjanavēgabhūmnā

mātaṅgayādāṃsi vilōbhayanti || 18.86 ||

1939

pravālamuktāmaṇibhiḥ pradiṣṭaiḥ

pratyāhṛtaiḥ patrolatāṅkurādyaiḥ |

anyōnyabhūṣāparivṛttililām

karōtyasau tīrabhuvā payōdhiḥ || 18.87 ||

1940

varṇaṃ mahānīlamaniprakāśaiḥ

smitadyutiṃ mauktikacandrikābhiḥ |

bimbādharmaṃ vidrumabhaṅgabhēdaiḥ

vyanaktyasau tanvi tavāmburāśiḥ || 18.88 ||

1941

vivrṇvatī bāḍabavahnidīptiṃ

vidyōtatē vidrumapaṅktirēṣā |

<i>dēvēna sampīḍitayōstridhāmnā</i> <i>daityēndrayōrāntraparamparēva 18.89 </i>	1942
<i>mahāvarāhasya khurādrighātaiḥ</i> <i>kṣuṇṇaḥ praviddhō raghuvīrabāṇaiḥ </i> <i>viśamsthuladvīpatayōpalakṣyaiḥ</i> <i>vīravraṇairēṣa vibhāti rūḍhaiḥ 18.90 </i>	1943
<i>sambhṛtya tōyaṃ sahasōjjihānān</i> <i>sēndrāyudhān paśya ghanān sanādān </i> <i>udanvatā durjayamantarikṣaṃ</i> <i>jētum pravṛttāniva tasya putrān 18.91 </i>	1944
<i>apāṃ taraṅgairayamantaraṅgaiḥ</i> <i>āplāvaiṣyaṃ samayē dharitrīm </i> <i>samīnayūdhasnutē sarasvān</i> <i>sannāhagandhīni gatāgatāni 18.92 </i>	1945
<i>asau paraprēmapadaṃ svabhāvāt</i> <i>āpūryamāṇō mahatā rasēna </i> <i>ātmēva dṛṣṭaḥ sahasā prajānām</i> <i>adarśanēcchāmitarēṣu dattē 18.93 </i>	1946
<i>garutmataḥ kampitadivyaṃvṛkṣaṃ</i> <i>pakṣānilaṃ pātumupētya nāgāḥ </i> <i>vitānvatē'bālamaṇiprakāśaiḥ</i> <i>asūryabālātapamantarikṣam 18.94 </i>	1947
<i>marudbhiraḡhūrṇitasādrināgaiḥ</i> <i>vēgōdbhavairasya vimathyamānaḥ </i>	

utkṣiptaśaṅkhaṅkraprakarāpadēśāt

bhūyaḥ sudhāmudgiratīva sindhuḥ || 18.95 ||

1948

dōdhūyamānaṃ vividhōrmīyōgāt

chāyāgarutmantamavēkṣya bhītāḥ |

āvartaśailīmabhinētumiccha -

ntyāṅgairamī kuṇḍalitairbhujāṅgāḥ || 18.96 ||

1949

saphēnahāsō jaṭilaḥ pravālaiḥ

udvartayannūrmibhujairbhujāṅgān |

viḍambayatyēṣa nisargabhīmaḥ

kasyāpi kalpāntanaṭasya līlām || 18.97 ||

1950

aśēṣataḥ sō'yamacintyabhūmā

kumbhīkumārēṇa nipītavāntaḥ |

siṣṇāsayaḥ sampatatō'pi dṛṣṭvā

dvijādhipān vēpata ityavaimi || 18.98 ||

1951

pradarśitātmabhramaṇēna nūnaṃ

pratyāyitāṃ mandaranartakēna |

savyāpasavyairbhramaṇaistarasvī

ramyāmasau puṣyati rāsalīlām || 18.99 ||

1952

taistairasau nirmathitō vidhūtaḥ

saṃkṣōbhitō bandhanapīdanādyaiḥ |

prasādagāmbhīryanidhiḥ prathimnā

kṣamānvayaṃ nōjjhati śītalātmā || 18.100 ||

1953

vimathya viśrāṇitamētadīyaṃ

daityadviṣā dēvi marutvadādyāḥ |

sāraṃ pibantastridaśāḥ kadā'pi drāghīyasīm nānubhavanti nidrām 18.101	1954
kalatravantam puruṣam purāṇam kapālinam candrakalāvataṃsam airāvatādyaiḥ pracitānakārṣīt vaimānikānēṣa mahāvadānyaḥ 18.102	1955
idaṃ jagaddarśitatāratamyam yadbhrūlatālāsyavisēṣanighnam prajāpatīnām janānīmajanyām tāmēṣa dēvīmanaghāmasūta 18.103	1956
varāya dattvā niravadyayūnē kanyāmasau kaustubhayautakam ca mahōtsavē vāhanabhōjanādyaiḥ ānarca dēvānitarān yathārham 18.104	1957
jagantyaśēṣāṇi yadēkadēsē paryaṅkatām tasya gataḥ prathimnā alaṅghanīyam mahimānamanyaiḥ bhajatyasau bhāvitaśēṣabhāvaḥ 18.105	1958
anarghamādyam harinīlaratnam lakṣmīdṛṣā nityanidarśanīyam nabhaḥpraticchandānibhēna nūnam antargatam vyañjayati svadhāmnā 18.106	1959
madhudviṣō varṇamuṣām maṇinām trāsavyapāyē'pi tirōhitānām	

udantamākhyātumivōrmimālī

karānasau karṣati vīcīhastaiḥ || 18.107 ||

1960

paśyāmi sauhārdavatāṃ tavākṣṇā

taraṅganīmṇōnnatalaṅghanēna |

udvartitānāṃ mahasāṃ maṇīnām

ūrdhvaṃ prasarpantamivōrmimantam || 18.108 ||

1961

anvēṣayan ditsitadakṣiṇō'ham

ācāryasāndīpinisūnu vṛttam |

āviṣṭasaṅkhāsurasannivēśaṃ

prāñcaṃ mahāsaṅkhamihānvavindam || 18.109 ||

1962

yādōnidhānē yadurājadhānyāḥ

samprāptayē sēturihōpakḷptaḥ |

rāmēṇa sītāpatinā nibaddhē

laṅkāpathē lāghavamādadhāti || 18.110 ||

1963

amūni kailāsanibhānyadūrāt

siddhāṅganāsēvyalatāgrhāṇi |

puṇyāni satyē pulināni sindhōḥ

cirēṇa drṣṭiṃ caritārthayanti || 18.111 ||

1964

taṭapradēsēṣu taraṅgahastaiḥ

prasārayan samprati phēnapaṅktīḥ |

sabhājanārthaṃ tanutē bhavatyāḥ

prāyaḥ padanyāsapaṭīmudanvān || 18.112 ||

1965

vilaṅghayan vyōmapathēna sindhuṃ

tvaddarśanē dīptakutūhalānām |

rathastavāsau tvarayā'tisētē

manōrathaṃ viṣṇupadīvadhūnām || 18.113 ||

1966

suradrumastvadvirahālasānām

tavāgamaṃ sūcayituṃ sakhīnām |

madhuvratīnām madhuraiḥ praṇādaiḥ

priyaṃvadaṃ prēṣayatīva gandham || 18.114 ||

1967

vijitya saṅkhyē narakam sanākam

pratyāgataṃ mām pratigantukāmāḥ |

paurāḥ praharṣōpanataiḥ praṇādaiḥ

ambhōnidhērantarayanti ghōṣān || 18.115 ||

1968

vidhāya tārksyaṃ gaganābdhipōtam

sārdham mayā dēvi samāvrajanīm |

pratyudgatēva pratibhāti bhavyā

dūrādiyaṃ dvāravatī purī tvām || 18.116 ||

1969

nibaddhajaitradhvajapaṅktiramyā

puṣpairasau pūjitarājamārgā |

sadāmajāmbūnadatōraṇaśrīḥ

saudhatviṣā sūcayatīva harṣam || 18.117 ||

1970

padē parasminniva nityamasyām

śuddhēna sattvēna vibhūṣitāyām |

dharmasya vāsāḥ prathitāḥ pṛthivyām

saritpatau gōṣpadavadbhavanti || 18.118 ||

1971

svaraśminiṣpāditasūryabhēdām

arcirmukhairaṅcitabhavyabhāgām |

nivr̥ttidharmē niyatasthitīnām

naiḥ śrēyasīm paddhatimāhurēnām || 18.119 ||

1972

saudhōparuddhatridivāvakāsām

chāyāsamākrāntabhujāṅgalōkām |

purīmimām bhūṣitasindhumadhyām

kutrasthitām vētsi kutōmukhām vā || 18.120 ||

1973

udanvatā khātavatī samantāt

ayatnavaprāyitatuṅgavēlā |

na śakyatē sātyakinā sanāthā

nāthaiḥ surāṅāmapi jētumēṣā || 18.121 ||

1974

prākāracakraṃ yadurājadhānyāḥ

paśyaitaduttuṅgamasūryalaṅghyam |

yadbhāvamēvaṃ bhajatē yathārthaṃ

saṅkōcamṛcchanniva cakrasāilaḥ || 18.122 ||

1975

nirmuktaśēṣōraganirviśēṣaiḥ

nikētanairunnamitāntarikṣam |

udagrātāladhvajamētadagrē

sīmāntaraṃ sīrabhṛtō gurōrnaḥ || 18.123 ||

1976

abhaumasambhāvyavibhūtiyōgaṃ

haimaṃ suratnairacirōpanītaiḥ |

anuttamāduttaramāryadhāmnaḥ

khyātaṃ tvayā gēhamidaṃ madīyam || 18.124 ||

1977

pratīkṣamāṅānadhicandraśālaṃ

paśya tvayā śikṣitacārulāsyān |

tvatkēśahastasvajanaīḥ kalāpaiḥ gōpānasīśchādayatō mayūrān 18.125	1978
āhārabhēdairucitairbhavatyā saṃrakṣitānāṃ tanayābhimānāt śṛṇu tvadālōkanatarṣabhājāṃ prajalpitaṃ pañjaraśārikāṇām 18.126	1979
sīmantamuktāmaṇisannikarṣāt prasūticitrīkṛtaśuktiramyāḥ amī purastādbhavatīsakhīnām antarmudāmañjalayaḥ svadantē 18.127	1980
māyādhikēna vidhinā manasēva sṛṣṭaiḥ ābhāti yādavaḡṛhairanaghā purīyam nābhāganāhuṣanalādinarādhipānām ājānasampadavalēpamivādadhānaiḥ 18.128	1981
nityaṃ dhanēśanagarīm nidhibhiḥ prabhūtām ākhaṇḍalēna mahitāmamarāvatiṃ ca pratyēkadhānavibhavaiḥ paribhūya drptā saudhairiyam prahasatīva sudhāvadātaiḥ 18.129	1982
ityālapantamatha tārksyarathēna kṛṣṇaṃ hēmādriṇā haritaśailamivōpanītam paurāḥ samīkṣya muditāḥ saha vallabhābhiḥ padmāvṛtāṃ divamakurvata drṣṭipātaiḥ 18.130	1983
pratyudgatapriyasakhījanadattahastāṃ satyāṃ trayīmayarathādavatārayiṣyan	

nāthastadā nagaramadhyanaḥ pradeśāt

āsīdati sma nijasaudhasamīparathyām || 18.131 ||

1984

vyatikaritasuvēlāṃ viśvakarmaprasūtiṃ

lavaṇajaladhiguptāmāpa laṅkānivānyām |

dhanapatibahumānyāṃ dharmasēturyadūnāṃ

duradhigamasamīpāṃ dvārakāṃ rājadhānīm || 18.132 ||

1985

vijayinamupayātaṃ vīksya satyāsahāyaṃ

vyatanuta muditēva dvārakā vandikṛtyam |

amaratarusamīraiḥ prēṣitairāhṛtānām

upavanamadhupānāmunmadānāṃ praṇādaiḥ || 18.133 ||

1986

stutiśatamukharābhiḥ svarganētuḥ sa jētā

savinayamanuyātaḥ satyabhāmāsakhībhiḥ |

nijamagamadagāraṃ nirviśan prēyasīnām

smaraśaraśayitānāṃ mandamabhyutthitāni || 18.134 ||

1987

abhigatamuṣayā tadā'niruddham

balitanayēna balīyasā niruddham |

yadupariṣadi sarvalōkadarśī

kalaharuciḥ kathayāmbabhūva yōgī || 18.135 ||

1988

bāṇābhikhyaṃ balisutamathō

baddhabandhuṃ jigīṣuḥ

sēnōtthānaṃ sumahati purē

śvastanaṃ ghōṣayitvā |

cintārūḍhatribhuvanahitaś -

cintanīyō munīnām

vāsāgāraṃ prabhuradhigatō

vāsatēyīṃ nināya ॥ 18.136 ॥

1989

॥ iti śrīkavitārkkikaśiṃhasya sarvatantrasvatantrasya
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu
yādavābhyudayē mahākāvyaē aṣṭādaśaḥ sargaḥ ॥
kavitārkkikaśiṃhāya kalyāṇaguṇaśālinē |
śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ॥

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ *ēkōnaviṃśaḥ sargaḥ* ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ||

nityaprabuddhamapi nirmalayā svadrṣṭyā

nidrāṇavaddaranimīlitanētrapadmam |

prābōdhikībhirupasēduritīva vāgbhiḥ

svādhīnamartyatanayaṃ śrutivandinastam || 19.1 ||

1990

yāminyapaiti yadunātha vimuñca nidrāṃ

unmēṣa mṛcchati tavōnmiṣitēna viśvam |

jātaḥ svayaṃ khalu jagaddhitamēva kartuṃ

dharmapravartanadhiyā dharaṇītalē tvam || 19.2 ||

1991

aśrāntasantatibhirābharaṇaparakāśaiḥ

ārātrikaṃ pramukhayantya ivōpacāram |

icchanti tē prathamadrṣṭimananyalabhyāṃ

padmānanāḥ padanivēśanadhanyahastāḥ || 19.3 ||

1992

vṛddhāḥ kathañcidararamṃ vyatibhidya haimaṃ

dauvārikāstava gṛhītasujātavētrāḥ |

nirgacchataḥ praviśataśca niśāmayantō

nātha tvadēkahṛdayā na bhajanti tandrīm || 19.4 ||

1993

viśvaikatīrthabhajanēna viśuddhimantō

nidrōjjhitā nigamasīmni niśātyayē ca |

vaitānikān vidhivaśēna vihr̥tya vahnīn punyāśayāḥ paricaranti purōdhasastē 19.5	1994
nidrāvaśēna nibhr̥tēkṣaṇamutthitānāṃ dvitrāṇi mantharapadānyapagatvarīṇām kālē gṛhītamucitē raśanāḥ kathañcit maunavrataṃ jahati mugdhavadhūjanānām 19.6	1995
santyaajyatē taralamauktikajāladr̥śyaiḥ tārāgaṇaistridaśavartma tamālanīlam padmāpatēramṛtanirmathanāvasānē dugdhāmburāśipṛṣatairiva rūpamagyam 19.7	1996
nātha sphurantyupayati dyumaṇiprakāśē na jyōtiriṅgaṇagaṇā na ca tārakādyāḥ tējasvinō'pi tamasaiva samṛddhimantaḥ tvatsannidhau muṣitabhāsa iva tvadanyē 19.8	1997
ānartitān salalitaṃ divasāvasānē vācālaratnavalayairnijahastatālaiḥ nidrālasān mṛgadṛśō gṛhanīlakaṇṭhān āvāsayaṣṭiśikharādavarōhayanti 19.9	1998
nṛtyantyudīritaghanastanitāmakāṇḍē nēdīyasīm tava niśamyā vibhātanāndīm citrātapatraparimaṇḍalacārubarhāḥ śṛṅgārayōniśarapatrarucō mayūrāḥ 19.10	1999
nirgatya citragarutō nilayāntarēbhyaḥ tārasvanāstaruṇavidrumatāmracūdāḥ	

<p>ratnāṅkaṇēṣu ramaṅibhiravēkṣyamāṅāḥ krīḍāraṇaṃ vidadhatē kṛkavākuvaryāḥ 19.11 </p>	2000
<p>prāptāstulāṃ haritakōmalabāhyapatraiḥ kiñcitparisphuritaśōṇamukhaiḥ sarōjaiḥ vāmabhruvāṃ valayapaṅktiṣu sañcarantyo maṅju kvaṇanti maṅipaṅjaraśārikāstē 19.12 </p>	2001
<p>pratyakṣitē tamasi yāsyati viprakarṣaṃ sañchannabhānumati samprati jīvalōkē gaṅgāyamānasalilaṃ nijaraśmīyōgāt siṅṅāsayēva sitabhānurupaiti sindhum 19.13 </p>	2002
<p>pratyūṣagharmasamayēna samagradhāmnā śōṣaṃ vrajatyamṛtaraśmīmayūkhapūrē ahnāya kaiścidabhighātamavāpnuvatyaḥ tārāḥ prayānti vilayaṃ tanubudbudābhāḥ 19.14 </p>	2003
<p>patyustviṣāṃ prajahataḥ prathamābdhitalpaṃ sandhyāsarōruhadṛśaḥ prathamōtthitāyāḥ sīmantitē timirakuntalamadhyabhāgē sindūrarājiriva bhāti mayūkharēkhā 19.15 </p>	2004
<p>jyōtsnāpadēśamavadhūya sitōttarīyaṃ stōkāvasēṣitasadābharaṇaprabandhā aṅgīkarōtyaruṇabhāvitamaṅgarāgaṃ prācī diśā dinapatim paribhōktukāmā 19.16 </p>	2005
<p>nirṅijya samprati niśāṅganivēśalagnaṃ kālēyapaṅkamiva santamaṣaṃ kalaṅkam </p>	

<p>kṣōṇībhṛtāmaruṇadīdhitayō'nuraktāḥ pādānalaktakarasairiva rañjayanti 19.17 </p>	2006
<p>prādurbhaviṣyati carācarajantuvargē prāptā'ruṇēna vidhunā tamasā ca vėlā ābhāti bhāvitaparaspāralēśayōgā māyāvīpaktiriva lōhitaśuklakṛṣṇā 19.18 </p>	2007
<p>unnidrapadmanayanaḥ subhagōtpalābhaḥ sambhāvitō munigaṇairupapannabōdhaiḥ rāgōttarāṃ śriyamavāpya rathāṅgaśōbhī jātaḥ sa ēṣa samayō jagadēkasēvyāḥ 19.19 </p>	2008
<p>nītaḥ śramaṃ nihatarātrivarūthinīkaḥ candrātapatravinipātaviluptabhūmā pratyūṣavairivibhavēna parāhatātmā kālapratīkṣa iva gacchati kāmavīraḥ 19.20 </p>	2009
<p>yō'sau janasya diśatīva sudhānidhānaṃ jātadhvaniḥ śrutiṣu jāgaradundubhistē manyē sa ēva madanasya niśācarasya svacchandasauptikanivṛttimabhivyanakti 19.21 </p>	2010
<p>antarbahiśca tamasā parimucyamānē jāgaryayā jagati samprati dīpyamānē pañcāyudhaścīrapariśramaśāntimicchan nidrāmupaiti hṛdayēṣu nitambinīnām 19.22 </p>	2011
<p>agrē bhavan gururiva svayamānakānāṃ ādiṣṭasampadiva kandharayā tavaiṣaḥ </p>	

vyaktaplutēna ninadēna viśuddhavarṇaḥ prastauti nātha nigamān pratibōdhaśaṅkhaḥ 19.23	2012
mugdhāḥ svamuṣṭiparimēyamanōjñamadyāḥ paryāyacāpalatikā iva pañcabāṇaḥ prāsthānikapraṇayadurvinayōpaśāntyai pratyakṣayan pratinivartayatīva yūnaḥ 19.24	2013
antaścakāsadasitōtpalamaṅkayōgāt bhāsōnmadēva parimīlitatārakārdhā niṣpītakāntimakarandarasaṃ pratīcyāṃ nīhārabhānucaśakaṃ nidadhāti sandhyā 19.25	2014
dr̥ṣṭvā nimīlitavatīṃ niyatiprabhāvāt ātmapriyāṃ kumudinīmavadhūtadhāmā cyōtattuṣāranayanōdakabindurinduḥ prasthānamicchati mahatpratipannadainyaḥ 19.26	2015
bhōktuṃ divaṃ nijaviyōgaviluptadīptiṃ prāgēva tivrarucinā prahitēva sandhyā mālinyayōgamapanīya karāvamarśaiḥ prāyō yathārhamanulimpati kuṅkumēna 19.27	2016
ardhēna pāṭalamanūrukarānuśaṅgāt ardhāntarēṇa maṇimēcakamantarikṣam aspr̥ṣṭatāpamadhirōhati nistamaskaṃ saṃvītapītavasanēna tulāṃ tvayaiva 19.28	2017
padmāpadāmburuhayāvakaṇḍabhāsā bhāsā nitāntamudayāntaritasya bhānōḥ	

<p>ārajyatē gaganamadya jagatprasūtēḥ nābhīsarōruhabhuvā rajasēva gātram 19.29 </p>	2018
<p>dagdhuṃ tamō danujabṛndamivāmburāsēḥ uttasthuṣō madhuripōriva tigmadhāmnaḥ unmēṣiṇī sumanasāmuditā purastāt cakraprabhāmanukarōti marīcimālā 19.30 </p>	2019
<p>dr̥ṣṭidvayaṃ niyatakālamidaṃ prajānāṃ ēkā nimīlati tayōritarā'pyalakṣyā tattādr̥ṣōstava dr̥ṣōryugapatprabōdhāt ālōkayōgamanaghaṃ bhajatāṃ trilōkī 19.31 </p>	2020
<p>prācīnaśailaviṣayē pracurāṃśurēkhāṃ sandhyādaśāmaruṇarāgaghṛtāvasiktām kālō nidhāya sṛjatīva śanaistadantē tigmadyutiṃ tribhuvanaikamahāpradīpam 19.32 </p>	2021
<p>paryāptaraśminikarēṇa suvr̥ttabhūmnā sūryēndubimbayugalēna samasthitēna ābhāti kālavanijā parikalpyamānā naktamdivakṣaṇatulēva nabhaḥ sthalaśrīḥ 19.33 </p>	2022
<p>naiśaṃ tamaḥ kṣipati nanditacakravākē padmān prabōdhayati bhāvitamitrabhāvē dr̥ṣṭiṃ prasādayati darśitasatpathē'smin dōṣōlbaṇā kumudinī bahumānaśūnyā 19.34 </p>	2023
<p>pādaspr̥śāṃ diśati bhūmibhṛtāṃ prakāśaṃ sattvaṃ samēdhayati sadbhirudīritārghyaḥ </p>	

tējōgaṇānapi tiraskurutē svadīptyā

cakrapriyastvamiva samprati caṇḍabhānuḥ || 19.35 ||

2024

ājānapāṇḍaratanuḥ parabhāgamṛcchan

nīlāambaradyutimuṣā nijalāñchanēna |

sphītākṛtiḥ parigatō madarāgalakṣmyā

vīra tvadagraja ivaiṣa vibhāti candraḥ || 19.36 ||

2025

sandhyōparāgasamayaṃ pratilabhya puṇyaṃ

snātum niśā gaganasaudhatalāvātīrṇā |

āraktarūpamavalambayatā karāgraṃ

patyā saha praviśatīva paraṃ samudram || 19.37 ||

2026

dēva tvayīva divasāgamajāgarūkē

saṃraktaviśvamudayaṃ savitaryupētē |

astaṃ śanairabhipatan bhajatē mṛgāṅkaḥ

tvadvairivāravanitāvadanēndvavasthām || 19.38 ||

2027

rājā'stamēti suhrdā madanēna sārdhaṃ

dīnākṛtiḥ kumudinīdṛḍhabaddhakōśā |

vairī samēti viṣamāśva itīva bhītā

chāyācchalēna bhajatē gaganam triyāmā || 19.39 ||

2028

āmṛśya rātrimaruṇōdayajātapuṣpāṃ

prāptānutāpa iva satpathalaṅghanēna |

jyōtsnāṃśukaṃ dvijapatiḥ paridhāya nūnam

vrīḍānatō viśati vārinidhiṃ vivarṇaḥ || 19.40 ||

2029

abhyēti bhānurudayādrimasahyatējāḥ

sthātum sa ēṣa samayō na mamēti paśyan |

<i>prāyaḥ samāśrayati pāsabhṛtā'bhiguptaṃ tārāpatiścaramasāgaratōyadurgam 19.41 </i>	2030
<i>mūlē manāgbhavati muñcati pūrvabhāgaṃ śaithilyamṛcchati tamālarucistriyāmā ākṛṣyatē caramaśailavanē vihartaṃ sīrāyudhēna yamunēva sudhāṃśunēyam 19.42 </i>	2031
<i>prasthānakālabhajanāt paritōṣitēna jyōtsnātmikāṃ harivadhūsahajāna dattām prāyēṇa nākavanitānakhadīpti lakṣyāṃ śēṣāpaṭiṃ caramabhūbhṛdasau dadhāti 19.43 </i>	2032
<i>sūkṣmābhirāmanijadīdhitisūtralambī paryantalagnatimirālakadarśanīyaḥ sindūrarañjita ivaiṣa vibhātalakṣmyāḥ sīmantamauktikamaṇiḥ pratibhāti candraḥ 19.44 </i>	2033
<i>prālēyarūṣitamidaṃ prathamētarābdhau magnaikadēśamanuyāti mṛgāṅkabimbam mānacchidāṃ makarakētanasāyakānāṃ śāṇōpalaṃ ciranigharṣaṇakarśītārdham 19.45 </i>	2034
<i>ādaḥ varābhamuditaṃ śarapāṇḍu madhyē paścānmadhūkaparidhūsaramindubimbam sampadyatē punaradr̥śyatamāmavasthāṃ kālārpitaṃ karajacihnamiva kṣapāyāḥ 19.46 </i>	2035
<i>naiśaṃ tamisramaruṇēna viluptasāraṃ niḥ śēṣayannayamudēti mayūkhamālī </i>	

satsēvanēna puratō muṣitaikadēsaṃ vidyāvatāṃ vrjinarāśimivāntarātmā 19.47	2036
udgacchatā puruṣakēsariṇēva pūṣṇā kālē tamō vidalitaṃ karajaiḥ pravālaiḥ gāḍhaṃ hiranyakaśipōriva gātramanyat sandhyācchalēna rudhiraṃ kṣaratīva sāndram 19.48	2037
prāptōdayasya tapanasya tavēva dhāmnā kṣiptō guhāntaraniruddha ivāndhakāraḥ viśvāvalōkananirōdhaviyātavr̥ttēḥ atyāhitasya paripākamivaiṣa bhūñktē 19.49	2038
magnā ciraṃ mahati santamasāmburāśau daṃṣṭrābhirāmarucinā divasāgamēna utkṣipyatē danujaśōṇitalōhitēna prāyō varāhavapuṣā vibhunēva bhūmiḥ 19.50	2039
nidrāmapāsyā tamasā ca dṛśō nirōdhaṃ pratyañmukhaṃ prathamataḥ prathayan prakāśam niḥśrēyasapratipadēna nijēna dhāmnā viśvaṃ samādhiriva darśayatē vivasvān 19.51	2040
āśāparītamavivēkamivāndhakāraṃ śaṅkāśatāspadamalakṣitasarvatattvam nirdhūya samprati niśāmiva bāhyavidyāṃ tattvāvasāya iva bhāti vibhātakālah 19.52	2041
nirviśya candrasitapadmarasaṃ niśātmā lōlambajātirabhitō lulitānyapuṣpā	

tvadvaktracandranirapāyarasānidānīṃ padmānupaiti paritōṣitarājahaṃsān 19.53	2042
nātyantataḥ kumudinī pratipannanidrā nātīva bōdhamupayāti sarōjinī ca ētēna nūnamanayōravisēṣadrśyā nāthānuvṛttiniyatēva bhavatyavasthā 19.54	2043
paryasyatā surabhi padmaparāgajālaṃ pakṣānilēna paridhūnanasambhavēna saṃdhukṣayanti makaradhvajahavyavāhaṃ śāntaṃ punaḥpunaramī sarasīṣu haṃsāḥ 19.55	2044
kālōtthitāḥ sthitibhṛtō guṇayantritattvāt dānōdakārdrakarapuṣkaradarśanīyāḥ sambhāvayantyabhimukhāḥ samayōpayātān bhṛṅgān vanīpakajanāniva vāraṇēndrāḥ 19.56	2045
gañjāmupētya madakuñjaragaṇḍapāliṃ mattān samīkṣya madhupān pariḡhūrṇamānān śuddhāni hanta kumudāni tamasyapētē bhūyastadanvayabhayādiva saṅkucanti 19.57	2046
sattvakṣamādhikatayā śayitāḥ pṛthivyām nidrāmayīṃ vyapagamayya nijāmavidyām niḥ saṅgavṛttiniyatāḥ sthirasaṃyamārḥāḥ muñcanti samprati madaṃ muditā gajēndrāḥ 19.58	2047
sainyādayastava hayāḥ samayē prabuddhāḥ catvāra ēva nigamāstava mūrtimantaḥ	

āvartayantyatanuhēṣitavīcibhēdaiḥ

vairātrikaṃ vaṭubhiradhyayanaṃ pravṛttam || 19.59 ||

2048

āyōdhanē viharanē'pyavadhānavantaḥ

prājyaiḥ paricchadaparīškaraṇōpacāraiḥ |

saṃyōjayanti rathayōgavidaḥ śatāṅgaṃ

tārksyaṃ dvitīyamiva sārathayastvadīyam || 19.60 ||

2049

nidrāvasēṣavigamē'pi madānuṣaṅgāt

mandam dṛśō mukulayanti madāvalēndrāḥ |

ēṣāmanūrukiraṇairaruṅīkṛtānāṃ

saptasrutāṃ bhavati sāndhyapayōdalakṣmīḥ || 19.61 ||

2050

ālakṣya dūramavarōdhagrḥhādamuṣmāt

svābhāvikaṃ vadanamārutasaurabhaṃ tē |

ambhōruhāṃ guṇamapatrapayan samīrō

mandam paribhramati mandiradīrghikāsu || 19.62 ||

2051

āghūrṇitāni mṛdunā pavanēna padmā -

nyāvēdayanti madalēśamayīmavasthām |

nirgacchatāṃ tava ca vāravadhūjanānāṃ

nidrāvasēṣakaluṣāṇi vilōcanāni || 19.63 ||

2052

rēṇūtkarāḥ sarasijōtpalakairavāṅnāṃ

kurvantyanūrutimirēnduruciprakāśāḥ |

prāyaḥ samudrataruṅīparikarmabhūtāṃ

carcāṃ navīnaghusṛṅāgurucandanānām || 19.64 ||

2053

adhyāsitaṃ kumudatalpamapōhya kālē

padmōtpalāni śanakaiḥ śriyamāvrajanīm |

saṃvījayantyalaghucāmaradarśanīyaiḥ pakṣaiḥ svayaṃ parijanā iva rājahaṃsāḥ 19.65	2054
pratyūṣalakṣaṇarasāyanasamprayōgāt prālēyaraśmimahasā jarasēva muktāḥ padmōtpalaprabhṛtibhiḥ parikarmavatyō gr̥hṇanti yauvanadaśāṃ gr̥hadīrghikāstē 19.66	2055
audyānikīṣu sumanaḥ svanavāptapūrvam nūnam sarōruhavanēṣu ca nūtanēṣu āditsatē vadanamārutasaurabham tē śayyānikāyyamabhitō viharan samīraḥ 19.67	2056
arcyasya samprati satāmavagāḍhatīrthā manyē pragṛhya nalinī makarandamarghyam vyaktadvirēphaninadā vihitābhimukhyā patyustviṣāṃ praṇayatīva karaprasāram 19.68	2057
jyōtsnāsakhīm kumudinīm bhramaraḥ prahr̥ṣyan nirviśya nityapariśuddharuciṃ niśāyām rāgādupaiti nalinīm rajasā'bhijusṭām kiṃ nāma nācarati manmathahastavartī 19.69	2058
sandhyācchalēna puruṣōttama sāmpratam tē saivādhunā bhṛgusutā tamasāṃ nihantrī bhūyaḥ samutthitavatī dhṛtapuṇḍarikā bhōgāya sāgaragr̥hādbhuvanaikayūnaḥ 19.70	2059
candrātapatridivaśaivalinīpravāhē magnōtthitām kamalinīmupasēvamānāḥ	

- pratyagrabhinnamukulaprasṛtaiḥ parāgaiḥ*
utthāpayantyagurudhūpamivōtpalinyaḥ || 19.71 || 2060
- paurandarīm diśamanūrunibaddharāgām*
dr̥ṣṭvā tathā pariṇamatyaparā diśā'pi |
strīṇām gatānugatikapratipattibhājām
khyātaṃ tatō bhavati kāmītakāminītvam || 19.72 || 2061
- nidrāyatē kumudinī cirasamprabuddhā*
suptā prabōdhamupayāti sarōjinī ca |
yāmēṣu vṛttimanayōradhigamya nūnaṃ
śiṣyāyitaṃ tvadavarōdhanitambinībhiḥ || 19.73 || 2062
- mitrasya luptatamasō'pyatirāgabhājāḥ*
samprēkṣaṇaṃ mama na yuktamītīva matvā |
mīlatyasau kumudinī saha tārakābhiḥ
prāptaṃ vrataṃ tadiha rājaparigrahāṇām || 19.74 || 2063
- āmōdayōgamavaśāt sahasā'srayantē*
patyustviṣām tava ca pādaniṣēvaṇēna |
kṣiptāstvayā hṛdi gr̥hītaśucaḥ kṣitīndrāḥ
svāntarniviṣṭamadhupāśca sarōjakōśāḥ || 19.75 || 2064
- āvissmitairamṛtasindhutaraṅgakalpaiḥ*
ākēkarapriyatamājanadr̥ṣṭibhōgyaiḥ |
tvatsaukhaśāyanikasūrigaṇēna sārḍhaṃ
nirvēśayōgamupayāma nirīkṣaṇaistē || 19.76 || 2065
- adhigatanilayānāmaupavāhyadvipānām*
madapayasi vitanvan majjanōnmajjanāni |

<i>pravahati pavamānaḥ spandayan mandamandaṃ pariṇamadaruṇimnaḥ paṅkajāraṇyakōśān 19.77 </i>	2066
<i>upavanamadhupānāmunmadasvairagītaiḥ tanumarudupadiṣṭaiścārulāsyairlatānām daravilulitadānairdantināṃ karṇatālaiḥ samayasamucitaṃ tē bhāti saṅgītakṛtyam 19.78 </i>	2067
<i>harati rativihārairardhavisraṃsitānāṃ yuvajanahṛdayāni śrāntapañcāyudhāni upahitaguṇamārādutthitābhirvadhūbhiḥ kuṭilanīyamitāgraṃ gumbhanaṃ cūlikānām 19.79 </i>	2068
<i>kṣitiriyamavadhūtadhvāntanīlōttarīyā vikasitamukhapadmā vyaktasandhyāṅgarāgā abhimatakaradānā nirvyapēkṣā tvadanyaiḥ anubhavitumiva tvāṃ darśayatyātmarūpam 19.80 </i>	2069
<i>madhuna iva dayāyāḥ sāmarasyaṃ dadhānaiḥ kamalavanamananyāṃ kāntimadhyāpayadbhiḥ phaṇipatiramaṇīyaṃ dēva paryaṅkamujjhan pariṇamaya śubhaṃ naḥ pāvanairakṣipātaiḥ 19.81 </i>	2070
<i>dinamukhamiti nāma śrāvitaḥ sūtaputraiḥ abhajata jitanidrō jāgaramṃ yādavēndraḥ saridapagamakālē sādhusaṃrakṣaṇārthaṃ munibhiriva sa ēva stūyamānō mukundaḥ 19.82 </i>	2071
<i>dhanamiva nigamānāṃ dharmamuttambhayiṣyan trijagadanuvidhēyaṃ karma niṣpādya sāndhyam </i>	

sitaḡuṇaparidhānaiḥ sēvitō mantrimukhyaḥ

alamakuruta nāthō haimamāsthānapīṭham || 19.83 ||

2072

|| iti śrīkavitārkkikaṣiṃhasya sarvatantrasvatantrasya
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu
yādavābhyudayē mahākāvye ēkōnaviṃśaḥ sargaḥ ||
kavitārkkikaṣiṃhāya kalyāṇaḡuṇaśālinē |
śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaḡuravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ viṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

athōpahūtaiḥ puruhūtajētā

sēnēśvarairapratimānavīryaiḥ |

abhīṣubhiḥ sūrya ivābhidīptaḥ

kubēraguptāṃ kakubhaṃ pratasthē ॥ 20.1 ॥

2073

prayāṇatūryadhvanirasya bhūyān

gharmāntajīmūtaravānukārī |

anartayaddharmamayūramādyam

prāptasthitim pādayugēna bhūmyām ॥ 20.2 ॥

2074

nabhaḥpṛthivyōrupadiṣṭakampē

nāthasya yātrāpaṭahapraṇādē |

uṣētarāsāṃ nayanam cakampē

vāmētaram bāṇapurāṅganānām ॥ 20.3 ॥

2075

tasyēndubimbaṃ sitamātapatram

bhāsvān maṇīndrō mahanīyatējāḥ |

tārāśca muktāvalayā virējuḥ

śikhī rathāṅgākṛtirātmadhāmnaḥ ॥ 20.4 ॥

2076

agrē mukundasya tadagrajanmā

daityaiḥ samam janyavihāramicchan |

avāhayadyādavabhūpatīnām

varūthinīm śambaravairipūrvām || 20.5 ||

2077

kathañcidutkṣiptakarēṇa sōḍham

bhugnāgrabhōgam bhujagēśvarēṇa |

āsannabhārātyayajātarṣā

viśvambharā sainyabharam viśēhē || 20.6 ||

2078

prasthānabhāji prathamē yadūnām

ṛthvī svayam tadbalarēṇulakṣāt |

bhārāvatārapriyavādalubdhā

prāyō yayau padmabhuvah sakāśam || 20.7 ||

2079

aśēṣatacchādayatā digantān

ārōhatā bhūmibhṛtām ca mūrdhnaḥ |

prāyēṇa sēnārajasā svamēva

prāduṣkṛtam lāghavamulbaṇēna || 20.8 ||

2080

rathādighōṣairatha śārṅgapāṇēḥ

kalpātyayaikārṇavanādakalpaiḥ |

vitṛāsītēva tridaśārilakṣmīḥ

iyēṣa gantum yaduvīradurgam || 20.9 ||

2081

atha kṣaṇādātmabhuvam prayāntam

pariṣkṛtam pañcabhirāyudhāgryaiḥ |

āsābalēna svayamuttarāsā

prāyah pratīyāya jagatpratīkṣyam || 20.10 ||

2082

puraṃ tataḥ śōṇitapūrvamagrē

dadarśa daityādhipadarpahantā |

<i>khagēndrapakṣānilatīvraghātāt</i>	
<i>trāsādivōtkampitakētuhastam 20.11 </i>	2083
<i>purōpakaṅṭhē purabhinniyōgāt</i>	
<i>prākārabhāvaṃ pramathā bhajantaḥ </i>	
<i>pralambahantuḥ prasamīksya vēgaṃ</i>	
<i>bhītāḥ palāyanta bhṛśārtanādāḥ 20.12 </i>	2084
<i>itastataḥ sampatatāṃ yadūnāṃ</i>	
<i>vyaktānubandhaṃ birudairudāraiḥ </i>	
<i>suradvīṣaḥ śusruvurēkatānaṃ</i>	
<i>kaladhvaniṃ kāñcanakāhalīnām 20.13 </i>	2085
<i>kaśāgrasaṃsparsāmamṛṣyamāṅgaiḥ</i>	
<i>samīravēgaiḥ samarāvaliptāḥ </i>	
<i>udagrahēṣāmukharaisturaṅgaiḥ</i>	
<i>vṛṣṇyandhakā vairipurīmavṛṇvan 20.14 </i>	2086
<i>udvēlavēgān stanatō gabhīraṃ</i>	
<i>aurvapratīcchandaividīptadrṣṭīn </i>	
<i>acōdayan dānavavaprabhaṅgē</i>	
<i>stambēramān sāgarapōtakalpān 20.15 </i>	2087
<i>prākārabhaṅgē prasabhaṃ prayuktā</i>	
<i>dambhōlibhīmāyatadantakāṅḍāḥ </i>	
<i>ūrdhvapravrṛttairnijahastatālaiḥ</i>	
<i>uttambhayāmāsurivāntarikṣam 20.16 </i>	2088
<i>asahyavēgaiḥ sahasā balaughaiḥ</i>	
<i>ākramyamāṅā balināṃ yadūnām </i>	

<i>pracukṣubhē daityapurī prabhūtā saṃvartabhinnēva samudravēlā 20.17 </i>	2089
<i>yathārthaśauryā yaduvīrayōdhāḥ sthānāni cittāni ca dānavānām vyakampayan vikramasatkathānāṃ siddhāntabhāgairiva siṃhanādaiḥ 20.18 </i>	2090
<i>jahāra cittāni bibhēda saudhān śrōtrāṅyarīṅām badhirīcakāra ananyaśabdaṃ ca jagadvitēnē ghōrastadā yādavasainyaghōṣaḥ 20.19 </i>	2091
<i>vimathyamānāt svapurādyadūnāṃ manthācalēnēva mahābalēna viniṣpapāta tridaśārinētā kālē samudrādiva kālakūṭaḥ 20.20 </i>	2092
<i>sa rōṣarūkṣō bahudīptahētiḥ diśō didhakṣanniva daityavāhniḥ kṛṣṇāmbuvāhapramukhaṃ pratasthē tāpacchidā tēna śamaṃ prayāsyān 20.21 </i>	2093
<i>saritpatīnāmiva sannipātē vārṣṇēyadaitēyabalōdadhīnām adabhrasaṅghōṣamabhūtapūrvāṃ yugāntasaṃvādi babhūva yuddham 20.22 </i>	2094
<i>baladvayaḥṣuṅṅamahītalōtthaṃ rajastadā saṃvṛtasarvalōkam </i>	

akalpayat svētaratattvalōpāt

apañcabhūtāmiva viśvasrṣṭim || 20.23 ||

2095

prathīyasā sūkṣmanirantarēṇa

kṣaumābhirāmēṇa parāgabhūmnā |

pracchannasēnāṅgatayā tadānīṃ

āsījjayaśrīravakuṅṭhitēva || 20.24 ||

2096

rajōnubandhādabhisamvṛtāṅgī

bhāsvatkarasparśamanaśnuvānā |

nivāritāsāvitatistadā”sīt

nabhaḥ sthalī nākibhirapyadrṣyā || 20.25 ||

2097

raṅākhyadarśē rajasōtthitēna

pracchādyamānē tamasēva bhānau |

nistrimśadhārāsālilē nimagnāḥ

śuddhiṃ parāmanvabhavan suyōdhāḥ || 20.26 ||

2098

asṛkchaṭāsāravaśāt dhvajinyā

rajaḥ samētē tamasi praśāntē |

sattvānurūpaṃ vidadhē pramōdaṃ

samānmithaḥ samṃmukhayan prakāśaḥ || 20.27 ||

2099

tatō harastrātumanāḥ svabhaktaṃ

dattābhayaṃ dānavasārvabhaumam |

anudrutō bhūtagaṇairanantaiḥ

pratyudyayau viśvapatim prakupyān || 20.28 ||

2100

tamunmadōdagravṛṣādhirūdhaṃ

sītācalē mērumiva jvalantam |

śaraiḥ pratiprāsthita śārṅgadhanvā dēvaṃ sudhāsūtikalāvataṃsam 20.29	2101
śīlīmukhaiḥ śauridhanurvimuktaiḥ vismāritān pūrvavikatthanāni palāyamānān pramathānaśēṣān mēnē paśūnēva patiḥ paśūnām 20.30	2102
āsvādanīṃ dānavaśōṇitānām akuṅṭhitāmadrividāraṇē'pi anāhatāstrō yudhi śambarāriḥ saṃstambhayāmāsa guhasya śaktim 20.31	2103
klēśādidōṣairaparāhatēna krīḍāmanuṣyēṇa janārdanēna jvarē nirastē giriśaprayuktē vītajvaram viśvamidam babhūva 20.32	2104
atha prayuktānasurēndraguptyai prasahya vahnīnapi pañca jitvā ajṛmbhayadbhāvitajṛmbhaṇāstrō vṛṣadhvajam viṣṇuracintyabhūmā 20.33	2105
śaravyabhūtatripurē'pyamōgham śūlāyudhē śauryamavēkṣya śaurēḥ purandarapratyuparōdhajātam vyayōjayan vismayamāditēyāḥ 20.34	2106
bāṇaḥ sahasrēṇa bhujaiḥ pramādyan ātmānurūpairasuraiḥ samētaḥ	

asahyaśastrāstrabalō balādīn

pratyagrahīt pratyayitaprabhāvān || 20.35 ||

2107

sa vajranirghōṣanibhāṭṭahāsō

gātrēṇa rundhan gaganāvakāśam |

udagradhanvā śaravṛṣṭimugrāṃ

utpātajīmūta ivōjjagāra || 20.36 ||

2108

śarāsanairardhasahasrasaṅkhyaiḥ

yōddhum pravṛttō yugapatprakṛṣṭaiḥ |

pratidrutān prārdayata prakupyan

ēkaḥ samastānapi yādavāgryān || 20.37 ||

2109

atha kṣaṇādantaritāntarikṣā

vātyā vihaṅgēndravihārajātā |

alātacakrapratimānakārṣīt

bāṇāśanīn bāṇaghanaprasūtān || 20.38 ||

2110

garutmataḥ pakṣamarutpracārāt

dūrīkṛtō vāruṇanāgapāśaiḥ |

uśāsahāyaḥ sarathaḥ sadhanvā

jagrāha daitēyabalasya pārṣṇim || 20.39 ||

2111

vinighnatō daityabalaughamagrē

cāpābhiyōgō yudhi śambarārēḥ |

cakāra cakrīkṛtacandralēkhaṃ

śambhōśśiraḥ kampamananyalabhyam || 20.40 ||

2112

rāmō'pi laṅkādhīpatēḥ samānān

musalyavṛttīn musalēna bhīndan |

camatkṛtiṃ cakradharasya kurvan ādata saṅgrāmavihāramagryam 20.41	2113
udagraśṛṅgōlbaṇabāhubhūmnā sañcārikailāsanibhēna tēna amṛṣyatā kṣipramakāri sainyaṃ nāgādhipēnēva vanaṃ nalānām 20.42	2114
sa lāṅgalākarṣaṇanirvicēṣṭān niṣpiśya nāgānniṣadhapramāṇān raṅakṣitiṃ śōṇitamāṃsapaṅkaiḥ āmagnanispandarathāmakārṣīt 20.43	2115
halāyudhōtkṣiptarathaughapūrṇaṃ samīkṣya dēvāḥ sahasā'ntarikṣam āsaṅkya daitēyabalōpayānaṃ dṛḍhārgalāṃ dēvapurīmakurvan 20.44	2116
prabhuśca kiñcit prathayannamarṣaṃ krīḍōcitān prēkṣya kṛtābhiyōgān vivyādha bāṇānucarānayoḍhyaḥ śārṅgōdadhērūrminibhaiḥ śaraughaiḥ 20.45	2117
adrṣṭatūṅīramanuplavānyaiḥ agrāhyasandhānavimōkṣabāṇam amaṃsatainaṃ sthiracāpacakraṃ pratyēkamātmābhimukhaṃ pratīpāḥ 20.46	2118
niṣaṅgadattāgrakarē murārau nirbhidya daityān bhuvamāviśantaḥ	

lakṣyāṇi dūrādalabhanta bāṇāḥ rasātalasthairapi dānavēndraiḥ 20.47	2119
na sēhirē śārṅgapayōdajātāṃ nārācavṛṣṭiṃ danujēndrayōdhāḥ amōghavācā kavinā prayuktāṃ antarvatīṃ sūktimivānabhijñāḥ 20.48	2120
yatōyatō yādavasainyamāsīt tatastatō daityacamūrapāyāt gatāni tējastamasōrivārāt āśāvikalpēna tayōrabhūvan 20.49	2121
aśūrasandarśanatāpaśāntyai svahētidhārāgrhamāśrayantīm vihārayāmāsuriva svavṛtṭyā vīraśriyaṃ vṛṣṇikulappravīrāḥ 20.50	2122
kṛpāṇabhinnadvipakumbhamuktā muktāḥ patantyō raṇavaprabhūmau prarōhatāṃ vīrayaśastarūṇāṃ bījānyabhūvan bahudhā vikīrṇāḥ 20.51	2123
dvipācalēbhyaḥ śaravṛṣṭipātaiḥ āpātītānāṃ rudhirāpagānām akalpayan yōdhamukhēndukḷptāḥ kaumudvatīṃ sampadamatṭahāsāḥ 20.52	2124
adṛśyatānyōnyavilūnaśīrṣaiḥ ārabdhamanyōnyakṛtapraśamsaiḥ	

anēkarūpaikasurāṅganāptaiḥ

apāstavairam raṅaraṅganṛttam || 20.53 ||

2125

prayōjitaiḥ prāṇatṛṇaiḥ pragalbhā

rathyābhigamyēṣu raṅāpaṅēṣu |

kṣaṇaprabhālōlatarairavindan

yāvadyugāntāni yaśōdhanāni || 20.54 ||

2126

kṛtāpadānāḥ kṛśajīvitāsāḥ

svanāthanāmāṅkajayōktimantaḥ |

jayaśriyam dōṣṇi nivēśayantaḥ

kīrtim digantāvasathāmakurvan || 20.55 ||

2127

amōghaśastrāstratarāṅgabhīmē

vairōpasandarśitabāḍabāgnau |

vikatthanaṃ saṃyati viklavānāṃ

vīrōdadhau gōṣpadavadvililyē || 20.56 ||

2128

jigīṣubhirjīvitasamśayākhyā

dōlā'dhirūdhā dṛḍhavairabandhā |

adūratō yādavamarṣavēgam

mīthaḥ pratikṣēpaśatāni cakrē || 20.57 ||

2129

śaraprayōgōcitaviprakaṛṣam

sampādayiṣyantaparāṅmukhānām |

praśaṃsanīyāni babhūvurājau

paścātprayātāni dhanurdharāṅām || 20.58 ||

2130

pratīpavṛtṭyā pratigrhya śūrāḥ

śatruprayuktāṃ śaravṛṣṭimugrām |

triviṣṭapānōkahapuspavṛṣṭim

vaimānikairanvabhavan vimuktām || 20.59 ||

2131

tasminnaghacchēdini dharmayuddhē

kāyatyajāṃ kṛṣṇasamīkṣitānām |

suhṛddviṣadbhēdavatāṃ samō'bhūt

svargāpavargāntagatiḥ supanthāḥ || 20.60 ||

2132

babhūva kīrtyā dhṛtakētakaśrīḥ

nistriṃśadhārādharapañktinīlā |

raṇasthalī yādavadānavānāṃ

ākālikī prāvṛḍivāstravarṣaiḥ || 20.61 ||

2133

alañghanīyā rathavāraṇādyaiḥ

āsāgarādapratighapravāhāḥ |

udagrabhūbhṛtprabhavāḥ pṛthivyāṃ

uttasthirē sōṇitaśaivalinyaḥ || 20.62 ||

2134

jvalatpratāpānalajātadīptiḥ

samidvatī sainyayugasya līlā |

jayaśriyā vīrapatiṃvarāyā

vaivāhikī sampadivābabhāsē || 20.63 ||

2135

amarṣavaīśvānaradhūmalēkhāṃ

anyōnyasamhāranisāṃ kṛpāṇīm |

avēkṣya mṛtyōrbhrukuṭīmanandan

vīrāḥ svavikrāntiśirīṣamālām || 20.64 ||

2136

manasvinaḥ saṃyati vīraśayyāṃ

abhūṣayan prītikṛtaḥ śivānām |

sukhāvahāḥ svargavilāsinīnāṃ vihāraśayyāmapī vīralōkē 20.65	2137
samāśritairāhavasatradīkṣāṃ kurvadbhiranyōnyamivōpakāram alabhyata ślāghitamapsarōbhiḥ daityairmanuṣyairapi dēvabhūyam 20.66	2138
paryastapādaṃ patitaiḥ pṛthivyāṃ vajrāhatairadrigaṇairivānyaiḥ dvipēndrayūthairdrutasarpiṇīnāṃ dvīpāyitaṃ sōṇitavāhinīnām 20.67	2139
hatāvaśiṣṭā danujēndrabhr̥tyāḥ pradyumnavikrāntibhayānnivṛttāḥ tatkētucihnasmarāṇēna bibhyuḥ niśāmya dṛṣṭīrnijavallabhānām 20.68	2140
svakōpacāpēna tataḥ praṇunnō mahēśvarānugrahasaṃhitātmā atītya maurvīmiva daityasēnāṃ bāṇaḥ svayaṃ śauribalaṃ vivēśa 20.69	2141
vyabhajyata vyāptahayōrmijālaṃ balaṃ yadūnāṃ balinandanēna ēkēna paryāptabhujādribhūmnā nāthō nadīnāṃ nalasētunēva 20.70	2142
astrāṇi tēna prahitāni tūrṇaṃ vihārabhūmnā vitathāni kṛtvā	

yugānta sūryāyutayōgadīptaṃ

rāmānujanmā jagr̥hē rathāṅgam || 20.71 ||

2143

athācchinadbhīṣaṇasattvasārāṃ

bhujāṭavīṃ bhūtapatēḥ samakṣam |

cakrēṇa saṅkalpanibhēna kṛṣṇaḥ

kiṃ vā vidhau vairiṇi kēna rakṣyam || 20.72 ||

2144

avṛṇvata kṣmāṃ haricakralūnā

mahattarā bāṇabhujāḥ patantaḥ |

mahēndrahastaprahitēna pūrvaṃ

vajrēṇa bhinnā iva sānumantaḥ || 20.73 ||

2145

amartyaśatrōravalēpahētau

bahirdvayē bāhuvanē vilūnē |

dayādhanaḥ saṃyati daityahantā

pradīptamastraṃ pratisaṅjahāra || 20.74 ||

2146

anīkinīmāśritadīrghanidrāṃ

bāṇō nikṛttāmapi bāhupaṅktim |

ajātakhēdō bubudhē na nūnaṃ

vipadbhiraśrāntadhiyō hi vīrāḥ || 20.75 ||

2147

aśāntadarpastvasurō bhujābhyāṃ

vikṛṣṭadhanvā visasarja bāṇān |

tadainamanvīkṣya nihantumaicchat

janyōddhataṃ daityamananyajanyaḥ || 20.76 ||

2148

tatastamavyāhatadivyaśaktiṃ

madhyāhna mārtaṅḍavidīptahētim |

<i>paśyan mukundaṃ pratibōdhabhūmnā jayōktipūrvam giriśō jagāda 20.77 </i>	2149
<i>maivam prabhō matparivārabhūtam balēḥ sutam bādhitumarhasi tvam mayaiṣa rakṣyō danujastvayā'pi svabhaktabuddhyaiva samīkṣaṇīyaḥ 20.78 </i>	2150
<i>tvamādidēvaḥ triyugastridhāmā śuddhāmaśuddhām ca vibhāvya sṛṣṭim akarmatantrairavatārabhēdaiḥ krīḍasyanantairapi jantujātaiḥ 20.79 </i>	2151
<i>ayam sa tē vēdamayō garutmān vēdairasēṣairapi vēdyasē tvam vibhāgamṛcchantyamarāstvadanyē śākhaikadēsēṣu śakuntakalpāḥ 20.80 </i>	2152
<i>sisṛkṣatastē bhuvanāni sapta prasādatō nātha babhūva vēdhāḥ saṃhartukāmasya tavaiva kōpāt aham tvayā dattanijādhikārah 20.81 </i>	2153
<i>avikriyaścēṣṭayasi tvamēkō viśvāni bhūtāni vihārasaktyā acēṣṭamānaprakṛtīnyayāṃsi sthātā'pyayaskānta ivābhimukhyāt 20.82 </i>	2154
<i>alaṅghyamāyāguṇajālabhītān ananyacittānanukampamānaḥ </i>	

svadattayaiva svapadābjabhājā

bhaktyā svayaṃ tārayasē bhavābdhim || 20.83 ||

2155

bhārāvatārāya bhuvō'vatīrṇaṃ

bhavantamantarhitadivyaabhāvam |

saṃsthāpayantaṃ niyamēna dharmaṃ

dharmaṃ paraṃ vēdavidō vidustvām || 20.84 ||

2156

vidhāya daityaprakṛtīnaśēṣān

nāmāvaśēṣānnaralōkapālān |

kariṣyasi tvaṃ karuṇārdracētā

nātha kṣitiṃ nāvamivāstabhārām || 20.85 ||

2157

dayākṣamābhyāmiha dīvyasi tvaṃ

lakṣmīmahībhyāmiva lālitātmā |

tat kṣamyatāmasya madēkabhaktēḥ

ājānataḥ svātmacamatkriyēyam || 20.86 ||

2158

nāthō yadūnāmiti bhūtanāthē

svabhaktarakṣāmabhiyācamānē |

atarkitapratyupakāralēśām

ākasmikīmādriyatānukampām || 20.87 ||

2159

praviśya dēhaṃ punarutpatantyā

svamaulibhājēva surasravantyā |

vācā manaḥprītimivōdvamantaṃ

śauristadā śūlinamityuvāca || 20.88 ||

2160

tavaiṣa bhaktō mama cēti manyē

kṣāntastatō nityamasau mayā'pi |

<i>na cāsti bandhōraṇi sāmparāyē</i> <i>vīravrataṃ dhārayatōpakāraḥ 20.89 </i>	2161
<i>vihāraṅttāni vitanvatastē</i> <i>valgudhvaniṃ vādayitā mṛdaṅgam </i> <i>bhajatvavicchinnadhṛtirbhavantaṃ</i> <i>dattābhayō daityapatirmayā'sau 20.90 </i>	2162
<i>athānvamaṃsta trijaganniyantā</i> <i>patyuḥ paśūnāṃ praṇayānurōdhāt </i> <i>bāṇavarōdhapramadājanānāṃ</i> <i>sthāyīni maṅgalyavibhūṣaṇāni 20.91 </i>	2163
<i>tatō'surēndraḥ praṇipātapūrvam</i> <i>jagatparitrāṇarataṃ jagāda </i> <i>uṣāniruddhānvayataḥ samīkṣyāḥ</i> <i>bhṛtyā vayaṃ prītadhiyā tvayēti 20.92 </i>	2164
<i>hiraṇyaratnāni hiraṇyapūrvaiḥ</i> <i>balādupāttānyupadāya bāṇaḥ </i> <i>nirōdhakhinnāvucitōpacāraiḥ</i> <i>ānarca sasnēhamuṣāniruddhau 20.93 </i>	2165
<i>sambandhibhāvapratipattibhājā</i> <i>sandhāya bāṇēna sa satyasandhaḥ </i> <i>uṣāpatēryautakalābhalakṣyāt</i> <i>jētā jahāraiva vipakṣalakṣmīm 20.94 </i>	2166
<i>harēṇa dattāṃ hariṇā'pi bāṇaḥ</i> <i>sthirikṛtāmapratighāmabhītim </i>	

tanutrayan varjitalēkhavairaḥ

śamānvitāmāsthita śambhusēvām || 20.95 ||

2167

yathārthanāmānamathāniruddhaṃ

kṛtvā sabhāryaṃ kṛtakṛtyacētāḥ |

sabandhusainyaḥ saviśēśadṛśyāṃ

pratyāyayau viśvapatiḥ puriṃ svām || 20.96 ||

2168

dēvāḥ sahasranayanaṃ danujēndramanyē

nirdhūtamānamanaghēna niśāmayantaḥ |

kūpōdakaprabhavakūrmanayēna jātāṃ

asvāmikaprabhuparigrahabuddhimaujjhan || 20.97 ||

2169

nītastrilōkapatinā nijarājadhānīṃ

bhūyaḥ prajāta iva pauraianaiḥ pratītaḥ |

daityēśvarasya sutayā sahitaḥ sa rēmē

rāgādhikō ratipatēranaghaḥ kumāraḥ || 20.98 ||

2170

atha tamuṣāsahāyamupayātamupāyanavān

janapadapattanaprabhṛtikādupagamyā janaḥ |

upacarati sma samyagupapannadhṛtirbahudhā

yadunagarē vivāhavijayōtsavayantritadhīḥ || 20.99 ||

2171

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye viṃśaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇasālinē |

śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ ēkaviṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

vāsudēva iti nāma dadhānaḥ

pauṇḍrakastadanu bhūrimadāndhaḥ |

mānuṣatvakavacāntarītēna

spardhatē sma hariṇā hatacittaḥ ॥ 21.1 ॥

2172

hētipañcakamadhārayata śrī -

vatsakaustubhamukhāni ca mūḍhaḥ |

aiśvarāṇi caritāni ca pūrvā -

ṇyātmanaḥ svayamajūghuṣadāptaiḥ ॥ 21.2 ॥

2173

indrajālakuhanādiṣu dākṣyāt

īśa ēṣa iti mōhitalōkaḥ |

adhyaśēta bhujagēśvaraśayyāṃ

ārurōha vihagēndravivartam ॥ 21.3 ॥

2174

anvahaṃ ca mahatīṃ vanamālāṃ

mālyakṛdbhirupakalpya babhāra |

nāmadhēyamadiśat sacivānāṃ

nākanāyakaviśēṣanirūḍham ॥ 21.4 ॥

2175

<i>baddhakṛtrimabhujāntarayugmaṃ śasyamānamanujīvijanēna viśvakarturavatāra iti svaṃ bahvamaṃsta badhirō nigamēṣu 21.5 </i>	2176
<i>itthamīśvaraviḍambanarūpaṃ nāṭakīyamanurudhya vihāram śōcyatāmapi parāvaravidbhiḥ hāsyatāmapi jagāma jagadbhiḥ 21.6 </i>	2177
<i>mastakasthitaduratyayamṛtyōḥ tasya dūta upasṛtya jagāda kṛtyasēṣavinivēśitacittaṃ nirbhayō nṛpatisaṃsadi nātham 21.7 </i>	2178
<i>kṛṣṇakṛṣṇa gadatō giramarthyām saṃśṛṇuṣva mahatīmiha mattaḥ apramattamatibhiḥ saha mitraiḥ āptavākyamavadhīrya na siddhiḥ 21.8 </i>	2179
<i>asti kaścidavadhāritabhūmā pūruṣaḥ śrutigaṇēṣu purāṇaḥ sa kṣitiṃ parigrhītavihāraḥ pauṇḍrakatvamadhigamya bhunakti 21.9 </i>	2180
<i>tasya nityanirupādhikabhūmnō viśvabhōkturadhigamya titikṣām bhujyatē niyatakarmavipākaiḥ yuṣmadādibhirilā bahubhāgā 21.10 </i>	2181

arthatattvamidamaśrutapūrvam

śṛṇvatā'trabhavatā bhavitavyam |

niścalīkṛtahitāhitasīmnā

jiṣṇunā yadukulasya vibhūtyai || 21.11 ||

2182

ādiśatyakhilalōkaniyantā

tvāmasau bhajanasauhṛdanighnaḥ |

īśitavyagaṇanālikhitastvam

mā kṛthā vitathamīśvaramānam || 21.12 ||

2183

bāhyavartmani parāvaratattva -

vyatyayēna vinivṛttasatavē |

cittavṛttimadhirōpya vimūḍhāḥ

śrēyasō hi bahirēva bhavanti || 21.13 ||

2184

īśvarastvamasi cēt kuta ēvam

na tvadagraja iti pramitiḥ syāt |

dvau yuvām parama ityapi duḥstham

kastatō viśama ēva na cānyaḥ || 21.14 ||

2185

arthavādakuhanābhirapi svān

īśvarān vigaṇayanti surēndrāḥ |

niṣpramāṇajanuṣō janavādāt

kaḥ svidīśa iti viśvasiti svam || 21.15 ||

2186

gōpikābhirapi karmabhirāstām

baddha ēva yadi muktiividhātā |

adbhutasthitiranāntarabāhyaḥ

saptamastu samayō'yamapūrvāḥ || 21.16 ||

2187

iṣṭa ēva tu madīśvarabhāvaḥ
 tvanmukhairna khalu śakyanirōdhaḥ |
 matsukhādiṣu kathaṃ viśayānaiḥ
 matparatvamapadaṃ pratiṣēdhyam || 21.17 || 2188

nāmadhēyamanapāyi madīyaṃ
 tyajyatāṃ prathaya dāsatayā vā |
 cihnadhāraṇamanēna gatārthaṃ
 kalpanēna kathamīśvarabhāvaḥ || 21.18 || 2189

tādadhīnyaniyamaṃ yadi buddhvā
 sō'hamityanububhūṣasi tat syāt |
 anyathā tu nigṛhītiralanḡhyā
 rājabhāvatṛṣitairiva bhṛtyaiḥ || 21.19 || 2190

pāpmanāṃ tamasi pātayitṛṇām
 ātmacauryamadhirājapadaastham |
 cōditēna niyatō'pi hṛtātmā
 cōradaṇḍamavaśādupayāti || 21.20 || 2191

abhyupētabaḍiśāmiṣanītiṃ
 prāptumicchuradhikāramayōgyam |
 iṣṭamarthamanavāpya varākaḥ
 pratyavaiti sahasā paratantraḥ || 21.21 || 2192

nāparādhyati ka ēva niyatyā
 paṇḍitastu vinivṛtya samindhē |
 asti cādya śaraṇāgatirarthyā
 matparasya tava jīvitumicchōḥ || 21.22 || 2193

ityudīritavati praṇidhau taṃ pratyuvāca vihasan prabhurādyah pathyamadya vacanaṃ tava manyē yadbraviṣi ciralipsitamētat 21.23	2194
ugrasēnabhṛtakā vayamētē nēsitāra iti vibhramavantah samprati tvadupadēśamahimnā bhāvayēmahi tavēśvarabhāvam 21.24	2195
tvayyanīśvaramatiṃ na ca kurmah tvaṃ parō'si niyamēna parasmāt tvāṃ didṛkṣava imē vayamāśu tvatpadaṃ gatabhiyah pratiyāmah 21.25	2196
tvādrśaṃ pramitimattamadṛṣṭvā tvayyanādaravatāmatilōkē yāmimāṃ vadasi vācamanūcīṃ bhāgadhēyamiva pakvamidaṃ nah 21.26	2197
drakṣyatē śaraṇamētya vibhustē kṣēpyatē ca na mayaiva na cakram gaccha śīghramabhidhatsva tamīsaṃ tvāmupaiti kukuradhvajinīti 21.27	2198
āttahētirapasarpanivrṭtau cintitāptamadhiruhya suparṇam prāsthita pratibalāvasathāya prāṇitatrīdaśabhūtiranantaḥ 21.28	2199

sāhasaikarasikēna tatō'sau

paundrakēṇa yuyudhē yaduvīraḥ |
tatsakhitvamupagamyā ca pārṣṇiṃ
gr̥hṇatā sapadi kāśinṛpēṇa || 21.29 ||

2200

tatra vairipṛtanē samakālaṃ

pūrvapaścimatayā prapatantyaū |
bhāvayannubhayatōmukhabhāvaṃ
pratyavidhyadadhīsāyakadhanvā || 21.30 ||

2201

vairisainyavitatēṣu samantāt

diṇmukhēṣu samamēva pṛṣatkaiḥ |
tasya dīptarucibhirvinipētē
madhyagasya kiraṇairiva pūṣṇaḥ || 21.31 ||

2202

vidviṣau yugapadutthitavantau

sāgarāviva vilaṅghitavēlau |
rūpiṇī iva rajastamasī dvē
sattvavṛttiranaghaḥ sa jaghāna || 21.32 ||

2203

astamēvamanayadyadubhāsvān

tāvubhau jagadupadravahētū |
pūrvataśca parataśca bhavantau
durgrahāviva durāsadaḍīptiḥ || 21.33 ||

2204

tasya tāvubhayatō nipatantau

bhagnabāhuviṭapāyudhapuṣpau |
jagmatuḥ pṛthukabhāvavihāra -
kṣipyamāṇayamalārjunakakṣyām || 21.34 ||

2205

nāmaciḥnavasanābharaṇādyaiḥ nāthasampadanukāranirūḍhaiḥ pauṇḍrakasthitimavāpya sṛgālō - 'pyanvabhūt kila gatiṃ ca tadīyām 21.35	2206
vidviśāṃ vihitavīragatīnāṃ dvārakōpagamitairdviradādyaiḥ kauravādhyuṣitabhāgavibhaktēḥ āhitapratibharā kṣitirāsīt 21.36	2207
pātiteṣu vimatēsviti nāma prāpya yādavapuraṃ paramēṣṭhī prēyasībhīravibhaktarasābhiḥ vītarāgasubhagō vijahāra 21.37	2208
jīvayuktamitaracca vicitraṃ dyūtamarpitapaṇaṃ vidadhānaḥ bhāvibhāratamahāhavasiddhēḥ sūcanaṃ vitanutē sma śubhaṃyuh 21.38	2209
tōṣitatrīnayanasya nṛśaṃsaḥ kāśīrājatanayasya purōdhāḥ kalpitāhutirajījanadugrāṃ kālavahnīpadavīmiva kṛtyām 21.39	2210
sā'bhīpatya yaduvīrasakāśaṃ hētīrājavibhavēna hatāsā janmadhāmani nijē niyamasthaṃ jañjapūkamabhisṛtya jaghāna 21.40	2211

nirdadāha nagarīmatha kāśiṃ visphuliṅga iva mādhadāiptēḥ yādavagrāsana kautukavatya kṛtyayā saha rathāṅgakṛśānuḥ 21.41	2212
syandanadviradavājipadāti - prājyasaudhaparipāṭisamṛddhyā cakravahnivibhavēna tadā'bhūt candraśēkharavilēpanabhūmā 21.42	2213
kṣētramētadavimuktasamākhyam muktīyōgyamupasṛṣṭamayōgyaiḥ ityavēksya dahanēna tadarhām saṃskriyāmiva cakāra sudṛṣṭiḥ 21.43	2214
aprasāntaruṣamadbhutadīptam dagdhavairipuramāyudharājam nirjarāḥ pratiniśāmayamānāḥ bibhyati sma jagaduśca jayōktim 21.44	2215
daivatairapi caturmukhamukhyaiḥ dattasatkṛtirasau jītakāśī iṣṭanirvahaṇanirvṛtacittam viṣṭaraśravasamabhyupapēdē 21.45	2216
āsuraprakṛtikēṣu nirastē - śvēvamēbhiranupālitasakhyaḥ vānarō bhujabalēna babādhē durmatirjagadidaṃ dvividākhyāḥ 21.46	2217

<i>bhūdharānudaharadbhujaśālī prakṣipaṃśca nagarāṇi mamarda kṣōbhayan jalanidhīnanuvēlaṃ plāvayaṃśca vasudhāṃ prajahaṛṣa 21.47 </i>	2218
<i>anyavīrarahitāmiva matvā vārirāśiraśanāmavalimpan ātmanaḥ sadṛśamādriyataikaṃ dhēnukapramathanēna niyuddham 21.48 </i>	2219
<i>ēkadā haladharasya vihārē saṃpatannamitacāpalacēṣṭaḥ dvārakōpavanapādapabhēdī viśvataḥ kilakilāṃ vitatāna 21.49 </i>	2220
<i>tālakētuyuvatīrviharantīḥ trāsayan mukhavikāraviśēṣaiḥ krīḍanōpakaraṇāni vibhindan kṣvēḍitāni vidadhē vidhilūnaḥ 21.50 </i>	2221
<i>taṃ pravṛtta kapikṛtyamadūrāt bādhita pratibalō baladēvaḥ jaṅgamasphaṭikabhūdharakalpō rukmaśailaruciraṃ nirurōdha 21.51 </i>	2222
<i>vānarēṇa suḥṛdā danujānāṃ yātudhānasamaraprathitēna prēṣitāṃ drumasīlōccayavṛṣṭiṃ niṣpipēṣa musalēna halāstraḥ 21.52 </i>	2223

<p>āpatannapasarannapi bhējē grāhyatāmiva ca durgrahatāṃ ca agratō'bhavadalakṣyata paścāt apratarkyarabhasō harivīraḥ 21.53 </p>	2224
<p>tau parasparagavēṣitarandhrau kāmapālakapisainikapālau yōjitōddhatakarau yuyudhātē darpadāruṇadiśāgajasattvau 21.54 </p>	2225
<p>taṃ pralambadamaṇaḥ plavagēndraṃ viplutaṃ punarapi plavamānam kālapāśanigrhītamarātīṃ kalpamānamabhavāya vivēda 21.55 </p>	2226
<p>savyadakṣiṇaparikramaṇābhyāṃ drāgalātamayacakranirīkṣyaḥ ātatāna halapāṇimadūrāt agnisālavalayasthamivāriḥ 21.56 </p>	2227
<p>taṃ grhītagaruḍānilavēgaṃ sarvatō yugapadēva samīkṣya lāṅgalī jaladhilaṅghanadakṣaṃ lāghavēna laghayan vicacāra 21.57 </p>	2228
<p>andhakāramiva taṃ pratirundhan aryamēva musalī nijadīptyā diṇmukhānyakaluṣāṇi vitanvan viśvadrṣṭivibhavāya babhūva 21.58 </p>	2229

ghūrṇitākulitakauravadhāmnā lāṅgalēna lalitōddhatalīlaḥ yūthanāthamavarudhya kapīnāṃ maulighātamavadhīnmusalēna 21.59	2230
vajrapāṇimahitādbhutabhūmnā vānarēṇa nihatēna sa rāmaḥ vyācakāra vinatābhayadātā pūrvarāmacaritaṃ punaruktam 21.60	2231
dharmamarmabhidi daivavipākāt uddhṛtē dvividanāmani śalyē rēvatīramaṇarēcitakhēdā nākinaśca munayaśca nananduḥ 21.61	2232
trāsītēṣu vibudhēṣu tadagrē pītavantamamṛtaṃ balabhadraḥ prāpayat plavagamukhyamītīva svargibhiḥ saha sudhāśanabhāvam 21.62	2233
bhūtalē haladharāhitaguptau sārabhūtasubhaṭagrahaṇēna uñchavṛttirudarambharirāsīt tādrśēna tapasaiva kṛtāntaḥ 21.63	2234
ēvamīśadavarōpitabhārāṃ bhāvayan bhuvamatōṣayadāryān	

pūrvadēvajanitānabhinighnan

pūrvajāna sahitō yadunāthaḥ || 21.64 ||

2235

bhārgavādibhirabādhitabhūmnāṃ

nirmamēṣvapi nikāraparāṇām |

saubhahaṃsaḍibhikaprabhṛtīnāṃ

sūdanairalaghayacca dharitrīm || 21.65 ||

2236

ugrasēnavinivēśitarājyāṃ

unnamayya yaduvaṃśavibhūtim |

tasya digvijayakautukamādyāḥ

saptalōkatilakō vitatāna || 21.66 ||

2237

tanniyōgamatha śēkharayitvā

svaprasāsanavaśaṃvadaviśvaḥ |

yāvaduktaniyatākhillavṛttīn

yādavānupanināya sudharmām || 21.67 ||

2238

ātmakalpītadhṛtēratha rājñāḥ

sannidhau sacivapīṭhaniviṣṭaḥ |

mantraṇāya mahatō yadumukhyān

sammukhān pratinananda mukundaḥ || 21.68 ||

2239

abhajata narapālamugrasēnaṃ

bahumanutē sma yadūṃstathā'pi tuṅgaḥ |

kvacidabhilapanē vibhaktīśaktyā

svaguṇavibhūtiḡuṇībhavannivaikaḥ || 21.69 ||

2240

adhiguṇaharivaṃśavīrasaṅgāt

apacitavāsavaśaṅgamābhilāṣā |

atiśayarucirāṃ vahantyabhikhyāṃ

acakamatēva sabhā tadādhirājyam || 21.70 ||

2241

|| iti śrīkavitārkkikaśiṃhasya sarvatantrasvatantrasya
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu
yādavābhyudayē mahākāvye ēkaviṃśaḥ sargaḥ ||
kavitārkkikaśiṃhāya kalyāṇaguṇaśālinē |
śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ dvāviṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

atha dēvānivāhūtānnaradēvānabhāṣata |

dēvadānavasāmānyadaivataṃ dēvakīsutaḥ ॥ 22.1 ॥

2242

ēṣa vaḥ kṣmāpatiḥ śāsti vidhātēva prajāpatīn |

mahēndra iva dharmēṇa sudharmāmāsthitaḥ svayam ॥ 22.2 ॥

2243

śēkharīkṛtabhūbhāraḥ śēṣatvēna vibhōḥ sthitaḥ |

vēdayatyayamāryō'pi mitrabhūtānamitrajit ॥ 22.3 ॥

2244

vayaṃ bhavantō yē cānyē mahāntaḥ sarva ēva tē |

viśvaguptau jagatkartrā viniyuktā vibhūtayaḥ ॥ 22.4 ॥

2245

tadasmābhiravasthēyaṃ dharmavartmani śāśvatē |

bibhyadbhiranaghādēśādvajrādiva samudyatāt ॥ 22.5 ॥

2246

dviṣantaḥ khyātanāmānō nāmasēṣāstathā'pyasau |

samudravanā viśvak tāmasairavakuṅṭhitā ॥ 22.6 ॥

2247

aṃsakastūrikā bhūmirbhavatāṃ bāhuśālinām |

ajugupsāpadaṃ na syādasadvṛttimalīmasā ॥ 22.7 ॥

2248

śaṅkitapracayaḥ śēṣaḥ śatrūṇāṃ śuṣmaṇāmiva |

āyatau sukhamicchadbhirna yuktaḥ kṣantumīśvaraiḥ ॥ 22.8 ॥

2249

<i>atastrāṇāya sādḥūnāṃ duṣkṛtāṃ damanaṃ kṣamam </i>	
<i>kaḍaṅkarīyarōdhō hi kalamōtsēdhakāraṇam 22.9 </i>	2250
<i>puṣyatāṃ pāṇḍaram chatraṃ puṇḍarīkamiva śriyaḥ </i>	
<i>dharmō'dharmaśca nānyō'sti rakṣaṇōpēkṣaṇē bhuvaḥ 22.10 </i>	2251
<i>pūrvapūrvanarēndrāṇāmucchiṣṭamapi mēdinī </i>	
<i>sōmapīthinayādgrāhyā svadharmādhvaramāsthitaiḥ 22.11 </i>	2252
<i>avivēkavibhāvaryāṃ dharmamārgamapaṅkilam </i>	
<i>draṣṭuṃ dīpa iva nyastō nāyakēna nayāgamaḥ 22.12 </i>	2253
<i>avalambya jagaddhāturhastamāgamavigraham </i>	
<i>svayamuddharatātmānaṃ svairam pātālapātinam 22.13 </i>	2254
<i>vyasanāsāravēgānāṃ vāraṇam na prakalpatē </i>	
<i>upadēśairanāryāṇāmuttānacchatrasannibhaiḥ 22.14 </i>	2255
<i>paṇḍitaprahatēnaiva satpathēna sadōditāḥ </i>	
<i>viṣamēṣu skhalantō'pi na durgatimavāpsyatha 22.15 </i>	2256
<i>bhūparikramaṇādanyā bhavatāmatibhāsvatām </i>	
<i>tamasāmiva śatrūṇāṃ nirāsē kīḍṛśī kriyā 22.16 </i>	2257
<i>jigīṣūṇāṃ ca yuṣmākaṃ na jētavyapadē sthitam </i>	
<i>kauravairanukūlānāṃ vipākairiva karmaṇām 22.17 </i>	2258
<i>avarōdhyāḥ svayaṃ dakṣairakṣipadbhīranēhasam </i>	
<i>kariṇāṃ karṇaḍōlābhiḥ kampitā iva sampadaḥ 22.18 </i>	2259
<i>nītipaddhatirakṣōbhyā bhavadbhīradhigamyatām </i>	
<i>niyatā svargasaudhasya niḥ śrēṇiriva śāśvatī 22.19 </i>	2260

<i>khalatyāgaḥ suhr̥tprāptiritīdaṃ kavacadvayam </i>	
<i>vahadhvaṃ mantradēhasya bhēdaṃ parijihīrṣavaḥ 22.20 </i>	2261
<i>dhātūnāmiva kōpēṣu prakṛtīnāmacētasām </i>	
<i>pātumarhatha paryāptaṃ prasādanarasāyanam 22.21 </i>	2262
<i>anītimadirāṃ tyaktvā lōbhādiviṣadūṣitām </i>	
<i>agadañkāramādaddhvaṃ prajñā'mṛtamanuttamam 22.22 </i>	2263
<i>lulitāsēṣasanmārgaṃ lōkavēdavirōdhinam </i>	
<i>parityajata durmānaṃ pāṣaṇḍamatajīvitam 22.23 </i>	2264
<i>guṇasāilāgramārōpya śanairātmānamātmanā </i>	
<i>nityasāñkitavibhraṃsaṃ nidhyāyata śubhaṃyavaḥ 22.24 </i>	2265
<i>trividhāni vidhēyāni sampatsu ca vipatsu ca </i>	
<i>karaṇānīva mitrāṇi gōpāyata guṇagrahāt 22.25 </i>	2266
<i>aprasāntēṣu visrambhamatiśaṅkāṃ suhr̥tsu ca </i>	
<i>nītisandaṃśinā ṛddhēḥ samuddharata kaṇṭakau 22.26 </i>	2267
<i>sapañcāṅgēna mantrēṇa nītimāhātmyanirviṣām </i>	
<i>niyacchata nijāṅgēṣu bhujāṅgīmiva sampadam 22.27 </i>	2268
<i>avadhīrayatādharṃyāmarthakāmaikasādhikām </i>	
<i>nṛśaṃsaprēyasīm nītiṃ nārīhṛdayadāruṇām 22.28 </i>	2269
<i>pramādasaptakaṃ tyaktvā prabudhyōpāyasaptakam </i>	
<i>aṅgasaptakasampattyā jayata dvīpasaptakam 22.29 </i>	2270
<i>arātigaṇakūṭasthānādaḥ jayata durjayān </i>	
<i>apadakrōdhalōbhādīnaśēṣārthavirōdhinaḥ 22.30 </i>	2271

āntarēṇa balēnaiva dvividhāṃ vahata kṣamām yasya sattvē'pyasattvē'pi gatārthaṃ ṣaḍvidhaṃ balam 22.31	2272
na śāpō nābhicaraṇaṃ na vahnirna viṣaṃ tathā nāstrāṇi na ca śastrāṇi yathā tīkṣṇatamā kṣamā 22.32	2273
vipakṣajātibhājō'pi kṣudrānanapakurvataḥ suparṇa iva bhūnāgānupēkṣadhvaṃ tarasvinaḥ 22.33	2274
kṛpaṇān kṣamamāṇō'pi mahāsattvō na dainyabhāk mṛgēndra iva bhinnēbhaḥ svadaṃṣṭrālēhinaḥ khagān 22.34	2275
dēvānatiśayānānām daityadānavarakṣasām vinipātanidānāni svayamanvīkṣya sukhyata 22.35	2276
yaśaḥprāṇaharān ghōrān vyāmōhaviṣapādapān samīkṣāśānaghṛṣṭēna dyata śāstrēṇa śastrinaḥ 22.36	2277
śrutaśālibhiruktāni durutsēkajvarāturāḥ apriyāṇyapi pathyāni mā jihāsata jātucit 22.37	2278
kalisandhisamāghrātaṃ tyajantaḥ karma karburam sadasatprēkṣaṇē syāta sarvatō dattadrṣṭayaḥ 22.38	2279
pallavōpamakaumārē prasūnōpamayauvanē sthiraṃ phalamupādaddhvaṃ jaṅgamē jīvitadrumē 22.39	2280
miṣatāṃ mīlatāṃ vā'pi drutaṃ dhāvati jīvitē anaghaṃ tanuta kṣēmyamāntaraṃ dhanamakṣayam 22.40	2281
akālaniyatōcchrāyamatisūryēndupāvakaṃ kṣātraṃ kṣapitajāḍyaṃ vaḥ kṣamaṃ tējah samēdhitum 22.41	2282

<i>asamplāvitasaptābdhiratrilōkītamōpahā </i>	
<i>adiksūtasudhāliptiryasya kīrtiḥ sa kimprabhuḥ 22.42 </i>	2283
<i>sudhāṃ sumanasō yasya svādayanti yaśōmayīm </i>	
<i>sa rājā vṛddhimāpnōti kṣīyatē na ca kālataḥ 22.43 </i>	2284
<i>tyaktasāntvēna kaṭhinānvidrāvayata tējasā </i>	
<i>ayasastāpasēkābhyāmavasthā kīdrśī bhavēt 22.44 </i>	2285
<i>prasādhitadiśō yuṣmān vimuktānyamahībhr̥taḥ </i>	
<i>sampadaḥ pratipatsyantē saritaḥ sāgarāniva 22.45 </i>	2286
<i>sa ēṣa puratō yātā prājñāḥ paribhr̥san pathaḥ </i>	
<i>saṅkalpa iva yuṣmākaṃ sātyakiḥ satyavikramaḥ 22.46 </i>	2287
<i>parivārēṇa sampannastyaktakōśaśca kāryataḥ </i>	
<i>nandakō'yamanistriṃśaḥ sammatō mama śatrujit 22.47 </i>	2288
<i>jaitraṃ dhvajamivōdagramēnamāhitalakṣaṇam </i>	
<i>anuyāta diśō jētumastravēdamivāparam 22.48 </i>	2289
<i>vanasiṃhanayādguptirmānatarkakramādapi </i>	
<i>parasparapuraskārādbhavitrī bhavatāmiha 22.49 </i>	2290
<i>api yuṣmābhirētāvadahaṅkāragrahōjjhitaiḥ </i>	
<i>aṅgīkṛtamamuhyadbhirāturairiva bhōjanam 22.50 </i>	2291
<i>iti sūktisudhāṃ pītvā śaurivaktrēnduniḥ sṛtām </i>	
<i>sahasā naradēvāstē saumanasyaṃ prapēdirē 22.51 </i>	2292
<i>taduktiṃ śukavat sarvē saṃlapantaḥ parasparam </i>	
<i>praharṣamadadhustasya praviṣṭā nītipañjaram 22.52 </i>	2293

<i>tr̥ṣitairiva tē śrōtraīḥ sambhūtaśrutisaurabhām papuḥ priyahitāṃ tasya parīśuddhāṃ sarasvatīm 22.53 </i>	2294
<i>asandēhaviparyāsāmasaṅkīrṇahitāhitām trayīmiva giram tasya mānayanti sma tē nṛpāḥ 22.54 </i>	2295
<i>atha yādavayūthēna sahitaḥ saṃyugapriyaḥ sātyakiḥ pracitōttaṃsaḥ pratasthē bharturājñayā 22.55 </i>	2296
<i>dharmaguptikṛtādēśaḥ sa mēnē madhuvairiṇā apṛthaktvamivāpannamanyadāyudhapañcakam 22.56 </i>	2297
<i>svakētukalpanāpūrvaṃ niyuktaṃ hariṇā svayam tamēva tādr̥śākāraṃ tamamanyanta yādavāḥ 22.57 </i>	2298
<i>sa vīraḥ śāsanam bhartuḥ śirastrāṇamivōdvahan amanyata jitaprāyāḥ saha dikpatibhirdiśaḥ 22.58 </i>	2299
<i>payōdhiṃ tarṇakapadam parvataṃ sikatāmayam pātālam ca sthalīpṛṣṭam praikṣatāmitavikramaḥ 22.59 </i>	2300
<i>prayāṇapaṭahastasya pralayāmbudaḍambaraḥ nūnamānartayāmāsa bhuvam saha payōdhibhiḥ 22.60 </i>	2301
<i>prayāntī pṛtanā sadyaḥ praṇādairdyāmapūrayat vairivāsakasajjānāṃ gaṇairapsarasāmapi 22.61 </i>	2302
<i>adhiruhya ratham jaitram sa babhau tārksyasannibham jigīṣitadiśācakraścakrapāṇirivāparaḥ 22.62 </i>	2303
<i>divyadundubhighōṣēṇa puṣpavarṣēṇa bhūyasā aśarīrijayōktyā ca tēna jajñē jitaṃ jagat 22.63 </i>	2304

sa viṣṇuriva vikrāntyā balidhvaṃsōdyatō balī suṣuvē triṣu lōkēṣu kīrtiṃ tripathagāmiva 22.64	2305
tatō budbudaphēnābhaiḥ pracitāṃ chatracāmaraiḥ nināya pṛtanāṃ prācīṃ gaṅgāmiva bhagīrathaḥ 22.65	2306
pṛtanāsāgaraughēna pālayan sāgarāambarām vīrō vētasavṛttināṃ na bhaṅgamabhisandadhē 22.66	2307
mahadbhirapi tatsainyē sampatadbhiḥ suhṛdbalaiḥ na vṛddhirabhavaddṛśyā varṣatōyairivāmbudhau 22.67	2308
aśōbhata patākāgrairagrahastairanīkinī nirdiśya gaṇayantīva jētavyaviṣayānnijaiḥ 22.68	2309
tamīdivasayōstatra pṛthivyākāśayōrapi samapadyata tādātmyaṃ sainyarēṇusamutthitam 22.69	2310
asūcīmukhabhēdyam tadacandrārkapratikriyam rurōdha dviṣatāṃ drṣṭiṃ rajasā janitam tamaḥ 22.70	2311
apratīpamarutkṣiptaḥ parāgaḥ prasaran puraḥ āsannavinipātānāṃ vaivarṇyamadiśaddviṣām 22.71	2312
dhūmakambalasāndrēṇa rēṇunā gaganasthalī namantīṃ sainyabhārēṇa śanairanujagāma gām 22.72	2313
pṛthivīṃ vardhayantīva pṛtanā khaṇḍayantyapi parāgaiḥ pūrayāmāsa khātaṃ sagarajanmanām 22.73	2314
dhvajapallavitā sēnā śastrapuṣpā parāgiṇī babhau cañcūryamāṇēva mṛtyōrupavanasthalī 22.74	2315

sā nūnamanukurvāṇā sindhupatnyau sitāsītē kuṭilapratikūlarddhi kūlaṅkaṣagatiryayau 22.75	2316
viśvataḥ prasṛtistasyā babhūva bahupaddhatēḥ vāhabandhanakīlānāmaparyāptavanadrūmā 22.76	2317
avicchinnaḡaṇāṃścakrē nistrāsānnijasēnayā hārāniva bhuvāḥ śuddhānagrahārān parārpitān 22.77	2318
anāśramapadāsannāmahīṣitakṛṣīvalām anaīṣīnmahatīṃ sēnānavirundhāna gōpanīm 22.78	2319
svadēśādaviśēṣēṇa svīkṛtē śatrumaṇḍalē na yōdhā jagṛhustatra kiñcidasvāmisammatam 22.79	2320
vihārāstasya janyēṣu vimatānēva nighnataḥ samaṃ dadṛśīrē dēvaistattajjānapadairapi 22.80	2321
adīnasattvaḥ śatrūṇāṃ dīnasamrakṣaṇavratī anvakampata dhātrībhirupanītān stanandhayān 22.81	2322
adrṣṭasainyarakṣasāmabāṇasparśavēdinām paśyan kvacidamitrāṇāṃ sa jīhrāya palāyanam 22.82	2323
sa mithaḥ śauryasaṅgharṣādarātīnabhinighnataḥ punaruddīpayāmāsa satkāreṇa garīyasā 22.83	2324
krōdhapāvakadīptānāṃ hētīnāṃ yadupuṅgavāḥ vidadhustatra vairīstrībāṣpatōyēna sēcanam 22.84	2325
nihatapratimātaṅgadantatsarupariṣkṛtān dviṣatāṃ maulisāṅṇēṣu khaḍgān muhuraśātayan 22.85	2326

śastradhārādharaiṣṭatra vikramāraṇyabarhiṇīm vipulē bhujasāilāgrē vīraśriyamanartayan 22.86	2327
niyataṃ hētayastēṣāṃ nipītē vahnivāriṇī nidadhuh śatrunāriṇāṃ cittēṣu nayanēṣu ca 22.87	2328
alabhanta kṣaṇāttēṣāṃ purataḥ paripanthinaḥ dhanuṣā namatā svargaṃ vapuṣā tu vasundharām 22.88	2329
gūrjarān pāraśīkāṃśca prāgēva bhṛtakīkṛtān apaścātpadavinyāsānakarōdagrayāyinaḥ 22.89	2330
madhyadēśaṃ vaśīkṛtya yōgīva prathamam manah pratyantabahirakṣāṇi tyājītārthānyathākarōt 22.90	2331
grhītacaramāmbhōdhīn garutmāniva jagrasē dhanvinasturagōpētān vimukhān bhujagāniva 22.91	2332
yadavastatra niṣtrāsā yavanaiḥ stanayitnubhiḥ śailā iva dadhurbhīmāṃ śaravṛṣṭimudīritām 22.92	2333
raktacandanadigdhāstē yaśōbhiḥ sragviṇastadā jayaśrīpariramabhārtham naipathyamiva bhējirē 22.93	2334
kapicūṣitatālābhaiḥ kṛttairyavanamūrdhabhiḥ dadṛśē kālabhṛtyānāṃ dattapiṇḍēva mēdinī 22.94	2335
pītē yavanasainyābdhau tatkōpabaḍabāgninā śakādyāḥ śaraṇam jagmuḥ śaṅkātaṅkēna sātyakim 22.95	2336
pravālapallavāstīrṇāṃ ratnapuṣpaughakarburām vihārapadaviṃ mēnē vėlāmaparavāridhēḥ 22.96	2337

<i>pracētasā'pi duṣprāpaiḥ pravālamaṇimauktikaiḥ </i> <i>taṃ pōtavaṇijastatra prabhūtaiḥ paryatōṣayan 22.97 </i>	2338
<i>nirdhūtanigamāṃstatra naigamānaparāntajān </i> <i>sa vaidya iva durvyādhīn durjayānajayadvibhuḥ 22.98 </i>	2339
<i>viharan vāruṇībhājā sa vīrō vijayaśriyā </i> <i>babhūva barbarastrīṇāṃ paridēvanadēśikaḥ 22.99 </i>	2340
<i>udanahyanta vārṣṇēyāḥ kuntalān samaraślathān </i> <i>pravālairaparāmbhōdhērāntrairiva samuddhṛtaiḥ 22.100 </i>	2341
<i>tatō vilulitamlēcchaḥ paścimōdadhivēlayā </i> <i>anilaprēyasīmāśāmamanuṣyapadaṃ yayau 22.101 </i>	2342
<i>hārīta haritaiḥ tatra mahārghairmaṇirāśibhiḥ </i> <i>grhītairanvagrhyanta tēna pōtōpajīvinaḥ 22.102 </i>	2343
<i>paścimāṃ diśamākramya prāṇmukhaṃ rathamāsthitam </i> <i>viparītagatiṃ sūryamudīcyāstamajānata 22.103 </i>	2344
<i>sa kṛṣṇavartmavihṛtiryugānta iva saṃyugē </i> <i>amitrālōkamadahaddīptahētigaṇōlbaṇaḥ 22.104 </i>	2345
<i>anabhravidyutpratimāḥ sāyakāstasya dhanvinaḥ </i> <i>abhavan hūṇanārīṇāmaśruvarṣapuraḥ sarāḥ 22.105 </i>	2346
<i>dviṣatō dēvadr̥śyēṣu raṇaraṅgēṣu dīvyataḥ </i> <i>tāṇḍavaṃ grāhayāmāsa nipātitaśirōdharān 22.106 </i>	2347
<i>aparasparasāpēkṣānatūṇīraprakāśakān </i> <i>aśaṃsatpratīyōdhānapyavadhīritajīvitān 22.107 </i>	2348

<i>mahāntō maṇḍalaṃ cērumadhyēpratibalaṃ dvipāḥ pralayōdanvadāvartē bhramanta iva parvatāḥ 22.108 </i>	2349
<i>tatra sainyarajaścakrē pratīcīrapī vāhinīḥ asamāhita buddhīnāṃ cittavṛttīrivāvilāḥ 22.109 </i>	2350
<i>trāsamuktaṃ punastatra sindhukāmbhōjayōṣitām aśrubindubhirābandhi mauktikastanamaṇḍanam 22.110 </i>	2351
<i>akṛṣṭapacyaghusṛṇāmacchinnaughamahāpagām agharmaglapitāranyāmanaghām bhuvamanvabhūt 22.111 </i>	2352
<i>aśvīyakhuraniṣpiṣṭabhūdharakṣōdabhūyasā rājavīthīsamāṃ cakrē rajasā vālukāṃ nadīm 22.112 </i>	2353
<i>grāmaṇēriṃ taistasya sainikairavarōdhitāḥ striyaḥ puruṣadharmāṇaḥ strītvamēvōpalambhitāḥ 22.113 </i>	2354
<i>balēna mahatā'skandya mainākapitaram girim pralayōdanvadārōhamākālikamalambhayat 22.114 </i>	2355
<i>samājamiva śailānāṃ viśvarūpamiva prabhum uttambhanamiva vyōmnaḥ sa nidadhyau sakautukam 22.115 </i>	2356
<i>śvaśuraṃ bhūtanāthasya skandamātāmahaṃ girim prasūtiṃ sarvaratnānāṃ pṛthivīdhēnutarṇakam 22.116 </i>	2357
<i>grhītāstyājitatrāsā mēnāpativanaukasaḥ mārgamādidiśustasya vahnēriṃ samīraṇāḥ 22.117 </i>	2358
<i>tamāruhya niraikṣanta jighṛkṣanta ivāndhakāḥ vikalpitaravīndvagnīn mērukailāsamandarān 22.118 </i>	2359

<i>dadarśa gaganam tatra divā'pi vyaktatāarakam gaurīhāramaṇiprakhyairgaṅgānirjharaśīkaraiḥ 22.119 </i>	2360
<i>subhagāṃ kinnarīṇāṃ ca svaguṇāmōdamēdurām gītiṃ nisāmayāmāsa gajaśārdūlakarṣaṇīm 22.120 </i>	2361
<i>guhāsu yamināṃ mēnē sainyaghōṣamaśṛṇvatām śṛṇvatāmapi siṃhānāṃ samaṃ sāminimīlanam 22.121 </i>	2362
<i>apaśyattatra dūrasthamantikasthamivōnmukhaḥ kailāsaṃ kinnarēndrasya kīrtikandamivōtthitam 22.122 </i>	2363
<i>camarān siṃhaśābāṃśca gandhanābhimṛgānapi jagrḥustatra vārṣṇēyāḥ priyāsamprīṇanārthinaḥ 22.123 </i>	2364
<i>guñjāhārabhṛtaḥ śyāmā barhōllāsitaakuntalāḥ pravālavasanāḥ prēkṣya jahasuḥ śabarāṅganāḥ 22.124 </i>	2365
<i>śikharāṃsapariṣkāraiḥ sainyadvipamadairbabhau kalkitaḥ kṣmābhṛtāṃ nāthaḥ kastūrīsthāsakairiva 22.125 </i>	2366
<i>śrutvā giriguhānūktaṃ tatsainyagajagarjitam api siṃhāḥ palāyanta vanyadviradabhēdinaḥ 22.126 </i>	2367
<i>pradīptaratnaśirasam prālēyaparipāṇḍuram pradakṣiṇam vyatīyāya śēṣayitvā mahīdharam 22.127 </i>	2368
<i>atha kastūrīkāmōdairadhivāsitaabhūdharān yaśasā'vāsya nēpālān yaduvīraḥ svadēśayat 22.128 </i>	2369
<i>parvatēndrapratinidhīn prāguttaramahīdharān supratīkaviṣāṇāgrairavaikṣata gavākṣitān 22.129 </i>	2370

<i>dvīpaparvatadurgēṣu dvipasimhanibhān dviṣaḥ </i>	
<i>saṅgrāmamṛgayāsthāyī jagrāha ca jaghāna ca 22.130 </i>	2371
<i>prabhañjana ivāmbhōdān pakṣīndra iva pannagān </i>	
<i>prācyān pracyāvayāmāsa pañcavakra iva dvipān 22.131 </i>	2372
<i>śōṣitaprācyajaladhiḥ śauryabāḍabavahninā </i>	
<i>sasarja tadvadhūcittēṣvasōṣyaṃ śōkavāridhim 22.132 </i>	2373
<i>yadūnāṃ hētayastatra śatruśōṇitapāṭalāḥ </i>	
<i>pratāpajvalanajvālāsampadaṃ pratipēdirē 22.133 </i>	2374
<i>kṛpāṇikābhiḥ kukurāḥ kampitābhirakampayan </i>	
<i>dviṣatāṃ tadvadhūnāṃ ca cittadakṣiṇalōcanē 22.134 </i>	2375
<i>vijahruryādavāstatra vibudhastrīvarapradāḥ </i>	
<i>śarāṇāṃ lakṣadātāraḥ śatrusammatavikramāḥ 22.135 </i>	2376
<i>yādavāstatra śatrūṇāṃ kṛttēṣuṃ nūnamapratīn </i>	
<i>āśātadhanvā drśyēṣu śirōjālēṣu sāyakān 22.136 </i>	2377
<i>vikramaprabhavē tēṣāṃ vijayaśrīsvayaṃvarē </i>	
<i>vandikṛtyaṃ dviṣaścakrurapsarōbhiḥ svayaṃvṛtāḥ 22.137 </i>	2378
<i>ramāpatipadōtpannāṃ ratnākarapatiṃvarām </i>	
<i>puṇyāṃ saritamāsīdatpurabhinmaulimālikām 22.138 </i>	2379
<i>sa mēnē jāhnaviṃ yāntīmarthamēkamivārṇavam </i>	
<i>pravāhairbahudhā bhinnairbhāṣābhiriva bhāratīm 22.139 </i>	2380
<i>kṛpāṇadhārātīrthēna śōdhayitvā kṛtāgasah </i>	
<i>tridivaṃ prāpayāmāsa vaṅgāṃstripathagāntarē 22.140 </i>	2381

vikṣipan bhuvi nistriṃśō vaktrapuṣpāṇi vairiṇām raṅganaṅganaṭasyāsyā sūtradhāra ivābhavat 22.141	2382
sainyadantimadōpētaiḥ śatrustrībāṣpakajjalaiḥ gaṅgāṃ ravisutāṃ cakrē yaśasā tāṃ ca tanmayīm 22.142	2383
āttasārā dviṣastatra muktāstēna mahīyasā adṛśyanta yathāpūrvam dantibhuktakapitthavat 22.143	2384
pṛthuvīcigaṅām tīrtvā pṛthivīsahajām nadīm bādhitāśēṣagaudēna balēnārṇavamādravat 22.144	2385
alabhanta mahīpālāḥ puratastasya nirbhayāḥ natēna dhanuṣā nākaṃ vapuṣā ca vasundharām 22.145	2386
viśantō vāhinīm tasya trisrōtasamivāparām tridivam pratyapadyanta pratiyōdhā nirāgasah 22.146	2387
kuṭilān praguṇīkr̥tya svanāmākṣarabhūṣitān jaṅgamān darśayāmāsa jayastambhān mahītalē 22.147	2388
śālīniva satastrātuṃ tatra tatra prarōhataḥ yavasaughanibhānyāpyānujjahāra yadūdvaḥ 22.148	2389
pratāpāgniṃ puraskṛtya bhūyaḥ sāgaravāsasaḥ vēlāvalayasampannaṃ karaṃ jagrāha tatra saḥ 22.149	2390
purandarasamaḥ pūrvam jivā paurandarīm diśam dikṣitaḥ satparitrāṇē dakṣiṇābhimukhō'bhavat 22.150	2391
upadīkr̥tya sarvasvamupasannayadūdvaḥ prācīmavikalāmṛddhimutkalāḥ pratipēdirē 22.151	2392

<i>prahitānatha kāliṅgaiḥ panthānamuparundhataḥ rurōdha siṃhanādēna yadusiṃhaḥ sa sindhurān 22.152 </i>	2393
<i>sa tān gairikaraktāṅgān saptadhā srutanirjharān jaṅgamāniva vindhyādīn jagṛhē gandhahastinaḥ 22.153 </i>	2394
<i>pratiyudhya pariśrāntān gṛhītvā gajayōdhinaḥ cakraliṅgadharāṃścakrē kāliṅgān kiṅkarīkṛtān 22.154 </i>	2395
<i>sa tēśāmapī sāmāntānāhūtānvindhyadurgataḥ dakṣān dviradaśikṣāyāṃ cakrē nijaniṣādisāt 22.155 </i>	2396
<i>vairivāraṇamūrdhanyairmauktikairlājatāṃ gataiḥ raṇāgnirdarśayāmāsa vyūdhāṃ tēna jayaśriyam 22.156 </i>	2397
<i>dāritadviradāṃstatra siṃhāniva mahājavān nananda svabhaṭān drṣṭvā nakharaśritamauktikān 22.157 </i>	2398
<i>vipakṣān bhūbhṛtastatra kurvatā nirvicēṣṭitān dēvō harihayastēna dvirūpatvamivānvabhūt 22.158 </i>	2399
<i>aparyuṣitapānīyāmanaghasrōtasaṃ śubhām gaṅgāmiva vibhaktāṅgīṃ prāpa gōdāvarīṃ tataḥ 22.159 </i>	2400
<i>aśālīnāmanastvē'pī svāśritatrāṇamicchatām āndhrāṇāmātmadātṛṇāṃ dadāvabhayadakṣiṇām 22.160 </i>	2401
<i>patirakṣaṇatuṣṭānāṃ svaguṇagrathitākṣaraiḥ āndhrēśvarapurandhrīṇāṃ saṅgītaiḥ pratyānandata 22.161 </i>	2402
<i>ādyāṃ dramīdadēśānāṃ tuṅḍīramatha maṅḍalam vivēśa bhūṣitaṃ yūpairvēdhasō vājimēdhikaiḥ 22.162 </i>	2403

<i>kṣiptadōṣaḥ sa taṃ dēśaṃ kṣīrasindhugunādhikam </i>	
<i>śuddhadharmapariṣkāraṃ śvētadvīpamamanyata 22.163 </i>	2404
<i>parityaktapathāṃstatra sa kāñcīkaṭakatyaḥ </i>	
<i>āhūya sthāpayāmāsa dharmyān dharmadhurandharaḥ 22.164 </i>	2405
<i>pralōbhayantīm lalitaistataḥ prathamalakṣitaiḥ </i>	
<i>darśanīyēṣu cōlēṣu didr̥kṣāmanvavartata 22.165 </i>	2406
<i>atha kanyāṃ kavērasya dadarśa kanakāśritām </i>	
<i>apadiṣṭanadirūpāmamṛtasyēva dēvatām 22.166 </i>	2407
<i>udāralaharīlāsyāṃ lalitāvartarāsikām </i>	
<i>rasikaḥ praikṣata nadīm raṅgaparyantanartakīm 22.167 </i>	2408
<i>rathasētuniruddhā sā ratnākaramanōrathāt </i>	
<i>avaruhya jagāmēva sahyasya piturantikam 22.168 </i>	2409
<i>dakṣiṇāpathagaṅgāyāḥ sa tasyā divyasampadaḥ </i>	
<i>dadau ravisutāślēṣaṃ dānavarṣeṇa dantinām 22.169 </i>	2410
<i>jananīmiva tāṃ lakṣmyāḥ pāthōnidhipativratām </i>	
<i>niyamairucitairbhējē nigamakhyātavaibhavām 22.170 </i>	2411
<i>yaśōbhiḥ saha cōlānāmikṣuniṣyandasam̐nibham </i>	
<i>payāḥ sahyapayasvinyāḥ papuryādavayūthapāḥ 22.171 </i>	2412
<i>jahasurjāgarūkāstē jaṅghālaguṇaśālinām </i>	
<i>dr̥ṣṭvā dramīdayōdhānāmavaskandamanōratham 22.172 </i>	2413
<i>triviṣṭapanibhāṃstatra dr̥ṣṭvā janapadān bahūn </i>	
<i>acamatkāramanyēṣu bhūmibhāgēṣvadhatta saḥ 22.173 </i>	2414

<i>tatra darpamamitrāṇāṃ mitrāṇāmapi sādhasam akhaṇḍayadaparyāyādatyākhaṇḍalavikramaḥ 22.174 </i>	2415
<i>raṅgamātmabhuvastatra ramyanirmāṇamātrkāṃ anantapīṭhikārūḍhamabhyarcya muditō yayau 22.175 </i>	2416
<i>divā'pi dīpasāpēkṣaṃ gahanaṃ saṃśritān gajaiḥ sa cōrāṃścūrṇayāmāsa cōlapāṇḍyōpaghātinaḥ 22.176 </i>	2417
<i>ramyapattanasambādham ratnasaikataśōbhinīm vyalōkayata samprītō vēlāvīpinapaddhatim 22.177 </i>	2418
<i>mainākamahasā dīptaṃ sētusīmantitōdakam damitaṃ raghuvīreṇa dadarśābdhim sa dakṣiṇam 22.178 </i>	2419
<i>parikhāṃ prēkṣya laṅkāyāḥ payōdhim prajahaṛṣa saḥ tārābhūṣitadēhasya tridivasyēva darpaṇam 22.179 </i>	2420
<i>sahasōtpatatāṃ tatra dhanvinō laghuvikramāḥ udadhim dantinakrāṇāṃ kumbharatnairapūrayan 22.180 </i>	2421
<i>gaganam ca nirālambamagādham ca mahōdadhim vīkṣya tē bahvamanyanta hanūmantaṃ gatāgatam 22.181 </i>	2422
<i>sa bhējē saritāṃ patyuh pulinaṃ vṛṣṇipuṅgavaḥ āsīdavidhavā gaṅgā prasannē yatra rāghavē 22.182 </i>	2423
<i>vyalōkata ca vismērō laṅkāgōpuramuttaram raghuvīraśaravrātaparikalpitajālakam 22.183 </i>	2424
<i>paribhūtaravastasya sainyaghōṣēṇa sāgaraḥ adhikaṃ kṣōbhamāpannastrāsabhinna ivābhavat 22.184 </i>	2425

<i>tamālān pratimātaṅgatrāsādālānamaṅḍalān </i>	
<i>mamṛdurnūnamāvārya madāndhā gandhasindhurāḥ 22.185 </i>	2426
<i>nalasētuṃ tatō nītvā dṛṣṭamuktānadīmukhaḥ </i>	
<i>vīrō viśramayāmāsa durnivārāṃ varūthinīm 22.186 </i>	2427
<i>kṛtavyāvartanāstatra kētakīrēṅurūṣitāḥ </i>	
<i>dviṣaḥ skandhāṃśca dudhuvurhayāstumulahēṣitāḥ 22.187 </i>	2428
<i>dhanuṣā śārṅgabhīmēna sāmiviṣphāritēna saḥ </i>	
<i>lajjitōdadhighōṣēṇa laṅkādvīpamakampayat 22.188 </i>	2429
<i>pratāpadūtavaśagāḥ prājyaratnōpahāriṇaḥ </i>	
<i>ajīvan yadusiṃhasya pādamaśritya siṃhalāḥ 22.189 </i>	2430
<i>mahatīmupadāṃ tēṣāṃ dviparatnādiśālinīm </i>	
<i>sa saṅgrhya punaścakrē na manaḥ sētubandhanē 22.190 </i>	2431
<i>dviradān siṃhalēndrasya dvicaturdantaśōbhinaḥ </i>	
<i>pōtabhūtāmstrikūṭasya pōtānītānamanyata 22.191 </i>	2432
<i>yaśōratnākarastasya babhau pāṇḍyasamarpitaiḥ </i>	
<i>sainyakañcukaparyāptairmuktāpulinamaṅḍalaiḥ 22.192 </i>	2433
<i>sōmavaṃśabhuvāṃ tatra bhūbhṛtāṃ yadupuṅgavaḥ </i>	
<i>sayūthyabhāvamudbhāvya śaṅkājvaramapānudat 22.193 </i>	2434
<i>sa māruti padanyāsādañcitāgrāmadhityakām </i>	
<i>prabhuḥ pradakṣiṅcakrē mahēndrasya mahībhṛtaḥ 22.194 </i>	2435
<i>upabhuktā babhau tēna malayasya vanasthalī </i>	
<i>sainyasammardasambhūtairēlācandanasaurabhaiḥ 22.195 </i>	2436

<i>patagēndradhvajatrāsādbhraṣṭakuṇḍalitātmanām jagruryādavāstatra phaṇāratnāni bhōginām 22.196 </i>	2437
<i>ṛtanām tasya samprēkṣya pṛṣadbhāvitasāgarām mānamātmani tatyāja malayāśramatāpasah 22.197 </i>	2438
<i>marutastatra nāgānām mṛditailāsugandhayaḥ candanadrumasaktānām prītikōpakṛtō'bhavan 22.198 </i>	2439
<i>paṭiraskandhaviṣayāstatra tēṣām bhujāṅgamāḥ abhajanta phaṇāratnairavātakṣōbhadīpatām 22.199 </i>	2440
<i>muktābharaṇabhūyiṣṭhā ratnacandanarañjitā cakāśē yādavī sēnā satārēva piṭṛprasūḥ 22.200 </i>	2441
<i>nidāghamiva parjanyaō nirāsē sātyakiḥ param prayuktairagratō nāgaiḥ prāvṛṣēṇyairivāmbudaiḥ 22.201 </i>	2442
<i>yugapatpratyavidhyanta yuddhē tasya śarairdviṣah apāṅgaiśca surastrīṇāmasitōtpalamēcakaiḥ 22.202 </i>	2443
<i>śastrakēliṃ parityajya svakāntākēśa bhaṅgurām jagrhuḥ kēralāstatra jaitramastramivāñjalim 22.203 </i>	2444
<i>adūrāvasthitō rāmastatra vṛṣṇivarūthinīm śaśāṅkē vismayāviddhaḥ saptārṇavasamāhṛtim 22.204 </i>	2445
<i>bhugnabhāgastataḥ sahyastadākramaṇayantritaḥ praṇinaṃsurivābōdhi paryastaśakaṭōpamaḥ 22.205 </i>	2446
<i>agraskandhēna gōkarṇam mahēndramapi mūlataḥ avaskandya yaduśrēṣṭaḥ skandhāvāram nyavīviśat 22.206 </i>	2447

<i>jītvā sahyāśritaṃ vīrō jāmadagnya ivāparaḥ </i> <i>dūramutsārayāmāsa dviṣadbalamahārṇavam 22.207 </i>	2448
<i>cārucandanasampannāṃ śailastanamanōharām </i> <i>bubhujē dakṣiṇāmāsāṃ mauktikākaramēkhalām 22.208 </i>	2449
<i>tatra vėlānilōddhūtarājatālaravānvitam </i> <i>svargītaṃ svādu śuśrāva bhujāṅgastrīmukhōditam 22.209 </i>	2450
<i>cōlakēralapāṇḍyānāṃ paśyannanugatiṃ prabhuḥ </i> <i>cakāra punarādhānaṃ dharmyaṃ hutabhujāmiva 22.210 </i>	2451
<i>kāladṛṣṭikarālābhirulkābhiriva hētibhiḥ </i> <i>durmadadviradōdagrān trāsayāmāsa tauluvān 22.211 </i>	2452
<i>khēṭakarparagūdhāṅgān kīlayitvā śarairdviṣaḥ </i> <i>sthalakūrmairivākīrṇaṃ cakāra raṇabhūtaḥ 22.212 </i>	2453
<i>śarairabhyarcitāstēna kōṅkaṇāḥ samarāṅgaṇē </i> <i>puṣpavṛṣṭibhirānarcustamēva tridaśīkṛtāḥ 22.213 </i>	2454
<i>kupitāḥ kōṅkaṇastrīṇāṃ gaṇḍūṣamadhugarbhitān </i> <i>babhañjuramitāmōdān vakulān vṛṣṇikuñjarāḥ 22.214 </i>	2455
<i>pramādāniva tān sapta dēsānatipatan prabhuḥ </i> <i>sa mamarda mahārāṣṭraṃ sainyaḍakṣiṇabhāgataḥ 22.215 </i>	2456
<i>apaśyadrśyamūkāntē śēṣamaulimaṇiprabhām </i> <i>rāmasāyakarandhrēṇa niḥ sarantīṃ nabhaḥ sprśam 22.216 </i>	2457
<i>kāmakrōdhāvivāskandya sahyavindhyau samāhitaḥ </i> <i>vijigyē viṣamāṃstatra viṣayān sattvamāsthitaḥ 22.217 </i>	2458

cāpaghōṣēṇa nirbhinnacakravālādrisandhinā kuñjalīnān dviṣastatra divābhītānabhēṣayat 22.218	2459
avandhyatapasā vindhyaḥ stambhitaḥ kumbhajanmanā yadupuṅgavamātaṅgairvardhamāna ivābhavat 22.219	2460
sūryarōdhitarucchannāmasūryampaśyavīcikām sōmavaṃśyāḥ sudhāṃ tatra papuḥ sōmasamudbhavām 22.220	2461
tēṣāṃ viharatāṃ tatra śīñjinībaddharāvaṇām kārtavīryajalakraīdāṃ kathayanti sma tāpasāḥ 22.221	2462
nagarīm hēhayēndrasya kārārpitadaśānanām nalādīnām ca śīthilām sanirvēdamadarśayan 22.222	2463
rathavājipadakṣuṅṇavindhyamastakarēṇubhiḥ rēvāmācāmayāmāsa ripustrībāṣpavardhitām 22.223	2464
vavṛdhē samarastatra subhagasvargasaṅkramaḥ siddhagandharvayūthānām cittatāṅḍavadēśikaḥ 22.224	2465
sphuliṅgaiḥ khadganiṣpiṣṭadantadambhōlisambhavaīḥ āsīddviradamēghānāmaciradyutikalpanā 22.225	2466
savyālamṛgasāṅkīrṇā ramyatuṅgarathadrumā visasarpa camūstatra vindhyavanyēva jaṅgamā 22.226	2467
tāladvayasajaṅghāgryāḥ kumbhairuttambhitāambarāḥ garjitaistrāsayāmāsurgajā vanamataṅgajān 22.227	2468
balayantraṇayā tatra grhītairvipinadvipaiḥ vyavardhayata tāṃ sēnāṃ vindhyapādairivōnnataiḥ 22.228	2469

yūthairdviradaśailānāṃ kanatkadalikāvanaiḥ antaram pūrayāmāsa vindhyanihārabhūbhṛtōḥ 22.229	2470
arāativanitānētrairaśrudhārādharairimām vīrō vasumatīmittham vidadhē dēvamātrkāṃ 22.230	2471
dharmayūpanibhaistasya jayastambhaiḥ samantataḥ prarūdhādbhutarōmāñcā pratyabhāsata mēdinī 22.231	2472
jitāsēṣa vipakṣasya baddhamuktāvabhāsinī abhavatkakubhāṃ tasya kīrtiḥ śravaṇabhūṣaṇam 22.232	2473
iti grāhyakarāścakrē haritō haritōṣakṛt vīraḥ surabhiṇā svēna yaśasā’vāsitāambarāḥ 22.233	2474
hṛtasarvasvadīnānāṃ vrīḍāmapanudanniva adiśat kṣaumamāśānāṃ yaśōbhirhaṃsalakṣaṇaiḥ 22.234	2475
sa cakravat parikramya kṣamācakramarindamaḥ kṣapayitvā ripūn sarvān śauripārśvam punaryayau 22.235	2476
sainyasindhupathastasya sthalīsēṣitakaṇṭakaḥ vidadhē vismayōnnidraprītikaṇṭakitāṃ bhuvam 22.236	2477
tamēvamakhilāmāśāṃ parikramyōdayasthitam pradyōtanasamaṃ paurāḥ prahrṣṭāḥ pratyupāsata 22.237	2478
sainyaghōṣasamāhūtau tatō harihalāyudhau tamabhyājagmaturdūrādugrasēnapurōgamau 22.238	2479
dadrśē sātyakistatra rāmamukhyaiḥ sarājakaḥ anyaiḥ saha diśāpālairākhaṇḍala ivāparaḥ 22.239	2480

abhivandya sa tān vandyānabhivyaktaparākramaḥ |
tadanuplavabhāvēna prāviśadvārakāṃ purim || 22.240 || 2481

prasthitau parimēyāni paścādupacitāni sā |
jagrasē yadusainyāni jagantīva harēstanuḥ || 22.241 || 2482

aṣṭāsu dikṣu vibhavairupasaṅgrhītaiḥ
yakṣāspadaprahasanī yadurājadhānī |
satyānubhāvavasudēvasutaprasattyai
sambhūtadikpativibhūtirivābabhāsē || 22.242 || 2483

abhyarcya pūrvavibhavādadhikaiḥ pradiṣṭaiḥ
nākādhipāniva navōpahṛtānnarēndrān |
dharmānupālānaniyōganirūḍhacittān
prāsthāpayat pratidiśaṃ prathamō yadūnām || 22.243 || 2484

maṇimakuṭasahasrairvāsudēvasya bhūpāḥ
padasavidhaniṣaṅṅāṃ pādukāmarcayitvā |
pratiyayurupalabdhaiḥ pārijātaprasūnaiḥ
surabhayitumupētya svāvarōdhān prasādyān || 22.244 || 2485

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya
śrīmadvēṅkaṭānāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu
yādavābhyudayē mahākāvye dvāviṃśaḥ sargaḥ ||
kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇasālinē |
śrīmatē vēṅkaṭēsāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ trayōviṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavitarḥkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

athādhikāracyavanādya indrāḥ

pañcābhavan pāṇḍusutāḥ pṛthivyām |

jayārthinastē jagadēkanāthaṃ

prapēdirē sattvadhanāḥ sadārāḥ ॥ 23.1 ॥

2486

tamōpahaistattvavidāmṛṣṇāṃ

vākyaistrivēdīmanusañjihānaiḥ |

kṛṣṇaṃ yathāvat kṛtinō vidantaḥ

tasyābhavan prāṇasamāḥ sakhāyaḥ ॥ 23.2 ॥

2487

tadāśrayāstatpraṇidhēyakṛtyāḥ

tēnaiva nāthēna sadā sanāthāḥ |

apārayan yōgibhirapyajayyān

bāhyāntarān jētumarātivargān ॥ 23.3 ॥

2488

pratikriyāḥ prāgbhavaduṣkṛtānām

prāṇōparōdhē'pi niruddhapāpāḥ |

dhīrāstrilōkīsuhṛdaḥ prasādāt

vipākaramyā vipadaḥ prasēhuḥ ॥ 23.4 ॥

2489

alaṅghayan viśvapatēḥ prasādāt

vṛttiṃ parācīmiva vītarāgāḥ |

arātibhiśchadmavidhipravīṇaiḥ

āpāditāmagnijalādipīḍām || 23.5 ||

2490

kaliṅganītiṃ kalahaikatānāṃ

karṇaṃ ca pārthēna nibaddhavairam |

āsthāya duśśāsanapūrvajanmā

dharmōttarān jētumiyēṣa pārthān || 23.6 ||

2491

sa rājasūyakraudharmapatnīm

bhīmēna gāṇḍivabhṛtā ca mānyām |

dyūtacchalātprāpitadāsabhāvām

sādhvīm mudhā paryabhavat sabhāyām || 23.7 ||

2492

ananyanāthām sthitimāpnuvantiyā

nāthaḥ svasambōdhananāmagarbham |

śuśrāva dūrāntarito'pi śauriḥ

prākrōśanaṃ pārthapativratāyāḥ || 23.8 ||

2493

mithyāvicārānmiṣatām gurūṇām

prabhuḥ satām pāṇḍavadharmapatnīm |

duśśāsanavyākulitōttariyām

akṣayyakauśēyavatīmakārṣīt || 23.9 ||

2494

avāptukāmāḥ prabalairamitraiḥ

akṣacchalēnāpahṛtaṃ svarājyam |

nikṣiptakartavyabharā babhūvuḥ

sattvādhikāḥ sātvatayūthanāthē || 23.10 ||

2495

svātantryagandhadviradāṅkuśēna

svēnaiva śīlēna vinīyamānaḥ |

<i>ananyalabhyaṃ pratilambhitō'bhūt prabhuḥ svayaṃ pāṇḍavadūtabhāvam 23.11 </i>	2496
<i>sa tādrśīmādriyata tridhāmā prēṣyakriyāṃ prēṣitadēvabrndaḥ nanu prabhūṇāṃ nirapēkṣabhūmnāṃ prasādhanāṃ bhaktajanē guṇatvam 23.12 </i>	2497
<i>api prabhūtānugūṇakriyābhyaḥ ślāghāpadaṃ tattvavidāṃ babhūva ananyatantrasya vibhōstadētat nāthōcitaṃ nantrṣu pāratantryam 23.13 </i>	2498
<i>tapasyataḥ putrasamudbhavārthaṃ mārgāgataṃ mōcayataḥ piśācam ajanmanō janmabhṛtaśca śaurēḥ svāmitvasaṃvādi babhūva dūtyam 23.14 </i>	2499
<i>sarōṣasīrāyudhahētiśaktyā sācīkṛtāṃ kauravarājadhānīm adyāpi gaṅgāsalilapravāhē prakrāntapātāmiva samprapēdē 23.15 </i>	2500
<i>khadyōtavaddarśitakhañjadīptīn prajñādrśō bhūmibhṛtaḥ sabhāyām prāptodayō bhānuriva tridhāmā pracchādayāmāsa kurūn svadhāmnā 23.16 </i>	2501
<i>tadāgamēna pratipannaharṣāḥ taddarśanēnāhitapāravaśyāḥ </i>	

atarkitaprasmṛtavairabandhāḥ

vṛttiṃ dviṣantō vidadhuryathārham || 23.17 ||

2502

ulūkhalē bhaktaguṇē ca baddham

guṇōttarē gōpavadhūstanē ca |

iyēṣa bandhuṃ jagadēkabandhuṃ

duryōdhanō dustyajamṛtyupāśaḥ || 23.18 ||

2503

prakāśayan kiñcidivāpramēyaḥ

prabhāvamātmīyamananyavēdyam |

muhuh pratīpācaraṇōtsukānāṃ

mōghāśatāṃ mūḍhadhiyāmakārṣīt || 23.19 ||

2504

svavēditam saṃsadi dhārtarāṣṭrē

sandhitsatō dharmasutasya vākyam |

anādadānē murabhinnivṛttaḥ

sānugrahō vigrahamanvamamaṃsta || 23.20 ||

2505

narāṃśajuṣṭēna dhanañjayēna

rathī bhavan sārathirātmanā ca |

dhanurbhṛtā tōtrabhṛtā ca bhējē

pr̥thaktvamaikyaṃ ca yathāpramāṇam || 23.21 ||

2506

rathādhirūḍham ca ratham ca rakṣan

yathārthatō darśayati sma yantā |

trayyantacintānirapēkṣamīśaḥ

tattādr̥śaṃ tattvavibhāgamādyam || 23.22 ||

2507

purāṣṭhitē gōptari viśvahētau

paścādavasthāyini tatpravartyē |

<i>ananyayōgāt sa rathō babhāra prādhītavēdyāṃ praṇavapravṛttim 23.23 </i>	2508
<i>prabhurbabhau pragrahatōtrapāṇiḥ kālātmanā bhāvitapāśadaṇḍaḥ yadā tadā dēvagaṇēna mēnē śāntaṃ balaṃ śāntanavapradhānam 23.24 </i>	2509
<i>dhurandharaḥ svarganikētanānāṃ dhuryōtthitairdhūsaritō rajōbhiḥ rarāja madhyē rathayūthapānāṃ gōṣṭē paśūnāmiva gōpavēṣaḥ 23.25 </i>	2510
<i>samudrasaṅghātanibhē nṛpāṇāṃ sainyadvayē saṃyati saṃpravṛttē asthānakāruṇyavaśānnivṛttaṃ dhanañjayaṃ vītaśucaṃ vitēnē 23.26 </i>	2511
<i>phalādapi svādutamaprarōhaṃ prōtsāhanē sakhyurivōdyataḥ saḥ jagaddhitārthāya jagau dayāvān anyairavijñēyamananyadharmam 23.27 </i>	2512
<i>cirantanasnēhadayādimūlaṃ cintārṇavaṃ nīstaratō durantam kirīṭinaḥ kēśavasūktirāsīt kālōcitā kācana pōtapātrī 23.28 </i>	2513
<i>abhaṅgurairdhautaphalānuṣaṅgāt vidyāsarairviśvagurōrupāttaiḥ </i>	

vivēkadhanvā viṣamānajaiṣīt

antaḥ sthitān jiṣṇurarātisaṅghān || 23.29 ||

2514

upaghnabhūtāṃ śrutivallarīṅām

upāsta tuṣyannupadēśamudrām |

nakhāṃśubhiḥ kṣiptatamaḥkalaṅkāṃ

nāthasya pārthō natapūrvabhāgaḥ || 23.30 ||

2515

vibhaktasāmānyaviśēṣadharmā

prādurbabhūvōpaniṣat prabhōryā |

sa ēva tāṃ vyāsamuniḥ samīcīṃ

paryagrahīdbhāratavēdavaktā || 23.31 ||

2516

abhañjanīyāṃ paradharmasattāṃ

anaśvarīṃ bhāratasūryadīptim |

viduśśrutīnāmanaghāṃ vayasyāṃ

gītāmasammūḍhajanāvīgītām || 23.32 ||

2517

kapidhvajastasya vibhōrapaśyat

tadarpitaṃ cakṣuravāpya divyam |

viriñcipūrvairapi durnirīkṣaṃ

viśvāśrayaṃ rūpamaśēṣamūrtēḥ || 23.33 ||

2518

tasminnabhivyāptasamastalōkē

sa tatsvarūpēṇa vikalpyamānē |

viḍambitān gōpuradhāribimbaiḥ

dēvān vibhōraikṣata divyadēhē || 23.34 ||

2519

prakhyātadīkṣaṃ praṇatārtibhaṅgē

pārthastadā daityaripuṃ prapannaḥ |

vināśayāmāsa balaṃ ripūṇāṃ vipatpratīkārāparēṇa sakhyā 23.35	2520
svahastapadmāñcitatōtrapāśaḥ svacchandalīlāsahadharmaçārī gatāgatairapratimaiḥ sa cakrē jayaśriyō jaitrarathēna ḍōlām 23.36	2521
savismayaḥ saṃyati savyasācī tattādṛśā sārathinā samētaḥ manōjavānāṃ nijasāyakānām agrēsaraṃ syandanamanvapaśyat 23.37	2522
yathā niyacchatyayamindriyāśvān jīvāśrayē dēharathē nibaddhān tathā'rjunasyandanadhuryanētā babhūva nānyēna nidarśanīyaḥ 23.38	2523
yadēkadēśē nikhilaṃ tadanyat taddēhabhāgēṣu ca saṃvibhaktam rathaikadēśē tamavēkṣya pārthaḥ prābuddha taṃ sārathimapratarkyam 23.39	2524
nivartitaṃ vairijanōpamardāt nyastaṃ rathē cakramupādādānaḥ natapratijñānuparōdhahētōḥ ātmapratijñāmajahāt svatantraḥ 23.40	2525
dviṣatprayuktaṃ durapōhamastram bhujāntarālēna vibhuḥ pratīcchan	

vidhāya vaikalpikavaijayantīm pracchāditam prāṇayati sma pārtham 23.41	2526
nivēsitām tasya padē ca pūjām nisāmya gaṅgāmiva candramaulau ananyasāmānyamamaṃsta sakhyuḥ saṅkōcavaidēśikamīśvaratvam 23.42	2527
divākarē'nastamitē'tigādham tamaḥ sṛjaṃstāmasamōhanārtham prapannarakṣāpratipannadīkṣaḥ satyābhisandham vidadhē sakhāyam 23.43	2528
surairasēṣairapi jātarōṣaiḥ sa durjayān bhīṣmamukhān jigāya sahāyaśaktyā yudhi savyasācī kiṃ duṣkaram kēśavamāśritānām 23.44	2529
svapnaḥ kimāsīdathavēndrajālam babhūva gandharvapuri kimēṣā itīva saṅkāṃ vidadhē pralīnā patākinī kauravapāṇḍavānām 23.45	2530
ākṛṣṭadēvāsurasāmparāyaiḥ ōjasvinām śastrabhṛtāmudantaiḥ prāyastadā pratyavahāralīlam ākālikīm viśvabhuganvabhukta 23.46	2531
jighāmsuraṣṭādaśa sampatantīḥ akṣauhiṇīradbhutabhīmarūpāḥ	

svatantrayāmāsa mithaḥpratīpān sūtrāvasaktāniva dārumartyān 23.47	2532
kr̥ṣivalaḥ sthāvarajaṅgamānām kṣētrē kurūṅām samakālapākān anīkaśālīn bhujasālivargaiḥ phalōpapannān prabhurityalāvīt 23.48	2533
nistīrya saṅgrāmamahāsamudraṃ saṃsārapōtēna parēṇa sakhyā dhanañjayastatpadamēva bhējē nirdhūtanīhāradivākarābhaḥ 23.49	2534
drauṅistadā sauptikamādadhānaḥ kr̥pēṇa sārdhaṃ kṛtavarmaṇā ca hatāhitaiḥ pāṅḍusutairavāptaṃ sainyāvaśēṣaṃ śamayāṃbabhūva 23.50	2535
itthaṃ daśāṣṭau ca nipātya bhūmau akṣauhiṅīradbhutabhīmarūpāḥ satām patīḥ sattva samṛddhirōgāt ullāghitāmātanutēva pṛthvīm 23.51	2536
vibhuḥ svasaṅkalpahatān vinighnan dharmaikatānēna dhanañjayēna pratōdasandaṃśikayōdahārṣīt pāñcālakanyāparibhūtiśalyam 23.52	2537
parāstravisraṃsitamuttarāyāḥ padmāsanādyairapi pūjitēna	

gaṅgādharanyōḥ prabhavēna garbhaṃ pasparśa pādēna parāvarēśaḥ 23.53	2538
viplōṣitaṃ drauṇīsarēṇa bālaṃ sañjīvayan pādarajaḥprabhāvāt vadhūkṛtakṣudraśilāviśēṣaṃ rāmānujō rāmamivānvakārṣīt 23.54	2539
tasya śrutīsrēṇīsirōdhṛtānāṃ sparśaḥ prajēsādibhirīpsitō'bhūt parīkṣidutthānaparīkṣitānāṃ aghacchidāmaṅghrirajaḥkaṇānām 23.55	2540
ajātadīnāṃ drupadōdbhavāyāḥ kālasya dīptāmiva khaḍgarēkhām vipakṣasaṃhāramahābhujāṅgīm vēṇīm priyaiḥ saṃśamayāmbabhūva 23.56	2541
pitāmahāya pratatāna pārthaḥ śaraprayuktaṃ śayanaṃ yadagryam yōgāsanaṃ yōjitacittadhairyaṃ tadēva paryāptagaṇaṃ tadā'sīt 23.57	2542
vinyasya dharmatanayē vijayādhikāraṃ sakhyā'rjunēna yaśasēva dhanurdharāṇām dadhmau sa daityamathanō yudhi pāñcajanyaṃ vṛṣṇyandhakādipariśēṣitabhūmibhāraḥ 23.58	2543
pratyānināya rathamāttajayaḥ sa janyāt dhanyāvalōkanadhanañjayadarśanīyaḥ	

sārathyasaṃvidavadhīritahētijuṣṭaḥ

sēnāparāgaparidhūsarakuntalaśrīḥ || 23.59 ||

2544

āliṅgya gāḍhamavagāḍharasaṃ raṇābdhau

vīravraṇaiḥ kṛtavibhūṣaṇamindrasūnum |

anyāvatāraparikalpanakēlilōbhāt

aikyam nināya nijamaṃśamivānyaniṣṭam || 23.60 ||

2545

raṇabhuvi śaratalpē līlayā śāyitēna

svapadasamuditāyāḥ sūnunā siddhasindhōḥ |

anaticiravilambādāptukāmaṃ dharitrīṃ

kalimiva śamayīṣyan khyāpayāmāsa dharmān || 23.61 ||

2546

apratyūhitasārvabhaumavibhavaḥ -

rabhyarcitaḥ pāṇḍavaḥ

pratyāvṛttamahōtsavēna muditāṃ

prāptaḥ purīṃ dvārakām |

pratyakṣaṃ prathayāmbabhūva viharan

prītaḥ priyābhiḥ samaṃ

śuddhaḥ sāmāpadāgamairadhigatāṃ

svādhīnatāṃ śrīpatiḥ || 23.62 ||

2547

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye trayōviṃśaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇasālinē |

śrīmatē vēṅkaṭeśāya vēdāntaguravē namaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ

॥ caturviṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |

vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

atha nijavibhavādajātaśatrau

praśamitaśatrubalē nivēśya bhūmim |

paricaraṇaphalaṃ prabhuh prayacchan

amitaḡuṇābhiraramṣta vallabhābhiḥ ॥ 24.1 ॥

2548

kratuvidhiniyatō'pyakarmavaśyaḥ

paricitakāmarasō'pi vītarāgaḥ |

nagaravasatirapyasēśavāsaḥ

kathamiva kēna vibhuḥ sa varṇanīyaḥ ॥ 24.2 ॥

2549

anugamitamidaṃ svadārarakṣām

anaghamanōbhavatantra mānanīyam |

nirupadhikarasasya nēturāsīt

nṛpatimahaṛṣibhirañcitaṃ caritram ॥ 24.3 ॥

2550

śrutiśatamahitē padē parasmin

sitajaladhau ravimaṇḍalē ca siddhām |

bahumatimatiśayya sā babhāsē

narakaripōravarōdhabhūmiragryā ॥ 24.4 ॥

2551

nidhigaṇamukhavāntaniṣkarāśiḥ

pracitaḡuṇā maṇibhiḥ syamantakādyaiḥ |

pramuditamahīṣiḡaṇēna cakrē

yadunagarī vibhunā nivāsabhūmiḥ || 24.5 ||

2552

avikalavibhavasya viśvamūrtēḥ

adhivasanaṃ yaduvīrarājadhānyām |

anudinamanapāyinīṃ pratiṣṭām

abhilaṣatāmanucintanīyamāsīt || 24.6 ||

2553

saha munibhirupāsta dharmamādyam

vyavaharaṇāni dadarśa vēdavidbhiḥ |

aramata ca vadhūjanairyathārham

bahutanurakramatō vicitraśaktiḥ || 24.7 ||

2554

api yugapadavāptanaikadēhaiḥ

upanatayōgabalaiḥ svakarmanighnaiḥ |

dhṛtabahuvapuṣā jagadvidhātrā

jitakaraṇēna tu bhujyatē tadarthaḥ || 24.8 ||

2555

yadupatiradhirūḍhacandraśālah

saha dayitābhirananyamānasābhiḥ |

jalanidhimabhitaḥ pradarśayamstāḥ

nijamiva dhāma nivēdayāmbabhūva || 24.9 ||

2556

nijapadamanapāyamāsritānām

prabhurapavargadaśāmiva prayacchan |

amitabahuguṇāmananyalabhyām

atanuta kāmapi sampadam priyāṇām || 24.10 ||

2557

svayamudavasitē svavāsadhanyē

triṣu bhuvanēṣu samāmivādbhutānām |

atanuta samavāyamātmayōgāt

atīsayinīmathavā vibhuḥ samṛddhim || 24.11 ||

2558

vidhisadanamukhēṣvadr̥ṣṭapūrvāṃ

prathitaparasparasammatiṃ samṛddhim |

yadupatidayitāgr̥hēṣu paśyan

mudamabhajadbhuvi nārādō munīndraḥ || 24.12 ||

2559

lalitaruciṣu kalpavṛkṣapōtaiḥ

upavanarājīṣu tasya sañcarīṣṇōḥ |

adadhuravayavairmudam murārēḥ

anukṛtapuṣpaphalādikaistarūnyaḥ || 24.13 ||

2560

adhigatakusumāpacāyalīlaḥ

pramadavanāni vibhūṣayan svadhāmnā |

prajanitamadanō manasvinībhiḥ

guṇasurabhiḥ surabhiḥ svayaṃ sa mēnē || 24.14 ||

2561

paripaṇamiva manmathōtsavānām

prathamavikasvarapadmadarśanīyam |

anuditabahuvibhramam vadhūnām

abhinavayauvanamanvabhukta nāthaḥ || 24.15 ||

2562

amṛtamayapayaḥ pariplutānām

viṣamaguṇēṣu vihāravāpikānām |

kamalakuvalayādiṣu priyāṇām

mukhanayanasmitakāntimabhyanandat || 24.16 ||

2563

avitathamahimā nijaprasādāt

anaghamanōrathatōṣitāsu tāsū |

svaparijanatayā surairniyuktāḥ niradiśadapsarasō nidēśabhājaḥ 24.17	2564
bahirupanagaraṃ balāni dṛṣṭvā saha yadubhiḥ samayē nivartamānam dadṛśuradhigavākṣamēkacittāḥ rathaturagādiṣu rāmapaścimaṃ tam 24.18	2565
vidhivadanuvidhāya dēvayātrāṃ pratipuravīthiparikramēṇa dṛśyam patimanudadrśustamēva dūrāt acaramadēvamananyadēvatāstāḥ 24.19	2566
bahavidhamupahārajātamagryaṃ surapatibhiḥ svayamāhṛtaṃ mukundaḥ api gaganacarairadrṣṭapūrvam samamavarōdhajanasya saṃvibhējē 24.20	2567
upacitaśikharē vadānyaratnaiḥ ucitaguhāśritahaṃsatūlatalpē bahuriva sa babhau vihāraśailē pratimaṇibhittivibhaktacārubimbaḥ 24.21	2568
yugapadakhilamādarēṇa sākṣāt yuvatijanasya nidarśayan mukundaḥ asakṛdupagamayya citraśālāḥ anaghasamādhidaśāmivātātāna 24.22	2569
anitamamanasāṃ svavallabhānāṃ narakajitā nirapāyavaibhavēna	

bhavabhayavinivāriṇī svabhaktiḥ

lalitavihāramukhēna lambhitā'bhūt || 24.23 ||

2570

pramuditavibudhāhṛtaprakḷptaiḥ

kanakasarōjavanairalaṅkṛtānām |

atiśayamavarōdhadīrghikāṇām

adhisurasindhu samīkṣitaṃ nidadhyau || 24.24 ||

2571

viharati vanitājanē tadīyaiḥ

apalapitāmaavalōkanaprabhāvaiḥ |

punarapi harinīlaratnabhāsā

dadhurasitōtpalasampadaṃ sarasyaḥ || 24.25 ||

2572

sthiradhṛtimadhirōpya ratnaḍḍolāṃ

guṇaghaṭitāmiva mādhaveḥ svamāyām |

agamayata gatāgatānyabhīkṣṇaṃ

sukṛtajuṣaḥ svayamaṅganāḥ svatantraḥ || 24.26 ||

2573

rucirakanakaśṛṅgavaktravāntaiḥ

pratitanu kuṅkumavāribhiḥ prasiñcan |

ajanayadanurāgayōgamantaḥ

bahirapi tōyavihāratō vadhūnām || 24.27 ||

2574

navamaṅgiparikalpitēṣu nāthaḥ

kamalavanāntarakēlimandirēṣu |

śriya iva sudṛśō gṛhītapadmāḥ

hṛdi nidadhē puruṣōttamaḥ pratītaḥ || 24.28 ||

2575

diśi diśi makarandavarṣadigdham

vividhaparāgavibhaktacūrṇacitrām |

<i>bhuvamabhajata sākamaṅganābhiḥ pulakitadr̥ṣṭiṣu puṣpamaṅḍapēṣu 24.29 </i>	2576
<i>anuvihitamahōtsavō yathārhaṃ vitarāṇatōṣitavandibandhuvargaḥ pariṇayanavidhiṃ latāvadhūnām atanuta cūtavaraiḥ priyārpitānām 24.30 </i>	2577
<i>sutabahumatabhāginām śukānām upahr̥tadivyarasōpabhōgabhājām śrutimadhuragirām svaśikṣitānām atīśayasiddhimadarśayat priyābhyaḥ 24.31 </i>	2578
<i>anukṛtanijaśaktibhiḥ priyābhiḥ saha guṇabandhavibhaktasannivēśaiḥ muhuriha nipatadbhirutpatadbhiḥ karaṇavaśairiva kandukairadīvyat 24.32 </i>	2579
<i>nijayuvatiṣu yadyapi tridhāmā nayanapidhānavihāramājahāra na tadanucaritaṃ tathā'pi tābhiḥ tribhuvanadr̥ṣṭinirōdhaśaṅkinībhiḥ 24.33 </i>	2580
<i>śrutivihitamavandhyayan svadharmam pratidinamanyaparō yadā babhūva tadupacaraṇatastadā'pi tāsām samajanayat priyabhōgamēva kālaḥ 24.34 </i>	2581
<i>maṅiparuvakamañjulastanībhiḥ madhusamayāpagamē varāṅganābhiḥ </i>	

sitamaṇivihitān sa yantradhārā -

vyatikaraśītalitānabhuṅkta saudhān || 24.35 ||

2582

sphaṭikasadanadīptidattahastāṃ

murabhidasēvata sādaraṃ sadāraḥ |

apajaladaniśōditasya śōbhāṃ

haladharakāntibhṛtastuṣārabhāsaḥ || 24.36 ||

2583

agurubhirasitairanūrugauraiḥ

navaghusṛṇairapi nirvivēsa nāthaḥ |

himaṛtumavarōdhasundarīṇāṃ

stanaparirambhasamarpitairviliptaḥ || 24.37 ||

2584

analaśakaṭikābhirapyajayyaṃ

śīśirasamīraṇamañjasā jigāya |

aviralaparirambhalambhanīyaiḥ

stanakalaśōṣmabhirātmavallabhānām || 24.38 ||

2585

upaniṣadupadēśasābhilāṣaiḥ

upacaritō munibhiḥ sanandanādyaiḥ |

ratipatisamayasthitō vadhūnāṃ

lalitakalāgamadēśikō babhūva || 24.39 ||

2586

kalamadhuragirāṃ kalāprasaṅgāt

atimadanōpaniṣat paraṃ rahasyam |

priyahitarucirākṣaram priyāṇāṃ

śrutiṣu cakāra śikhāmaṇiḥ śrutīnām || 24.40 ||

2587

nirupadhikanijaprabhāvagarbhaṃ

pariṣadi viśvapatiḥ priyāsahāyaḥ |

kimapi niśamayāmbabhūva gītaṃ pramuditakinnaradampatiprayuktam 24.41	2588
mṛdukaratalalīlayā mṛdaṅgān asamayanartitanīlakaṅṭhayūthān dhvanayati dayitē viḍūrabhūmēḥ śriyamiva tāḥ pulakōdgamairapuṣyan 24.42	2589
karakamalaparigrahēṇa dhanyaṃ varatanusaṃsadi vādayan vipañcīm aviditagamanāya gāyakaiḥ svaiḥ uparatagītibhirunmukhaiḥ siṣēvē 24.43	2590
śrutimadhusubhagairadīnahṛdyaiḥ śrutaghananādaśikhaṅḍinīgaṇaśrīḥ madhuripuvanitājanaḥ samājē dhvanibhramādyata divyadundubhīnām 24.44	2591
salalitakaraṅgāṅgahārahṛdyam saha dayitābhirudāradivyanātyam anudinamanimēṣadarśanīyam jitamadhurapsarasām dadarśa nṛtyam 24.45	2592
abhinayamabhinandya nartakīnām svayamupadiṣṭamalaṅghitōpadēśam punarapi muditastamēva yuñjan aviditapūrvamivādarādapaśyat 24.46	2593
pratiyuvatigṛhītanaikarūpaḥ praṇayavatībhirananya ityupētaḥ	

apahr̥tamaṇipādukaḥ kayācit

padamapi gantumaśaknuvannivāsīt || 24.47 ||

2594

anavahitatayā sakhīsamakṣaṃ

drutamupahūya samākhyayētarasyāḥ |

muṣitamanasamadbhutairvilāsaiḥ

idamapi nāma tavētyuvāca mugdhām || 24.48 ||

2595

samucitadinalaṅghanaṃ sapatnyāḥ

paripaṇitaṃ svayamabhyupētya nāthaḥ |

smitamadhuramukhō jitaḥ kayācit

vivaśa ivākṣavihāratō babhūva || 24.49 ||

2596

anugatanijabimbamēnamanyā

maṇimukurasthamavēkṣya mandahāsam |

na khalu tadavalōkanāya paścāt

vyatanuta sācividhiṃ tadēkatṛptā || 24.50 ||

2597

pulakini kucakuṭmalē parasyāḥ

kathamapi sādvasakampitāgrahastaḥ |

sthiracarajagadēkadivyaśilpī

viṣamatamaṃ vililēkha patrabhaṅgam || 24.51 ||

2598

mṛdusurabhisujātabandhurābhiḥ

praṇidadhadagranibaddhapaṅkajābhiḥ |

muhurasitadr̥śāṃ svakaṅṭhayōgyāṃ

bhujalatikāmamimīta mālikābhiḥ || 24.52 ||

2599

abhajata sa ca tāśca dūtikānām

amṛtapariplutabhēṣajāyamānaiḥ |

<i>pratidinamidamādimamḥ pramōdamḥ praṇayavirōdhasitāsitairvacōbhiḥ 24.53 </i>	2600
<i>nijapadaparicāra kāṅkṣiṇībhiḥ katiṣu bhavēṣu samarcitāṅghripadmaḥ pratividhimabhajat prasādhikāvataḥ priyaparikarmavidhānataḥ sa tāsām 24.54 </i>	2601
<i>nijasamudayasambhavairniśāyām praṇayapayōnidhivīcikāvisarpaiḥ praṇatibhiriva vibhramaiḥ priyāṇām bahumatibhēdamavāpa yādavēnduḥ 24.55 </i>	2602
<i>śaradupagamaśōdhitā ivāpaḥ tuhinakarōdayanirmalā ivāśāḥ murabhidupagamaprasāntakhēdāḥ pratiyayurunmanasastamāyatākṣyaḥ 24.56 </i>	2603
<i>amṛtamayamivōdadhiṃ tamuccaiḥ anusakhi lōcanaśuktibhiḥ pibantyaḥ avaśaniyatacittavrṭtimēkām adadhuradrṣṭaparaspārāmavasthām 24.57 </i>	2604
<i>smarajanakatanuḥ svadarśinīnām nanu virahaḥ sudṛśām nimēṣa ēva iti kila vigaṇayya viśvakartā niyatamakalpayadapsarastvamāsām 24.58 </i>	2605
<i>anucarabahumānamāptukāmaiḥ avasaraividbhiranusmṛtātmarakṣaiḥ </i>	

anudinamupanītamāditēyaiḥ

amṛtamapāyayata priyāḥ pratītaḥ || 24.59 ||

2606

priyavacanaśatairudāravādī

rahasi manaḥ śrutirañjakairvicitraiḥ |

mukhakamalamadhūpamaiḥ prakāmaṇ

madamuditā iva māninīrakārṣīt || 24.60 ||

2607

atiśayitagūnaiḥ priyōpabhōgāt

vasanavibhūṣaṇamālikādibhistāḥ |

mudamadhikatamāṇ dadhustaruṇyaḥ

praṇayarasō hi rasaprakarṣahētuh || 24.61 ||

2608

abhilapanamanaskriyātipāti -

nyanububhujē yadupuṅgavēna tāsām |

atiśayamitarētaraṇ prayaccha -

ntyabhinavayauvanasampadaparakampyā || 24.62 ||

2609

ajaniṣata kutō nu bhāgadhēyāt

tribhuvanamaṅgaladīpikāḥ śubhāṅgyaḥ |

yadupatisahadharmacāriṇībhiḥ

sukhamanaghaṇ bhuvi yābhiranvabhāvi || 24.63 ||

2610

adhibhujagapati śriyōpabhuktaṇ

yugaparipākavihāriṇaṇ yuvānam |

narapatibahumānatō natāṅgyaḥ

sulabhamivānvabhavan svatalpabhājam || 24.64 ||

2611

śakayuvatikapōlapāṇḍarābhaiḥ

śaśiśakalairiva nāgavallipatraiḥ |

smarasubhaṭayaśōnibhairanandat

yuvati janōpahṛtaistadarpitaistāḥ || 24.65 ||

2612

jagadupajananādijātabhūmnaḥ

ka iva vadhūjanamōhanō vihāraḥ |

kathamiva sa kutaśca kīrtanīyaḥ

prathitamanōbhavatantrapāradṛśvā || 24.66 ||

2613

yatibhiranububhūṣitaḥ sa tābhiḥ

yadupatiradbhutarūpavēṣaśīlaḥ |

nirupadhikarasāmṛtaughasindhuḥ

satatamapūrvamapūrvamanvabhāvi || 24.67 ||

2614

hariparicaraṇēna tōṣitānāṃ

hariṇadr̥śām vibhavaṃ vibhāvayantaḥ |

apajahasuravāptasamyamāḥ svān

aparimitānaṇimādisiddhibhēdān || 24.68 ||

2615

sarita iva mṛgīdr̥śastamēkaṃ

mahitaguṇaughamahōdadhiṃ bhajantyaḥ |

abibharuranapāyamaikarasyaṃ

munigaṇitaśca sa ēva muktabhōgaḥ || 24.69 ||

2616

anubhavarasatō jagatprasūtēḥ

apacitasuptisuṣuptisambhavāstāḥ |

vitamasi viṣayē sthitā ivāsan

virativihīnavihārajāgarēṇa || 24.70 ||

2617

pratidinamitarētarānugūnyāt

pracitamayōgaviyōgasamprayōgaiḥ |

rasamadhikamavāpurāyatākṣyaḥ

praṇayini śārṅgiṇi bhāgadhēyabhūmnā || 24.71 ||

2618

raviruciramaṇipradīpakēṣu

sphuradasitāgurudhūmadhūpitēṣu |

saha yuvatigaṇaiḥ kṣaṇōpamēyām

anayata vāsagr̥hēṣu vāsatēyīm || 24.72 ||

2619

pulakitavapuṣāṃ savēpathūnāṃ

ghanarasabhāvitagharmabindubhājām |

ślathamiva sudṛśāmamuṣṭimēyaṃ

cikuramagumbhayadadbhutaṃ cirēṇa || 24.73 ||

2620

svavadhūravadhūtabhaumabhāvāḥ

svadamānāḥ svayamātmanaiva tṛptaḥ |

anubhūya na tṛpyati sma nāthaḥ

tamapi prēmavilīnacētasastāḥ || 24.74 ||

2621

capalapratikūlatikṣṇarūkṣāḥ

striya ityāgamikairnidarśitārthaḥ |

prathitō yaduvīravallabhābhiḥ

parivādō'yamapākṛtaḥ pṛthivyām || 24.75 ||

2622

śaraṇāgatasarvapāpamōkṣē

kṛtasaṅkalpamihānubhūya kṛṣṇam |

paritō'pi tathāvidhānubhūtiḥ

smaralabdhā pratilambhitā priyābhiḥ || 24.76 ||

2623

anaghāmanapāyabhaktirūpāṃ

anubhūtiṃ yaduvīravallabhānām |

<i>anukartumapi pravartamānaiḥ avaśairēva samāhitairabhāvi 24.77 </i>	2624
<i>udadhau bahavō ramā babhūvuḥ yadi vaikaiva gṛhītanaikarūpā iti nāma vimarśamādadhānāḥ dayitāḥ prēkṣya nananda dēvavandyāḥ 24.78 </i>	2625
<i>ajitasya viśālatuṅgabhūmnā bhujamadyēna payōdharaiśca tāsām itarētarasaṃvṛtatvamāsīt parirambhē paritō mithaḥ samatvam 24.79 </i>	2626
<i>parihāsakutūhalī priyāṇaṃ vihitadyūtavihāarakautukānām ubhayatra jayaṃ jagāda pṛṣṭaḥ kitavasthēyapadē nivēśitaḥ san 24.80 </i>	2627
<i>svayamādikaviḥ prakalpitābhiḥ praṇayōllaṅghanarauksyamuttitīrṣuḥ prahasan bahuśaḥ prahēlikābhiḥ matimaudhyaṃ vidadhē manasvinīnām 24.81 </i>	2628
<i>ēkībhavadbhirayutairapi manmathānām yatkāntibindu pṛṣatā'nukṛtirna śakyā samprēkṣya taṃ yadupatiṃ yaminō'pi nūnaṃ strībhāvamēva manasā bibharāmbabhūvuḥ 24.82 </i>	2629
<i>kṛṣṇānubhūtivibhavēna kṛtārthabhāvāḥ tadvallabhāstridaśamāṭṛtayā cakāsuḥ </i>	

yatpādapaṅkajaparāgajuṣāṃ śaśaṃsuḥ janmādbhutaṃ jagati gulmalatādikānām 24.83	2630
śyāmō babhūva kimasau sudṛśāṃ kaṭākṣaiḥ śyāmāstadanvayavaśādathavā taruṇyaḥ tābhiḥ kimasya vavṛdhē mahimā mahīyān tāsāmanēna yadi vēti budhaiḥ śaśaṅkē 24.84	2631
agrāmyamēva parihāsarasaṃ vitēnē nāślīlamāha na mṛṣā na ca marmabhēdī dharmāviruddhavibhavōcitakāmakāmaḥ strīṇāṃ varēṇa bubhujē varadō varastrīḥ 24.85	2632
tārābhirinduriva bhānuriva prabhābhiḥ yuktō vaśābhiriva vāraṇayūthanāthaḥ vidyābhirātmavidivābhyadhikaṃ virējē yōgēśvarō yuvatibhiḥ saha mōdamānaḥ 24.86	2633
pāyaṃ pāyaṃ prēyasaḥ kāntimādhvīm mādyantībhirmañjulālāpinībhiḥ pratyēkōktiślāghanaprīṇitābhiḥ prāyō bhōgāḥ paryavāhyanta tābhiḥ 24.87	2634
karaṇavyapāyasamayē punarbhavaṃ vinivartya śāśvatasukhaṃ pradāsyatā svapadānubhūtirudapādi tāḍṛśī sudṛśāṃ svasammatibhṛtāṃ gadābhṛtā 24.88	2635
tadgatēna manasā vivaśānāṃ tanmayīkṛtadhiyāmiva tāsām	

apraluptarahasāmabhajētāṃ

svapnajāgaradaśē na viśēṣam || 24.89 ||

2636

śriyamanapāyinīṃ vasumatīmiva dattakarāṃ

saha mahiṣīgaṇēna vibhurēka ivānubhavan |

yadubhiranantatārksyapṛtanēśanibhaiḥ sahitō

nijapadamasmarranniha nivāsamarōcayata || 24.90 ||

2637

upacitacitradharmamupaśāntavipakṣabhayaṃ

muditavadhūjanaḥ sa mukharaṃ nigamadhvanibhiḥ |

bahavidharatnaśāli bahumānyasamagraṇaṃ

valayasamaṃ bhujasya vasudhāvalayaṃ bubhujē || 24.91 ||

2638

anitarajanalabhyāṃ prītimāsēduṣībhiḥ

suciramanubabhūvē svargamōkṣātīśāyī |

nirupadhikarasābdhiṃ nirviśantībhirādyāḥ

kulayuvatibhiritthaṃ kō'pi śṛṅgārabhūmā || 24.92 ||

2639

sahajabalasamētaḥ śakrapūrvairajayyaḥ

samuditaviṣamāstrastādrśānandahētuh |

aviditaracanēna svēna pārthāya gītaḥ

svayamajani sa kāmāḥ kō'pi dharmāviruddhaḥ || 24.93 ||

2640

svapadanalinabhājāṃ svargamōkṣau yathārhaṃ

karaṇavigamakālē kalpayiṣyan kramēṇa |

madhuripuriha nūnaṃ mandapuṇyairalabhyau

samatanuta vihāraistāvubhau samprayuktau || 24.94 ||

2641

nārīdrṣṭyā niyamatadhiyō nākanāthēśvaratvaṃ

sambhōgē ca pravaṇamanasaḥ śāśvataṃ brahmacaryam |

atraikasyāṃ puri nivasataḥ sarvalōkādhiakatvaṃ

nidhyāyantastvaritamataran dustarāṃ tasya māyām || 24.95 || 2642

āsīdēvaṃ pariṇatamadhidvārakaṃ dvāparāntē

vyāsaprakhyāvibhajanabhavadvēdaśākhōpamānām |

cintātītaṃ yadupatimanaḥprīticintāmaṇīnām

ēkaṃ tāsāṃ bhavarasabhujāṃ bhāgyamēkātapatram || 24.96 || 2643

gurubhiranaghacittairāhitōdārabhūmā

surabhitarasamētatsūnṛtaṃ vēṅkaṭēśaḥ |

vyatanuta yaduvīraprīticchan prabhūtāṃ

kavikathakamṛgēndraḥ kṣēmadaṃ kāvyaratnam || 24.97 || 2644

|| iti śrīkavitārkkikasimḥasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvye caturviṃśaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikasimḥāya kalyāṇaguṇaśālinē |

śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ||